18 MAR 1957

MADRAS UNIVERSITY
DEPARTMENTAL LIBRARIES

DOCTRINA VIM PROMOVET INSITAM

Call Number
Accession Number 61856
Department 032D

This book should be returned on or before the date last marked below.

12 JUL 1978
6 OCT 1978
28 JUL 1986

20
65
107

MADRAS
MADRAS UNIVERSITY RESEARCH INSTITUTE
24 MAR 1931

ഉമാകേരളം

ഭാഷാമഹാകാവ്യം.

ഗ്രന്ഥകർത്താ

കവിതിലകൻ

ഉള്ളൂർ എസ്. പരമേശ്വരയ്യർ,

എം. ഏ., ബി. എൽ.

പകർപ്പവകാശം ഗ്രന്ഥകർത്താവിൽ

൩-ാം പതിപ്പ് — കോപ്പി ൧൦൦൦.

Printed at

The Sridhara Power Press—Trivandrum.

1099

ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ മുദ്രയില്ലാത്ത പ്രതി വ്യാജനിർമ്മിതമാകുന്നു.

വില രൂപാ-൧൪.

32D
61856
632 : 1N77 : 13
F41

ഒന്നാം പതിപ്പിന്റെ

മുഖവുര.

എന്റെ കഴിഞ്ഞ നാലഞ്ചുകൊല്ലങ്ങളിലെ സാഹിത്യപരിശ്രമത്തിന്റെ പ്രധാനഫലമായ ഉമാകേരളമഹാകാവ്യത്തെ ഏററവും വിനയത്തോടും ഭയത്തോടും കൂടി ഇതാ ഞാൻ വായനക്കാരുടെ മുൻപാകെ കാഴ്ചവച്ചുകൊള്ളുന്നു. കാവ്യഗുണങ്ങളിൽ ഏതെങ്കിലും ഒന്നിന്റെ കണിക ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ഒരു കോണിലെങ്ങാനും കിടപ്പുണ്ടെന്ന് അവരിൽ നിർമ്മത്സരന്മാരും വിശാലഹൃദയന്മാരുമായ സഹൃദയന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും സമ്മതിക്കുന്നു എങ്കിൽ അതിനാൽ ഞാൻ അനുഗൃഹീതനായി. പുരോഭാഗികളോട് എനിക്കു പറവാനുള്ള സമാധാനം

'പ്രായേണ ജഡാ മത്സരിണശ്ച ലോകാ
ദോഷോത്തരം മൃഗ്യഗുണം വചോ നഃ
ഗുണൈകലുബ്ധോപി ജനഃ കഥഞ്ചിൽ സ്യാ-
ദിത്യാശയൈവായമിയാൻ പ്രയാസഃ.'

എന്നുള്ള നീലകണ്ഠദീക്ഷിതമഹാകവിയുടെ സംസ്കൃതപദ്യത്തിലടങ്ങീട്ടുള്ളതാണ്.

എന്റെ മാന്യസുഹൃത്തും വിശിഷ്ടകവിയുമായ പന്തളത്തു കേരളവൎമ്മ തമ്പുരാൻ അവർകൾ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രുഗ്മാംഗദചരിതവും ഞാൻ എന്റെ ഉമാകേരളവും ഒരേ കാലത്താണ് ആരംഭിച്ചത്. പക്ഷെ വശ്യവാക്കും കുശാഗ്രബുദ്ധിയുമായ അവിടുത്തെ കാവ്യം ഒരു കൊല്ലംകൊണ്ട് അവസാനിച്ചു; മന്ദനും അസ്വതന്ത്രനുമായ എന്റേതിന് ഒരററതെത്തുവാൻ നാലഞ്ചുകൊല്ലവും വേണ്ടിവന്നു. കൂട്ടുകാരനെ ഉദ്ദേശിച്ച് വാസ്തവത്തിൽ അദ്ദേഹം വളരെക്കാലം കെട്ടിക്കിടക്കുകയായിരുന്നു. അതാണ് രുഗ്മാംഗദചരിതത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിന് ഇത്രമാത്രം കാലതാമസം നേരിട്ടത്. അവിടുത്തെ പുറകെയായി ഒരു വിധത്തിൽ ഉന്തിയും തള്ളിയും [illegible]ഹിട്ടിയും തുഴഞ്ഞും ഇതാ ഞാൻ എന്റെ ഗ്രന്ഥവും കൊണ്ടുവന്ന് കടവിൽ അടുപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് കൂടക്കൂടെ

എന്നെ ഈ വിഷയത്തിൽ ഉത്സാഹിപ്പിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ഇതു് ഇപ്പോളെങ്കിലും അവസാനിപ്പിച്ചിരുന്നിരിക്കുമോ എന്നുള്ളതു് സംശയമാണു്.

ഈ മഹാകാവ്യത്തെ ഒന്നിലധികം ആവൃത്തി മനസ്സിരുത്തി വായിച്ചുനോക്കി, ഭാഷയ്ക്കു് ഐകരൂപ്യം വരുത്തി, പലദിക്കുകളിൽ പാഠഭേദങ്ങൾ കാണിച്ചു്, നിഷ്കർഷിച്ചു് കൂലങ്കഷമായി പരിശോധിച്ചുതന്ന എന്റെ പ്രാണസ്നേഹിതനും പ്രസിദ്ധവാസനാകവിയുമായ വള്ളത്തോൾ നാരായണമേനോൻ അവർകളുടെ പേരിൽ ഞാൻ ഏററവും കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ ഒരം കാവ്യത്തെ പല പ്രാവശ്യവും വായിച്ചുനോക്കി ഇതിലെ സ്ഖലിതങ്ങളെ തിരുത്തി പാഠഭേദങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു് ഇംഗ്ലീഷിൽ ഉജ്ജ്വലമായി ഒരവതാരിക എഴുതിച്ചേർത്തു് സമർപ്പണത്തിനു് അനുവാദവുംതന്ന ഭാഷാസാഹിത്യചക്രവർത്തി, സാക്ഷാൽ കേരളകാളിദാസൻ തിരുമനസ്സിലെ കാരുണ്യാതിശയം എന്നെ ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനാക്കി യാവജ്ജീവം ആ തിരുമേനിയുടെ അക്രീതദാസനാക്കിത്തീർക്കുന്നു എന്നു് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. ഇംഗ്ലീഷ് അവതാരികയ്ക്കു് ഭംഗിയായി ഒരു മലയാള തർജ്ജമ എഴുതിത്തന്ന എന്റെ പ്രിയശിഷ്യൻ സി. പി. പരമേശ്വരൻ പിള്ള അവർകളോടും ഈ പുസ്തകത്തെ ഇത്രമാത്രം വൃത്തിയായി അച്ചടിക്കുന്നതിനു് വേണ്ട ശ്രമം ചെയ്തിട്ടുള്ള മനോമോഹനം അച്ചുക്കൂടം ഉടമസ്ഥൻ ഒരം. വി. രാമൻ ഉണ്ണിത്താൻ അവർകളോടും പ്രകാശകൻ മണക്കാട്ട് പി. നാരായണൻപിള്ള അവർകളോടും എനിക്കുള്ള നന്ദിയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിനും ഇതാണു് അവസരം.

ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ ഇതിവൃത്തത്തിൽ സന്ദർഭാനുഗുണമായി ചെയ്തിട്ടുള്ള മാററങ്ങൾ വായനക്കാർക്കു് കാണാവുന്നതാകയാൽ പ്രത്യേകമെടുത്തു വിവരിക്കണമെന്നു് വിചാരിക്കുന്നില്ല.

തിരുവനന്തപുരം
൭—൮—൮൯ } ഉള്ളൂർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ.

INTRODUCTION.

Mr. S. Parameswara Aiyar, M. A., B. L., M. R. A. S., familiarly known as Ullur Parameswara Aiyar, needs no introduction to the reading public of the West Coast. He comes of an old and loyal family, many of whose members have, in the past, faithfully served their Sovereign and State. One of his ancestors carried the historical note of apology from Maharaja Bala Rama Varma to the camp of Colonel St. Leger—a fact mentioned in Welsh's *Military Reminiscences.* Parameswara Aiyar's father, the late Assistant Inspector Subramanya Aiyar, was a Sanskrit scholar of eminence, a persuasive speaker, and a pioneer of Vernacular education in North Travancore.

Parameswara Aiyar was born and brought up at Changanacherry, my birth-place. He received his early Sanskrit education from my late lamented cousin, Ravi Varma of Lakshmipuram, a sound Sanskrit scholar and one of the greatest of modern Malayalam poets. Scarcely was the pupil 14, when the preceptor wrote congratulating him:—

"വിശിഷ്യ ശിഷ്യേഷു കുശാഗ്രശാതയാ
മനീഷയാ യഃ പ്രഥമം മമാതഭനാൽ
സമേത്യ സത്വം വിജയം സതാം മുദം
കരിഷ്യസീത്യേവഹി വിശ്വസിമ്യഹം."

This prophecy has been amply fulfilled. Parameswara Aiyar had a brilliant academic career. He was the favourite pupil of the late Mr. Boyle who used to give him record marks in English. He passed the B. A. Degree Examination in the first class, taking Sanskrit for his second language, and was preparing for M. A. in English Literature, when, at the in

stance of some of us, he changed it for Malayalam and Tamil in which languages no one had till then passed the highest Examination in Arts. He was the first M A. & B. L. in the State service, where his career has been, so far, universally admired. The late Mr. T. Rajaram Rao, officiating Dewan has written of him: "He has given good proof of his command over the English Language. He is a young man of bright parts and destined some day to shine well in the world", while the late Mr. Sankara Pillai, Dewan Peishcar, has recorded: "I can bear ample testimony to the sound and practical common sense, strict integrity and earnest devotion to duty, which have hitherto characterised his career as a public servant and made it a great success and which give promise of a brighter career in future." I know that, in every station he has worked, he is remembered by the people with gratitude and affection. His unofficial career has been equally successful. He is an earnest student of Literature and History. His translation of "Mayurasandesa" and other English poems were greately admired by the late Mr. R. C. Dutt, and show the perfect mastery he holds over English rhyme, while his numerous pamphlets on South Indian History, such as "Travancore and Vijayanagar". illustrate the depth of his historical learning. While only a head clerk, he was appointed by the Government as one of the three members of the "Historical Relics Preservation Committee." Parameswara Aiyar has been chief Examiner to the University in Malayalam for the past so many years, and His Highness the Maharaja has been graciously pleased to present him with a golden *Virasrinkhala* in recognition of his talents. The two most admirable traits about Parameswara Aiyar are the range of his knowledge and the tenacity of his memory. The stock of first-hand information that he possesses in diverse directions is really marvellous, while, in the dim and slippery fields of early Malabar history

and early Malayalam literature, he is rightly regarded as an authority by scholars. As a Malayalam poet, scholar and critic, I need hardly say that Parameswara Aiyar stands in the very forefront of the literary men of the West Coast, while, as a speaker in Malayalam, he has hardly any rivals. His works such as *Vanchisagiti*, *Sujatodvaha*, and *Nercha* mark him out as a poet of the highest order, while his edition of the *Aranya Kanda* of *Kannassa Ramayana* shows the depth of his scholarship in the language. His writings have, to a large extent, been responsible for raising Malayalam verse to the level of sanskrit poetry.

But the work that is now presented to the public, the *Mahakavya* by name *Umakeralam*, is no doubt the *Magnum Opus* of Parameswara Aiyar. The poem consists of 19 cantos. The argument is simple and briefly this:—Maharaja Aditya Varma who ruled over Venad in the middle of the 9th century of the Malabar era was a weak and inefficient ruler. He had a fair daughter by name Kalyani and a young minister named Ravi Varman Tampan. Kalyani and Ravi Varma fall in love with each other and the Maharaja gives his assent to their union. But the course of true love never runs smooth, and the local barons, well-known in Travancore History by the name of Ettuvittil Pillamar, sow seeds of suspicion in the mind of the sovereign against his trusted and valiant minister. One of these men sets fire to the palace of the Maharaja; and Ravi Varma catches the miscreant in the very act of the mischief, and puts him to death. By an ingenious contrivance, however, the Pillamar suceed in making the king believe that the incendiarism in question was the work of the minister and get him banished from the country. The barons, having gained their object, poison the Maharaja; and Ramanamadam, the most notorious of them, murders five of the infant sons

of Umayamma Rani, who succeeds the Maharaja to the throne. In the mean time, the nephew of the baron who set fire to the palace makes love to Kalyani and, having failed in his object, tries to carry her away. A Moghul Sirdar who invaded Travancore at the time sees this. The minister himself arrives at the spot to effect the rescue of his beloved, but the Sirdar kills the Baron and abducts the heroine. The Rani then sends Ravi Varma to Kottayam in British Malabar to seek the help of Kerala Varma, the Elaya Raja of that state. He comes over to Travancore, and, as the result of a miracle, defeats the Moghul Sirdar. The latter, in his attempt to outrage the modesty of the heroine, is killed by her. Ramanamadam is then hunted down; and after the country is restored to peace and quiet, the minister and his lady-love are united in wedlock. On the advice of the minister, the Rani gives permission to the English to erect a fort at Anjengo. With this auspicious event in the history of Travancore, the story appropriately stops.

Parameswara Aiyar deals with the life and times of Umayamma Rani in a masterly manner, skilfully clothing the dry bones of history with the flesh and blood of romance. The parting of the minister and his lady-love in canto III, the poisoning of the king in canto V, the drowning of the princes in canto VII, the lament of the Rani in canto VIII, and the murder of the Sirdar in canto XV, are all portrayed with a freshness of imagination, an originality of thought, and a delicateness of touch which does infinite credit to our talented author. There is hardly a dull or uncouth line in the whole poem. In the vividness of its imagery, in the grandeur of its conception, and in the exquisiteness of its workmanship, this great poem of Parameswara Aiyar, with its lengthy

cantos, may not be inaptly compared to that admirable masterpiece in Sanskrit literature, the Nishadhiyacharita of Sriharsha, and will be seen not to suffer in the least by the comparison. Both these great works are not meant for the ignorant or careless reader, but, on the other hand, for persons of taste and culture who are prepared to make a study of them. There are innumerable passages of striking beauty and exceptional elegance in *Umakeralam*. As every canto abounds in them, I should not be doing justice to other cantos, were I to make excerpts from some and present them to the reader. While I am of opinion that this is, by far, the best of the Mahakavyas hitherto published in Malayalam, I doubt whether, since the days of *Krishnagatha*, we have had a poem with a such wealth and variety of imagery. Present and future generations of Travancoreans will, I feel sure, read this great poem with interest and profit. It has an educative value of its own, being eminently calculated to foster feelings of the deepest devotion and loyalty to the throne.

In conclusion, I heartily congratulate Mr. S. Parameswara Aiyar on the production of this noble work which substantially enriches the present scanty Malayalam literature and invite the people of Kerala to a right rich and royal literary repast.

TRIVANDRUM, 9th Sept. 1913. } (Sd). Kerala Varma, *Valia Koil Thampuran, C. S. I.*

അവതാരിക.

സാധാരണമായി ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധനായ മിസ്റ്റർ എസ്സ്. പരമേശ്വരയ്യർ എം. ഏ., ബി. എൽ., എം. ആർ. ഏ. എസ്സിനെ മലയാളികളായ വായനക്കാരുടെ സമക്ഷം അവതരിപ്പിക്കേണ്ട പ്രത്യേകാവശ്യമൊന്നുമില്ല. തങ്ങളുടെ രാജ്യത്തെയും രാജാവിനെയും പൂർവകാലങ്ങളിൽ അതിഭക്തിയോടുകൂടി സേവിച്ചിട്ടുള്ള അനവധി അംഗങ്ങൾ അടങ്ങിയ ഒരു പുരാതനകുടുംബത്തിലാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനം. വെൽഷ് എന്ന പാശ്ചാത്യപണ്ഡിതന്റെ "മിലിറ്ററി റെമിനിസെൻസസ്" (സൈനികസ്മരണകൾ) എന്ന പുസ്തകത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായ ക്ഷമാപണപത്രം ബാലരാമവർമ്മ മഹാരാജാവിന്റെ പക്കൽ നിന്നു കർണ്ണൽസെൻറുലഗറിന്റെ പാളയത്തിലേക്കു വഹിച്ചുകൊണ്ടുപോയതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂർവന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ ഒരു വിശിഷ്ടപണ്ഡിതനും, ഹൃദയംഗമമായി പ്രസംഗിക്കുന്നതിൽ സമർത്ഥനും, വടക്കൻ തിരുവിതാംകൂറിൽ നാട്ടുഭാഷാഭ്യാസത്തിന്റെ പ്രഥമപ്രവർത്തകന്മാരിൽ ഒരാളും ആയിരുന്ന പരമേശ്വരയ്യരുടെ പിതാവും പരേതനും ആയ അസിസ്റ്റന്റ് ഇൻസ്പെക്ടർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ.

എന്റെ ജന്മസ്ഥലമായ ചങ്ങനാശേരിയിലാണ് പരമേശ്വരയ്യർ ജനിച്ചതും വളർന്നതും. സംസ്കൃതത്തിൽ രൂഢവ്യുൽപന്നനും, ആധുനിക മലയാളകവികളിൽ പ്രഥമഗണനീയന്മാരിൽ ഒരാളും ആയ എന്റെ മാതൃഷ്വസേയൻ കഴിഞ്ഞുപോയ ലക്ഷ്മീപുരത്തുകൊട്ടാരത്തിൽ രവിവർമ്മ കോയിത്തമ്പുരാന്റെ സമീപത്തുനിന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹം സംസ്കൃതത്തിൽ പ്രാരംഭവിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ചതു്. ശിഷ്യനു പതിന്നാലുവയസ്സു തികയുന്നതിനു മുമ്പേതന്നെ, ഗുരുനാഥൻ അയാളെ അഭിനന്ദിച്ചു്

"വിശേഷമായ് ശിഷ്യരില്ലാത്ത സമ്മദം
സ്വശേമുഷീതീക്ഷ്ണതയാലിയററിമേ
അശേഷമാനീ ജയമാന്ന സത്തരിൽ
കൃശേതരപ്രീതിവളൎത്തിടും; ധ്രുവം."

എന്നൊരു പദ്യം രചിച്ചിരുന്നു. ഈ ദീൎഘദൎശനം നല്ലതിൻവണ്ണം ഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്. പരമേശ്വരയ്യരുടെ കലാശാലാഭ്യാസകാലം ഏററവും ശോഭനമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പരേതനായ മിസ്റ്റർ ബോയിലിൻെറ പ്രിയശിഷ്യനായിരുന്നു. മിസ്റ്റർ ബോയിൽ അദ്ദേഹത്തിന് ഇംഗ്ലീഷിൽ അന്യോപലഭ്യമല്ലാത്ത മാൎക്കുകൾ കൊടുക്കുക പതിവായിരുന്നു. അദ്ദേഹം സംസ്കൃതം ഉപഭാഷയായി എടുത്തുകൊണ്ട് ബി. ഏ. പരീക്ഷയിൽ ഒന്നാം ക്ലാസിൽ ജയിച്ചു ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിൽ തന്നെ എം. ഏ. യ്ക്കു കൂടുന്നതിനു പഠിച്ചുവരവെ, ഞങ്ങളിൽ ചിലർ നിർബന്ധിക്കുകയാൽ ആ ശ്രമം ഉപേക്ഷിച്ച് മലയാളവും തമിഴും എടുത്ത്, അതുവരെ ആരും ആ ഭാഷകളിൽ ലഭിച്ചിട്ടില്ലാതിരുന്ന ഉന്നതപരീക്ഷാവിജയം നേടി. ഈ സംസ്ഥാനത്തെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഇടയിൽ ആദ്യത്തെ എം. ഏ., ബി. എൽ. അദ്ദേഹമാകുന്നു. ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥൻെറ നിലയിൽ അദ്ദേഹം ഏതാവൽപൎയ്യന്തം സാൎവ്വത്രികമായ ശ്ലാഘയെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. "ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിലുള്ള പരിജ്ഞാനത്തിൽ അദ്ദേഹം നല്ല ലക്ഷ്യം തന്നിരിക്കുന്നു. പ്രജ്ഞാവാനായ ഈ യുവാവ് ഒരു കാലത്തു നല്ല സ്ഥിതിയിൽ വരും" എന്നു ദിവാൻപണിക്കനാക്കിയിരുന്ന കഴിഞ്ഞുപോയ മിസ്റ്റർ ടി. രാജാരാമരായരും, "ഒരുദ്യോഗസ്ഥൻെറ നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിൽ ഇന്നോളം ശോഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന്, അതിനെ സാഫല്യസമ്പൂൎണ്ണമാക്കിത്തീൎത്ത്, ജാജ്വല്യമാനമായ ഭാവിയെ ആശംസിക്കുന്ന അദ്ദേഹത്തിൻെറ പരിപാകവും, പ്രയോഗക്ഷമവും ആയ ബുദ്ധിവിലാസത്തിനും, ദൃഢമായ ആൎജ്ജവത്തിനും, ഗാഢമായ കൃത്യശ്രദ്ധയ്ക്കും ഞാൻ വേണ്ടുവോളം സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നുണ്ട്" എന്നു മരിച്ചുപോയ ദിവാൻ പേഷ്കാർ മിസ്റ്റർ

ശങ്കർപ്പിള്ളയും അദ്ദേഹത്തെ കുറിച്ച് അഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഉദ്യോഗമായിരുന്നിട്ടുള്ള എല്ലാസ്ഥലത്തെയും ആളുകൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ നാമധേയത്തെ നന്ദിയോടും സ്നേഹത്തോടും സ്മരിക്കുന്നുണ്ടെന്നുള്ള വിവരം എനിക്കറിയാം. ഇതുപോലെതന്നെ, അദ്ദേഹത്തിൻെറ അന്തദ്യോഗസ്ഥജീവിതവും വിജയസമ്പൂർണ്ണമാകുന്നു. അദ്ദേഹം സാഹിത്യത്തിലും ചരിത്രത്തിലും സതൃഷ്ണനായ ഒരു വിദ്യാർത്ഥിയാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ "മയൂരസന്ദേശപരിഭാഷ"യേയും മററു ഇംഗ്ലീഷ് കവിതകളെയും കുറിച്ച്, കാലധർമ്മഗതനായ ശ്രീമാൻ രമേശചന്ദ്രദത്തൻ വളരെ ശ്ലാഘിച്ചു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്, അവ അദ്ദേഹത്തിന് ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷാകവനത്തിലുള്ള പാടവത്തെ വ്യക്തപ്പെടുത്തുന്നു. "തിരുവിതാംകൂറും വിജയനഗരവും" എന്ന ഉപന്യാസം പോലെ, ദക്ഷിണ ഇൻഡ്യാചരിത്രത്തെ സംബന്ധിച്ച് അദ്ദേഹം എഴുതീട്ടുള്ള അനവധി ലേഖനങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ അഗാധമായ ചരിത്രജ്ഞാനത്തെ ദൃഷ്ടാന്തീകരിക്കുന്നു. ഹജൂരിൽ കേവലം ഒരു ഹെഡ് ക്ലാർക്കായിട്ടിരിക്കവേ തന്നെ, അദ്ദേഹം "ഹിസ്റ്റോറിക്കൽ റെലിക്ക്സ് പ്രിസർവേഷൻകമ്മിററി" (പുരാണവസ്തുപരിപാലനസംഘം)യിലെ മൂന്നംഗങ്ങളിൽ ഒരാളായിട്ട് നമ്മുടെ ഗവൎമ്മേണ്ടിനാൽ നിയമിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. കഴിഞ്ഞ ഏതാനം കൊല്ലങ്ങളായി പരമേശ്വരയ്യർ മലയാള ഭാഷയിൽ സർവകലാശാലയിലെ പ്രധാന പരിശോധകനാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ബുദ്ധിമാഹാത്മ്യത്തെ അഭിനന്ദിച്ച് നമ്മുടെ മഹാരാജാവുതിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു സ്വർണ്ണവീരശൃംഖല സമ്മാനിച്ചിട്ടുണ്ട്. പരമേശ്വരയ്യരുടെ സംഗതിയിൽ സ്തുത്യർഹമായി പ്രശോഭിക്കുന്ന രണ്ടു ഗുണങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജ്ഞാനത്തിൻെറ വൈപുല്യവും ധാരണാശക്തിയുടെ ദാർഢ്യവും ആകുന്നു. അസ്പഷ്ടവും തരളവും ആയിക്കിടക്കുന്ന പ്രാചീനങ്ങളായ മലയാളദേശചരിത്രത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും അദ്ദേഹത്തെ ഒരു പ്രാമാണികൻ എന്നു പണ്ഡി

തന്മാർ ന്യായമായി ഗണിച്ചുവരികയും പല വിഷയങ്ങളിലായി അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചുവച്ചിട്ടുള്ള നൂതനജ്ഞാനം വാസ്തവത്തിൽ അത്ഭുതജനകമായിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. മലയാളത്തിലെ ഒരു വാഗ്മി എന്ന നിലയിൽ പരമേശ്വരയ്യരോടു കിടനിൽക്കുവാൻ ആരുമുണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു തന്നെ പറയാം. ഒരു മലയാളകവിയുടേയും പണ്ഡിതൻെറയും നിരൂപകൻെറയും നിലയിൽ അദ്ദേഹം കേരളത്തിലെ സാഹിത്യവീരന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ മുന്നണിയിലാണ് നില്ക്കുന്നതു്. "വഞ്ചീശഗീതി", "സുജാതോദ്വാഹം", "ഒരു നേർച്ച" മുതലായി അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കീട്ടുള്ള കൃതികൾ അദ്ദേഹത്തെ ഉന്നതതരത്തിലുള്ള ഒരുത്തമകവിയായി വേർതിരിച്ചു കാണിക്കുകയും, അദ്ദേഹം പ്രസാധനം ചെയ്തിട്ടുള്ള കണ്ണശ്ശരാമായണം ആരണ്യകാണ്ഡം ഭാഷയിൽ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള പാണ്ഡിത്യത്തിൻെറ ഗാഢതയെ വെളിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. മലയാളപദ്യനിർമ്മിതിയെ സംസ്കൃതകവിതയോടു സമമാക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൃതികൾ ഒട്ടുവളരെ ഉപകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

എന്നാൽ ഇപ്പോൾ പൊതുജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിക്കുന്ന ഈ കൃതി, ഉമാകേരളമെന്ന മഹാകാവ്യം, പരമേശ്വരയ്യരുടെ മഹാകൃതി തന്നെയാണെന്നുള്ളതിന് സന്ദേഹമില്ല. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ പത്തൊൻപതു സർഗ്ഗങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. കഥാവസ്തു ലളിതവും, ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, അടിയിൽ കാണുംവണ്ണവും ആണു്:—"കൊല്ലവർഷം ഒമ്പതാംനൂറ്റാണ്ടിനിടയ്ക്കു വേണാടു ഭരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആദിത്യവർമ്മ മഹാരാജാവ് ദുർബലനും രാജ്യകാര്യാക്ഷമനും ആയിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന് കല്യാണി എന്ന പേരോടുകൂടി സുന്ദരിയായ ഒരു പുത്രിയും, രവിവർമ്മൻതമ്പാൻ എന്ന പേരോടുകൂടി യൗവനയുക്തനായ ഒരു സചിവനും ഉണ്ടായിരുന്നു. കല്യാണിയും രവിവർമ്മനും അന്യോന്യം അനുരക്തരായി ചമയുകയും മഹാരാജാവ് അവരുടെ വിവാഹത്തെ അനുവദിക്കയും ചെയ്യുന്നു. എ

ന്നാൽ യഥാൎത്ഥമായ പ്രണയത്തിന്റെ ഗതിക്ക് മദ്ധ്യേമാൎഗ്ഗം പല തടസ്സങ്ങളും നേരിടാറുണ്ടല്ലോ. എട്ടുവീട്ടിൽ പിള്ളമാർ എന്ന പേരിൽ തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിൽ കുപ്രസിദ്ധന്മാരായി തീൎന്നിട്ടുള്ള ഇടപ്രഭുക്കന്മാർ വിശ്വസ്തനും ധീരനും ആയ മന്ത്രിയുടെമേൽ രാജാവിന്ന് ഓരോ ആശങ്കകൾ ജനിക്കുന്നതിനുള്ള ബീജങ്ങളെ പാകുന്നു. ഇക്കൂട്ടത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ട ഒരാൾ മഹാരാജാവിന്റെ കൊട്ടാരത്തിനു തീവയ്ക്കയും, ആ ദുഷ്ടനെ ആ ദുഷ്പ്രവൃത്തി ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കവേ തന്നെ രവിവൎമ്മൻ പിടിച്ചു വധിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ഏതായാലും, പിള്ളമാർ ഒരുപായം ചെയ്ത്, മന്ത്രിയായിരുന്നു കൊട്ടാരത്തിനു തീ വയ്ക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചതെന്ന് മഹാരാജാവിനു വിശ്വാസം വരുത്തി അയാളെ നാടുകടത്തിക്കുന്നു. തങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശം ഫലിച്ചതിനുശേഷം, മാടമ്പിമാർ മഹാരാജാവിനു വിഷംകൊടുക്കുകയും, അവരിൽവച്ച് അധികം ദുഷ്ടനായിരുന്ന രാമനാമഠം മഹാരാജാവിന്റെ അനന്തരം രാജ്യംഭരിച്ചുവന്ന ഉമയമ്മറാണിയുടെ അഞ്ചുപുത്രന്മാരേയും കൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിനിടയ്ക്കു, കൊട്ടാരത്തിനു തീവച്ച മാടമ്പിയുടെ അനന്തരവൻ കല്യാണിയെ വശത്താക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചതിൽ സാധിക്കായ്കയാൽ, അവളെ ബലാൽക്കാരേണ കൈക്കലാക്കിക്കൊണ്ടുപോകുന്നു. അക്കാലത്തു തിരുവിതാംകൂറിനെ ആക്രമിച്ച ഒരു മുഗൾ സർദാരൻ ഇവരെ കാണ്മാൻ ഇടയായി. തന്റെ പ്രിയതമയെ രക്ഷിപ്പാൻ മന്ത്രിതന്നെ അപ്പോൾ ആ സ്ഥലത്ത് എത്തുന്നു; പക്ഷേ, ആ സർദാരൻ മാടമ്പിയെക്കൊന്നു കല്യാണിയെ അപഹരിക്കയാണുണ്ടായത്. അനന്തരം ബ്രിട്ടീഷ് മലബാറിൽ കോട്ടയം നാട്ടിലെ ഇളയരാജാവായ കേരളവൎമ്മാവിന്റെ സഹായം അപേക്ഷിക്കുന്നതിനായി റാണി രവിവൎമ്മനെ പറഞ്ഞയക്കുന്നു. അദ്ദേഹം തിരുവിതാംകൂറിൽവന്നു ഒരത്ഭുതപ്രയോഗത്താൽ മുകിലനെ തോല്പിക്കയും, അവർ കല്യാണിയുടെ ചാരിത്രഭംഗം ചെയ്വാൻ തുടങ്ങവേ അവൾ അവനെ കൊല്ലുകയും ചെയ്യുന്നു. അതിൽപിന്നെ രാമനാമഠത്തിനെ

അന്വേഷിച്ചുകണ്ടുപിടിച്ച്, അയാളുടെ മരണാനന്തരം രാജ്യത്തിൽ സമാധാനവും സ്വസ്ഥതയും വരുത്തിയതിന്മേൽ, മന്ത്രിയും അയാളുടെ പ്രിയതമയും വിവാഹബന്ധത്താൽ സംഘടിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. മന്ത്രിയുടെ ഉപദേശം അനുസരിച്ച്, റാണി ഇംഗ്ലീഷ്കാൎക്ക് അഞ്ചുതെങ്ങിൽ ഒരു കോട്ട കെട്ടിക്കൊള്ളുന്നതിന് അനുവാദം നൽകുന്നു.” തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രത്തിലെ ഈ ശുഭസംഭവത്തോടുകൂടി കഥയും ഉചിതമായ സ്ഥാനത്തിൽ വച്ച് അവസാനിക്കുന്നു.

ചരിത്രശ്രേഷ്ഠാസ്ഥികളെ കല്പനാവൈചിത്ര്യമാകുന്ന രക്തമാംസങ്ങൾകൊണ്ട് അതിഭംഗിയായി ആവരണം ചെയ്ത് പരമേശ്വരയ്യർ ഉമയമ്മറാണിയുടെ കാലത്തേയും ജീവിതത്തേയും അദ്വിതീയമായ പാടവത്തോടുകൂടി വൎണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. മന്ത്രിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രിയതമയും തമ്മിൽ പിരിയുന്നത് മൂന്നും, രാജാവിനു വിഷം കൊടുക്കുന്നത് അഞ്ചും, രാജകുമാരന്മാരെ വെള്ളത്തിൽ മുക്കിക്കൊല്ലുന്നത് ഏഴും, റാണിയുടെ വിലാപങ്ങൾ എട്ടും, സൎദാരന്റെ വധം പതിനഞ്ചും സൎഗ്ഗങ്ങളിൽ മുറയ്ക്കു് വൎണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതു വിദഗ്ദ്ധനായ ഗ്രന്ഥകാരന് അത്യധികം ശ്ലാഘ്യമായ വിധത്തിലുള്ള നല്ല മനോധൎമ്മത്തോടും സരസമായ ചാതുൎയ്യത്തോടും കൂടിയാണ്. പുസ്തകം മുഴുവനും നോക്കിയാൽ നീരസമോ അഭംഗിയോ ആയ ഒരു ശ്ലോകപാദംപോലും കാണുകയില്ല. ഭാവനാവൈശദ്യംകൊണ്ടും, കല്പനാമഹത്വംകൊണ്ടും, ഘടനാരാമണീയകം കൊണ്ടും, പരമേശ്വരയ്യരുടെ ഈ വലിയ കൃതിയെ, അതിലെ സൎഗ്ഗങ്ങളുടെ ദൈൎഘ്യം കൊണ്ടെന്നപോലെ തന്നെ, സംസ്കൃതസാഹിത്യത്തിലെ പ്രസിദ്ധമഹാകാവ്യമായ “നൈഷധീയചരിതം” എന്ന ശ്രീഹൎഷകൃതിയുമായി ഔചിത്യത്തോടുകൂടി താരതമ്യം ചെയ്യാവുന്നതും, അങ്ങിനെയുള്ള താരതമ്യവിചാരംകൊണ്ട് ആ ഗ്രന്ഥത്തിനു യാതൊരു ന്യൂനതയും സംഭവിക്കുന്നതല്ലാത്തതും ആകുന്നു. ഈ രണ്ടു മഹാ ഗ്രന്ഥങ്ങളും അപണ്ഡിതന്മാരായും

അനവധാനന്മാരായും ഉള്ള വായനക്കാരെ ഉദ്ദേശിച്ചല്ല എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്; എന്നാൽ നേരെമറിച്ചു്, ബുദ്ധിവികാസവും, രസികത്വവും, ശ്രദ്ധവച്ചുവായിച്ചുധരിപ്പാൻ സന്നദ്ധതയും ഉള്ള ആളുകളെ ഉദ്ദേശിച്ചാണു്. അത്യത്ഭുതകരമായ ചമൽക്കാരവും അനുപമമായ ലാളിത്യവും ഉള്ള അനവധി പദ്യങ്ങൾ ഉമാകേരളത്തിൽ ഉണ്ടു്. അവ ഓരോ സർഗ്ഗത്തിലും ധാരാളമായി കാണാവുന്നതാകയാൽ, ഞാൻ ചിലതിൽനിന്നു മാത്രം ചില പദ്യങ്ങൾ ഉദ്ധരിച്ചു് വായനക്കാൎക്കു് നൽകുന്നതായാൽ അതു മററു സർഗ്ഗങ്ങളുടെ നേരെ പ്രവൎത്തിക്കപ്പെട്ട ഒരന്യായമായിത്തീൎന്നേക്കാം. മലയാളത്തിൽ ഇതുവരെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തീട്ടുള്ള മഹാകാവ്യങ്ങളിൽ വച്ചു് ഇതുതന്നെയാണു് ശ്രേഷ്ഠതമമെന്നാകുന്നു എന്റെ അഭിപ്രായം. കൃഷ്ണഗാഥയ്ക്കുശേഷം, ഇത്രവളരെ ആശയങ്ങളും വിചിത്രകല്പനകളും അടങ്ങിയ ഒരു ഗ്രന്ഥം മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. തിരുവിതാംകൂറിലെ ഇപ്പോഴുള്ളവരും ഇനിയുണ്ടാവാനുള്ളവരും ആയ സന്താനങ്ങൾ ഈ മഹാഗ്രന്ഥത്തെ പ്രമോദത്തോടും പ്രയോജനത്തോടും കൂടിത്തന്നെ വായിക്കുമെന്നു് എനിക്കു തീൎച്ചയുണ്ടു്. രാജാവിന്റെ നേൎക്കു് ഗാഢമായ ഭക്തിശ്രദ്ധാദികളെ വളൎത്തുന്നതിന് നല്ലപോലെ ഉപകരിക്കുന്ന ഒരു ഗ്രന്ഥമാകയാൽ, ഇതിനു സംസ്കാരകാരകമായ ഒരു വിലയുമുണ്ടു്.

അവസാനമായി, കൃശമായ അധുനാതനമലയാളസാഹിത്യത്തിന് സഗൗരവമായ പോഷണത്തെ നൽകുന്ന ഈ അത്യുൽകൃഷ്ടഗ്രന്ഥത്തെ രചിച്ചതിന്, ഞാൻ മിസ്റ്റർ, എസ്. പരമേശ്വരയ്യരെ ഹാൎദ്ദമായി അഭിനന്ദിക്കയും സരസവും സമഞ്ജസവും സാരതരവും ആയ ഒരു സാഹിത്യ സദ്യക്കായി കേരളീയമഹാജനങ്ങളെ ക്ഷണിച്ചുകൊള്ളുകയും ചെയ്യുന്നു.

പരിഭാഷകൻ സി. പി. പരമേശ്വരൻപിള്ള

എം. ആർ. എ. എസ്.

സമൎപ്പണം.

കേരളകവിചക്രവൎത്തിയായ

മഹാമഹിമശ്രീ

കേരളവൎമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ

സീ. എസ്. ഐ.

തിരുമനസ്സിലെ

മഹനീയങ്ങളായ പാദാരവിന്ദങ്ങളിൽ

തദീയകാരുണ്യവശംവദനായ

ഗ്രന്ഥകൎത്താവ്

സഭക്തിപ്രശ്രയകൃതജ്ഞതാദരം

സാൻവാദം

സമൎപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നതു്.

ഉമാകേരളം

മഹാകാവ്യം.

ഒന്നാം സൎഗ്ഗം.

ശ്രീക്കോററ ലാസ്യപദമായ് ഭുവി സഹ്യമാകും
മാരക്ക്ളിപൂണ്ട മലയുണ്ടു വിളങ്ങിടുന്നു
ഈക്കേരളാഖ്യവിഷയത്തിനു നേർകിഴക്കാ-
യൂക്കേറിടും പ്രകൃതികെട്ടിയ കോട്ടപോലെ. ൧

വന്ധ്യം ശമിക്കരിശമെന്നറിവാനൊടുക്കം
വിന്ധ്യപ്രഭേദി മുനി സഹ്യമിതിൽത്തപിപ്പാൻ
സന്ധ്യൎത്ഥി കന്നുകളൊടെന്ന വിധം കടന്നു
സന്ധ്യയ്ക്കു ചണ്ഡകിരണൻ ചരമാദ്രിയിൽപ്പോൽ, ൨

നാട്ടാൎക്കലം ഫലരസത്തെയണ, ച്ചിളക്കം
കാട്ടാതെ, വീതി, ഗജ, മാൾ മുതലായ വിഘ്നാ-
ക്കൂട്ടാന്നു, വംശമണിയാം ക്ഷിതിഭൃത്തു കേളി-
ക്കേട്ടാളമഗ്ര്യകടകത്തൊടു മിന്നിടുന്നു, ൩

വൻകേസരീന്ദ്രർ വിതരും മദയൂഥനാഥർ
തൻകേടകന്ന നറുമുത്തുകൾ കണ്ടിടുമ്പോൾ
സങ്കേതസീമ്നി ചതിചെയ്തു മണാളരെന്നു
വിൻകേഴമാൻമിഴികൾ നെററിചുളിച്ചിടുന്നു. ൪

പാമഞ്ജുമാറിഹ കിരാതികൾ പാട്ടുപാടി
നീലത്തഴക്കഴലഴിച്ചു പകുത്തിടുമ്പോൾ
ചാലത്തണഞ്ഞു പകവിട്ടു ഫണാകലാപ-
ജാലം വിരിച്ചുരഗകേകികളാടിടുന്നു. ൫

ചണാല്ലമണ്ടു നിജമൌലിയിൽനിന്നു പൊങ്ങും
ശോണാശ്മഭാസ്സുടയ ചന്ദനകാനനത്തിൽ
പ്രാണാധികപ്രണയമേന്തുകിലും പണിപ്പെ-
ട്ടാം,ഞാനയിക്കവതഹീന്ദ്രർ നവേന്ധനാരെ. ൩

കാട്ടാളരേകമൊരു ചന്ദനമാരു ലോഭം
കാട്ടാതെയുണ്ടനലനായവരെ, പ്രകാമം
കൂട്ടാളി ഗന്ധവഹനോടരികത്തു ഘോഷം
കൂട്ടാതെ ചെ,ന്നപചയിപ്പതിനോതിടുന്നു. ൪

സോദരമാം പവമാസ്യകരം പിണങ്ങുകമൂലമുള്ളിൽ-
കാമോമാമപൂരധൂളിയലും തരുണക്ക തെന്നൽ
പ്രേമോമാകൃതിയിൽ പ്രിയകളെസ്സുവിധത്തിലാക്കി-
യാമോരമേററമരുളുന്ന സഖാവുപോലെ.

തുംഗദ്രുരോമ,മരുവിക്കരയഷ്ടി, പാദം,
ശൃംഗപ്പെരുന്തല, ഗുഹാസ്യമിതൊരക്കയേററം
അംഗത്തിലാളുമിവനാദിവിരാൾപുമാൻപോൽ
ഭംഗംവെടിഞ്ഞു മുനിസേവിതനായിടുന്നു.

മേട്ടുംപുറത്തു ഹിമമന്ദിയിലെത്തിയാന്ധ്യം-
കൂട്ടുന്നനേരമനിമേഷർ, തടസ്ഥമെന്ന്യ
വേട്ടുള്ളോരേണമനകൾ കണ്ണുമിഴിച്ചു നില്ക്കു-
ക്കാട്ടുന്നു കാട്ടുകൾ പരാംഗനമാരുമായി.

ആകത്തിലേററവുമുയൻ്റു നിരന്നു നില്ക്കും
മേല്ക്കുമ്പു തെന്നലിലുലഞ്ഞ വനദ്രുമങ്ങൾ
നോക്കട്ടെ നിൻകരമടിക്കുകടപ്പതെന്നാ-
യാക്കർമ്മസാക്ഷിയൊടുരപ്പതുപോലെ തോന്നും.

പാരിച്ചു ദുഷ്ടമൃഗപക്ഷിഗണത്തെ വേട്ട-
പ്പോരിൽ ജയിച്ചുവിവിട്ടു മേവിന ഭൂതനാഥൻ
ധാരിതചമാന്നമരപങ്ക്തി പൊഴിച്ചിടും പൂ-
മാരിത്തണുപ്പുരവിയിൽത്തല കാട്ടിടുന്നു.

ഒന്നാം സൎഗ്ഗം.

വ്യാലം വിഭൂതിയിവ പൂ,ണ്ടഖിലാഗമങ്ങൾ-
ക്കാലംബമായ്, ഭൂതഗ്രഹതാപമൊടൊത്തുകൂടി,
കോലം ശിവാകലിതമാക്കിടുമിക്ഷിതീശൻ
ശ്രീലദ്വിജാധിപരെന മെയ്വലിയിലെന്തിടുന്നു. ൧൨

തപ്പിട്ടെമ്പടിക്കുടയ വിന്ധ്യനിൽ നിന്നു താൻ താ-
ഴ്പൊട്ടെയ്യിറങ്ങിയലയാഴിയിലെത്തുവോളം
മുട്ടെക്കിടക്കുമിതു ദക്ഷിണഭാരതത്തിൻ-
നട്ടെല്ലുപോലെ വിലസുന്നു നവാഭമായി. ൧൩

ഭൂഷയ്ക്കു വൃക്ഷതൃണപങ്ക്തികലൎന്ന ചാരു-
വേഷത്തിൽ മിന്നുമൊരിതിൻ പുകൾ തീൎത്തുരപ്പാൻ
ശേഷന്നുമുണ്ടു പണി; നല്ല ഗിരീശനായാൽ
ഭാഷയ്ക്കുവന്നു കുറവിന്നവകാശമുണ്ടോ? ൧൪

ഉണ്ടോൎക്കിലിക്കിരികിൽ മേഷവശത്തൊളിപ്പൂ-
ച്ചെണ്ടായ്ശ്ശിവാദ്രിയുടെ തെക്കുള്ളകാപുരം പോൽ
തണ്ടാരിൽമാതിനുടെ കൂത്തു വെളിക്കു നിന്നു
കൊണ്ടാട്ടമാഴ്കിയതിരാം മലയാളരാജ്യം. ൧൫

പാരം കരിമ്പു പനസം മുളകേലമിഞ്ചി
കേരം കവുങ്ങു തളിർവെററിലയെത്ത വാഴ
ഇത്തരമ്യവസ്തുതതിയേന്തി വിളങ്ങുമീ നൽ-
പ്പാരഗ്ര്യകല്പതരുമണ്ഡിതനന്ദനാഭം. ൧൬

ഓരോ വിദേശമമരും വണിഗീശരെത്ര-
പേരോ കടന്നിവിടെയുള്ള ധനം കവൎന്നു
ആരോമലാമിതിനു താഴ്ച്ചയശേഷമില്ല;
സൂരോഗ്രരശ്മികളുമാഴിയൊടെന്തെടുക്കും? ൧൭

വൻനൎമ്മദാനദിയെയും വഴിമേൽത്തടഞ്ഞ
മന്നന്റെ വിന്ധ്യ,നവോളമാതിയറിഞ്ഞൊരാഴി
തന്നന്തികത്തിലവനെസ്സകലം വധിച്ചു-
വന്നപ്പൊഴമ്പു് ഭൃഗുസുതന്നിതു കാഴ്ചവച്ചു ൧൮

വാരാശി, തന്നനാട്ടുവിലെസ്സിശ്ശു കേരളത്തെ
നേരായ് പ്രവൃത്തിടണമെന്നു കരാറുവാങ്ങി,
ധാരാളമംബുവരുളുന്നതുകൊണ്ടു മേന്മേൽ
ധാരാധരങ്ങളിതിൽ മാരി പൊഴിച്ചിടുന്നു. ൧൦

ഝില്ലീഷലിങ്ങു, ഹിമബിന്ദുവഹിച്ച കുന്നിൻ-
വല്ലീതൃണങ്ങളിലിനപ്രഭമാംശു ചേന്നാൽ,
ചൊല്ലീടുമാരുമില്ല മൌക്തികമാല പച്ച-
വില്ലീസ്സുറൌക്കിയുടെ മേലണിയുന്നുവെന്നായ്. ൧൧

ഭീവിട്ട കുന്തൽവല, ചുണ്ടിര, ബാഹുപാശം,
ഭ്രൂവി,ല്ലപാംഗവിശിഖം, മുഖചന്ദ്രഹാസം,
ഈവിശ്രുതായുധഗണം കലരും വധുക്കൾ
ഭാവിപ്പു തത്ര യുവഹൃന്മൃഗയാവിനോദം. ൧൨

സാരാനനേന്ദു, മിഴിമീൻ, ഗളകംബു, കേശ-
ധാരാധരം, കടമിഴിത്തിര, ഹാസഫേനം,
ധാരാളമാമണി, യിളങ്കളുർക്കുന്നമൊത്തു
പേരാണ്ടനന്തസുഷമാബ്ധികളത്ര കാണാം. ൧൩

വിൺമാനിനീമകുടഭൂഷകൾ വാനിൽനിന്നി-
പ്പൊൻമാൻകിശോരമിഴിമാരുടെ ഭംഗിനോക്കി
വൻമാലൊടക്ഷിയുടയാത്തൊരമർത്ത്യഭാവം
ജന്മാന്തരാഘഫലമെന്നു നിനച്ചിടുന്നു. ൧൪

രാവില്ലതിന്നു പകലില്ലരികത്തണഞ്ഞു
സേവിച്ചിടും ജനതയെ ത്വരയോടു വഞ്ചി
കൈവിട്ടിടാതെയിഹ കായൽ കടന്നിടുന്നു
ഗോവിന്ദമൂർത്തി ഗുരുവാം ഭവമെന്നപോലെ; ൧൫

മാനാതിരിക്തഗുണയാം മഹിയിൽപ്പെടുന്ന
നാനാപദാർത്ഥനിരയൊക്കയുമൊത്തു മേന്മേൽ
ഈ നാട്ടു വാച്ചുവിലസുന്നു സമസ്തസമ്പൽ
സ്ഥാനാഢ്യമായ് പ്രകൃതിതൻപ്രതിലേഖപോലെ. ൧൬

ചേണാൎന്നിടും പുകൾമണം ദിശി നീളെവീശും
വേണാടിതിന്നരിയ ദക്ഷിണഖണ്ഡമല്ലോ.
കാണാൻവരുന്നവരെയപ്പൊഴുതേ കരിങ്കൽ-
ത്തൂണാക്കി നിൎത്തിടുമതിൻ സുഷമേന്ദ്രജാലം. ൨൭

ഉണ്ടായതിൽത്തിരുവനന്തപുരാഖ്യയോടു
കണ്ടാൽ വിശപ്പുമറയും പുരമൊന്നുദാരം;
തണ്ടാർമകൾപ്രിയനതിങ്കലുറക്കമാണു
രണ്ടാമതാമരിയ പാൽക്കടലിൽക്കണക്കെ. ൨൮

സന്താനമേറുമമരാവതിതന്റെ ദായക-
സന്താനമിപ്പുരി, ശുചീന്ദ്രപുരസ്ഥനീശൻ
തൻതാപമാററിയതുകൊണ്ടു തെളിഞ്ഞു വൃത്ര-
ഹന്താവു, നന്ദിയോടു വഞ്ചിധരയ്ക്കു നൽകി. ൨൯

മേദിന്യലങ്കരണമാമിതിൽ വാണു പൌരർ
മോദിച്ചിടുംപടി നയത്തൊടു വഞ്ചിരാജ്യം
ആദിത്യവൎമ്മനൃപനാണ്ടു കുറച്ചുകാല-
മാദിത്യനംബരതലം പകലെന്നപോലെ. ൩൦

ധീ, വിദ്യ, ശാന്തി, വിനയം, ഹരിഭക്തിതൊട്ടി-
ബ്ഭുവിൽപ്പുകഴ്ന്ന പലനന്മ നൃപന്നശേഷം
ആവിശ്വശില്പി ബത! ബ്രാഹ്മബലാൽ പലാശിൻ-
പൂവിന്നുഗന്ധമതുപോലവനേകിയില്ല. ൩൧

ചണ്ഡപ്രതാപഗുണശൂന്യതകൊണ്ടു രത്ന-
ഷണ്ഡം പെറും ജലധിമേഖലയെബ്ഭുജിപ്പാൻ
ദണ്ഡം വളൎന്നിതു നരേന്ദ്രനനാൾക്കനാളിൽ
ഷണ്ഡൻ ഗൃഹസ്ഥനു കുടുംബിനിയെക്കണക്കെ. ൩൨

സ്നാനം നമസ്കൃതി ജപം വ്രതമംബുജാക്ഷ-
ധ്യാനം തുടങ്ങിയൊരുവൃത്തികൾ കൊണ്ടുകാലം
സാനന്ദമാപ്രഭു കഴിച്ചു കവിഷ്ഠിരാമ-
ന്യൂനം പെട്ടന്നതകലെക്കളവാൻ കണക്കെ. ൩൩

ഭൂവിംസവാനപായസമുൽഭവമാന്റെ ശുദ്ധാം
ഭൂവാനവന്റെ നിലപൂണ്ടിട്ടുമിപ്രജേശൻ
പൂവാപിവിട്ടപിവിൻതറമേൽപ്പതിക്കു-
മാവാരിജത്തിനെതരായൊള്ളിമങ്ങലേന്തി. ൩൪

തന്നാദപോയ്യമഥ വിഷ്ണുപദാന്തമേററം
നന്നായ് ഭജിച്ചുമൊട്ടുവിൽക്കരെമൊക്കെവിട്ടും
അന്നാം ജലാശയസമാശ്രയമാൻമൃഴി-
തൻനാഥനന്തിയിലെയക്കന്നെ തുല്യനായി. ൩൫

കന്യാകുമാരിമുതലന്നിടവാവരയ്ക്കും
ധന്യാഗ്ര്യമെന്ന പുകൾപൊങ്ങിന നാട്ടിലെങ്ങും
സന്യാസിയാം നൃപനിലുള്ളൊരനാദരത്താ-
ലന്യായമേറി, തിമിരംപോലെ കരുത്തവാവിൽ. ൩൬

ഭൂരിക്ഷിതീശബലവും, പുരവാസിവൃത്തം,
പാരിച്ചകോശധനവും പരരാജഭീയും,
പാരിങ്കൽ വേനലിലുദനപദ്ധാന്തകല്യാ-
വാരിക്കെഴും തടിനികണക്കെ കുറഞ്ഞുവന്നു, ൩൭

തട്ടിപ്പറിപ്പു കലഹം കുലതൊട്ടനേകം
മട്ടിന്നു ദുഷ്ടതകൾ ഭൂപബലക്ഷയത്താൽ
നാട്ടിൽപ്പെരുത്തു, മൃഗയയ്ക്കനധീനമായ
കാട്ടിന്നകത്തു കടുവന്യമൃഗങ്ങൾപോലെ. ൩൮

അന്നാട്ടിലത്ഭുതബലംപെടുമെട്ടുവീട-
രെന്നാഖ്യപൂണ്ട ഖലമൌലിവിഭൂഷണങ്ങൾ
അന്നാൾവിളങ്ങി, മലർതിങ്ങിന വാപിയിങ്ക-
ലൊന്നായ് മദത്തൊടണയും ദിഗിഭങ്ങൾപോലെ. ൩൯

ഹേലാരാസുരാഗ്രണി ഹിരണ്യനൊടൊത്തു വീണ്ടും
ഹാ! രാവണത്രിപുരതാരകശൂരകംസർ
പാരാതെയിക്കലിയിൽ വന്നവതാരമന്നാ-
ലാരാമനാമമൊടൊത്ത ഖലക്കു പാരം. ൪൦

ശ്രീവായ്പു പോയ് ശിഥിലമംഗലയായ വഞ്ചി-
ഭൂവാകെയപ്പുരുഷർതൻ ഭുജദർപ്പപ്രതാപം
ഹാ! വാച്ച വേനലിലുണങ്ങിയ കാട്ടിനുള്ളിൽ
ദാവാഗ്നിപോലെ പിടിപെട്ടിതു നാലു പാടും. ൪൧

ആത്തുംഗഭാസ്സൊടതിവായ്പ്പുരപുഷ്പമേന്തി
യെത്തും തടസ്സമിയലാതെയനന്തമെങ്ങും,
കാത്തുന്നതിന്നു പണിയാംപടി, യെട്ടുധൂമ-
കേതുക്കൾപോലെ, യവർ ഭീതിദരായ് നടന്നു. ൪൨

സാമന്തരാകുമിവർ, തങ്ങൾകണക്കു രാജ-
ദ്രോഹം തുടർന്നു മുഖ,മിഷ്ടകലർന്നു,കണ്ടാ
മോഹം തഴ,ച്ചരികൾക്കവമതിപ്രദന്മാ-
രാഹന്ത! നാട്ടിന്നവമതിപ്രദരായ് ഭവിച്ചു? ൪൩

ഏവർക്കു കയ്യിലൊരു ചക്രമിരിപ്പു,തേററ-
പ്പാവങ്ങളോടതിവർ തല്ലുപഠിക്കമൂലം,
കൈവന്നഭീതിയൊടു ചക്രധരൻ സുഷുപ്തി-
ഭാവം നടിച്ചു തലതെല്ലുമുയർത്തിയില്ല. ൪൪

ഭൂവല്ലഭന്നൊരുവനാശ്രിതനെന്നുവന്നാൽ
ദൈവം തടുക്കിലു,മവന്റെ ഗൃഹത്തിനുള്ളിൽ
ആവമ്പർ പോമളവു, മുമ്പിലകമ്പടിക്കായ്
വൈവസ്വതന്റെ ഭടരാഞ്ഞു വലിഞ്ഞുകേറും. ൪൫

ഒന്നായ് പ്പരസ്പരമിണങ്ങിയുമർത്ഥമാളാൻ
നന്നായ്ക്കുവൃത്തികൾ തുടങ്ങിയുമാക്കുഖലന്മാർ
അന്നാട്ടിലെപ്രജകളെപ്പിശിതാശവാച്ചു
ചെന്നായ്ക്കളാടുകളെയെന്നവിധം മഥിച്ചാർ. ൪൬

ഹാ! ദിഷ്ടമിങ്ങനെമറിഞ്ഞു തമോമയന്മാ-
രാദിത്യരാജകുലമണ്ഡലമാക്രമിക്കെ
ആ ദിക്കിലുള്ള പുരവാസികളാകമാനം
ഖേദിച്ചു ബാഷ്പജലരാശിയിൽ മഗ്നരായി. ൪൭

ആ രാജവൈരികളെയെട്ടരയോഗമെന്നു
പേരാന്ന ഗോഷ്ഠിയിലെഴും ദ്വിജർ നാട്ടുകാൻ
നേരായ്ത്തുണച്ചു, കടുവേനലിൽ വീടെരിപ്പാൻ
പോരാത്ത പാവകനെ മാരുതനെന്നപോലെ. ൪൮

ഇങ്ങാളുമപ്പുരുഷർ നല്ലവരെന്നവള്ളും
മൻകാക്കവേദനവളർത്തയരവ്വുമാദരിച്ചു,
വൻകാളഭോഗികളെയുല്പലപുഷ്പദാമ-
ശങ്കാകുലൻ ഗളതലത്തിലിടുന്നപോലെ. ൪൯

പങ്കം വെടിഞ്ഞ നൃപനായവർ ദുഷ്ടരെന്ന
ശങ്കയ്ക്കുമത്തെല്ലുമവകാശമുദിച്ചതില്ല;
തൻകണ്ണു നല്ലവൻ നല്ലതുതന്നെ കാട്ടും:
തിങ്കൾക്കളിർക്കതിരിലഞ്ജനവും വെളുക്കും. ൫൦

കണ്ടാലമിത്രശമനനെയാത്ത കൊച്ചുതമ്പാ-
നുണ്ടായിരുന്നു രവിവർമ്മ, നിളേശമന്ത്രി;
പണ്ടാരമാം മുതലു കണ്മണിപോലെ കാത്തു-
കൊണ്ടാനവൻ നൃപന്റെ ദക്ഷിണബാഹുതുല്യൻ. ൫൧

ക്രൂരന്നു തക്ക ചുമൽ, മുട്ടതൊടുന്ന കൈകൾ,
മാററമ്പി നിർമ്മമുയർന്ന തടിച്ചമേനി,
ഊററംനിറഞ്ഞ മുഖലക്ഷ്മി, വിരിഞ്ഞ വക്ഷ-
സ്സേററം കനത്തു, മവനാണ്ടു, രിപുക്കളാലിയും. ൫൨

ആയം വ്യയത്തിലധികം പ്രജകൾക്കു നിത്യ-
മായത്തമാക്കി, യവനിക്കഴലാകെയാററി,
ആയമ്പെടും ഗുണഗണത്തിൻ കേളിരംഗ-
മായസ്സ്വമന്ത്രസമനാം സചിവൻ വിളങ്ങി. ൫൩

ആണുങ്ങളാം തന്നുണ്ണിമണിക്കിടാത്തിനാലു
കാണും വയസ്സതിനിടയ്ക്കവനാജ്ഞഭ്രൂവിൽ
വേണാടുപെട്ടിക്കഹിതകീർത്തിഹിമാനിയെത്തൻ
ചേണററ ബാഹുബലവഹ്നിയിലാവിയാക്കി.

ഒന്നാം സർഗ്ഗം

വമ്പാർന്ന ദോർബ്ബലമിയന്നിടമാം യുവാവാം
തമ്പാനെ, വൃദ്ധരിലെഴും ഒക്കാതലയൊക്കെനീക്കി,
വെൺപാൽപ്പുകൾക്കുമെനി പോയ് തനിയേ പുണർന്നാൾ
ശമ്പാമതല്ലി നവവർഷഘനത്തിനെപ്പോൽ. ൧൧

വഞ്ചിക്ക, മാരി, യിതരം, കാ,റിവ വാച്ചരാവിൽ,
വ്യഞ്ജിച്ചിടാതെത്തൊരു വിളക്കുമരക്കണക്കെ,
വഞ്ചിതലധുര്യമെഴുമസ്സചിവാഗ്ര്യനപ്പു-
വഞ്ചിക്കുഴങ്ങുമൊരു പൌരരെ രക്ഷചെയ്തു. ൧൨

പൂമാതു പാൽക്കടലിനിന്നകണക്കു കാന്തി-
ഭ്രാജവഴുന്നൊരു കുമാരി നൃപന്നുദിച്ചു.
ആ മാന്യതന്നുടലൊളിക്കുളി മൂടിനിന്ന
കൌമാരമാം തിരയെ യൌവനബാഹു നീക്കി. ൧൩

വർഷർത്തുവാർത്ത നിലമെന്നതുപോലെ, സാരോൽ-
കർഷം വസന്തമരുളും മലർവാടിപോലെ,
വർഷർത്തുനീങ്ങിവിലസും മുഴുതിങ്കൾപോലെ,
ഹർഷത്തെനല്കി ജനതയ്ക്കവൾ യൌവനത്തിൽ. ൧൪

രണ്ടായിരം ജലധരങ്ങൾ തുടർച്ചയായ്ക്കാൽ-
ത്തണ്ടാരകന്നടിയിൽവന്ന ജലം തികക്കി
തിണ്ടാട്ടമാ,റമലതൻകഴൽ നിണ്ടിതണ്ടു-
കൊണ്ടാർമ്പൂണ്ടിടാതിരുന്നു ചുരുണ്ടുമിന്നി. ൧൫

രണ്ടിപ്പൊളുല്പലദലങ്ങളടിക്കു കാണു-
ന്നണ്ടിങ്ങു, മുൻപവയിലെത്തൊടുപ്പതെന്നായ്
ഒണ്ടിങ്കലും മുകളിൽനിന്നു പകച്ചുനോക്കം
വണ്ടിൻകിടാവുകൾ തൊടുത്തിലകം വിളങ്ങി. ൧൬

അന്നിമ്മലാംഗിയുടെ കണ്ണുകൾ, മുന്നിൽ മുക്ക,
പിന്നിൽ ശ്രുവസ്സു, അവിടങ്ങനെ രണ്ടുപാട്ടും
വന്നിങ്ങുമങ്ങുമുഴലും, വിധിവേർപിരിച്ചി-
ട്ടൊന്നിച്ചു[illegible], കുമിഴിയുള്ളതുപോലെ മിന്നി

രക്താധരോദ്യന്മയൂഖരശ്മി പതിഞ്ഞ തൊത്തിൻ-
മുക്താഫലത്തെ നവദാഡിമബീജമെന്നായ്
കൊത്താൻവരുന്ന ശുകിതന്നുടെ കൊക്കുപോലാ-
ണൽത്താമരാക്ഷിയുടെ നാസികയുല്ലസിച്ചു. ൩൨

കാണിക്കുമുള്ളിൽ നവയൌവനലക്ഷ്മി മാന്ദ്യം
കാണിച്ചിടാത്ത വിലസും മുഖമന്ദിരത്തിൽ
മാണിക്യദീപിക കൊളുത്തിയപോലെ മഞ്ജു-
വാണിക്കെഴും ചൊടി ചെന്തളിരൊത്തു മിന്നി. ൩൩

മുററും ദ്വിജങ്ങളെയടക്കിയ വക്ത്രമാണവൾക്ക്
പററും ദ്വിജേശമുഖിയെന്നഭിധാനമാക്കാം;
മററും ദ്വിജേശനവനല്ല നിസർഗ്ഗമാനം
വിററവന്ന വക്ത്രമജനേകിയവൾക്കുമൊത്തും. ൩൪

ആ മങ്കതൻ മൊഴിയൊടൊററയിൽ മല്ലടിച്ചു-
ൾപ്പൂമങ്ങിവീണൊരു വിപഞ്ചികയാ മണ്ണിടത്തിൽ
നാമന്നതൊട്ടു തടവെന്നിയെ വീണയെന്ന
നാമത്തിലിന്നറിയുന്നതിലെന്തു ചിത്രം? ൩൫

തന്നുൾപ്രവേശവുമിടയ്ക്കരുതാതെ മാറിൽ-
പ്പൊന്തും കുചങ്ങളും, മദനപ്രതിഹാരകാഗ്ര്യൻ
ജന്തുക്കളെപ്പിടി മടങ്ങിടുമാറു ചെപ്പും
പന്തും കളിപ്പതിന്നു വച്ചവിധം വിളങ്ങി. ൩൬

ചേരററ പത്മജകളാമണിരങ്ങിരണ്ടു-
മേരുക്കളേന്തിപ്പതിന്നു തങ്കമെടുത്തശേഷം
ആരും നികത്തിടുവതിന്നണയാതെ വാഴും
ശ്രീരുക്മനിമ്നഖനിപോലെ വിളങ്ങി നാഭി, ൩൭

ഏകത്രകാങ്കകളും, പരത്രനിതംബബിംബം,
പാകത്തിലീയവയവങ്ങൾ തടിച്ചിടുമ്പോൾ,
[illegible]ത്തൊടക്കിടെ നിനച്ചു ചടച്ചു മദ്ധ്യം;
[illegible]ളിലവന്നസൂയ കൃശതാപദേശം. ൩൮

മുട്ടാം തടത്തിനകമേ തലകുത്തി രംഭ
മുട്ടാതെയത്തരുണിതൻ തനുസൌരഭമാഗ്യം
കിട്ടാൻ കൊതിച്ചു കിടവിട്ടു തപിച്ചിടുന്ന
മട്ടായ് മനോജ്ഞമവൾതൻ തുട മിന്നി രണ്ടും. ൯

വാടുന്ന ചമ്പക, മഹർമ്മുഖഭാസ്കരനും
കൂടുണ്ടു; പൊന്നിനു മണം ലവലേശമില്ല;
ഇരുട്ടുള്ളൊരത്തനു കിണഞ്ഞു പണിഞ്ഞതൊക്കെ
കേട്ടററു പിന്നെ വിധി സൃഷ്ടിയൊഴുക്കനാക്കി. ൧൦

മന്നാർക്കു വന്ന മഹിതധ്വജപങ്ക്തി നാട്ടാൻ
സന്നാഹമാർന്നുള്ളിടും സ്മരസാർവ്വഭൌമൻ
അന്നാൾ വഹിപ്പൊരു മലർക്കണ തിന്നിടാത്ത
പൊന്നാവനാഴിയവളെന്നു നിനയ്ക്കുമാരും. ൧൧

ക്ലാന്തിപ്പെടാതെയഴകാം കടലിൽക്കിടന്നു
നീന്തിക്കളിക്കുമവൾ നൂതനയൌവനത്തിൽ,
പൂന്തിങ്കൾ പൂർണ്ണിമയിലെന്നകണക്കു, കാമ-
ഭ്രാന്തിൽക്കുഴക്കി യുവമുഖ്യരെയാകമാനം. ൧൨

പാടാം പ്രവീണതയൊടുർവ്വശിയെന്നപോലെ;
ക്രൂടാം സുധീസഭയിലുക്കൊടു ഗാർഗ്ഗിപോലെ;
നേടാം പടയ്ക്കണയുകിൽപ്പുകൾ ഭാമപോലെ;-
യീടാളുമത്തരുണിയേതിനുമൊത്തിരുന്നു. ൧൩

കണ്ടാൽശ്ശതിക്കു കടലിന്മകളാം, നാവിളക്കി-
ക്കൊണ്ടാൽ സരസ്വതി, കൃപാണിയെടുത്തുവെന്നാൽ
വണ്ടാറണിക്കുഴലി, ദുർഗ്ഗയിവണ്ണമാരും
കൊണ്ടാടുമാറു, പലമട്ടു ലസിച്ചിരുന്നു. ൧൪

ആയാമിനീശമുഖിതൻ പുതുമേനി നിത്യ-
വ്യായാമമേററധികകാന്തികലർന്നു മിന്നി;
പോയാൽ ത്രിശ്രേണിയിൽ വീണുതിരിച്ചുനല്ല-
ശ്രീയാർന്നുപോരുമൊരു ഹേമശലാക പോലെ ൧൫

ബാലാമണിക്കളി കവിളിയിൽ മിന്നിടുന്ന
നീലാളിപൂണ്ട തിലകപ്പൊടി, ശസ്ത്രമാക്ഷ്യം
ആലാക്കിൽ മേനിയൊളിക്കൂട്ടുകതന്നൊരെഴുത്തു:
ചേലാർന്നിടുന്ന വടിവിന്നണിയാകമെന്നും. ൨൬

കല്യാവലിക്കണിയലാ, യുലകിൻമിഴിക്കു
കല്യാണമേകി, യഭിധയ്ക്കുമതട്ടലർത്ഥം
കല്യാണിയാമവർ വരത്തിയു, മൊന്നുകൂടി-
ക്കല്യാണമാ, ണതു ശരിപ്പെട്ടവാൻ കൊതിച്ചു. ൨൭

അൻപാകെയത്തരുണിയച്ഛനു മന്ത്രിയായി
തമ്പാനെ വിട്ടിതരനിൽക്കടിവച്ചതില്ല.
വൻപാർന്നിടും നദി, പയോധിയെ വിട്ടു, കൂപം
തൻപാർശ്വമെത്തി, നിലനിന്നറിവില്ലയല്ലോ. ൨൮

താനേ വിയത്തടിനി വ, ന്നൊരുവൃദ്ധതീർത്ഥ-
സ്നാനേച്ഛുവിൻ നടവഴിക്കൊഴുകുന്നതായാൽ
ആനേരമന്നരനെഴും നിലയാണമാത്യ-
സ്ഥാനേശനാം തരുണമൌലി വഹിച്ചതന്നാൾ. ൨൯

ഭൂകാന്തനാത്മസുതതൻ മനമന്യരിക്കിൽ-
പ്പോകാതെ മന്ത്രിയിലണഞ്ഞതുകണ്ടു മോദാൽ;
രാകാബ്ജബിംബമുദയാദ്രിയിൽ നിന്നുപൊങ്ങി-
യാകാശമെത്തുവതു കണ്ടിട്ടമാഴിപോലെ. ൩൦

ആവശ്യമുള്ളൊരനുകൂലതയാകമാനം
കൈവന്നു നന്മയെഴുമാ യുവകാമുകന്മാർ
ദൈവത്തെ വാഴ്ത്തിയകമേ വളരുന്നൊരാശാ-
പൂവല്ലി പൂക്കുവതു കണ്ടു തെളിഞ്ഞിരുന്നാർ. ൩൧

ആമട്ടമാത്യനൃപർ വാഴ്വതു കണ്ടുകണ്ടു-
സ്വാതന്ത്ര്യമേററമിയലും ഖലരെട്ടുവീടർ
മ്ലാനിമങ്ങി, യേഷണി മുറയ്ക്കുതുടങ്ങി, തോറ്റ-
പോമന്നു മായതുടരുന്നൊരരക്കർ പോലെ. ൩൨

ചൊന്നിട്ടു വീടരുടെ ധൃഷ്ടതയൊക്കെ മന്ത്രി
ചൊന്നിട്ടുമുള്ളിലതു വാസ്തവമെന്നു മന്നൻ
അന്നോട്ടുമേ കരുതിയി,ല്ലവനോർത്തുമുക്തി
വൻനിട്ടിലന്ധർ പിടിപ്പു വിളക്കൊടൊത്തു. വൃ ൩

ആരാൽപ്പുരക്കടയൊരേഷണിയാം വിഷച്ചാ-
റാരാജവശ്യനു ചെവിക്കമൃതെന്നു തോന്നി;
ഹാ! രാഗമാം പുഴ മയക്കെങ്ങു തടസ്ഥമാക
നേരാം വഴിക്കൊഴുകുവാൻ വിധി സമ്മതിപ്പു? വൃ ൪

കാലക്രമേണ നൃപനാസ്സചിവങ്കൽ വാഴ്കെ
കൂലങ്കഷപ്രണയശൈവലിനീജലത്തെ
മാലന്യമാറഹിതദൂർവ്വചനാർക്കരശ്മി-
ജാലം വരട്ടി തടിയെ ക്ഷയമെന്നപോലെ. വൃ ൫

ഉള്ളിൽക്കരുപ്പു, ദിവി കാർമ്മുകിൽപോൽ,പ്പരന്നു
കൊള്ളിച്ചു പൂഞ്ചിരിനിലാവിനമന്ദമാന്ദ്യം;
തള്ളിക്കടന്നതിലെഴും തിരുവുള്ളമെന്നാ
വള്ളിക്കുമേലരിശമാമിടിവാളു വീണു. വൃ ൬

ആവൃത്തമൊന്നുമകളങ്കശശാങ്കകീർത്തി-
ശ്രീവൃദ്ധനാം പ്രിയതമൻ പരമാർത്ഥമൂലം
ഭൃത്യശാസനതനൂജയറിഞ്ഞതില്ലാ-
പ്രാവൃട്ടതൻവരവു ബാലമരാളിപോലെ. വൃ ൭

അന്നാളൊരിക്കലരിപാലർ നൃപന്റെമുമ്പിൽ
ചെന്നാദരത്തൊടു വണങ്ങി വിനീതരായി
നിന്നാർ, ഭയത്തിനു ശിരസ്സു പറിച്ചെടുത്തു
തിന്നാൻ കുനിഞ്ഞൊരു തരക്ഷുകുലാംകുരങ്ങൾ. വൃ ൮

വെൺപട്ടിൽമൂടിയൊരു പാഴ്ക്കിണറെന്നപോലെ
വൻപിട്ടിലല്പഹസിതത്തെ വെളിക്കുകാട്ടി
കമ്പിട്ടുനിൽക്കുമവരിൽ ഗുണശാലി മന്ന-
നൻപൊട്ടുപൂണ്ടു കുശലാദികം പൃച്ഛചെയ്യാൻ. വൃ ൯

ചൊന്നാരതിന്നവർ "പരം തിരുമേനികാക്ക-
മിന്നാട്ടിലെങ്ങനെയമംഗലമെത്തിനോക്കും ?
നന്നായ് വിളക്കതെല്ലിവോളറമേലിരുട്ടു
നിന്നാളുമോ? കനലരിപ്പൊരുമ്പുമുണ്ടോ ? ൯൦

ശ്രീരാമനെന്നവിധമുത്തമസൽഗുണങ്ങൾ-
ക്കാരാമമാകുമവിടുന്നിളകാതിടുമ്പോൾ
പോരായ്മയെങ്ങനെയതിങ്കൽ വരുന്നു? ദുഗ്ദ്ധാ-
വാരാകരത്തിരയിലുപ്പിനു മാറ്റമുണ്ടോ ? ൯൧

എന്നാലുമല്പമടിയങ്ങളുണർത്തിടുന്ന-
തിന്നാണുറച്ചതു; മടിക്കിലബദ്ധമാകും
ചൊന്നാൽ മുഷിഞ്ഞിടുകിലും ഭയമില്ല; പത്ഥ്യ-
ത്തിന്നാർക്കു വാഞ്ഛയെ? ഗദശാന്തി വരേണമല്ലോ. ൯൨

ഹൃങ്കമ്പുമിസ്സചിവനുള്ളൊരു ദോഷമേതും
പങ്കംപെടാതൊരവിടേക്കറിയാവതല്ല;
തൻകണ്മണിക്കുടയ ദുഷ്ട് തെളിഞ്ഞു കാണ്മാൻ
തൻകണ്ണു പോര, മുകുരം കരതാരിൽ വേണം. ൯൩

സന്മാന്യരിൽ പ്രഥമനാമവിടേയ്ക്കു മേലി-
ദ്ദുർമ്മാനവന്റെ സഹവാസമനർത്ഥബീജം ;
തേന്മാവിലിത്തിളൊരു തെല്ലു പടർന്നുപോയാൽ-
ത്തേന്മാവുവിട്ടൊടുവിലിത്തിൾ തനിച്ചു നിൽക്കും. ൯൪

ഈ രാജ്യമൊക്കെയവിടേക്കനധീനമാക്കാൻ
ധാരാളമായ് പണിതുടർന്നിടുമീയമാത്യൻ
പാരാളുവാൻ കൊതിയൊടും ഭജനം മുഴുത്തി-
ട്ടൂരാണ്മയെന്നു പറയും മൊഴി സത്യമാക്കും. ൯൫

കാലിച്ചെറുക്കനെയമാത്യപദത്തിലേറ്റി-
പ്പാലിച്ചുവെങ്കിലിതുതന്നെ കലാശമാകും ;
കാലിൽത്തളപ്പിനു ചെരിപ്പു കൊടുത്തുപോയാൽ
മേലിൽത്തനിക്കതു മുഖത്തു ചവിട്ടിനത്രേ. ൯൬

പിച്ചുയൎത്തുവന്നവനെ വീട്ടുകയററി വിട്ടാ-
ലച്ചിക്കു നായരവനെന്നു നിനയ്ക്കുമപ്പോൾ;
മൊച്ചക്കുരങ്ങിനെയടുക്കൽ വിളിക്കിലങ്ങാ-
ശ്ചിക്കു മേൽക്കയറിനാട്യമാടിനില്ക്കും. ൯൭

കോയിക്കലഗ്നിയിലെരിച്ചുവനീതലത്തെ
സ്ഥായിക്കു കാക്കവവിട്ടത്തെ വധിച്ചുകൊൾവാൻ
ആയിക്കഴിഞ്ഞു പണി; പാലുകൊടുത്തു തിന്ന
കൈകയിൽ കടിക്കവല്ലു ജിഹ്മഗസമ്പ്രദായം.

ശ്രേയസ്സുയൎന്ന തവ വംശമിതിന്നു ഘോരാ-
പായം വരുത്തുവതിനിക്കു ഖലദാവവഹ്നി
മായത്തിലോൎപ്പതയുന്നോ ബകബന്ധനാഖ്യ-
ന്യായത്തിലെന്തു വരുമോ? കലിയാണു കാലം. ൯൯

സേവയ്ക്കുരയ്ക്കുമടിയങ്ങൾ പഠിച്ചതല്ല;
ദേവൻ പ്രമാണമിനി വേണ്ടതി”ന്നെന്നു ചൊല്ലി
ആ വമ്പർ വിട്ട നയനാളകവാക്കണാസ്ത്രം
ഭൂവല്ലഭന്റെ ഹൃദയത്തിലമൎന്നു തറ്റു. ൧൦൦

തങ്കൽപ്പെരുത്ത ഭയഭക്തി നടിച്ചുവണ്ണം
ശങ്കാപരം കിതവർ ചൊന്നതു കേട്ടനേരം,
ശങ്കയ്ക്കധീനമരചന്റെ മനം, നടുക്കര
വൻകല്ലുവീണ കുളമെന്നതുപോൽ, ചലിച്ചു. ൧൦൧

“എന്തിജ്ജനങ്ങൾ പറയുന്നതു? കൊച്ചുതമ്പാൻ
ചിന്തിക്കയാണു മമ വംശവിനാശ,മെന്നോ?
പൊന്തിച്ചിടുന്നു പരമത്ഭുതമിയുഗാന്തം,
പന്തിക്കുകുത്തിയിമ കണ്ണുപൊട്ടിക്കയാമോ? ൧൦൨

കാൎയ്യത്തിനുമില്ല വില, യങ്ങനെയുള്ളൊരൈശ്വൎയ്യ-
രാശിക്കു ഞാൻ പ്രഥമമന്ത്രിപദത്തെ നൽകി,
ആശിച്ചിട്ടുള്ള ഹരിചന്ദനമെന്നുവച്ചു
പൂശിക്കഴിഞ്ഞു കനൽ മേനിയിലായിരുന്നോ? ൧൦൩

ജ്ഞവന്ന പൂരുഷരിലോ സചിവങ്ങളിലോ ഏൽ-
പൂവിന്നു വഞ്ചനമെനിക്കറിയാവതല്ല!
ഓവിന്നകം ഫണി വെളിക്കു വിലാള,മേവം
മേവുന്നമൂഷികനമിത്തരമില്ല ദുഃഖം. ൧൦൪

ആമോദദം മധുരനാരകസൽഫലത്തിൽ
വ്യാമോഹമേകമിവരുള്ളിൽ വിഷംപുലർത്തി
ഹാ! മോടിവായ്പു പുറമാണൊരു കാഞ്ഞിരക്കാ-
യാമോ? ഹരേ! കഥയിതത്ഭുതമാരറിഞ്ഞു? ൧൦൫

ഒന്നുണ്ടു വാസ്തവമിളയ്ക്കിവനാണു നാഥ-
നെന്നുണ്ടു ബോധമഖിലപ്രജകൾക്കുമിപ്പോൾ;
എന്നും പകൽസമയമമ്പിളിയംബരത്തിൽ
മിന്നുന്നതില്ലുലകിൻെറ നിസർഗ്ഗരീതി. ൧൦൬

ഹാ! കാന്തയെ ഗ്ഗഹനസീമനി വെടിഞ്ഞു രാമൻ;
ശ്രീകാമുകൻ മണിതിരഞ്ഞു വനത്തിലോടി;
നാകാധിപാത്മജനരക്കു മടിച്ചുനിന്നു;
ലോകാപവാദഭയമേതൊരു ധീരനില്ല? ൧൦൭

നാവോതിടുന്നതു, കരം തുടരുന്ന, തുള്ളം-
പൂവോർത്തിടുന്ന, തിവ മൂന്നിനുമൈക്യമെന്യേ
ആവോളമത്തമനുജാധമനോ മമാപ്ത-
നാരോ? കലിപ്പടയ വൈഭവമാരു കണ്ടു? ൧൦൮

ആശാന്തകീർത്തിതഗുണക്രമഹോ ജഗത്തി-
ലാശാന്തരക്ഷിയുഗളത്തിനു ലക്ഷ്യമല്ല;
കാശാർജ്ജുനപ്പുകളെഴും പുരുഷർക്കു കൂടി-
ക്കാശാർജ്ജനത്തിലുയരും ത്രാണവും സമാനം. ൧൦൯

ഞാനേക,നെൻെറ സഹജന്മശിശുക്കളല്ലാ-
തീനേരമില്ല സുതർ; പകമൊടിസ്സുഗോത്രം
താനേ മുറിപ്പതിനുറച്ചൊരു ജിഷ്ണുവാം നീ
ഹാ നേരമെൻ സചിവ നീതിയുമററു പുട്ടൻ," ൧൧൦

കമ്പിത്തപാലിൽ മൊഴിപോവതിൽ നൂറിരട്ടി।
വമ്പിച്ചവേഗമൊടു ചിന്തകളീവിധത്തിൽ
മുൻപിൻ മറന്ന ഹൃദി പൂണ്ടരചൻ ഭയത്താൽ
തുമ്പിപ്പടിക്കു വിറയാർന്നവരോടു ചൊന്നാൻ. ൩൩൩

“എൻകാര്യപീക്കണികൾ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞിടാനീം
ഹുങ്കാണ്ടമന്ത്രിയുടെ സത്യമറിഞ്ഞമൂലം
ശങ്കാവിഹീനമകതാരു തെളിഞ്ഞിടുന്നു,
വൻകാറുമാറുമളവമ്പിളിയെന്നപോലെ. ൩൩൪

ആണ്ടത്തമോടരികിലെപ്പൊഴുമേവമെട്ടു
ചാണക്യർ നിങ്ങൾ തുണയുള്ളതു കാരണത്താൽ
ക്ഷീണതചമററിവിടെ രാക്ഷസമന്ത്രിചെയ്യും
വീണപ്രവൃത്തികൾ ഫലിച്ചിടുവാൻ പ്രയാസം. ൩൩൫

ധീ വിങ്ങിടും പ്രജകൾ നിങ്ങൾ നമു,ക്കവന്തരം-
പ്പൂവിൽപ്പെട്ടും മമ മറത്തിടുവാൻ, തുണയ് പിൻ;
ഭൂവിൽ ഭവത്തൊടമർചെയ്തു ജയം ലഭിപ്പാൻ
ജീവിക്ക നൽശമദമാദിഗുണങ്ങൾ പോലെ. ൩൩൬

പാപപ്രസക്തിപ്പെട്ടുമായവരോടിവണ്ണം
ഭൂപൻ കഥിച്ച വചനങ്ങൾ തനിക്കു ചേലിൽ
ഹാ! പത്രപുഷ്പഫലശാഖകളൊത്തു വായ്ക്കു-
മാപൽദ്രുമങ്ങളുടെ വിത്തുകളായ് ഭവിച്ചു. ൩൩൭

ഝടിതി പണിഫലിച്ചെന്നോററവും തോഷമോട-
ക്കുടിലമതികൾ തത്തന്മന്ദിരം ചെന്നുപുക്കാർ;
കടിയിൽ മുതിട്ടുദ്ധരംതാൻ ദുഷ്ടനെന്നോർത്തു മോദാൽ
കൊടിയഫണികൾ വീണ്ടും പോടുപൂകുന്നതൊക്കെ. ൩൩൮

കാകം, പട്ടി, പരുന്തു, ഗൃദ്ധ്ര,മിവയെജ്ജീവൻ
വെടിഞ്ഞുള്ളതാം
ലോകത്തിൻ തലകിറി നാലുപുറവും പുണ്ണാ-
ക്കിടും പോലവേ,

ശോകം, സാദ്ധ്വസ,മീറ, ശങ്കയിവയബ്ഭൂപ-
ന്റെ ധീവിട്ടു ഹൃ-
ത്താകപ്പലൊടെ മുറിപ്പെട്ടത്തിലയതെല്ലില്ലാ-
തെയെല്ലാമാണ്ടാഴും. ൧൧൰

ഒന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

രണ്ടാം സർഗ്ഗം.

അനന്തരം പാരുക ചെയ്ത പുണ്യമായ്,
മനസ്സുകൊണ്ടാർക്കിലതും ചുടുന്നതായ്,
ജനത്തെ നിർമ്മിച്ചു നിലയ്ക്കു നിർത്തു,മാ-
കനോടെഴും ഗ്രീഷ്മമണഞ്ഞു വഞ്ചിയിൽ. ൧

തദാമൃതത്വം സലിലത്തിനും പരം
സദാഗതിത്വം പവനന്നുമൂഴിയിൽ
നിദാഘശക്ത്യാ തപനത്വമഗ്നിനും
നിദാനമന്യാർത്ഥത പൂണ്ടു വിസ്മയം. ൨

ഇനൻ തദാനീമതിരുഷ്ടചിത്തനാ-
മനന്തതൻ നായകനെന്ന പോലവേ
അനന്തരായോഗ്രകരം പതിക്കയാൽ
ജനം തപിച്ചാകുലമായിതെങ്ങുമേ. ൩

ദുരാശപോൽ നീണ്ടു ദിനം; വിയുക്തയാം
വരാംഗിപോൽ രാത്രി മെലിഞ്ഞു നിർഭരം,
വിരാമമില്ലാതൊരു തൃഷ്ണ വന്നുപോയ്
നരാഗ്രിമർക്കും പിശുനർക്കു തുല്യമായ്. ൪

വിരിഞ്ഞതാമഞ്ജുനികുഞ്ജമുൾത്തടം
തിരിഞ്ഞു കൃഷ്ണാളിയണഞ്ഞു മഞ്ജുവായ്
ചൊരിഞ്ഞ ഗീതാമൃതമാസ്വാദിക്കുവാൻ
നിറഞ്ഞു കൌതുഹലമുള്ളിലേവനും. ൫

ദുരാതപക്രൂരത വായ്ക്കുമുച്ചനാൾ
സുരാജഹംസം ജലസേവയെന്നിയേ
പരാൎദ്ധ്യയാം പത്മിനിതന്റെ കോരകം
നിരാകുലം കൊക്കുകൾകൊണ്ടു കൊത്തിനാൻ. ൬

സ്ഫുരിച്ചിടും സൂരകരങ്ങൾ, കാന്തയെ-
പ്പിരിഞ്ഞു വാഴും തരുണൎക്കു, വേനലിൽ
കരിഞ്ഞുവാടുന്ന കരൾത്തളിൎക്കൊടി-
ക്കെരിഞ്ഞതീക്ഷ്ണകണക്കു തീൻതുതേ. ൭

രവിസ്ഫുരദ്ദീധിതിയക്ഷിപാളിതൻ
കവിഞ്ഞ കീലാലപിപാസതീൎക്കയാൽ
ഛവിക്കിരിപ്പാം തടിനീനതാംഗിമാർ
ഭവിച്ചു ശോഷത്തിനു ഭാജനങ്ങളായ്. ൮

ചെരിപ്പുകാലം, കുടകെട്ടു, മാന്ദ്യയാം
വരിച്ച ഭൎത്താവിനെ മങ്കപോലവേ;
ശരിക്കിളംപുൽത്തറമേൽ മുളച്ചൂദം
വിരിച്ചു വിത്തേശതരംഗി നിസ്ത്രപം. ൯

സ്ഫുടം നിശായാം ധൃതചക്രരായി, നൽ-
പ്പടം ധരി,ച്ചങ്ങനെ രാജവീഥിയിൽ
കടന്നു, ദൃഷ്ടങ്ങളെ ഭുജംഗർ മേൽക്കുമേൽ-
പ്പടന്നുധൂളിക്കൊതിയോടു ലാത്തിനാർ. ൧൦

പടങ്ങൾക്കൂടാതെ കഴിക്കുവാൻ ശ്രമം
തുടന്നിടും മാനുഷർപോൽത്തരുക്കളും
ഉടൻ ദലൌഘത്തെ വെടിഞ്ഞു; സത്തമൻ
നടപ്പതല്ലാ വഴി മന്നിലന്യനും. ൧൧

ജനം തദാനീം കമലാകരപ്രിയം
മനസ്സിലുൾക്കൊണ്ടു മുരാരിയെന്നപോൽ;
ഘനക്ഷയം നല്കി ജലാശയത്തിനും
ദിനങ്ങൾ വാനത്തിനുമൊന്നുപോലവേ. ൫൨

അണഞ്ഞു ഹേമന്തവിരോധിയെങ്കിലും
തുണച്ചു തീച്ചുട്ടി കൊളുക്കൾ ചാകുവാൻ;
ഗുണങ്ങളേറെപ്പെട്ടവോനിൽ നന്ദിപൂ-
ണ്ടിണങ്ങുമല്ലോ ജനമേതുകാലവും. ൫൩

പഴിച്ചു ഉഷ്ണൻഹരിദശ്വനെജ്ജനം;
പൊഴിച്ചുബാഷ്പം പ്രതിരോമകൂപകം;
മിഴിച്ചുനോക്കിത്തരുണീകുചങ്ങളിൽ-
ക്കഴിച്ചുകണ്ടീലൊരുശൈത്യമെങ്ങുമേ. ൫൪

പരം ഗവാക്ഷാദിസമീപമെത്തിയാ
നരവ്രജം, ലങ്കയിൽ വാനരങ്ങൾപോൽ,
നിരന്തരം മാരുതപോതമാശ്രയി-
ച്ചൊരല്പമാശ്വാസമിയന്നിരുന്നുതേ. ൫൫

തരംഗിണീവാരി വിയൽപ്രസൂനമായ്;
സരസ്സയസ്കാരകുടീരഭസ്ത്രയായ്;
വരണ്ടു കൂപം പരിതാപമേററവും
തിരണ്ടിട്ടും ചാതകകണ്ഠമെന്നപോൽ. ൫൬

ഓരോതരത്തിൽപ്പനിനീരുമത്തലും
സരോഗനും നിർഗ്ഗദനും തനിക്കുമേൽ
വിരോധമില്ലാതെയണിഞ്ഞു; ഭാന്തമൽ-
കപോൽകരത്തിൻ സമബുദ്ധിദുന്നാക്കവിൻ. ൫൭

ഒരാതപത്രത്തിനടിക്കു സൂരനി-
ധരാതലം വെന്തു നിറുത്തിടുന്നതായ്
നിരാമയം ചൊൽവതുപോലെ പാന്ഥർതൻ
കരാഗ്രമോരോ കുടയേന്തിനിന്നുതേ. ൫൮

നിദാനമീമട്ടു നിതാന്തതീവ്രമാം
നിദാഘകാലം പ്രചരിച്ചുകൊള്ളവേ
മുദാ രവിക്കുത്തമപായമന്തിയിൽ
സദാരരായ് നോക്കി രസിച്ചു മാനുഷർ. ൧൯

ഒടുക്കമെല്ലാം സുഖമാകുകിൽജ്ജനം
നടുക്കെഴും മാൽ വകവയ്ക്കയില്ലപോൽ;
അടുക്കവോരന്തി യുവാക്കളോർക്കവേ
കടുക്കമുച്ചക്കതിർ ചൊറുശീതമായ്. ൨൦

വരോരുമാർ വല്ലഭരൊത്തുനിത്യവും
തിരോഹിതോഷ്ണദ്യുതിയായ വേളയിൽ
പ്രരോഹദാഹ്ലാദരസം നടത്തിനാർ
സരോജലക്രീഡനസന്മഹോത്സവം. ൨൧

നിസർഗ്ഗരമ്യാകൃതികൾക്കലംകൃതി-
പ്രസംഗമാവശ്യകമല്ലയെന്നതിൽ
അസംശയം നീററിലിറങ്ങിനിന്നൊരാ
വിസപ്രസൂനാക്ഷികൾ താൻ നിദർശനം. ൨൨

ഇളംകുളിർക്കാററളകവ്രജത്തെയി-
ളിളക്കമാസ്സുന്ദരിമാർക്കെഴും മുഖം
മിളൽദ്വിരേഫാംബുജശങ്കയാർക്കുമുൾ-
ക്കളത്തിലുണ്ടാക്കി വിളങ്ങി വാപിയിൽ. ൨൩

മുടിക്കു നൽപ്പിച്ചകമാലതാനു,മ-
പ്പടിക്കു കണ്ഠത്തിനു മുത്തുമാലയും,
വെടിഞ്ഞതന്നേരത്തുമിന്നങ്ങി പൊയ്കയിൽ-
ത്തടില്ലതാംഗിക്കളബിന്ദുരൂപമായ്. ൨൪

ചിരിച്ചു നല്ലാർകൾ തുടിച്ചു നീന്തവേ
തെറിച്ചു നീർത്തുള്ളികളഗ്ര്യരീതിയിൽ
സ്ഫുരിച്ചു തദ്വക്ത്രപരാഗമാൽ നിറ-
പ്പിരിച്ചിലേൽക്കും കമലങ്ങളിൽത്തദാ. ൨൫

ഒരുത്തി കാന്താനനശങ്കയാൽ പ്രിയം
പൊരുത്തു ചുംബിച്ചൊരു താമരയ്ക്കകം
ഉഴന്ന വണ്ടാത്തരളാക്ഷിതൻ മുഖ-
ത്തൊരുമ്മവച്ചാനരവിന്ദബുദ്ധിയാൽ. ൧൬

വരോരുവാമന്യ ജലത്തിലാണ്ട തൻ
ശിരോരുഹം കണ്ടസിതാഹിശങ്കയാൽ
സരോവരത്തിൽസ്സഖികൾക്കുമുന്നിലും
വിരോധമില്ലാതെ പുണർന്നു കാന്തനെ. ൧൭

ഒരംഗനാമൌലി കരങ്ങൾ നീട്ടി, നി-
ർഭരം പൃഥുശ്രോണിയിളക്കി, നീന്തവേ
തരത്തിൽ നോക്കിസ്സഖിമാർ ചിരിക്കയാൽ
പരന്ന നാണത്തൊടു നീറ്റിൽ മുങ്ങിനാൾ. ൧൮

മുലയ്ക്കുമേൽ മുന്നിരവിൽശ്ശശപ്ലുതം
നിലച്ചുതന്യാംഗന, രക്തചന്ദനം
ജലത്തിൽ മായ്ക്കുന്നതിനോർമ്മവിട്ടതായ്,
സലജ്ജമോരൽസ്സഖിമാരൊടോതിനാൾ. ൧൯

ദിനങ്ങൾതോറും പ്രിയരൊത്തു വാണിട്ടും
മനസ്വിനീമൌലികുലത്തിനിത്തരം
അനല്പമന്തിക്കെഴുമംബുകേളിതാ-
നനംഗവാജീകരണപ്രകാണ്ഡമായ്. ൨൦

വരിഷ്ഠനാം വഞ്ചിനൃപൻ തമിസ്രയിൽ-
ശ്ശുരിക്ക തൻസൌധമണഞ്ഞു നിദ്രയെ
ഒരിക്കലാശിച്ചു കിടന്ന തന്വിയെ-
സ്സ്മരിച്ചു സങ്കേതമണഞ്ഞ കാമിപോൽ. ൨൧

അടുത്തുധൂമം കിളരുന്നതഗ്ഗ്ണം-
പെടുന്ന മന്നന്നുടനക്ഷിലക്ഷ്യമായ്,
ചുടുന്നൊരുള്ളത്തൊടു രാജ്യലക്ഷ്മിയാൽ
വിടുന്ന ദീർഘശ്വസിതം കണക്കിനെ. ൨൨

ജ്വലിച്ചദീപത്തൊടു ഭൃത്യയുക്തനാ-
യൊലിച്ചുപോകുന്ന മനക്കരുത്തൊടും
ചലിച്ചു ഭൂപൻ മുറവിട്ടു; തദ്ഭയം
ബലിഷ്ഠനും ദുർബ്ബലനും സമാനമാം. ൩൩

തുടിച്ചിടും നെഞ്ഞൊടു ഭൂമിജാനി പോ-
പിടിച്ചവൻപോലൊരു പാച്ചിൽ പാഞ്ഞവെ
സ്ഫുടിച്ച മോദത്തൊടു വഹ്നിയാം നടൻ
നടിച്ചിടും നാടകശാലകണ്ടുതേ. ൩൪

ഘനാർച്ചിരം നാലുവശത്തുനിന്നുമെ-
ങ്ങാരേതരം പൊങ്ങുമുദഗ്രപാവകൻ
നരേന്ദ്രഗേഹത്തിനെമുപ്പുരത്തിനെ-
പ്പുരേശബാണാഗ്നികണക്കെരിച്ചുതേ. ൩൫

അപാരഹേത്യാനനമോടുമസ്സലാ-
മപാണ്ഡുധൂമോൽക്കരകന്തളത്തൊടും
നൃപാലസൗധത്തിലണഞ്ഞു വഹ്നി നി-
സ്ത്രപാലവം ക്രുത്തുകല്ലാടി ഭാസിപോൽ. ൩൬

പരം ജഗൽപ്രാണത മന്നനല്ലതോ-
ത്തരം മനസ്സിൽ കറവായ്ക്കമൂലമോ
നരർഷഭാരാതി ശിഖിഭ്രുകംസനെ-
ത്തരത്തിലാടിച്ച സമീരനേട്ടവൻ? ൩൭

വയററിനുണ്ടായൊരു തൃപ്തിയെസ്വയം
വയസ്യനാം വാസവനോടുരയ്ക്കുവാൻ
അയത്നമോർത്താ ദഹനൻ കൃതാർത്ഥനായ്
വിയൽപഥത്തോളമുയർന്നുതൽക്ഷണം?. ൩൮

ധരാധവാഗാരമെരിച്ചു തൃപ്തിക്കെ-
വരാസ്ത്രയാൽ ഭൂമിപഗൃഹത്തുഷർബ്ബുധൻ
തപരാന്വിതം കാണികളും തന്മനസ്സോടും
നിരാമയം കൈചെന്നു പിടിച്ചുതോ ബലാൽ?. ൩൯

പെരുത്തകാലത്തിൽ മയൂരസമ്മദം
വരുത്തുവാനോ ധരണീഗൃഹോപരി
ഉരത്ത മേഘദ്യുതിപൂണ്ട ധൂമമാം
കറുത്ത മേക്കെട്ടി കൃശാനു കെട്ടിനാൻ? ൪൦

അനല്പമാകും ശുചിദീപ്തിയാൽ സ്വതേ
ജനത്തിനാമോദദമാം നൃപാലയം
അനല്പമാകും ശുചിദീപ്തിവീണ്ടുമാ-
ർന്നനന്തസന്താപമണച്ചുതത്ഭുതം. ൪൧

ദ്വിതീയമാം ഖാണ്ഡവമെന്നപോലെയാ-
ക്ഷിതീശ്വരൻ തൻെറ മനോജ്ഞമന്ദിരം
അതീവമോദത്തൊടു ഭക്ഷ്യമാക്കിനാൻ
സ്വതീവ്രകർമ്മാക്കളിലഗ്ര്യനാം ശിഖി. ൪൨

വലത്തുകൈ വാളു,മിടത്തുകൈ കനം
കലർന്നിടും പന്തവു,മേന്തിയക്ഷണം
കലങ്ങമുള്ളാത്ത നൃപന്നുമുന്നിൽ നി-
ശ്ചലൻ പുമാനെത്തിയൊരുത്തനപ്പൊഴേ. ൪൩

ക്ഷമാപനമ്മട്ടരികത്തു ചെല്ലുവോ-
രമാത്യനെക്കണ്ടു കടുത്തവാക്കുകൾ
ക്രമാൽക്കഥിച്ചാൻ; ക്രുധതന്നെ ചിത്തവി-
ഭ്രമാദിമൂലം ബതമർത്ത്യനൂഴിയിൽ. ൪൪

"അരേ ദുരാത്മൻ! മതി, നില്ല നില്ല! നീ
ചിരേച്ഛസാധിച്ചു കൃതാർത്ഥനായിതോ?
വരേണ്യമാമിത്തൊഴിലിന്നു വല്ലതും
തരേണ്ടമല്ലോ തവ പാരിതോഷികം! ൪൫

നിനക്കു നേരാരു കൃതഘ്നർ മന്നിൽ? നിൻ
മനസ്സു ഹാലാഹലമെന്നു കണ്ടു ഞാൻ;
കനത്തതാം മൂട്ടപടത്തെയും കുറെ-
ട്ടിനങ്ങളാൽക്കാലമരുത്തു മാറ്റിടും, ൪൬

ചരക്കു വേണ്ടില്ല, വിലയ്ക്കു പോക,മി-
ത്തരത്തിലെൻ മാളിക ചാമ്പലാകുവാൻ
പരക്കുമേൽക്കെട്ടി വരില്ല; ഭൂമിയിൽ
പരം ഭവാനേ കലികാലപൂരുഷൻ! ൪൭

നലത്തൊടും പാലു കൊടുത്തു പാമ്പിനെ-
പ്പുലർത്തി വക്ഷസ്സോടണയ്ക്കിലപ്ഫണി
കുലയ്ക്കു കോപ്പിട്ടു കടിക്കയില്ലയോ?
ഖലർക്കെഴും നന്ദിയുമിക്കണക്കു താൻ. ൪൮

മദിക്കു കൊമ്പാലുടവാകി മയോടിടും
കരി,ക്കതോളം ഹരികണ്ടെതിർക്കുകിൽ,
ഇരിക്കുമല്ലോ ഭയ,മാക്കുമോഷണം
ശരിക്കുഷസ്സോളവുമെന്നുമൊത്തിടും? ൪൯

തുറന്നുവെച്ചേവം മമ ദൃ,ക്കിനിബ്ഭവാൻ
പറന്നുപോകാൻ പണി, ഖഡ്ഗവിദ്യ ഞാൻ
മറന്നതി,ല്ലാജിതുലയ്ക്കു മേലതിൽ-
ത്തിരം നമുക്കൊക്കെയു തൂക്കിനോക്കണം. ൫൦

കളഞ്ഞു തൊണ്ടിച്ചുട്ടപന്ത,മത്രനി
മിളദ്രസം വന്നു, കരാസിധാരയാൽ
പിളർക്കുകെൻ മാറിടമോ യശസ്സുഖം
വളർത്തിടും വാനിനെഴും കവാടമോ?" ൫൧

ഇവണ്ണമോതും പ്രതിഘാതനോക്ഷനാ-
മവന്ധ്യ ധീശാഗ്രണിതൻ പുരോഗവി
വിവർണ്ണനായ് ചേഷ്ടവെടിഞ്ഞു തൂണുപോ-
ലവൻ ക്ഷണം നിന്നനിലയ്ക്കു നിന്നുപോയ്. ൫൨

മനസ്സിലാകാത്തൊരു ഭാഷകേട്ടപോൽ
മനസ്വിയാം മന്ത്രി മുഖത്തെ വച്ചുടൻ
അനന്തബാഷ്പം മഴപോലെ വാർത്തുകൊ-
ണ്ടനന്തരം നാഥനൊടേവമോതിനാൻ. ൫൩

ഉളവിക്കുമാധിശരണിഞ്ഞ ഹീരമേ!
ചെവിക്കിടിത്തീയിതു സഹ്യമല്ലമേ;
രവിക്കു ചിന്തിക്കിലന്യശത്രുവായ്
ഭവിക്കുമോ? മാരുതി രാമവൈരിയോ?, ൯൪

മുധാ തവാശങ്ക; ഭവാന്റെ ദാസനായ്
പ്രധാനമന്ത്രിത്വമിയന്ന സാധു ഞാൻ
വിധാതൃദത്തം വരമാർന്ന മത്തനാം
സുധാശനാരാതി വൃകന്റെ തുല്യനോ?. ൯൫

ശരിക്കു ദുര്യോഗവിളക്കിലേഷണി-
ത്തിരിക്കു കത്താനിട തെല്ലു കിട്ടുകിൽ
തെരിക്കനെ സ്നേഹവിനാശമെത്തിടാ-
തിരിക്കുവാനില്ലൊരു മാർഗമേവനും. ൯൬

കടന്നു കണ്ണുംവഴി കണ്ണിൽ മണ്ണിടാൻ
തുടങ്ങുമീയേഷണി ലേശമേൽക്കുവോൻ
സ്ഫുടം നശിക്കും ചിതൽ തിന്ന കാതൽപോൽ;
ചടങ്ങിനൊക്കും ഫലമാക്കുമൂഴിയിൽ. ൯൭

പുരയ്ക്കു തീ വച്ചൊരു ചെമ്പഴന്തിതൻ
കരത്തിൽനിന്നൂരിയെടുത്ത പന്തവും
പരം തദംഗത്തിലണച്ചു വാളുമെൻ
നരപ്രഭോ! കാണുക; കരുക്കുമോ ഹിമം ? ൯൮

ശിതാഗ്രമാം വാളിതെടുത്തു ദാസനെ-
പ്പിതാവൊടൊക്കും തിരുമേനിയിപ്പോൾ
കൃതാപരാധത്വമിരിക്കിലിപ്പൊഴേ
കൃതാന്തഗേഹത്തിനയച്ചുകൊള്ളണം". ൯൯

ഇവണ്ണമോരോമൊഴി ഗദ്ഗദത്തൊടാ-
നൂവച്ഛനോടോതി,യരാതിജീവിതം
കവർന്നവാളും ചുടുപന്തവും വെടി-
ഞ്ഞവൻ നിലത്താശു മയങ്ങി വീണുപോയ്. ൱

നളൻ കലിക്കെന്നു കണക്കിലേഷണി-
ക്കിളക്കമെന്ന്യേ വശനായ മന്നവൻ
അളക്കജക്ഷേപളമകത്തുവാച്ചുപോൽ
വളർന്നൊരുൾപ്പിച്ചോടിവണ്ണമോതിനാൻ. ൮൩

"കടുത്തുപോയ് ധൃഷ്ടത, യിത്രവേണ്ട, നിൻ
മിടുക്കരംഗത്തിനു പറവമെങ്കിലും
എടുത്തിടേണ്ടിവക ജാല്,മിങ്ങതിൽ-
ക്കുടുങ്ങുവാൻ തക്കൊരു മത്സ്യമല്ല ഞാൻ. ൮൪

സദാരമെന്നെക്കുലചെയ്തു വഞ്ചിഭ്രൂ-
വൃതഞ്ചിതസ്ത്രീയൊടു വാണിടേണ്ട നീ
പദംഗ്രഹിക്കായ്ക, കരാളയക്ഷി വൻ-
മദത്തൊടും മോഹിനിയായിടുംവിധം. ൮൫

മരിച്ചുതാരന്നറിയട്ടെ, പിന്നയാ-
ണിരിപ്പു"തെന്നോതി നൃപൻ നടക്കവേ
തിരിച്ചുപിൻപേ നിഴൽപോലെമന്ത്രിയും;
സഹിക്കുമോ ദുർദശയിൽ സുഖം നൃണാം? ൮൬

ധരിച്ചുരക്തം ബത! ധൂളിമെത്തമേൽ
വരിച്ചുക്രൂരം മൃതികാന്തയാളുമായ്
സ്ഫുരിച്ചുമത്തോടു രമിച്ചുസ്വപ്നനാം
മരിക്കുഴം മേനിയെനോക്കി മന്നവൻ; ൮൭

മലർന്നു കൈകാലുകൾനീട്ടിയൂഴിമേ-
ലംലഘ്യദൈവാഹതിയാൽ പതിക്കയാൽ,
നിലയ്ക്കുനിൽക്കാതെ മരത്തു ശാഖയോ-
ടുലച്ചു വിഴിച്ചു വനദ്രുപോലവേ; ൮൮

കരിങ്കനേരാം നിറമാണ്ട മേനിമേൽ
മുരിക്കതൻ പൂവെതിർചോരയേൽക്കയാൽ
ശരിക്കഷസ്സിൽസ്സജലാഭ്രപൂർണ്ണമാം
ഹരിക്കെഴും ദിക്കിചണഞ്ഞ ഭാവപോൽ; ൮൯

ദരിക്കകം നിദ്രിതനാം മൃഗാധിപൻ
കരിക്കുപോൽ, ചേഷ്ടകളൊക്കെ വിട്ടഹോ!
മരിക്കിലും, മേനിയെ നോക്കിടുന്ന ത-
ന്നരിക്കു ഹൃത്തിൽ ഭയമേകി നിർഭരം; ൮

കിടന്നദംഷ്ട്രാഗ്രണി ചെമ്പഴന്തിയെ-
സ്ഫുടം നിരീക്ഷിച്ചു തനുവ്രണങ്ങളെ
പടർന്നശോകത്തൊടു, ഘോരചേന്നതൽ-
പടം ധരാധീശനകററി, നോക്കിനാൻ. ൯
(കുളകം)

വിരോധിതൻ പൊന്നരഞ്ഞാണു തന്നടി-
ക്കൊരോലക,ണ്ടായതിലുള്ള ലേഖനം
നരോത്തമൻ നോക്കി ചലിക്കുമുള്ളൊടും,
സരോവരം ചണ്ഡമരുത്തിലെന്നപോൽ. ൧൦

"ഇതാണു, തമ്പാൻ തിരുമേനിതൻഗൃഹാ
ഹുതാശനേകും നിശ; നിങ്ങളും മൂലമായ്
ധൃതാദരം പന്തമെടുത്ത പാപിപോയ്
കൃതാന്തഗേഹത്തിന്നിരുട്ടുകററണം". ൧൧

ഇദം കഴയ്ക്കുട്ടമമന്നപിള്ളതൻ
സദംഭപത്രം ബത! വേദമായ് നൃപൻ
മദം വെടിഞ്ഞോ,ത്തതപങ്കമാകുവാ-
നദഭ്രബാഷ്പാംബുവിൽ മഗ്നമാക്കിനാൻ. ൧൨

ചതിച്ചിടാം മർത്ത്യനെയാക്കുമെങ്കിലു-
ണ്ടതിനുമേലീശചരനെന്ന വാക്കൊടും
ക്ഷിതിപ്രിയൻ തത്സചിവനുടൻ, മരി-
പ്പതിനു നഞ്ഞിൻപടി,യോല നൽകിനാൻ. ൧൩

തനിക്കു തുക്കിന്നൊരു നിട്ടൊടൊപ്പമായ്-
പ്പനിക്കുമുള്ളോടതു വാങ്ങിയപ്പുമാൻ
ശനിക്കഴപ്പത്തിനു നോക്കി, കേരളാ-
വനിപ്രിയൻ ക്രൂരാനവന്റെ വക്ത്രവും. ൧൪

"കണ്ടക്കിൽ മാരീചനില്ലാതനുജയെ-
ക്കണക്കേ വഞ്ചിച്ച വിരോധി മന്നനെ;
പിണക്കമെന്തിന്നു വനേചരനിന്നുമീയൊ-
ന്നുണക്കപ്പുല്ലിട്ട രക്ഷസ്സുവഹ്നിയിൽ." ൬൫

ഇവണ്ണമോർത്തോതി യമാത്യ, "നില്ലമേ
ലവം സമാധാനമിനിക്കഥിക്കുവാൻ
നൃവര്യ്യതീവര്യ്യനുമീവിധത്തിനും
ധ്രുവം ഭവാൻ നൽകുക ശിക്ഷയിക്ഷണം." ൬൬

ചോടിച്ചുഭൂപാലനതിന്നു മന്ത്രിയെ-
പ്പിടിച്ചുപാറാവിലടച്ചു പൂട്ടുവാൻ
മടിച്ചിടാതാജ്ഞകൊടുത്തു, മന്നനും
കടിച്ചിട്ടുംപാമ്പിനുമീക്ഷണം ശ്രുതി. ൬൭

ജനങ്ങളാൽത്തൻ ബൊഷ്പമനന്തമാക്കിയാൽ
ധനഞ്ജയൻ കെട്ടിട്ടുമെന്നതിച്ഛയായ്
മനസ്സിലോർത്താ സചിവന്നുബന്ധനം
കനം പെരം മന്നവനന്നു നൽകിനാൻ? ൬൮

എരിഞ്ഞിടും വഹ്നിയിലും ശിതാസിയാൽ
മരിച്ച യോധന്റെ പിശാചിലും ഭയം
സ്ഫുരിക്കകൊണ്ടോ ബത! നിദ്ര തൽപുരം
സ്മരിക്കുവാൻക്കൂടിമറന്നിതന്നിശി? ൬൯

തമസ്സിനാൽത്തന്റെ സഗർഭ്യനാകുമാ-
ക്കമർത്ത്യനിയ്യൂഴിവെടിഞ്ഞു പോകയാൽ
അമന്ദമാം ശോകമുയന്നമൂലമോ.
ന്നുമം നിശയ്ക്കൂരി ചിരിഞ്ഞു മാറുവാൻ? ൭൦

ക്രമാദചിയതോളമുയന്ന വഹ്നി തൻ-
ഹിമാംശുജാലത്തെയുമാവിയാക്കുകിൽ
അമാന്തമാമെന്നു ദിനസ്യമൂലമോ
വിമാന്യമന്യത്ര മറഞ്ഞുപോയ് വിധു? ൭൧

പെരുത്തുരാജാവിനനൎഘസഞ്ചയം
വരുത്തിടും കാഴ്ചകൾ കണ്ടുനില്ക്കുവാൻ
കുരുത്തുവിട്ടോ ദിവി വന്നതില്ല നൽ-
ഗ്ഗുരുത്വമേലുമാരുഡുരാജി രാത്രിയിൽ ? ൨൰൨

കടന്നു സൌധത്തി,ലിരുട്ടിലക്രമം
തുടന്ന കള്ളപ്പുലിയെപ്പിടിക്കുവാൻ
സ്ഫുടം നിനച്ചോ ഹരി പൌരരെത്തിനാർ
പടന്നകോപത്തൊടു നാലുഭാഗവും? ൨൰൩

പഴിക്കുവോൎക്കും തുണചെയ്തു ജീവിതം
കഴിക്കുവോർ സത്തുകളെന്നു കാട്ടിയോ,
വഴിക്കിരുട്ടിൽ പ്രജകൾക്കു ഹേതിയാൽ
മിഴിക്കു നൽക്കാഴ്ചയണച്ചു പാവകൻ? ൨൰൪

വിഷപ്പടിക്കൾപ്പനിയേറിനിൽക്കവേ
വിഷണ്ണരാം കാണികൾ തൻ ഭയത്തൊടും
ഉഷർബ്ബുധൻ കിഞ്ചന കെട്ടമൎന്നവാ-
രുഷസ്സു ഭൂരംഗമലങ്കരിച്ചുതേ. ൨൰൫

മലൎന്ന നന്മിത്രസമാഗമോത്സവം
കലൎന്നനേരം ഹരിദിങ്മുഖാംബുജം,
വിലങ്ങുവെട്ടീടിന ബന്ദിപങ്ക്തിപോൽ
ചലൽപതത്രം ദിവി പാഞ്ഞു പക്ഷികൾ. ൨൰൬

ജനിച്ചു വന്മാലൊടിരുട്ടറയ്ക്കകം
തനിച്ചുമേവും സചിവാഗ്ര്യനേകനേ
അനിഷ്ടയാൽ തീണ്ടിയതില്ല ഭാസ്കരൻ
സനിശ്ചയം പഞ്ചമജനെ ദ്വിജാതിപോൽ. ൨൰൭

അനന്തരം രാജസദസ്സിൽ മന്ത്രിമാ-
ൎക്കനേകരത്നത്തിനെ യാനയിക്കുവാൻ
അനല്പരോഷം നൃപനോതി;തോന്നുകി-
ല്ലനൎത്ഥകാലങ്ങളിൽ വേണ്ടതാൎക്കുമേ. ൨൰൮

തരത്തിലല്പം വിഷമമാക്രമണമോ
കരത്തിലില്ലാഞ്ഞു വലഞ്ഞൊരപ്പുമാൻ
ഭരത്തെവിട്ടന്നൊരു കുററവാളിപോൽ
പ്പുരത്തിലുള്ളോരുടെ മുന്നിലെത്തിനാൻ. ൫൯

അരണ്യമദ്ധ്യത്തിൽ നിശീഥവേളയിൽ-
പ്പരന്നിടും ശാന്തതകൈവശത്തിലായ്
പരം വിളങ്ങുന്ന സദസ്സിലിത്തരം
നിരന്തരം കേൾക്കായി നൃസിംഹഗർജ്ജിതം. ൬൦

“ശ്രവിക്കുവിൻ സർവ്വരുമിന്നു ദുർഗ്ഗുണം
കവിഞ്ഞിടും ദ്രോഹിയമാത്യനിപ്പുമാൻ
ഭവിച്ചു മന്മന്നൃവിനോദലക്ഷ്യമായ്:
പവിക്കു കുന്നിൻചിറകെന്നപോലവേ. ൬൧

വരില്ല തെറെറങ്കിലുമീശകല്പിതം
ധരിക്കുവാൻ നമ്പി, മദാജ്ഞകാരണം,
തിരിച്ചുപോയ് ച്ചീട്ടുകളിട്ടുനോക്കിനാൻ;
ഹരിക്കു ഹസ്താമലകം സമസ്തവും, ൬൨

അതിങ്കലും പങ്കിലനെന്നു വന്നുപോയ്
പതിക്കുവാസന്നഫലമാകുമിപ്പുമാൻ;
മതിക്കിനിസ്സംശയമില്ല; ചെന്നിവൻ
പതിക്കുമല്ലോ നരകക്കുഴിക്കകം. ൬൩

മയാ ദൃഢം സമ്പ്രതി വദ്ധ്യനെങ്കിലും
ദയാഞ്ചിതം നാട്ടുകടത്തലെന്നിയേ
ഇയാൾക്കുകല്പിക്കുവതില്ല ശിക്ഷ ഞാൻ;
ദയാർദ്രചേതസ്സുകൾ വഞ്ചിഭൂവരർ. ൬൪

അമന്ദമുച്ചാടനയോഗ്യനാകുമി-
ക്കമന്ത്രി ദൂരത്തു കടക്കിലെന്നിയേ
ക്ഷമയ്ക്കു തെല്ലും സുഖമില്ല; മേനിമേ-
ലമർന്നരക്ഷസ്സു ബലയ്ക്കു പോലവേ. ൬൫

പിടിച്ചുട്ടരെക്കളയട്ടെ വഞ്ചൊഭ്രു-
മുഖിച്ച ദുർമർത്ത്യമൃഗത്തെയിപ്പൊഴേ."
ചൊടിച്ചിതോതിക്ഷിതിജാനി മണ്ഡപം
വെടിഞ്ഞു, ദമാളം ജനമാനസത്തെയും. ൯൬

തെരുതെരെ ലഹളയ്ക്കൊരുങ്ങുവാൻ രു-
ട്ടരുളുകിലും ദൃഢയായ രാജഭക്തി
അരുതരു പിശകെന്നരയ്ക്കുമൂലം
വരുമൊരു മാലൊടു പിൻതിരിഞ്ഞു പൌരർ. ൯൭

വളരെവളരെ നാളായ് തള്ളമാം കോട്ടവീഴ-
ന്നളവു ഭടർകണക്ക,മ്മന്നവൻ മന്ത്രിതന്നെ
കളയുമവസരത്തിൽ പ്രീതി ചേതസ്സിലേറി-
പ്പുളകഭരിതരായാർ ദുഷ്ടരാമെട്ടുവീടർ. ൯൮

ഉരഗവനിതപെറേറാരണ്ഡമെന്നോർത്തു ഹാഹാ!
കരതലഗതചിന്താരത്നമബ്ധ്യന്തരത്തിൽ
വിരവിലെറിയുമവ്വീകാന്തനും ഭ്രാന്തനെപ്പോൾ-
പ്പുരജനപരിഹാസത്തിന്നു പാത്രീഭവിച്ചു. ൯൯

രണ്ടാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

മൂന്നാം സർഗ്ഗം.

നിഷ്കാരണം മന്ത്രിയെ മന്നനേവം
മുഷ്കാണ്ടിരിപ്പോൻ വിനയത്തിനെപ്പോൽ
നിഷ്കാസനം ചെയ്തു വിളിച്ചു ഹേമ-
നിഷ്കാഭയാം പുത്രിയെയന്തികത്തിൽ. ൧

ആലോകനീയാകൃതിപൂണ്ടു മിന്നു-
മാലോലദൃക്കപ്പൊഴുതാളിമാരാൽ
ചേലോലുമസ്സ്വർവ്വനിതാഗണത്താൽ-
പ്പൌലോമിപോലാവൃതയായിരുന്നു. ൧

ഓരോവിനോദങ്ങൾ കഥിച്ചു മുഗ്ദ്ധ-
സ്മേരോഡുപാഭാനനയായ് തദാനീം
ആരോമലാൾ വാണു; മഴയ്ക്കുമുൻപു
നേരോർക്കിൽ വെയ്‌ലിന്നൊളി കൂടുമല്ലോ. ൨

ജീവന്നുനേരാം സചിവന്റെ വൃത്തം
സ്ത്രീവശ്യയോടാരുമുരച്ചതില്ല:
പൂവൻപിലാളും പുഴുപിച്ചകത്തെ-
ത്തീവച്ചെരിക്കുന്നതിനാർക്കു തോന്നും? ൩

ആമഞ്ജുവാണിക്കു നിമിത്തദോഷ-
സ്തോമം തദാ ദൃക്കിനു ലക്ഷ്യമായി,
ഓമൽശരജ്ജ്യോത്സ്നിയിലംബരത്തിൽ-
ഭീമത്വമാളും ഘനപങ്ക്തിപോലെ. ൪

അത്തന്വിയാൾക്കന്നു വലത്തുകണ്ണു-
ചിത്തത്തൊടൊന്നിച്ചിളകിത്തുടങ്ങി.
വൃന്തം കടപ്പം! മിഴികൾക്കു കാഴ്ച
ഏത്തട്ടിൽ മുത്തെന്നവിധം കുറഞ്ഞു. ൫

സ്ഥാനം പിഴച്ചന്നു നശിച്ചുഭാഗ്യം
പീനസ്തനിക്കെന്നു കഥിച്ചു ഗൌളി.
ആനന്ദവാഴ്വിന്നതിരിട്ടു പൂച്ച
ദീനസ്വനംപൂണ്ടു കുറുക്കെയോടി. ൬

ആക്കാമിനിക്കന്നു ശിവാരുതത്തേ-
ക്കേൾക്കായ് പരം ദുർവ്വിധിഗർജ്ജിതംപോൽ.
ശ്രീക്കാസ്പദം കങ്കണമൂരിവീണു
പോകാനിട്ടും ലക്ഷ്മികണക്കെ മന്നിൽ. ൭

ആതങ്കമോടിങ്ങനെ ദുർന്നിമിത്ത-
വ്രാതം കരിങ്കാറണിവേണി കാൺകെ
ഹാ! തങ്കനേർമേനിയിലശ്രുവീഴ്ത്തി-
പ്രേതം കണക്കാച്ചൊടിയറ്റിരുന്നാൾ. ൯

എന്തോ വരാൻപോവതു മേലിലെന്നായ്
ചിന്തോർമ്മിജാലത്തിൽ മനസ്സുമുങ്ങി
തൻതോഴിമാരോടരിയാടൽവിട്ടു
പന്തോടെതിർക്കും മുലയാളിരുന്നാൾ. ൧൦

ഹേ! തമ്പി! നിന്നെ ക്ഷിതികാന്തിട്ടും നിൻ
താതൻ വിളിക്കുന്നു ജവത്തിലെന്നായ്
സ്വാതന്ത്ര്യമോടേകനണഞ്ഞു കാല-
ദൂതൻ കണക്കോതിയടുത്തു ചെന്നാൻ. ൧൧

പോ നീ വരാം ഞാൻ പിറകെ മുറയ്ക്കെ-
ന്നാനീലലോലാളക ചൊന്ന നേരം
ആനീതയാകുന്നതിനാജ്ഞയുണ്ടെ-
ന്നാ നീണ്ടദണ്ഡാന്തിന ദൂതനോതി. ൧൨

വന്നോം ഫലം ദുശ്ശകുനവ്രജത്തി-
ന്നെന്നോർത്തു തീയിൽ തളിർപോലെ വാടി
പൊന്നോമലാളെങ്കിലിതാ വരുന്നേ-
നെന്നോതിയാദ്ദൂതനൊടൊത്തുപോയാൾ. ൧൩

സ്മേരാനനം പൂണ്ട പിതാവിനെക്ക-
ണ്ടാരാമ തൻ ദുശ്ശകുനങ്ങളെല്ലാം
ആരാലുണർത്തുന്നതിനോർത്തു ചെന്നാ-
ളാരാലുമേ ഭാവിയദൃശ്യമല്ലോ. ൧൪

തന്നാലയിൽ സ്വൈരമണഞ്ഞിടുമ്പോൾ
ചെന്നായെ നേരിട്ടിടുമാടുപോലെ
അന്നാരി തട്ടാലധരം വിറയ്ക്കും
മന്നാളുവോനെ ഭയമാണ്ടു കണ്ടാൾ. ൧൫

ആയംപെട്ടും കോളിൽ വിശാലമാകും
കായൽക്കകംപോലരിശത്തഴപ്പിൽ
ഭൂയസ്തരാം ഭൂപതി ഉന്നിരീക്ഷ്യ-
ശ്രീയന്നു ഹാഹന്ത! വർദ്ധിച്ചിരുന്നു. ൧൬

മോടിക്കനേകം സുഗുണങ്ങൾ കൂട്ടം-
കൂടിക്കളിക്കുന്ന നൃപാശയത്തിൽ
ചാടിക്കടുംക്രോധമണഞ്ഞു പുഷ്പ-
വാടിക്കകം മത്തകരങ്ങൾപോലെ. ൧൭

വന്മാരിവിട്ടാലുമതിൻ തണുപ്പു
പിന്മാറുകില്ലുഴിയിലക്കണക്കെ
സന്മാന്യനാം മന്ത്രിയകന്നമന്നാ
നന്മാനവൻതൻ ക്രുധ നീങ്ങിയില്ല. ൧൮

ചൊന്നാനവൻ നന്ദിനിയോടു: "കേൾക്ക
നിൻനാഥനാകുന്നതിനോർത്ത തമ്പാൻ
ഇന്നാശു തോവാള കടന്നിടുന്നു;
തൻനാശബീജം തദകൃത്യമാകും, ൧൯

കുന്നിങ്കൽനിന്നാറുകണക്കു കണ്ണിൽ-
നിന്നിത്ഥമെന്തശ്രു പതിച്ചിടുന്നു?
പൊന്നിൻപതക്കത്തെയെടുത്തു പൊട്ട-
ക്കുന്നിക്കുരുത്താലിയിലാരു കോർക്കും? ൨൦

പോകട്ടെ, പുല്ലപ്പുരുഷൻ; നിനക്കു
ലോകത്തിൽ ഞാൻ കാന്തനെ വേറെ നൽകാം.
വാകപ്പുതുത്താരിനു കള്ളിമുള്ളു
ശോകത്തിനല്ലാതെ സുഖത്തിനാമോ? ൨൧

മറ്റുക്തിയെന്തെന്നറിയാതെ ശുദ്ധ-
തുറ്റുസ്വഭാവം തുടരൊല്ല കുഞ്ഞേ!
ഇച്ഛയ്ക്കു കൊല്ലുംകൊലയും നടത്താ-
മറ്റുന്നവൻ മന്നവനോർമ്മവേണം." ൨൨

ഏവംകഥിച്ചിട്ടു സമാശ്വസിച്ചാൻ
ഭൂവല്ലഭൻ ഭാരമിറക്കുവാൻപോൽ;
സ്ത്രീവർഗ്ഗമത്തും പിളർമിന്നലേററ
പൂവല്ലിപോൽ വാടിനിലത്തുവീണാൾ. ൨൩

താപക്കൊടുങ്കാററടിയേററ കന്യാ-
ദീപത്തിനെത്തന്നുടെ മുന്നിൽനിന്നും
ഭൂപൻവെളിക്കാക്കി; കൃപാംബുവാക്കും
കോപക്കനൽക്കട്ടയിലാവിതന്നെ. ൨൪

വ്യാധൻെറബാണം ഹൃദയത്തിലേററു
ബോധംനശിക്കും ഹരിണിക്കു മുററും
സാധർമ്മ്യമാർന്നീടിന തയ്യലാളെ-
സ്സൌധത്തിൽവച്ചാളികൾ താങ്ങിവാങ്ങി. ൨൫

ശീതോപചാരം ചിരമേററനേരം
പ്രേതോപമാവസ്ഥയെ വിട്ടുനീങ്ങി
ശാതോദരിമുത്തെഴുന്നേററു മന്ത്രി-
ക്കേതോ പുരാപുണ്യമിരിക്കുമൂലം. ൨൬

പിന്നീടമാത്യന്നു പിണഞ്ഞൊരാപ-
ത്തന്നീലപത്മാക്ഷിയൊടാകമാനം
ചൊന്നീടിനാരാളികൾ, വിശ്വസ്രഷ്ടേ!
നിൻനീട്ടൊരാൾക്കും നിരസിച്ചിടാമോ! ൨൭

എൻതോഴിമാരേ! ഹതയായി ഞാനെ-
ന്നെന്തോതിയാലും വിലപിച്ചു പാരിൽ
വെന്തോരു ഹൃത്തോടു പതിച്ചു പാവ-
മെന്തോന്നു ദൈവപ്പകയോടു കാട്ടാം? ൨൮

അന്നാടുവിട്ടിട്ടുമമാത്യവര്യൻ
തൻ നാഥയെക്കണ്ടതിനക്ഷണത്തിൽ
മന്നാളുവോൻ കല്പനനൽകി മുന്നിൽ
വന്നാൻ; വിയോഗാർത്തിയസഹ്യമാകും. ൨൯

ധീരത്വമേറീടിന മന്ത്രിവന്ന
നേരത്തു ലജ്ജാഖ്യയെയേകയാക്കി
ദൂരത്തു പിൻമാറി നതാംഗിയാളുംതൻ
ചാരത്തെഴും മറ്റു സഖീകദംബം. ൩൦

ഹൃത്തിൽക്കിടക്കും സുഖവിത്തമാകെ-
ക്കുത്തിക്കവർന്നീടിന ദുഃഖചോരൻ
അത്തിഗ്മഭാസ്സൊത്തൊരമാത്യനിൽ ഭീ-
മെത്തിക്കുരംഗാക്ഷിയെയപ്പോഴും വിട്ടോ? ൩൧

ശ്രീലാസ്യഭൂവാമബലാമണിക്കു
ചേലാർന്ന നേത്രങ്ങളിലശ്രുബിന്ദു
ആലർക്കിലുറച്ചേർന്നിതു, മഞ്ഞുതുള്ളി
നീലാബ്ജപത്രങ്ങളിലെന്നപോലെ. ൩൨

അത്തയ്യലാൾ തന്നതിനിമ്നമാകും
ഹൃത്തട്ടിലാഴിക്കകമൂർമ്മിപോലെ
ഒന്നാദിച്ചോരു വികാരവായ്പിൻ
വൃത്തം വെടിപ്പായ് മുഖഭാവമോതി. ൩൩

രണ്ടായിരംനാക്കു കഴുത്തിലുള്ള
തണ്ടാർദലാക്ഷൻറെ കിടക്കക്കൂടി
കണ്ടാൽക്കൊതിക്കുംപടി കണ്ണുകൊണ്ടു
രണ്ടാളുമന്തർഗ്ഗതമൊക്കെയോതി. ൩൪

നാവിൻപരാതിക്കിടനൽകിടാസ്സാൻ
ധീ വിങ്ങിടും മന്ത്രി നിനസ്സുകൊണ്ടോ
ആ വിശ്വസമ്മോഹിനിയോടിവണ്ണ-
മാവിഗ്നവൃത്തായുരചെയ്തു പിന്നെ? ൩൫

“ബാലേ! വധൂടീകുലമൌലിമുക്താ-
മാലേ! മനോജ്ഞാംഗി! മരാളയാനേ!
ബാലേന്ദുഫാലേ! വിധിവൈപരീത്യ-
ത്താലേതുകല്ല്യാലിലയാവതില്ല? ൩൬

കൊററിന്നുപോക്കററു വടക്കുനിന്നു
തെററിത്തെററിച്ചെത്തിയൊരെന്നെ മേന്മേൽ
പോററി,ക്കലാശത്തിലിങ്ങേവനേവം
പററിച്ചുപ,ററീശ്വരി രാമരാമ ൩൭

വയ്യാക്കുമോർത്താൻ; നൃപനുച്ചിവച്ചു
കയ്യാൽക്കഴിച്ചാനുദകപ്രദാനം ।
തയ്യാകുമെൻ ജീവിതവല്ലിയോടോ
കയ്യാങ്കളിക്കേററു വിപത്തടിത്തേ? ൩൮

(ഭൂഷകം)

നിഷ്ക്കാരണം വഞ്ചിയിൽനിന്നുമെന്നെ
നിഷ്കാസനംചെയ്തു നൃപൻനിമിത്തം
ദുഷ്കാലദാവാഗ്നിയിലെന്നഭീഷ്ട-
ശുഷ്കാഗമത്തെ ചുട്ടചാമ്പലാക്കി. ൩൯

ചേലാളുവോരെൻ പൂകരംവെള്ള മേട
മേലാകവേ താർമഷി കോരിവീഴ്ത്തി
വേലാതിഗക്ഷേമസരിത്തു ദുഃഖ-
ഹാലാഹലാംഭോനിധിയാക്കി മന്നൻ. ൪൦

ആഴത്തിലെൻനെററിയിലററമെന്ന്യേ
വീഴുക്ഷരം ചേർത്തു വിരിഞ്ചനിപ്പോൾ
പാഴററ പീയൂഷഘടം പിടുങ്ങി-
ത്താഴത്തു തട്ടിച്ചിതറിക്കളഞ്ഞു. ൪൧

പോകട്ടെ സർവസ്വമുണക്കവെല്ലു
നീ കൈക്കലായാൽ ജഗദീശ്വരൻ ഞാൻ;
ഹാ കഷ്ടമില്ലാസ്ഥിൽ നിരർത്ഥമാകും
ലോകത്രയം നേടുകിലും ദരിദ്രൻ. ൪൨

ഹാ വഞ്ചിഭൂപാലകപുത്രി! നിന്നി-
ലേവം തഴയ്ക്കുന്ന മമാനുരാഗം
ദൈവം സഹിച്ചില്ല; ലഭിച്ചിടാതെ-
രാവസ്തുവിൽ കാംക്ഷ വിപന്നിദാനം, ൪൩

എന്തിന്നതെല്ലാം പറയുന്നു, തവ
ചിന്തിക്കിൽ നമ്മൾക്കു പെട്ടുന്ന ബന്ധം,
പന്തിക്കിതെൻ പൂർവ്വജന്മസ്ഥലിൽ നട്ട
വൻതിന്മയാം വിത്തിൻ കൊയ്ത്തുകാലം. ൫൪

വേകുന്നൊരുൾത്തട്ടൊടു നിന്നെവിട്ടു-
പോകുന്നു ഞാനെങ്കിലുമോമലാളേ!
ചാകുന്നകാലംവരെ നിന്നഭിഖ്യ
തൂകുന്ന മേനിക്കതു പീഠമത്രേ." ൫൫

ഒട്ടിത്തുരം പല്ലുകടിച്ചു വല്ല-
മട്ടിന്നുമോരോന്നവനോതിടുമ്പോൾ
വെട്ടിത്തുറന്നക്ഷിയിൽനിന്നു സേതു
പൊട്ടിക്കുമാററിൻപടി നീരുവാന്നു. ൫൬

ഭീതങ്കുമുള്ളത്തൊടു വർത്തമാനം
ഭൂതം ഭവിഷ്യത്തിവയോർത്തനേരം
മാതംഗയാനയ്ക്കുളവാം വികാര-
വ്രാതപ്രജം നാക്കുപിടിച്ചുതാഴ്ത്തി. ൫൭

ചൊന്നാൾ പണിപ്പെട്ടവൾ വല്ലപാടു-
"മെൻനാഥ! ഞാനന്യസഹായമറ്റോൾ,
എന്നാൽ സഹിപ്പാനരുതീവിയോഗ,
മെന്നാളുമുണ്ടോ? നിഴൽ വസ്തുവെന്ന്യേ? ൫൮

ശ്രീരാമനെ ബ്ഭൂസുത, പാണ്ഡുപുത്ര-
ന്മാരാമിളാനാഥരെ യാജ്ഞസേനി,
ധീരാഗ്ര്യനാകും നിഷധേശനെപ്പ-
ണ്ടാരാമ വൈദർഭിയുമെന്തു ചെയ്തു? ൫൯

അതുമട്ടു ഞാനും പ്രിയനെത്തുടർന്നു
പോമപ്പിപാരത്തില്ലു, മില്ല വാദം;
ഓമൽക്കുഴൽത്താർപണിയുന്നൊരെന്നെ-
ദ്ധീമൻ! വെടിഞ്ഞാലതു ഘോരപാപം ൬൦

(യുഗ്മകം)

പങ്കംപെടാതേതൊരു ഭവാനെയിട്ടു-
ശ്ശങ്കയ്ക്കുപാക്കാക്കി വലച്ചതാതൻ
തങ്കത്തിനെപ്പിച്ചുമയായ് മതിച്ച
തൻകണ്ണു താൻതന്നെ പൊടിച്ചവല്ലോ! ൩൫

മാതാവിനെകണ്ടറിവില്ലെനിക്കു,
ഹാ! താതനോ സാധു, തുണയ്ക്കു മന്നിൽ
ഏതാണൊരാൾനാഥ! ഭവാൻ വെടിഞ്ഞാൽ?
ജേതാവുതാൻ ദുർവ്വിധി,യെന്തുചെയ്യാം? ൩൬

ആരോടുപത്താകിൽ വയസ്സു നിന്നിൽ
ക്രൂരോടു തമ്പാൻ മുറിനൽകുമെന്നായ്
മാരോടുചേർത്തന്നു പിതാവു കണ്ണീ-
രാരോടുമാരോതിയതേവമായോ? ൩൭

താരാഗണംതൊട്ടു ശശിക്കു താപം
തീരാൻ പദാർത്ഥങ്ങളനേകമുണ്ടാം;
ആ രാവിശം നാഥ! കമുളപതിക്കു-
മാരാണൊരുത്തൻ തുണ തിങ്കളെന്യേ? ൩൮

ധീയെന്നുമാന്നോരവിടുന്നു ശുദ്ധ-
സ്ത്രീയെന്നു ചിന്തിക്കരു,തന്യനുള്ളം
ഹ്രീയെന്നിയേ നൽകി,ലുടൻ നശിപ്പാ-
നീയെന്നെ ഞാൻതന്നെ ശപിച്ചിടുന്നു. ൩൯

കഞ്ഞൊക്കിലിഞ്ഞാൻ, പുകഴിൻനിറത്താൽ
മഞ്ഞൊടെതിക്കുന്ന ഭവാൻ വെടിഞ്ഞാൽ;
നെഞ്ഞൊട്ടു തിചേൻ്റ കഴിഞ്ഞു; പിന്നെ
നഞ്ഞോ തുണയ്ക്കാൻ കയറോ പയസ്സോ?" ൪൰

എന്നോതിയശ്രുപ്പുഴയിൽ കുളിച്ച
തന്നാമനബ്ജാഹ്ലതായുഗത്തെ
അന്നോഷധീശാനന മന്ത്രിതൻെറ
മുന്നോട്ടു ചായുന്ന കഴുത്തിലിട്ടു. ൪൧

ത്തുക്കിന്നുമുൻപായ്ക്കുലപാതകിക്കു
ലാക്കിന്നു കിട്ടുന്നൊരു സദ്യപോലെ
ഉഴക്കിന്നരങ്ങാം സചിവാഗ്രഗാമി-
ക്കാക്കന്യകാലിംഗനമന്നു തീന്നു. ൧൮

ഒന്നേ പുണർന്നുള്ളു വധൂപുമാന്മാ-
രന്നേരമന്യോന്യമനല്പരാഗം;
പിന്നേടമെന്തോകഥ, മാനസത്തിൽ
വന്നേറിടും മാലൊട്ടു മാറിനിന്നു. ൧൯

ശ്രീതിങ്ങുമാ മങ്കയൊടൊത്തു വഞ്ചി-
ഭൂതിട്ടമന്നാറു വെടിവാൻ കഴിഞ്ഞും
ചെയ്തില്ലതൊന്നും ക്ഷിതിപാലമന്ത്രി;
നീതിജ്ഞർതൻ പദ്ധതിയേവമല്ലോ. ൨൦

പേരാന്ന മന്ത്രിക്കെഴുമുൾക്കളത്തിൽ-
പ്പോരാടി രാഗത്തിനെ രാജഭക്തി
ആരാൽ ജയിക്കുന്നതുകണ്ടു പോവാ-
നാരാമ കണ്ണാലനുവാദമേകി. ൨൧

നില്ലാതനന്താന്തമമാത്യഭാസ്വാൻ
വല്ലാതെ കൈവിട്ടു ഗമിച്ചിടുമ്പോം
ഉല്ലാസമപ്പത്മിനിതൻ മുഖത്തി-
ന്നില്ലാതെയായ്ത്തീന്നതിലെന്തു ചിത്രം? ൨൨

സ്നേഹം വഹിക്കാതെ നൃപാലകൻ ദു-
ർമ്മോഹത്തിനാൽ മന്ത്രിയെ നീക്കിയപ്പോം
ഹാഹന്ത! രാവിങ്കൽ വിളക്കുകെട്ട
ഗേഹം കണക്കായിതു വഞ്ചിരാജ്യം. ൨൩

ഏകാകിയായപ്പോം സചിവന്നു സാഹ്യ-
മേകാനൊരാളില്ല വഴിക്കതോത്താ
വൈകാതെയത്തയ്യലകമ്പടിക്കു
ശോകാഢ്യമാം തൻഹൃദയത്തെ വിട്ടാം? ൨൪

തള്ളിക്കടകളും വധുവിന്റെ മേനി-
ക്കളളിൽ. സ്ഥലം നൽകിടുവാൻ നിനച്ചോ
പുള്ളിക്കുരംഗാക്ഷിയെ വിട്ടുപോമ-
പ്പൂള്ളിക്കു നേത്രാംബു വെള്ളിക്കുചാടി? ൰൫

ഏത്തിങ്കൽമേവും കമനിക്കു വാസ്തു-
വെത്തിച്ചു ജീവൻ നിലനിത്തുവാനോ
അ,ത്തിങ്ങിടുംകീത്തികലന്നമന്ത്രി-
മുത്തിദ്ധതാപം നെടുവീർപ്പുവിട്ടു? ൰൬

അമ്മന്ന്യനാം മന്ത്രിയകത്തുകേററി-
യമ്മാ വിടും നിശ്വസിതം തദാനീം
കമ്മാളൻ‌ഉള്ളോരുലയൂത്തുപോലെ-
യമ്മാനസത്തിൽ ചൂടുതീവളത്തി. ൰൭

ക്രൂരൊത്തു വേണ്ടുംപടി ബാഷ്പവൃഷ്ടി
മാറത്തു നേത്രാബ്ജയുഗം പൊഴിച്ചും
ആറിത്തുടങ്ങീലകമെന്ന ചൂടു
പേറിത്തഴയ്ക്കും നെടുവീർപ്പുരച്ചു. ൰൮

വേകുന്നൊരുള്ളാൻ ശിവതൊടസ്സ-
ലാകുന്നവഞ്ചിക്ഷിതി വിട്ടുദൂരെ
പോകുന്ന മന്ത്രിക്കഴലോടു പൌര-
രേകുന്നൊരാശിസ്സുകളും കൂടെയെത്തി. ൰൯

ഭീമാഗ്ര്യരാം കിങ്കരരാരപേര-
സ്സാമാന്യനല്ലാത്ത പുമാനെ മുറവും
കാമാദിഷൾക്കം മലഹീനമാക-
മാമാനസത്തെപ്പടി പിൻതുടന്നു. ൨൰

സന്മന്ത്രിയെത്തെല്ലുമറിഞ്ഞിടാതാ
വന്മർത്ത്യർ തോവാളകടത്തിവിട്ടാർ,
തിന്മയ്ക്കു ദുർവ്വാസനമൂക്കുവോർ മു-
ജ്ജന്മത്തിലെപ്പുണ്യഫലത്തിനെന്നപ്പോൾ. ൨൰൧

ത്ഷം നിലങ്ങൾക്കു കറ, ച്ചനല്ലോൽ-
കഷം നിചോളപ്രകരത്തിനേകി,
ഹഷ്ഠ ക്രുഷിക്കാക്കകളെ വരുത്തി,
വഷ്ത്തുവും വദ്ധിയിൽ വന്നിതപ്പോൾ. വെ

ലോകംവിറയ്ക്കുംപടി ഘോഷയാത്ര
ഹാ കഷ്ടമേ! ചണ്ഡമരുത്തു ചെയ്തു;
കൈകണ്ടപോലാശുഗബാധ മേനി-
ക്കാകമ്പമേവക്കുമിയററുമല്ലോ. ൬ഛ

മങ്ങാതമാനത്തൊട്ടു കാമനാം തൻ-
ചങ്ങാതിയെത്താണുവണങ്ങിടാത്തോർ
എങ്ങാനുമുണ്ടെങ്കിൽ വരട്ടെയെന്നാ-
യങ്ങാത്തു മന്നൊക്കെ നടന്നു വായു. ർ

നീരൊത്തവാതം തനുവിൽക്കടന്നാൽ
തീരത്തരംപോര സുഖത്തിനെന്നായ്
പാരിൽത്തുലോം മാനുഷരാത്ത്തേറെ-
ദ്ദൂരത്തിൽനിൽക്കുംപടി വാതൽപൂട്ടി. ൬ഓ

ആശാവകാശങ്ങളിലൂഠനന്താ-
ധീശാഗ്ര്യനാമിത്യനു നീങ്ങിയപ്പോൾ
ഹാ! ശാശ്വതഖ്യാതിലഭിച്ച വമ്പു
പേശാൻ വെറും കമ്പിളിയും മതിന്നു. ൬ന്റ

പാരാണ്ടചണ്ഡാനിലശൈത്യമേകും
ഘോരാത്തിനീങ്ങിസ്സുഖമാളുവാനോ
നേരായ്ക്കനംവാച്ച മുകില്പതപ്പാൽ
പാരാതെ വാനും തൻവാകെ മൂടി? ൈ

ഭൂവിന്നധീശന്റെയകീത്തിപുഞ്ജ-
മാവിണ്ണിലും വാച്ച പരക്കകൊണ്ടോ
ദ്യോവിങ്കലെങ്ങും നിലവിട്ടു നീല-
ശ്രീ വിങ്ങി, യാരോ കരിതേച്ചപോലെ? ൭വ്വ

മന്നന്റെ നന്മാളികയാം ചുരുട്ടു ·
മുന്നം വലിച്ചഗ്നി വമിച്ച ധൂമം
അന്നന്തരിക്ഷത്തിൽ നിറഞ്ഞു കാണായ്
കന്നൽക്കരിങ്കാർകപടത്തിനാലെ. ൬൯

മിന്നൽപ്പിണർപ്പൊന്നണിമാലപൂണ്ടു-
മെന്നല്ലഹോ! സജ്ജ്വലനാഢ്യയായും
അന്നത്രയും തീർത്തിതു നീലകണ്ഠ-
ഖിന്നത്വമാദ്യോവഗപുത്രിപോലെ. ൭൰

സാദത്തൊടും ശത്രുതപൂണ്ട ചക്രി
ഖേദത്തിൽ ഞെട്ടുന്നതു നോക്കിനോക്കി
വാദംവിനാ കേകി വഹിച്ചു മേഘ-
നാദപ്രിയത്വം ദശകണ്ഠനൊപ്പം. ൭൰൧

വായുംപിളൎന്നംബരസാഗരത്തിൽ-
പ്പായുന്ന കാളാബ്ദതിമിംഗിലജത്തിൽ
ഭീയുററ നിത്യോഡുപകേളിവിട്ടു
പോയുള്ളിൽ മാലേന്തിന കാലദാശൻ. ൭൰൨

ഭൂമിക്കുതാപം വല്ലുണവിട്ടണച്ചാ-
രാമിത്രനെ ക്രോധഹുതാശനങ്കൽ
ഹോമിക്കുവാൻ കാറുകൾ വാനിലെങ്ങും
തൂമിന്നലാം ചൂട്ടുപിടിച്ചു നോക്കി. ൭൰൩

ദ്യോവാകെയാദിത്യനെഴാതെ മിന്നൽ-
ക്കൈവാളുമന്നിന്ദ്രധനുസ്സുമേന്തി
ആവാരിദശ്രേണിയുറക്കെ, യക്ക!
വാവാപടയ്ക്കെന്നിടിയാൽ വിളിച്ചു. ൭൰൪

ഇണ്ടൽപ്പെടുത്തും സ്തനിതാട്ടഹാസം
പൂണ്ടത്തടിദ്ദംഷ്ട്രകൾ കാട്ടി, യാതും
രണ്ടക്ഷിയും കാത്തുമടയ്ക്കുമാറു
കൊണ്ടൽക്കരിങ്കാളികൾ പാഞ്ഞുവാനിൽ. ൭൰൫

വ്യോമപ്പെരുമ്പാതയിൽ വാരിദൗഘ-
സ്തോമം മദംപോൽ കൊലകൊമ്പരേപ്പോ-
ൽക്കാമം തിരിച്ചൂഴിയിൽ വന്നുവീഴും
ഭീമസ്ഫുലിംഗപ്പടി മിന്നൽ മിന്നി. ൮൬

സാമർത്ഥ്യമേറും ജലദം ദിനേശ-
സോമഗ്രഹൌഘങ്ങളെ വാനിൽ നിന്നും
കാമം പറപ്പിച്ചിതു, മന്നിൽ നിന്നു
രാമൻ പുരാ ബാഹുജരെക്കണക്കെ. ൮൭

വക്രത്വമാണ്ടും, സ്വഗുണം വെടിഞ്ഞും,
തക്കത്തിൽ നാനാവിധവർണ്ണമാർന്നും,
പാക്കിൽ തുലോമിക്കലികാലമർത്ത്യ-
ന്മാർക്കൊത്തുകാണായ് മഴവില്ലുവാനിൽ. ൮൮

നന്നായിടിമ്പേരി മുഴക്കി മിന്ന-
ലെന്നാഖ്യയാം ദീപികയും കൊളുത്തി
സന്നാഹമോടും ജയയാത്ര വാനി-
ലന്നാരംഭിച്ചുതുടങ്ങിനാർ ഭുവനം ഭരിപ്പോർ. ൮൯

ആമട്ടുപോകും ഘനസാർവ്വഭൗമ-
സ്തോമത്തി, നാത്മപ്രഭുശക്തി കാട്ടാൻ
വ്യോമത്തിൽ വച്ചുള്ള ധ്വജങ്ങളായി
ശ്രീമത്തരമേറും മഴവില്ലുതോന്നി. ൯൦

നീലം നിറംമങ്ങി നശിച്ചുപോക-
മൂലം കറുപ്പേറിടുമംബരത്തെ
വെയ്‌ലേറു വർഷാരജകാംഗനയ്ക്കാ-
ക്കാലത്തലക്കാൻ കഴിവായതില്ല. ൯൧

ഹാ! ഡംഭമില്ലാതെ രജസ്സിണങ്ങി-
സ്സാദം ഭവിച്ചോരു ധരിത്രിയാളെ
ശ്രീദം കഴിപ്പിച്ചു ജലാഭിഷേകം
കാദംബിനിത്തോഴികളാം ശുദ്ധിവരുത്താൻ. ൯൨

ദീനക്കു വേണ്ടുംരസമേകിടാഞ്ഞാൽ
മാനത്തിൽ നൽജീവനമെന്തിനെന്നായ്
ആ നല്ല മേഘങ്ങൾ നിനച്ചുതന്നെ
നൂനം തദാ ചാതകതൃപ്തിനൽകി. ൯൩

കൂട്ടാക്കിടാതാജി തുടർന്ന കൊണ്ടൽ-
ക്കാട്ടാന രണ്ടിന്റെ ശിരസ്സിൽ നിന്നും
തച്ചിട്ടാൻ താഴെച്ചിതറുന്ന മുത്തിൻ-
മട്ടായി മണ്ണിൽ കരകങ്ങൾ വീണു, ൯൪

ഉരക്കൊത്ത ഭൂപന്റെ കൊട്ടും കൃപാണം
സൽക്കീർത്തിപുഞ്ജം വിളയിച്ചിടുംപോൽ
ലാക്കിൽത്തുളുമ്പോം കാർഷ്ണ്യമെഴും ഘനങ്ങ-
ളൊക്കെത്തദാ ശുഭ്രപയസ്സുപെയ്തു. ൯൫

ഹാ കഷ്ടമേ! നമ്മുടെ നാട്ടുകൾക്കാൻ
പാകത്തിലാരുള്ളതു മേലിലെന്നായ്
നാകസ്ഥരാം വഞ്ചിധരേശരശ്രു
ശോകത്തൊടും വർഷമിഷാൽ പൊഴിച്ചോ? ൯൬

ഭൂയസ്തരാം നീരസയായ് ഭവിച്ചാൽ
ജായയ്ക്കു പോയ്പോം രസയെന്ന നാമം
ശ്രീയമ്പുമാവിഷ്ണുവിവർണ്ണമേത്തു
തോയം പൊഴിച്ചോ സ്വപാദത്തിൽ നിന്നും? ൯൭

ഭേകങ്ങൾ കൂകിക്കുകവീന്ദ്രർപോലെ
ലോകത്തിനെല്ലാം ശ്രുതിശല്യമേകി;
പാകത്തിലാരും നദിയെസ്സുസാധ്വീ-
ലോകസ്തനിക്കൊപ്പമടുത്തതില്ല. ൯൮

ധാരാധരേശദ്വിപദാനവാരി
ധാരാളമെങ്ങും പ്രസരിക്കമൂലം
പാരായതിൽ ഭോജനിങ്ങന്നാൾക്കു
നേരായ് വിളങ്ങി സുമനസ്സമൂഹം, ൯൯

ചാരുത്വമേറുമൊന്നാന്ത ജാതിതന്റെ
പേരൊത്തപുഷ്പംപോൽ ഗമകവലയിങ്കൽ
ചാരത്തുതേന്മാവിലെഴും ശുകസ്ത്രീ-
വാരത്തിൽനിന്നത്ഭുതഗീതിപൊങ്ങി. ൧൦൦

വാക്കെന്നനീരൊന്ന വിയുക്തയാമാം-
മയ്യുണ്ണിയാൾതൻ മിഴിയെന്നപോലെ
മൂകമന്നവർഷത്തൊടിരുട്ടു ചുറവും
വായ്ക്കുന്നതാം യാമിനി ദീർഘമായി. ൧൦൧

നല്ലാർക്കു വായ്ക്കുന്ന പയോധരങ്ങൾ
വല്ലാതെ കണ്ടാർത്തിയെഴും യുവാക്കൾ
നല്ലാർക്കുവായ്ക്കുന്ന പയോധരങ്ങ-
ളല്ലാതെകണ്ടില്ല സഹായമൊന്നും. ൧൦൨

കാന്താനനേന്ദുസ്മിതചന്ദ്രഭാസ്സിൽ
നീന്താത്തട്ടിൽ ചഞ്ചുപുടങ്ങളോടും
ഹന്താധിതം ഭൂപസുതാചകോരി
സന്താപമന്നാളകതാരിലേന്തി. ൧൦൩

കോപത്തൊടഭ്രങ്ങൾ പൊഴിച്ച തോയ-
ശോപങ്ങളേല്ലാൻ പണിയാകമൂലം
താപജ്ജ്വരം മന്നിനകം വെടിഞ്ഞു
ഭൂപന്റെ പുത്രിക്കകമേ കടന്നോ? ൧൦൪

ലോകാന്തരത്തിൽപ്പെട്ടവോൾക്കുളി-
കൈകാൽവിറയ്ക്കുന്ന മഴദ്ദിനത്തിൽ
വൈകാതെയാബ്ബാലികതൻ മനസ്സിൽ-
ത്തീകായുവാൻതന്നെ കടന്നു കാമൻ. ൧൦൫

ധ്വാന്തംനിമിത്തം വഴിതെറ്റുപറ്റി-
ക്ലാന്തത്വമുൾക്കൊണ്ടതു ഹേതുവാലോ
താൻതന്നെകേഴുന്നളവിൽത്തുണയ്ക്കാൻ
കാന്തയ്ക്കു നിദ്രാസഖി വന്നതില്ല? ൧൦൬

പെണ്ണാൾക്കമസ്സാധു നിമേഷമൊന്നും
വിണ്ണാളുവോർതൻ ശതവർഷമെന്നായ്
എണ്ണാൻതുടന്നാൻ; പരമെന്തു ഭൂത-
ക്കണ്ണാടിയോ മന്നിൽ വിയോഗദുഃഖം ? ൫൰൭

പ്രാണങ്ങളാം തമ്പിയെ വിട്ടമൂലം
ഞാണററവില്ലിൻെറ ശരിപ്പകർപ്പായ്
ക്ഷീണപ്രഭാവൻ സചിവപ്രധാനൻ
കേണങ്ങുമിങ്ങും നടകൊൾകയായി. ൫൰൮

ധാരാളമോരോവിധമുള്ളമാലിൽ
മാരാത്തി ക്കുന്നിൽക്കരുവന്നപോലെ
പാരാതെ പൊങ്ങുമ്പൊഴമാത്യനാന്ന
ഘോരാകുലത്വം പറയാവതല്ല. ൫൰൯

മേനിക്കുമുള്ളിന്നുമമന്ദദുഃഖ-
ഹാനിക്കു വേരായ മഹേന്ദ്രശൈലം
വാനിൽക്കുതിക്കും ശിഖരത്തൊടാരും
മാനിക്കുമാറായവനന്നുകാണായ്. ൬൰

ഓർത്താനവൻ "നൂനമിതിങ്കലല്ലോ
പാർത്താധിപോക്കുന്നതു മാമുനീന്ദ്രർ;
ആർത്താവനംചെയ്യുമിളാഭൃദഗ്ര്യൻ
പേർത്താശ്രയിപ്പാനഖിലക്ഷ്മേഹൻ." ൬൰൧

വായ്ക്കുംരസത്താൽത്തൊഴുവാക്ഷിതീശം
കായ്ക്കുന്നസത്താം ഹരിചന്ദനത്തെ
പോയ്ക്കുമ്പിടാനായ് മണിസാനുവൊക്ക-
മാക്കുംഭിനീഭൃത്തിലണഞ്ഞു തമ്പാൻ. ൬൰൨

തീരാതെവാഴ്ന്നോരസമാധിതീർപ്പാ-
നാരാൽ സമാധിപ്രിയനായമാത്യൻ
പോരാളുമാ മാമലമേൽ വസിച്ചു;
ധീരാഗ്രഗർക്കെന്തു വിപദ്വിഷാദം ? ൬൰൩

ആമട്ടവൻ വാഴ്ചുള്ളവെത്തി കീർത്തി-
സ്തോമംപെട്ടും ഹൂണമഹർഷിയേകൻ,
ഈയ മന്നിൽ നാം സേവിയറെന്നു ചൊല്ലും
കേമനെൻറ ശിഷ്യാഗ്രിമശിഷ്യശിഷ്യൻ; ൰൪

അടവിൽ സാത്വികഗുണമോ,
സ്ഫുടമാം പാശ്ചാത്യകീർത്തിസമ്പത്തോ,
ഉടലാർന്നപോലെ ശുഭ്രത
തടവും മെയ്പൂണ്ട ജെസ്യൂവിററ് സിദ്ധൻ. ൰൫

(യുഗ്മകം)

ചേതസ്സിനുള്ള വിമലത്വമകംനിറഞ്ഞു
ചൈതന്യമററ വെള്ളിയിൽപ്പടരുന്നപോലെ
ശ്രീതങ്ങിടും സ്ഫടികവും തൊഴുവോരവൻതൻ
പൂതത്വമാളുമുടൽ കാണ്മതു പൂർവ്വപുണ്യം. ൰൬

പാലാഴിയിൽ പരിണതേന്ദു ശരത്തിലംശു-
മാലാകലാപമണിയിപ്പുളവെന്നപോലെ
ചേലാർന്ന മന്ദഹസിതം നിജമാം വളർക്ക-
ശ്രീലാസ്യഭൃതനുവിൽ വെങ്കളിയിട്ടിടുന്നു. ൰൭

ആരാന്മഹേന്ദ്രഗിരിമേൽ പ്രഭുസന്നിധാന-
മാരാഞ്ഞണഞ്ഞിടുമൊരഭ്രകാന്തനെന്നോ;
പാരാളുമീശനുടെ നന്മകൾ വാഴ്ത്തി വാനിൽ-
പ്പാരാതെപോകുമൊരു പത്മജപുത്രനെന്നോ; ൰൮

തന്നിമരപ്പോലെ നയനത്തിനു ശൈത്യമാക്കും
കന്നിച്ചിടുന്ന ഘനസാരവിശേഷമെന്നോ;
ഉന്നിദ്രമാം പരിമളം ദിവസാത്യയത്തിൽ
മന്നിൽപ്പരത്തുമൊരു പിച്ചകമാല്യമെന്നോ; ൰൯

നാളത്തിൽനിന്നുവിടരും സിതപത്മമെന്നോ;
മേളത്തിൽമീട്ടിടുമൊരോമനവീണയെന്നോ;
ക്ഷ്വേളംകുടിച്ച വിഭുവിൻ വരവാഹമെന്നോ;
കോളാററമിന്നുമതലാന്തികസിന്ധുവെന്നോ; ൨൰

ഏനസ്സുമിക്കുടയ ദിവ്യകഠാരമെന്നോ;
ദീനവ്രജത്തിനിയലും നിധികുംഭമെന്നോ;
ആനന്ദവാരിനിറയുന്ന തടാകമെന്നോ;
വാനത്തു മർത്ത്യനണവാനൊരു കോണിയെന്നോ; ൧൨൧

ആരും വിതർക്കമിയലുന്നൊരവന്റെ പുണ്യ-
ചാരുതപമാർന്ന തനുകണ്ടു തെളിഞ്ഞു തമ്പാൻ
ചേരുന്നമൈത്രിയൊടു തന്നുടെ പേരുമെന്ന-
ല്ലൂരും കഴിഞ്ഞകഥയും മുഴുവൻ കഥിച്ചു. ൧൨൨

(കുളകം)

ആജാനപാവനനപാരകൃപാസരസ്വാ-
നാജാനുബാഹുയുഗനത്ഭുതചാരുവൃത്തൻ
രാജാർച്ചിതാംഘ്രിമുനിയും നിജമാം ചരിത്രം
പൂജാർഹനാം സചിവനോടുരചെയ്തു സർവം, ൧൨൩

വൈകല്യമററിരുവരും ദൃഢസഖ്യമൊന്നു
പാകത്തിലന്നവിടെവച്ചു മുറയ്ക്കുചെയ്തു;
ശോകംശമിപ്പതിനു പണ്ടൊരുകാലമൃശ്യ-
മൂകത്തിൽവച്ചിനജരാഘവരെന്നപോലെ, ൧൨൪

ധീയിൽപ്പെരുത്തുയരെനില്ലുമമാത്യനൊട്ട-
സ്സായിപ്പുമായ് സുദൃഢമൈത്രി ലഭിച്ചനേരം
ഹ്രീയിൽപ്പുരുങ്ങിവലയാതെയരാതിഹാന-
ക്കായിപ്പുലർക്കെയവനൊത്തവിടംവെടിഞ്ഞു. ൧൨൫

മൂന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

—:o:—

നാലാം സർഗ്ഗം.

അന്നിമ്മട്ടാമന്ത്രിപോകെ പ്രമോദം
കുന്നിക്കും ഹൃത്താർന്നമാവാസ്യരാവിൽ
ഒന്നിച്ചുഷ്ടാഗാത്രർചേർന്നാർ, ശ്മശാനം-
തന്നിൽ ഭൂതശ്രേണിപോൽ, ഗോഷ്ഠിയിങ്കൽ. ൧

ആരാവിങ്കൽ കൊണ്ടൽതൻപങ്ക്തി വാനം
സ്ഫാരാടോപം ഘോരവക്ത്രേണ പാരം
ആരാവത്താൽ പൂർണ്ണമാക്കിച്ചമച്ചു
പാരാവാരം വൻതിരംഗവ്രജംപോൽ. ൨

വൻദർപ്പത്താലിന്ദുഹര്യക്ഷഭീവി,-
ട്ടുന്നമ്രധ്വാന്തേഭയൂഥം ചരിച്ചു;
കന്ദർപ്പച്ചൂടേററ വേശ്യാഗണംപോൽ
മിന്നൽക്കൂട്ടം പാഞ്ഞു തെക്കും വടക്കും. ൩

ആരാവിൻവീടെത്തുവാൻ ധ്വാന്തഭീയാൽ
താരാനാഥൻ റാന്തൽകത്തിച്ചിടുമ്പോൾ
ആരാൽക്കാററിൽകെട്ട ദീപക്കാലിന്നേററം
നേരായ്ക്കൂടെക്കൂടെ വിദ്യുത്തു മിന്നി. ൪

പാരാവാരംപോലെ വായ്ക്കും തമസ്സിൻ
ഘോരാകാരം കണ്ടു നക്ഷത്രവൃന്ദം
ആരാൽപ്പേടിച്ചക്ഷിമൂടിത്തുറക്കെ-
ന്നോരാമട്ടിൽക്കത്തി വിദ്യുത്തു മേന്മേൽ. ൫

ആലസ്യംപൂണ്ടെവരും നിദ്രയാകും
ജാലക്കാരിക്കുള്ള കൺകെട്ടിലായി;
നീലക്കൊണ്ടൽ ഗർജ്ജിതത്തിൻ കണക്കെ-
ക്കാലൻ ഭേകം സിംഹനാദം മുഴക്കി. ൬

തീയുംതോൽക്കും കണ്ണുരുട്ടിജ്ജഗത്തിൽ
ഭീയുണ്ടാക്കിക്കൂക്കിയത്തങ്ങുമിങ്ങും
പായും ഭൂതം യക്ഷി രക്ഷസ്സു മാടൻ
പേയും നാരികൾക്കുള്ള ഗർഭം കലക്കി. ൭

കന്നക്കോലും കത്തിയും കയ്യിലേന്തി-
കന്നൽക്കണ്ണാർകൾക്കു കാതും കഴുത്തും
മന്ദം ദസ്യുശ്രേഷ്ഠർ ശൂന്യപ്പെടുത്താൻ
സന്നദ്ധത്വംപൂണ്ടു ലാത്തിത്തുടങ്ങി. ൮

കാമം മാവിൻ പട്ടക്കൊമ്പിൽ കരേറി-
ക്കൂമൻ ധ്വാന്തത്തിന്റെ വൈതാളികൻപോൽ
ക്കേമത്തംപൂണ്ടാശ്ശു ഹൂങ്കാട്ടുന്നതാക്കം
രോമംതോറും രോമഹർഷത്തെ നൽകി. ൯

ചൊല്ലാനെന്തോന്നുള്ളൂ? നാട്ടിന്നു രാജാ-
വില്ലാതായാലപ്പൊഴുണ്ടാം കലാപം
എല്ലാം മന്നിൽക്കണ്ടു; സാധുക്കളെങ്ങും
ചെല്ലാൻ ഭീയാൽ വീട്ടിലുൾപ്പുക്കൊളിച്ചു. ൫൦

ഏവം വായ്ക്കും ഘോരമാമർദ്ധരാത്രം
ഭീ വല്ലോർക്കും ഭൂവിൽ നൽകാതിരുന്നാൽ
ആവമ്പന്മാർ, കട്ടി മെയ്ക്കും കരംക്കും
കൈകവന്നോരീയെട്ടുപേർ മാത്രമത്രേ. ൫൧

എട്ടാളല്ലാതന്യ പോയതില്ലശ്ശ്രവസ്സിൽ
പെട്ടാൽക്കൂടിപ്പേടിതോന്നും സദസ്സിൽ.
മുട്ടാളന്മാർ ബാഹ്യമാംവൻതമസ്സാ-
തലിട്ടാർന്നീടും പൊൻവിളക്കാലകറ്റി. ൫൨

ഭൂനാഥൻതൻ മേട ഭക്ഷിക്കമൂലം
മാനാതീതപ്രത്യയം വായ്ക്കകൊണ്ടോ
ആനാലാശസ്ത്രാധിനൽകം പുമാന്മാ-
രൂനാചേതം വഹ്നിയെക്കൂടെ നിർത്തി? ൫൩

ഉള്ളിന്നേറ്റം ചഞ്ചലത്വം ഭവിക്കും
പുള്ളിക്കാരെത്തെല്ല വിശ്വാസ്സരാക്കാൻ
കൊള്ളില്ലെന്നോ ദുഷ്ടരോർത്താശുഗത്തെ-
ത്തള്ളിക്ഷിപ്രം വാതിലൃക്കൊട്ടടച്ചു? ൫൪

കീലാലത്തിൽ പ്രത്യഹം മുങ്ങിയാലും
വേലാതീതം ചങ്കമാളും കൃപാണം
കാലാഹീന്ദ്രക്രൂരമല്ലെന്തെഴുവാന്മാർ
സ്ഥൂലാഷ്ഠാദംഷ്ട്രൈകെയിൽ മിന്നിച്ചിരുന്നു. ൫൫

കല്ലാംമാറിൽക്കല്ലുടനകം ധരിച്ചാ
വല്ലാർമ്മക്കാർ യുദ്ധസന്നദ്ധരായി
പല്ലായ് മന്നിൽ ജീവനെക്കണ്ടു മെന്മേ-
ലുല്ലാസംപൂണ്ടസ്സമാജത്തിൽവാണു. ൧൬

ധീരന്മാർക്കന്നക്കഴെയ് ക്കൂട്ടമാളും
വീരൻ നേതാവെത്തിയദ്ധ്യക്ഷനായി
ഘോരം കല്പാന്താബ്ദനിർഘോഷമിത്ഥം
കാരം വാക്യം സ്നിഗ്ദ്ധഗംഭീരമോതി. ൧൭

കേട്ടാലും ഞാൻചൊൽവ, താരെക്ഷണം നാം
കൂട്ടാക്കേണം? ദൈവവും സാരമില്ല.
നാട്ടാരെന്തും കാട്ടിനോക്കട്ടെ; കാട്ടിൽ
പാട്ടാളിക്കോ ജംബുകത്രാസമുള്ളു? ൧൮

ഘോരസ്ഥ്യോയല്ലോ! ഹന്ത! മെയ്ക്കും മതിക്കും
കെല്പോലും ദുർമ്മന്ത്രി; മറെറന്തുവേണം?
ഇപ്പോഴെന്തും നോക്കു കാട്ടാം; വിരിഞ്ചൻ
വപ്പോന്നായുസ്സുന്നമട്ടാരതിക്കും? ൧൯

കാറോടൊക്കും ഘോരസൈന്യങ്ങൾ പത്തോ
നൂറോ കൂടിക്കൊള്ളുകിലും പുല്ലുപോലെ
വീറോടെല്ലാം വെന്നിടും വീരനീയെൻ
വാറോലക്കീറിന്നു തീനായതില്ലേ? ൨൦

രാമാസ്ത്രത്താൽ വാനിൽനിന്നാർത്തിപൂണ്ടോ-
രാ മാരീചൻ വാർദ്ധിമേൽ വീണപോലെ
ധീമാനാകുമൻ കൌശലത്താലമാത്യൻ
ഭൂമാർവന്യ പാഞ്ഞിപോയ് പ്പറെറിയില്ലേ? ൨൧

ചൊല്ലേറും മൽസൂത്രമേകം നിമിത്തം
കല്ലേറൊന്നാൽ മാങ്ങ രണ്ടെന്നപോലെ
കില്ലേശീടാതുർവ്വരേശന്നു പോരസ്സോ-
യില്ലേ ഹമ്മ്യാതംസവും മന്ത്രിമുഖ്യും? ൨൨

പേൎത്തമ്പരമ്പാ! പാൎത്ഥരെക്കൊട്ടില്ലാക്കാ-
നോൎത്തദ്ധ്യൂതം സൌബലൻ ചെയ്തപോലെ
മൂൎത്തം ശൌൎയ്യംപോലെഴും മന്ത്രിതന്നെ-
ദ്ധൂൎത്തല്ലീഞ്ഞാൻ കൌശലം ചെയ്തുകാററി. ൨൩

ഏതായാലും വഞ്ചിനിധ്യന്തികത്തിൽ
ഭൂതാപത്തില്ലെന്നു തോന്നുന്നു മേലിൽ;
ജാതാമോദം നോക്കു കൈകൊട്ടിയാൎക്കാം;
ജേതാക്കന്മാർ തിട്ടമീയെട്ടുവീടർ. ൨൪

കാററുള്ളപ്പോൾപ്പാററിടന്നോനെയല്ലോ
മുററും ലക്ഷ്മീദേവി മാനിപ്പതെങ്ങും;
പാറുന്നേരം പാൎത്തു പാററിച്ചിടാഞ്ഞാൽ
തെററും പിന്നെത്തായമെന്നാപ്തവാക്യം. ൨൫

കോളില്ലാതെതാരത്തരം നോക്കിവേണം
മേളിച്ചാരും കായലിൽ തോണിവയ്പാൻ;
കേളിക്കെന്നും കേളിഗേഹങ്ങളാം നാം
വാളിന്നിപ്പോൾ വിശ്രമം നല്കിടൊല്ല. ൨൬

ബാലന്നായിച്ചെട്ടി കാശെന്നപോൽ നൽ-
ക്കാലം നല്ലും മൎത്ത്യനേകുന്നു ദൈവം;
ആലസ്യംവിട്ടപ്പൊഴാളും ശ്രമം താൻ
മൂലം പിന്നീടുള്ള സമ്പത്തിനെല്ലാം. ൨൭

വാണിജ്യം ചെയ്തൎത്ഥലാഭം പെരുത്താ-
നാണിക്കാശെന്നോൎത്തുവൎത്തിച്ചിടാഞ്ഞാൽ
കോണിൽത്തള്ളും ചെട്ടിയാർ പുത്രനേയും;
ക്ഷോണിതട്ടിൽ ദിഷ്ടവും തിട്ടമേവം. ൨൮

ഉന്നമ്രശ്രീസഞ്ചിതം വഞ്ചിരാജ്യം;
മന്നൻ പേൎത്തും ദുൎബ്ബലൻ ഭീരു ശുദ്ധൻ;
കന്നൽക്കണ്ണാൎക്കെല്ലാമാശ്ലേഷസൌഖ്യം
ന്യൂനം പ്രേയാൻ കുഷ്ഠരോഗാൎത്തനായാൽ. ൨൯

പട്ടക്കാരൻ ഭസ്മമുണ്ടോ ധരിപ്പൂ?
മൊട്ടശ്ശീർഷം മാലചൂടുന്നതുണ്ടോ?
പൊട്ടന്നുണ്ടോ പാട്ടുകേട്ടാൽ വികാരം?
പൊട്ടച്ചട്ടിക്കാരു പൊൻപൂച്ചിടുന്നു? ൩൦

ചോരം വസ്തുദാനദാമല്ലാത്ത മന്നിൽ-
ച്ചോരന്നേരം ദോഷമത്യന്തമുണ്ടാം;
ഭ്രഷ്ടെന്ന്യേ പാറചേരുന്ന മല്ലീ-
വീരത്തുണ്ടോ വാച്ചുപൂക്കുന്നതെല്ലും? ൩൧

എല്ലാംകൊണ്ടും നൂനമിബ്ഭൂമിപാലൻ
കൊല്ലാൻതക്കോൻതന്നെ സന്ദേഹമില്ല;
നല്ലാളാകും വേൾക്കവാൻ വന്നിടാഞ്ഞാൽ
നല്ലാർക്കുണ്ടോ കന്യകാഭാവദുഃഖം? ൩൨

കല്ലോ നീരോ രണ്ടിലൊന്നെന്നുവച്ചാ-
ണല്ലോ നാമീവേല കൈയേറ്റതാദ്യം;
കല്ലോടിപ്പോയ്: രണ്ടുമൊട്ടിന്നു വെള്ളം,
കില്ലാതായി,ല്ലിങ്ങു കാണാനുമായി. ൩൩

ഇപ്പോൾത്തുമ്പയ്ക്കാരു താരാട്ടുപാടാൻ
നില്ലോൻ? നൂലിൽക്കോർത്ത പത്താക്കരാക്കി
വല്ലോളുണ്ടോ ഭൂഷമറ്റൊന്നതിക്കാം,-
തെല്പ്പോഴും മാൽ മദ്ധ്യവർത്തിക്ക സിദ്ധം.” ൩൪

വെങ്ങാനൂരിൽപ്പിള്ളയപ്പോൾ കഥിച്ചാൻ,—
“ചങ്ങാതിക്കുള്ളോരു സത്താം നിദേശം
ഇങ്ങാധാരം കൃത്യമേതിന്നുമോർത്താൽ;
മങ്ങാതിന്നും ഭൂതമീരാജ്ഞ കേൾപ്പൂ. ൩൫

ഉന്നാക്കൈവിട്ടേറെനാൾ വഞ്ചിരാജ്യ-
ശ്രീ നമ്മെത്താൻ വേൾക്കവാൻ വന്നിരന്നും
മൌനം മേന്മേൽപ്പൂണ്ടു നാം വാഴ്‌വതെന്തോ?
ദീനത്രാണം ദൈവവും സമ്മതിക്കും ൩൬

കേമന്മാർ തൽപൂർവ്വഗന്മാരതിന്നെ-
ന്തീമന്നന്നീനാട്ടു രയോജിപ്പതില്ല.
കാമം ജന്മംമാത്രമോർത്താദരിപ്പാൻ
നാമജ്ഞന്മാരല്ല; കൈയൂക്കു കാൎയ്യം. ൩൭

ആരാൽക്കാരണോർതന്റെ ചൊൽകേട്ടുവസ്ത്രം
നേരായ്‌വാങ്ങിപ്പോകിലെന്താണു പോട്ടെ;
ചേരാത്തുള്ളോൻ നായരാലുപേക്ഷി-
പ്പോരാരോമൽത്തയ്യലാൾക്കെന്തു കുററം? ൩൮

നാമല്ലാതീവഞ്ചിരാജ്യം ഭരിപ്പാ-
നീമന്നിൽപററില്ല മററാരുമിപ്പോൾ;
ക്ഷേമം കാഷ്മാമണ്ഡലത്തിന്നു നല്കാൻ
സാമർത്ഥ്യം ദിക്‌പാലകൎക്കെന്നു സിദ്ധം. ൩൯

വേഗംചെന്നാ വൃദ്ധനെക്കൊന്നു പൃത്ഥ്വീ-
ഭാഗം കാക്കാം; വാക്കുകൊണ്ടെന്തു കിട്ടും?
രാഗം കേട്ടാലാതുരന്നെന്തു ലാഭം?
രോഗം മാറാനൌഷധംതന്നെവേണം." ൪൦

അപ്പോൾചൊന്നാനക്കളത്തൂർ ഗൃഹേശൻ:—
"കെല്പാലും നാം മന്നനെഖഡ്‌ഗമേന്തി
ഇപ്പോൾ കൊന്നാൽ പന്തിയാവില്ല; സൂത്രം
വപ്പോളം നന്നല്ല നേരായ മാൎഗ്ഗം. ൪൧

ആപത്തീ നാം മന്ത്രിമുഖ്യന്നു നല്കി-
ബ്‌ഭൂപശ്രേഷ്ഠന്നന്തവും ചേൎത്തുവെന്നാൽ
തീപററുംപോൽ കാട്ടിൽനിന്നററമെന്ന്യേ
കോപം പൊങ്ങും പൌരവൎഗ്ഗത്തിൽനിന്നും. ൪൨

വേനൽക്കാലം കാററു ചൊവ്വിന്നടിച്ചാൽ
നൂനം കൈതോടാണു വഞ്ചികൾ കായൽ;
മാനം കാറിൽപ്പെട്ടു വൻകോളുകൊണ്ടാ-
ലൂനംപററും ലത്തൻ കപ്പലിന്നും. ൪൩

പൌരർമഹാഗ്നിക്ക് നാം ഭക്ഷ്യമായാൽ
പോരാ; പിന്നെബ്ഭൂമിപൻ ചത്തിടുമ്പോൾ
ആ രാജശ്രേഷ്ഠാനപായത്തിലുള്ളോ-
രാരായാലും കൂടവേ വദ്ധ്യരത്രേ. ൫൪

സ്ത്രീയാകട്ടെ, ബാലരാകട്ടെ, കാര്യം
പേയാല്ലൊകം ശത്രുശേഷത്തെ വച്ചാൽ;
നായാട്ടുണ്ടോ ജാതിയും പ്രായവും പാ,-
ർത്തീയാനെല്ലാം പാവകന്നൊന്നുപോലെ.” ൫൫

അപ്പോൾ മാർത്താണ്ഡാലയേശൻ കഥിച്ചാൻ:—
“നല്ലോരിന്നുള്ളോരു നാളല്ലിതൊന്നും;
ഇപ്പോൾ സൂത്രം തന്നെ വയ്ക്കേണ, മെന്ന-
പ്പപ്പോൾ കാര്യം തെററി കാലം മറിഞ്ഞു. ൫൬

ആലസ്യം വിട്ടുർവ്വരാകാന്തവംശം
മൂലച്ഛേദം ചെയ്കിലേ പത്ഥ്യമാവൂ;
മേലത്തേക്കിബ്ബാധപറെറാല്ല ചെററും;
കാലം നോക്കിക്കല്യർ കാണുന്നു കാര്യം. ൫൭

യോഗക്കാരാം ബ്രഹ്മബന്ധുക്കളൊട്ടു-
ക്കാഗസ്സില്ലാത്തോരു സാധുക്കളെന്നായ്
ധീഗന്ധം വിട്ടോക്കമീ മന്നനെപ്പോയ്
വേഗം കൊല്‌വാൻ മററുപേർ വേണ്ടതുണ്ടോ?” ൫൮

പിന്നീടല്പം ചെമ്പഴന്തിക്കു കൂടി-
ച്ചൊന്നീടാനുണ്ടസ്സദസ്സിങ്കലെന്നായ്
അന്നീടാന്നോരപ്പുമാന്നോതിയപ്പോൾ
ചൊന്നീടട്ടെ വേണ്ടതെന്നായി കൂട്ടർ. ൫൯

നാശംകാന്നോരന്നതോർത്തുള്ളിലേററം
ക്ലേശംപൂണ്ടോരായുവാവപ്പൊഴോതി:—
“മോശപ്പെട്ടോരെന്റെ നാവിന്നു പൊങ്ങാൻ
ലേശംപോലും ശക്തിയില്ലിസ്സദസ്സിൽ. ൬൦

കന്നൻ മന്ത്രിക്കുള്ള കൈയൂക്കുമൂപം,
പൊന്നമ്മാമൻ-ശേഷമെന്തൊന്നു ചൊൽവൂ?
എന്നമ്മയ്ക്കും ബാലനായോരെനിക്കും
സൂന്നം മേലാൽ ക്ഷേമമെന്നായിതല്ലോ. ൧൫

ഈ രാജ്യം വിട്ടെങ്കിലന്യത്ര പോയ-
ദ്ധീരാമാത്യൻ സൌഖ്യമായ് പ്പാർക്കമല്ലോ;
പോരാ, തദ്രക്തത്തിലാറാടിടാതെൻ
രോഷോരാസിക്കില്ലേതും മേ ചാരിതാർത്ഥ്യം. ൧൬

എന്നല്ലായുസ്സുപ്പമാനുള്ള കാലം
മാനം നമ്മൾക്കുള്ള ഭാഗ്യം നിതാന്തം;
ഉന്നമ്രശ്രീമാന വാരാശിതന്നിൽ-
ച്ചെന്നല്ലാതില്ലൂഴിയിൽ ധ്വാന്തലേശം. ൧൭

പിന്നീടും ഞാനൊന്നുരയ്ക്കുന്നു; നാണം
ചൊന്നീടുമ്പോളുററമില്ലാതെയുള്ളിൽ
വന്നീടുന്നുണ്ടെങ്കിലും വാരിജാസ്യൻ-
തന്നീടാനോരാജ്ഞ കേൾക്കേണ്ടതല്ലേ ? ൧൮

ക്ഷോണീത്തട്ടിൻനായകന്നുള്ള പുത്രീ-
മാണിക്യത്തിൻ മഞ്ജുളാഭിഖ്യയിന്നാൾ
ത്രാണിക്കൊട്ടും താഴ്ചയില്ലാതെതാരെൻ കൺ-
കോണിൽത്തട്ടിച്ചുത്തു ഞാൻ ചത്തിടാതെ. ൧൯

ചെലുമേലോരപ്പെണ്ണിന്നധീശനാമൻ;
കാലുഷ്യത്തിൻകാതലാം മന്ത്രിയിഷ്ടൻ;
മേലും കീഴും നോക്കിയല്ലെൻെറ രാഗം;
വാലും തുമ്പും കാമനി,ല്ലെന്തു കാട്ടാം? ൨൦

വിത്തം, കൈയൂക്കാളു,സൽസാഹ്യമെല്ലാ-
മൊത്തന്പുന്നോരെന്നെയീയൌവനത്തിൽ
അത്തങ്കപ്പെൺമൌലി കൈക്കൊണ്ടിടാഞ്ഞാൽ,
വൃത്തം മേലീയേട്ടുവിട്ടേഴവീടാം. ൨൧

ആനല്ലാരിനുള്ളു മോഷ്ടിച്ച കള്ള-
ന്നാനംക്രൂടാതന്തമേകിത്തദംഗം
സാനന്ദം ഞാൻ പുൽകുവാൻ നിങ്ങളോത്താൽ
ന്യൂനംപാറരം; സംഘതിക്കെന്തസാദ്ധ്യം?" ൭൮

ഏവം വാക്യംകേട്ടു പള്ളിച്ചൽമേവും
ദേവശ്രേഷ്ഠന്നൊത്ത വീരൻകഥിച്ചാൻ:—
"ശ്രീ വമ്പിക്കുംതനപിയെസ്സുകതനായ് താൻ
ദൈവം നൂനം സൃഷ്ടി ചെയ്യുന്നു മന്നിൽ. ൭൯

എങ്ങാൻനില്ലും ചന്ദനം മങ്കതൻ ശ്രീ-
മങ്ങാതുള്ളോരോമനക്കൊങ്കയിങ്കൽ
തങ്ങാൻമൂലം തൽഗ്ഗുണം; നല്ലപെണ്ണും
ചങ്ങാതിക്കൊത്തുള്ള ധന്യന്നുതന്നെ. ൮൦

ഇത്താരുണ്യക്കാതലാം ചെമ്പഴന്തി-
ക്കൊത്താളുള്ള ഭൂപപുത്രിക്കവേൾപ്പാൻ?
അത്താരേശൻ പൂനിലാവിന്നു കാന്തൻ;
നൽത്താരിന്നപ്പെൺകൊടിക്കുന്തൽ ഗേഹം, ൮൧

കണ്ണുണ്ടെങ്കിൽത്തീട്ടമെന്നിഷ്ടനെത്താ-
നെന്നും ഭത്താവെന്നു രാജന്യപുത്രി;
മണ്ണും വിണ്ണും മറ്റൊരാൾ നൽകിയാലും
പെണ്ണുംകൊള്ളും പ്രീതി സൌന്ദര്യവാങ്കൽ. ൮൨

ശ്രീതിങ്ങീടും തനപി തക്കിക്കുകിൽ തൽ-
പാതിവ്രത്യം മാററുവാൻ മാലനല്ലം
ജാതിക്കേകാം; പോക്കുമുട്ടുന്ന കാല-
ത്തേതാതിക്കേന്നം പച്ചമാംസം ഭുജിക്കും. ൮൩

ശ്രീക്കും സ്ത്രീക്കും കാററിനും സ്ഥൈര്യമുണ്ടോ?
തീക്കണ്ഡത്തിൽക്കാട്ടിടും വെണ്ണ മുററും
നില്ക്കുന്നുണ്ടോ വെണ്ണയായേയറെനേരം?
ഭീക്കുള്ളും നാം ലക്ഷ്യമാക്കേണ്ട ലേശം." ൮൪

ഈവമ്മട്ടാം വാക്കുകളെയ്ക്കൂട്ടമാളുക
കേമൻ മുറവും കേട്ടു വീണ്ടും പറഞ്ഞു:—
"നാമന്യോന്യം ചൊല്ലുവാനുള്ളതെല്ലാം
കാമം ചൊല്ലിത്തീൎത്തുവന്നോൎത്തിടുന്നേൻ. ൬൫

രണ്ടിഷ്ടന്മാരിസ്സമാജത്തിലൊന്നും
മിണ്ടിക്കൂടെന്നാണയിട്ടേച്ചുവന്നോ?
വെണ്ടില്ലാറ്റട്ടെ മൊത്തമായ് ഞാനവൎക്കും
വേണ്ടിസ്സ്വല്പം ചൊല്ലുവൻ വല്ലപാടും. ൬൬

യോഗ്യക്കാരാം പോററിമാരുള്ളതസ്സ-
ദ്യോഗം; തെല്ലും പൌരർ ശങ്കിച്ചിടാതെ
വേഗം നാമാശ്ശുദ്ധരെക്കൊണ്ടു പൃത്ഥ്വീ-
ഭാഗം കാക്കും സാധുവിന്നന്തമേകാം. ൬൭

ശേഷംകാൎയ്യം പിന്നെയാകട്ടെ; രാജ്ഞീ-
വേഷം കെട്ടും തത്സഗൎഭ്യയ്ക്കു രാജ്യം
ഈഷത്തും താൻ സ്വന്തമാവില്ല; ചുമ്മാ-
ഘോഷംകൂട്ടാൻ പൊട്ടരല്ലെട്ടുവീടർ. ൬൮

സ്ത്രീഹത്യയ്ക്കും ഭ്രൂണഹത്യയ്ക്കുമിഞ്ഞാൻ,
മോഹം ഹൃത്തിൽ പൂണ്ടിടുന്നില്ലതെല്ലും;
സ്നേഹം ഭ്രൂവോടുണ്ടതിന്നെന്തു? നിസ്സ-
ന്ദേഹം പാപം വേണ്ടതേ നേടിടാവൂ- ൬൯

കള്ളംവിട്ടെന്നൻപെഴും ചെമ്പഴന്തി-
പ്പിള്ളയ്ക്കുള്ളോരോമനബ്ഭാഗിനേയൻ
ഉള്ളപ്പെണ്ണിന്നേകിയെന്നുള്ള വൃത്തം
വെള്ളം ചാടിക്കുന്നു ചക്ഷുസ്സിൽ നിന്നും. ൭൦

എന്തോ വല്ലാത്തുള്ള ദോഷത്തിനാണ-
പ്പന്താടൊക്കും കൊങ്കയാളോടു രാഗം;
എൻതോഴൻതൻ ഭാഗിനേയന്റെ ചേത-
സ്സെന്തോതേണ്ടൂ, ചെന്നു വേണ്ടാത്ത ദിക്കിൽ. ൭൧

നെല്ലും മോരും പോലെ പെൺ നാടിവരറിൻ-
ച്ചെല്ലും മോഹം രണ്ടുമൊന്നിക്കയില്ല;
കല്ലും നഞ്ചും ചേർന്നിട്ടും മാനസത്താൽ-
ക്കൊല്ലും നല്ലാരാരെയും പാരിടത്തിൽ. ൧൨

ഏതായാലും മാമനെക്കൊന്നൊരിഞ്ഞാൻ
ധീതാവും തൽഭാഗിനേയന്നു ഹൃത്തിൽ
ഹാ! താപത്തെച്ചേർക്കുവാൻ തക്കതായോ-
രേതാവത്താം വാക്യമോതുന്നതില്ല. ൧൩

അമ്മാവൻ തൻമൃത്യുവോർത്തീയുവാവിൻ
വൻമാൽ തീർപ്പാൻ ജീവനെസ്സന്ത്യജിച്ചും
നമ്മാലെന്തും ഹന്ത! കർത്തവ്യ,മെന്നാൽ
ബ്രഹ്മാവിന്നെന്തിച്ഛയെന്നാരറിഞ്ഞു? ൧൪

എല്ലാം നേരേ പോയിടേണം;നടക്കി-
നല്ലാർപാടിക്കാര്യമല്ലം കഴച്ചു.”
ഉല്ലാസംവിട്ടക്കഴയ്ക്കൂട്ടമേവം
ചൊല്ലാൻമൂലം കണ്ടതില്ലന്യരാരും, ൧൫

ചൊന്നാർഭീവിട്ടപ്പുമാന്മാർസരോഷം;—
“നന്നായ് കാര്യം! മന്നവൻ ചാവതെന്നോ,
അന്നാരംപ്പുത്രന്മാരൊട്ടും റാണിയിമ്പ് ഭ്ര-
തൻനാഥത്വം സ്വീകരിക്കട്ടെയെന്നോ? ൧൬

ചൊല്ലാമെന്നാലെന്തിനമ്മന്നനെത്താൻ
കൊല്ലാതേനോർത്തീടുന്നു? ചുമ്മാതിരിക്കാം.
വല്ലായ്മയ്ക്കാം മദ്ധ്യവർത്തിത്വമെന്ന-
ങ്ങല്ലാസം പൂണ്ടോതിയല്ലോ, മറന്നോ? ൧൭

സ്ത്രീഹത്യയ്ക്കും ഭ്രൂണഹത്യയ്ക്കുമേതും
മോഹംവേണ്ടാ; രാജ്യവുംവേണ്ട; പോട്ടേ;
ഗേഹംതോറും തെണ്ടിടാം ഭിക്ഷുവെപ്പോൽ;
ദേഹംപോയാൽ മോക്ഷവും കൈക്കലാകും. ൧൮

ധർമ്മം ശർമ്മം രണ്ടുമൊന്നിച്ചുനേടാൻ
കർമ്മം നൂനം മന്നിലെല്ലാർക്കുമില്ല
ശർമ്മത്തിങ്കൽ കാംക്ഷയില്ലായ്കകൊണ്ടും
നർമ്മത്തിന്നോ ഞങ്ങളോടേവമോതി? ൯൯

പോരും പോരും! ഭീരുവിൽ ക്രൂടിയേററം
ഭീരുത്വം പൂണ്ടങ്ങുരച്ചോരുവാക്യം
ആരും കേൾപ്പാനില്ല; സായുജ്യമിച്ഛി-
ച്ചൂരും പേരും ഞങ്ങൾ മാററുന്നുമില്ല. ൱

ശ്രീരാമന്നും ജാഹ്നവിക്കും കളങ്കം
ചേരാൻതക്കോരോമനക്കീർത്തിയോടും
സ്വാരാജ്യത്തിന്നേകനായ് പ്പോക; ഞങ്ങൾ-
ക്കീരാജ്യം താൻവേണ്ടതന്ന്യേച്ഛയില്ല. ൱൧

കയ്യുംകെട്ടിദ്ധർമ്മവും പാർത്തിരുന്നാൽ
പയ്യും തുട്ടും നീക്കുവാനാവതല്ല;
ഇയ്യുള്ളോരെല്ലാനവും കണ്ട വൃക്ഷ-
ത്തയ്യും പോററി, ല്ലൂഴി വിണ്ണാകയില്ല. ൱൨

ഭൂണത്രാണം ഹന്ത! നമ്മൾക്കുകാല-
പ്രാണത്യാഗത്തിന്നു ഭൈഷജ്യരത്നം.
ആണത്തം വിട്ടമ്മവാക്യം ശ്രവിപ്പാൻ
തൂണല്ലല്ലോ ഞങ്ങ, ളെന്തൊന്നുചെയ് വൂ?" ൱൩

എന്നും മററും ഭൃത്യർചൊല്ലുന്നതെക്കേ-
ട്ടന്നുദേവാഗാലക്കഴയ് ക്രുദ്ധമോതി:—
"എന്നും നിങ്ങൾക്കിഷ്ടമെന്തായതെന്ന്യേ
മന്നും വിണ്ണും നോക്കിയല്ലെൻെറ കൃത്യം. ൱൪

ബാലന്മാരെക്കൊല്ലുകിൽ തൽക്ഷണം ത്വമ-
ററാലംബം വിട്ടാർത്തയാം റാണി കായം
കാലന്നേകും; വേനലിൽക്കൊമ്പു പട്ടാൽ
മൂലം താനേ ശുഷ്കമാം തർക്കമില്ല. ൱൫

ആരാൽച്ചെന്നബ്ബാലരെക്കൊന്നിടുന്നോ-
നാരാണെന്നേ ശങ്ക ഹൃത്തിങ്കലുള്ളൂ.
ധീരാഗ്ര്യന്മാരെന്നിയേ പിന്നെയാരും
പോരാ; പോയാൽ ദുർഘടം; കയ്യുറയ്ക്കും. ൮൬

മററുള്ളോരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിച്ചുവെന്നാൽ
തെററും കാര്യം; തീർന്നതായ് നമ്മൊടോതി
മററും ഗൂഢം ബാലരെപ്പോററിയെന്നാൽ
ചുററും നാമിവേലയൊക്കെക്കഴിച്ചും." ൮൭

ഇവണ്ണമപ്പുരുഷനോതവേ കട-
ന്നവർണ്ണ്യമാം ഹൃദകൊടു രാമനാമനും
ഇവത്തിലപ്പൂതന കംസനോടുപോൽ
ലവം ഭയം ഹ്രീയിവ വിട്ടുചൊല്ലിനാൻ. ൮൮

"ശിശുവോ വധുവോ, ജരാത്തനോ, നൽ-
പ്പശുവോ, ഭൂസുരനോ, പിഴയ്ക്കിലാക്കും
അശുഭത്തെ വരുത്തിടുന്നതിങ്കൽ
പിശുനത്വം മമ വാളിനില്ല തെല്ലും. ൮൯

പുല്ലു മന്നിലുയി,രില്ല ഭയം ഞാൻ
കൊല്ലുവൻ നൃവരബാലരെയെല്ലാം;
കല്ലുമെൻകരളുമൊക്കമിവണ്ണം
ചൊല്ലുമാമൊഴിവികത്ഥനമാമോ? ൯൦

നാവെട്ടുന്നിളത്തിൽ വെളിക്കു നീട്ടി
വാവെട്ടുവെട്ടാൻ പലക്രൂരരുണ്ടാം;
ഈ വിഷ്ടപത്തിൽ ക്രിയയൊന്നു ചെയ്യാൻ
ഭീവിട്ടവപ്പോനയുതത്തിലേകൻ." ൯൧

അതിപാപിയവൻ കടന്നിതോതു-
ന്നതിൽവച്ചുന്ന്യരമന്ദമോദമേന്തി,
മതിയസ്സൽസബാസ് ബലേബലേ-
ഷിതികൈക്കൊട്ടിയുരച്ചു ക്രൂകിയാത്തു. ൯൨

മുഷ്ക്കാളുമപ്പുരുഷർ ഗോഷ്ഠിയു, മന്ധകാരം
തൽക്കാലമൂഴിയു,മൊരേനിമിഷത്തിൽ വിട്ടു.
ശുക്കാൻ പൂർവ്വദിശ സൂര്യസമാഗമത്താ-
ലക്കാമിനീമണി നൃപാത്മജയെന്നപോലെ. ൰൩

പോരുമെല്ലാരുപ്പുരുഷർ കേരളരാജ്യലക്ഷ്മീ-
ചാരുസ്വയംവരസുഖത്തെ ലഭിച്ചുകൊൾവാൻ
ആരും മടിക്കുമൊരുവേലതുടങ്ങി; നാട്ടി-
ന്നാരുണ്ടു താങ്ങ,ലറിയാമഖിലേശനെല്ലാം. ൰൪

നാലാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

———:o:———

അഞ്ചാം സർഗ്ഗം.

പക്ഷമൊന്നു പരമെട്ടുവീടർ തൻ
നൽക്ഷമാഗുണമൊടൊത്തതീതമായ്;
തൽക്ഷപാതിമിരമെന്നപോൽ ധരാ-
രക്ഷകന്നു കുറവായി ഭാഗ്യവും. ൧

പുള്ളിനോണവു, മതീവമോഷക-
പ്പുള്ളികൾക്കിളവു,മേകി, മന്നിടം
വെള്ളിപൂശുമൊരു പൂർണ്ണിമാനിശ-
പ്പുള്ളിമാൻമിഴി യശശ്ശരീരയായ്. ൨

ഭൂമിഭൃദ്ദുഹിതൃവക്ത്രദർശന-
[illegible]ീ മികയ്ക്കുമകമാർന്നമൂലമോ
അന്നു മിടുക്കു കലരുന്ന പൂർണ്ണിമാ-
യാമിനീപതി മറഞ്ഞിതാഴിയിൽ? ൩

ചത്ത കാന്തയുടെ കർമ്മമാവിധി-
ക്കൊത്തമട്ടു സകലം നടത്തുവാൻ
ചിത്തകൌതുകമൊടോ, തദംഗമാ-
യുത്തമൻ ശശി ജലത്തിൽ മുങ്ങിനാൻ? ൪

ഭൃഗതം തിമിരമാകെ മാറവേ
നാഗലോകനിബിഡാന്ധകാരവും
വേഗമോട്ടു കളവാൻ നിനച്ചുതാൻ
സാഗരംവഴി ഹിമാംശു പോയിതോ? ൫

മാനമററളവു ജീവനോടു മേൽ-
ത്താനമന്നിടരുതെന്നു തോന്നിയോ
ദീനനാം ശശി കുടിച്ചു ചാകുവാൻ
ന്യൂനമാഴിയിലെടുത്തു ചാടിനാൻ? ൬

'ഏവനും നിയതമന്ത്യകാലമു-
ണ്ടാവതല്ലതിനെ നീക്കിനിർത്തുവാൻ'
ഏവമോതി മൃതിയാൽ സുധാരസം
കൈവശത്തിലെഴുമോഷധീശ്വരൻ. ൭

മായമററു മൃദുവാം കരം മഹാ-
ത്തായ സൽപഥമണഞ്ഞു തൂകവേ
ഈയനർഘഗുണരാജനെന്തിനായ്-
പ്പായസാന്തമരുളുന്നു ദുർവ്വിധി? ൮

'ത്യക്തയായിരവിൽ ഞാൻ പരാംഗനാ-
സക്തനായ രവിയാം മദീശനാൽ'
വ്യക്തമിങ്ങനെ നിനച്ചു മൂലമോ
രക്തമായ് വിലസി പൂർവ്വദിങ്മുഖം? ൯

'നായകൻ നിരപരാധി തന്നിൽ മു-
ത്തായ നിന്നരികിലെത്തുമിക്ഷണം'
ഈയവസ്ഥ പുരുഹൂതദിക്കൊടായ്
മായമററു രവിസൂതനോതിയോ? ൧൦

മാലകന്നു വിജിഗീഷുവാമുഷഃ-
കാലഭൂപനുടെ കൈനിലപ്പടി
ചേലമന്നിടുമൊരമ്പലങ്ങളിൽ-
ചാലവേ വിലസി ശംഖനിസ്വനം. ൧൧

താരകാധിപകലാപവൈരിയാം
മാരശിക്ഷകനുടെ മഞ്ജുമൗലിഭാരം
വീരഭദ്രനുസമം മുടക്കുവാൻ
ഘോരനാദമൊടണഞ്ഞു കുക്കുടം. ൧൨

കോകമൊന്നൊഴികെയന്യവർഗ്ഗമായ്
ലോകമാർന്നമിഥുനവ്രജത്തിനെ
കാകനല്ല കടുവാംരവം ശ്രവ-
ച്ഛോകസാഗരനിമഗ്നമാക്കിപോൽ. ൧൩

നാരിമാരുടെ ചുവപ്പുകൂടിടും
ചോരിവായു,മൊളിപൂണ്ട മേനിയും,
പോരിലുംകുളുർമുലത്തടങ്ങളും
പാരിൽവിശ്രമമിയന്നുപിന്നെയും. ൧൪

വാടിവീണമലർമാലയും,ഗുണം
തേടിടും കളഭപത്രവും, പരം
കൂടി രാത്രിയിലെഴും യുവാക്കൾതൻ-
കൂടിയാട്ടമുരചെയ്തു മെത്തകൾ. ൧൫

ശേഷമൊക്കെയിനി നാളെ രാവിലെ-
ന്നോഷധീശമുഖിമാരുരയ്ക്കവെ
മോഷകപ്രിയരതീവവന്ധ്യമാം
രോഷമാർന്നു ഹരിദശ്വസൂതനിൽ. ൧൬

ജാലകംവഴി കടന്നകത്തെഴും
ലീല കാണുമരുണാംശുപങ്ക്തിയിൽ
സ്ഥൂലലജ്ജയൊ, ടളീകരേക്ഷണം
നീല്വേണികൾ വെടിഞ്ഞു നീങ്ങിനാർ. ൧൭

ദ്യോവിൽവാച്ചുമുഡുരാജിയും, തഥാ
ഭൂവിൽമിന്നുമൊരു ദീപപാളിയും,
ശ്രീവിവസ്വദവലോകനം മടി-
ച്ചാവിഭാതമതിലന്തരിച്ചുവോ? ൧൮

താരഹാര, മിരുളാംകചം, വിധു-
സ്മേരവക്ത്ര,മിവപൂണ്ട രാത്രിയെ
പാരമംബരമൊഴിഞ്ഞുകാണവെ
കൈരവങ്ങൾ മിഴിപൊത്തി ലജ്ജയാൽ, ൧൯

ഉത്തമാളികളമീശനം വെടി-
ഞ്ഞത്തലേറിന കുമുദപതീമുഖം
ചിത്തമോദമൊടു കണ്ടു പത്മിനി-
ക്കൊത്തഹാസമബലാജനോചിതം. ൨൦

ചന്ദനം മലരിവററിനാൽ മണ-
ക്കുന്ന മെയ്യൊടുദബിന്ദുയുക്തനായ്
മന്ദവായു നടകൊണ്ടു കാമുകൻ
സഖിന്നനായ് പ്രിയയെ വിട്ടുപോംവിധം. ൨൧

താന്തരായി മരുവുംയുവാക്കളിൽ-
ത്താൻതനിച്ചുടൽതലോടിനിത്യവും
സ്വാന്തമോദമരുളാനുഷസ്സിലെ-
ശ്ശാന്തവായു പടുവാം ഭിഷഗ്വരൻ, ൨൨

സ്ഥൂണയെന്ന പടി മന്നിൽ നിദ്രയാൽ
വീണു പാരിനെ മുറയ്ക്കുണർത്തുവാൻ
ആണഹർമ്മുഖമരുച്ഛ്രമം; ജഗൽ-
പ്രാണനാമവനതൊത്തതല്ലയോ ? ൨൩

ചിന്തവിട്ടു നരർ കണ്ണടച്ചുപോയ്
വൻതമസ്സിൽ നിതരാം മയങ്ങവെ
സ്വാന്തബോധമരുളാൻ ദ്വിജവ്രജം
ഹന്ത! ഗീതമതിയായ്പ്പൊഴിച്ചതെ. ൨൪

കൂടുവിട്ടു പുലർവേളറാണിയിൽ-
ക്കൂട്ടമുത്തമഗുണങ്ങൾ ഭംഗിയായ്
പാട്ടുമോമനകളാം ശുകങ്ങൾത-
ന്നോടുചേർന്നു വിലസീ നഭസ്ഥലം. ൨൫

ചെന്ന പാദപതനത്തിനാൽ തനി-
ക്കെന്നെമുള്ളു കൊതി പൂർവ്വദിക്കൊടായ്
അന്ന രാഗമെഴുമർക്കനോതവേ
വന്നു നൽത്തെളിവവൾക്കു തൽക്ഷണം. ൮൬

രാവിലെത്തിയൊളിവിൽ സ്വകാന്തയാം
ദ്യോവിനെത്തഴുകിവാണ ചന്ദ്രനിൽ
ആവികർത്തനനമർഷമേറിയോ
കാവിപോലെ പരിരക്തമായ് മുഖം? ൮൭

'ഏതടത്തിലവിടേയ്ക്കു കോപമ-
ച്യുതശത്രുവൊടയുക്തമല്ലയോ?'
ഇത്തരത്തിലരുണന്റെ വാക്കുകേ-
ട്ടുത്തമൻ രവി വിളങ്ങി ശാന്തനായ്. ൮൮

ആയിരംകരമെഴുന്നമിത്രനാ-
ലായിരം ദലമൊടൊത്ത പങ്കജം
ശ്രീയിയന്നു വികസിച്ചു, തുല്യരൊ-
ന്നായിണങ്ങുവതു കാണ്മവാൻ രസം. ൮൯

ഗോമയംഭുവനമാകെയാകവേ
കാമമാനില ഗൃഹോദരത്തിനും
രാമമാരരുളിയുച്ഛ്രയം പെടും
കേമർപോവതിതരർക്കു പദ്ധതി. ൯൦

ശാതമന്യവദിഗംസമംഭ്രമ-
ഭ്രാതകുംഭമണികുംഭമേന്തവെ
കാതരേക്ഷണകൾ മന്നിലും ഘടം
ജാതകൌതുകമെടുത്തു യാത്രയായ്. ൯൧

നേരമൊട്ടുകളയാതെ പൊയ്കതൻ
തീരമെത്തിയവഗാഹപൂർവ്വമായ്
ആരണാഗ്ര്യരിനനെ സ്തുതിപ്പതാ-
മാരവം നിഖിലഭീതിതാരകം. ൯൨

നിദ്രയാകുമൊരു ഘോരയക്ഷിതൻ
വിദ്രവത്തിന്നുപശാന്തിക്കു തദാ
സദ്രസം കലരുമാറു ചൊല്ലിനാർ
ഭദ്രമന്ത്രതതി വന്ദിമാന്ത്രികർ. ൩൩

"വ്യോമചാരികൾ, ഭവദ്യശസ്സുതൻ
സീമവിട്ടൊരു വെളുപ്പു വന്നിടാൻ,
സോമനെച്ചരമവാരിരാശിയിൽ-
ക്കാമമിപ്പൊഴുതലക്കിടുന്നുതേ. ൩൪

തട്ടി തൽപ്രഥ ഭവാനശേഷമുൾ-
ക്കട്ടികൊണ്ടു ദൃഢമെന്നുകാണുകയാൽ
തട്ടിണങ്ങി നവരക്തപങ്കജ-
ത്വിട്ടിയന്നിതുദയാചലാനനം. ൩൫

വെല്ലമെന്നെയരചൻ സ്വകാന്തിയാ-
ലല്ലനീങ്ങിയെഴുനേൽക്കിലെന്നുതാൻ
കില്ലുവിട്ടു നിരൂപിച്ചു മന്മഥൻ
വില്ലുവച്ചുലകിൽനിന്നുവാങ്ങിനാൻ. ൩൬

ഹേ രസാധിപ! ഭവാനു ദിവ്യകൽ-
ഹാരഗന്ധമുപഹാരമാക്കുവാൻ
ദ്വാരസിദ്ധി തരമായിടാതെയീ-
നേരമുണ്ടു മരുവുന്നു മാരുതൻ. ൩൭

താവകാക്ഷികുതുകത്തെ നൽകുവാ-
നാവതും ഗഗനവാരിരാശിയിൽ
ദേവദാശർ തരണിക്കളിക്കിതാ
ഭ്രുവലാന്തക! തുടന്നിടുന്നുതേ. ൩൮

ഹന്ത! ദിവ്യഹരിപാദസംശ്രയം
വൻതമസ്സുകലുമാറുചെയ്കയാൽ
സ്വാന്തമീശനുടെ ഏതൊടൊപ്പമായ്
ചന്തമാന്ന തവ ഭ്രമിയിട്ടിനം. ൩൯

എത്രയോവഴിയകന്നിരിയ്ക്കിലും
ചിത്രമാം തവ ഭുജാപരാക്രമം
അത്രപാർത്തു ഭയമാർന്നിനൻ കരം
മിത്രഭാവമൊടണച്ചിടുന്നുതേ. ൪൦

സാരസപ്ലവവികാസമൂഴിയിൽ
പാരമെങ്ങുമരുളുന്ന ഭാനുമാൻ
സാരമാം തവ ദൃഗബ്ജപത്രവും
സ്മേരമാകിൽ നിതരാം കൃതാർത്ഥനാം." ൪൧

സാവധാനമവർ ചൊല്ലിടുന്നതാ-
മീവചസ്സു വഴിപോൽ ശ്രവിക്കവേ
'ദേവദേവ! കമലാക്ഷ! പാഹിമാ-
മേവമോതിയെഴുന്നേററു മന്നവൻ, ൪൨

മെത്തവിട്ടുഴറി വേഗമച്ഛമാ-
സ്സ്വാത്ത നല്ലൊരു സരസ്സിൽ മഗ്നനായ്
ചിത്തഭക്തിയൊടു ദേവകാര്യവും
സത്തമൻ നൃപതി ചെയ്തുവേണ്ടപോൽ. ൪൩

പിൻപനന്തശയനസ്ഥമാം രമാ-
ശമ്പ പുൽകുമജിതാംബുദത്തിനെ
കമ്പമററു തൊഴുവാൻ വിശിഷ്ടമാം
മമ്പലത്തിനകമെത്തി മന്നവൻ. ൪൪

പാവനം ഭവഭയങ്കരാടവീ-
ദാവപാവകവിപാകമാസ്ഥലം
ദേവരാജനയനേഷ്യവാസ്യമ-
ബ്ഭ്രവലാന്തകനു നൽകി സമ്മദം. ൪൫

ലോകലോചനരസായനായിതം,
ശ്രീകരം ശിവദമിഷ്ടസാധകം,
ഏകമത്ഭുതമമേയവൈഭവം,
നാകനാഥവിധിശംഭുദുർല്ലഭം, ൪൬

ഭോഗവൽപ്രഥിതശയ്യമേൽപരം
യോഗനിദ്രതുടരുന്ന തമ്പുരാൻ
ആഗമപ്പൊരുൾ വിളങ്ങുമമ്പലം
രാഗരോഗമഥനീയഭേഷജം. ൪൬

താൻതനിക്കമതിയെന്ന ഭാവവും,
കാന്ത കാശിവയിലുള്ള കാമവും,
ഭ്രാ,ന്തിബന്ധ,മതതെന്നറിഞ്ഞിട്ടും
സ്വാന്തമേവനമതേ ടട്ടക്കുകിൽ. ൪൭

ഭേദതുച്ഛതയറിഞ്ഞുകൊള്ളുവോർ,
മോഹമററ ശമമുററിരിക്കുവോർ,
സോഽഹമീശനിതി ബോധമാളുവോർ,
ശ്രീഹരിപ്രഥിതഭക്തസത്തമർ, ൪൮

വായനയ്ക്കു ചിലർ കോപ്പുകൂട്ടിനാ-
രായപോലെ ഭജനം തുടങ്ങിനാർ;
ഗേയമായതിരുനാമമോതിനാർ;
മായമററ നമനം തുടങ്ങിനാർ. (യുഗ്മകം) ൫൦

മേനിയും മനവുമൊപ്പമായ് വ്യഥാ-
ഹാനികൊൾവതിന സൽപ്രദക്ഷിണം
താനിയററമനവദ്യഭാഗ്യരാം
ജ്ഞാനികൾക്കമേളവില്ല തദ്ദിശി. ൫൧

ആരണപ്രവരവേദഘോഷവും
സ്സാരവാദ്യചയഗീതഘോഷവും
പൌരർതൻ ഭജനഘോഷവും തദാ
പാരമൊത്തു വിലസീ ത്രിവേണിപോൽ. ൫൨

ക്ഷേത്രതല്ലജമതിൽക്കടന്നു ചി-
ന്മാത്രരൂപമിയലും മുരാരിയെ
ഗോത്രതൻപതി കരങ്ങൾകൂപ്പി നൽ-
സ്തോത്രമോതി വഴിപോൽ വണങ്ങിനാൻ, ൫൩

"കാമനീയകനിവാസഗേഹമേ!
പൂമകൾക്കുടയ പൂർവ്വപുണ്യമേ!
കോമളാംഗമനസ്സമപ്രകാണ്ഡമേ!
കാമമേകുക കഴല്ക്കു കൂപ്പിനേൻ. ൪൪

നെയ്യുറുമ്പുമുതലാത്മയോനിവരെ-
പ്പുഴു, പക്ഷി, പുഴ, മീൻ, നരൻ, സുരൻ,
കയ്യുമില്ലൊരു കണക്ക,മെന്തു ഞാൻ
ചെയ്യു,മിജ്ജനികളെത്ര പോക്കിയോ? ൪൫

മുററുമിങ്ങനെ ഭവാംബുരാശിയിൽ
ചുററമന്ധനിവനല്ലമെങ്കിലും
തെററുവിട്ടു കരയൊന്നടുക്കുവാൻ
പററുമെങ്കിൽമതി; ചാരിതാർത്ഥ്യമായ്. ൪൬

മുട്ടു പെൺ പുകളിവയ്ക്കു വേണ്ടി ഞാൻ
പെട്ടപാട്ട പല, തിത്തരങ്ങളിൽ
ഒട്ടുമില്ല കൊതിമേലുമെന്നനീ-
യിട്ടുവട്ടമിതുപോൽത്തിരിക്കൊലാ. ൪൭

ദേവകീതനയ! ദേവദേവ! നിൻ
സേവകൊണ്ടു ദിവസങ്ങൾ പോക്കുവാൻ
ആവതും വഴിതരാതിരിക്കുകിൽ
പാവമെൻകഥ പരുങ്ങലാകുമേ. ൪൮

കല്ലുവച്ച മുടിയും പ്രഭുത്വവും
പുല്ലുപോലെ കരുതുന്നൊരെന്മനം
അല്ലുമീശ! പകലും ഭവൽപദം
തെല്ലുണർന്നു നിരൂപിച്ചിടേണമേ. ൪൯

കാലമേഘകമനീയകായ! നൽ-
ക്കാലമൊട്ടു വളരെത്തുലച്ചു ഞാൻ
കാലനെത്തുമളവിൽബ്ഭവാന്റെ തൃ-
ക്കാലണഞ്ഞു പിടികൂടിടേണമേ. ൫൦

കൌസ്തുഭം, കമല, ഭൂമി, പന്നഗം,
നിസ്തുലായുധഗണം, മഹാങ്കം,
അസ്തുസുവ്, മിവനൊട്ടുമിത്തരം
വസ്തുവേണമൊട്ടുവിൽ മുക്തിദേപാരമേ. ൬൧

നിൻകഴൽപ്പൊടി ശിരസ്സിലേല്ക്കുവാ-
നെങ്കലുണ്ടു കഴിവെന്നിരിക്കുകിൽ
സങ്കടങ്ങൾ സകലം ശമിപ്പതിൽ-
ശ്ശങ്കയെന്തു? സരസീരുഹേക്ഷണ! ൬൨

ദാനവാന്തക! ദയാപയോനിധേ!
ദീനബാന്ധവ! വിഭോ! രമാപതേ!
ഞാനസാരനസഹായനെന്നെനീ
യൂനമററു കരയേററിടേണമേ.'' ൬൩

ഏവമോതി വിധിപോൽ മുരാരിയെ-
സ്സേവചെയ്തു പരിതൃപ്തചിത്തനായ്
ശ്രീവളർന്നനിജഗേഹമെത്തിയ-
ബ്ഭൂപലാരിയല്ലതെന്തു ചെയ്തതേ. ൬൪

അന്നമുണ്ടു, കളമോ? കബന്ധമു-
ണ്ടുന്നതക്ഷിതിപയുദ്ധഭൂമിയോ?
എന്നതല്ല പലഹാരമുണ്ടു; നൽ-
സന്നതാംഗിയുടെ ചാരുകണ്ഠമോ? ൬൫

വൃത്തമു,ണ്ടമല പദ്യമോ? ഫലം
മൊത്തമുണ്ടു, ശുഭമായ കർമ്മമോ?
ഒത്തവണ്ണമിയലുന്ന രംഭതൻ
പത്രമുണ്ടു, സുരനാഥഹസ്തമോ? ൬൬

ക്രൂരചന്ദ്രദധിയുണ്ടു, ലക്ഷ്മിയോ?
ചാരുവത്സനിയലുന്നു, ധാത്രിയോ?
ഏറമാറു രസമോടു നല്ലസാം-
ബാറമു,ണ്ടരിയ കാശിദേശമോ? ൬൭

ഒന്നുപോൽ പ്രഥമമനേറെയുണ്ടു;വാ-
യ്ക്കുന്ന കാളനു സുധാംശുവിൻ നിറം;
നന്നനാരകഫലത്തിലും രുചി-
ക്കുന്നുമാനസ,മിതെന്തൊരത്ഭുതം? ൮

നല്ലനല്ല വിഭവങ്ങളൊത്തുചേ-
ർന്നുല്ലസിക്കുമൊരു സദ്യയിത്തരം
മല്ലവൈരിപദഭക്തനാം മഹീ-
വല്ലഭന്നു വഴിപോലെ ലബ്ധമായ്. ൯

കൈകടന്ന രസമോടു വൃത്തിയും
പാകവും ഗുണവുമൊത്ത ഭക്ഷണം
ആകവേ നൃവരനേകി വയ്പുകാർ
ശ്രീകവിപ്രവരർ കാവ്യമെന്നപോൽ. ൧൦

സാരശോഭനമിവണ്ണമുള്ളൊരാ-
ഹാരവസ്തുമരരീകരിക്കവേ,
ആരസാധിപതി മുത്തുവേണ്ടപോൽ-
പ്പാരമൊന്നതിൽ വിചിത്രമെന്തുവാൻ? ൧൧

ശ്രീയമന്ന ഭഗവന്നിവേദ്യമാം
പായസത്തിലുമൊരല്പമദ്ദിനം
മായമററ പതിവിൻപടിക്കു ഭൂ-
നായകാഗ്ര്യന വിളമ്പി പാചകർ. ൧൨

കഞ്ജനാഭനുടെ നൽപ്രസാദമെ-
ന്നഞ്ജസാ ഹൃദി മുഴുത്തഭക്തിയാൽ
അഞ്ജനാഭകലരുന്ന പായസം
വൻജനാധിപതി ഭക്ഷ്യമാക്കിനാൻ. ൧൩

" നീരിൽമുക്കിയൊരു കൊടുച്ചിപോലെയും,
മാരിപെയ്യുമൊരു കൊണ്ടൽപോലെയും,
നാരിമാരുടയ കുന്തൽപോലെയും,
ശൌരിതൻ വരനിവേദ്യമായിതോ? ൧൪

ഇക്കറ്റപ്പുരവണയ്ക്കു വന്നിടാൻ
തക്കകാരണമറിഞ്ഞു ചൊല്ലുവിൻ;
ശർക്കരയ്ക്കു വളരെപ്പഴക്കമായ്;
തർക്കമില്ല, രുചിയും കുറഞ്ഞുപോയ്. ൭൫

വേപ്പു, കൊയ്ന, കിരിയാത്തു, കാഞ്ഞിരം,
കയ്പുകൊണ്ടിവയെ വെന്ന പായസം
ചിൽപുമാന്റെ നിവേദ്യമല്ലയോ?
തുപ്പുവാനരു,തിറക്കുവാൻ പണി. ൭൬

ശാന്തിദേവന്റെ കഴിക്കവോർക്കു ത്രു-
ഷ്ക്കാന്തിയില്ല ലവലേശമെങ്കിലും;
ക്ഷാന്തികൊണ്ടു ഫലമില്ല; രുഷ്ടരായ്
ശാന്തിയേന്തുമവനീസുരാഗ്ര്യരും. ൭൭

നാവുതെണ്ണുന്നിവ തീപിടിച്ചപോൽ
വേവുപൂണ്ടു വരളുന്നു ദൈവമേ!
ആവു! പായസവിനിന്ദയപ്രിയം
ഭാവുകാബ്ധി ഭഗവാനു ചെയ്യുമോ? ൭൮

പോരു,മില്ല സുഖമെന്നുരച്ചുഴ-
ന്നോരു ഭൂപനെഴുന്നേററുസത്വരം
ചാരുവായ മണിമെത്തയേറിനാൻ;
ദാരുണം ഹഹഹാ! ദുർവ്വിധിക്രമം. ൭൯

നാക്കുചൊന്നപടി കേട്ടിടാതെയാ-
ശ്രീക്കു വാസഗൃഹമാം നൃപാലകൻ
ചാക്കു ശീഘ്രമരുളുന്ന കാഞ്ഞിര-
ക്കായ്ക്കു വാച്ച വിഷമുണ്ടു കഷ്ടമേ! ൮൦

വല്ലപാടുമൊരു നാഴികയ്ക്കകം
നല്ലഭൂപതി കഴിച്ചു മെത്തമേൽ;
ഇല്ലതെല്ലു സുഖമെന്നുമാത്രമു-
ല്ലല്ലസിച്ചു ഗദവും പ്രതിക്ഷണം. ൮൧

കാസപീഡിതനു തുല്യമാമഹി-
വാസവന്നഹഹ! തെല്ലിടയ്ക്കകം
ശ്വാസരോധമുളവായനല്പമാം
ത്രാസവും വ്യഥയുമേകി മേല്ക്കുമേൽ. വൃ൨

സന്നിപാതരുജയിങ്കലെന്നപോ-
ലന്നിളാധിപതി ഗോഷ്ഠികാട്ടിനാൻ;
മന്നിലാക്കമൊരുമാത്രയെങ്കിലും
വന്നിടുംവിധി വഴിയ്ക്കുതങ്ങുമോ? വൃ൩

കായമാകെ വിറപൂണ്ടു മൃത്യുവിൽ-
ഭീയനല്പമുളവായപോലവേ;
തോയപാനമതിലാശമെത്തി, നൽ-
ഛായമങ്ങി വദനത്തിനേററവും. വൃ൪

നീണ്ടുകാലുകരം; മലന്നു മേനി;മാ-
ലാണ്ടുപാഞ്ഞു തല പിൻവശം തുലോം;
രണ്ടുനേത്രവുമുരുണ്ടുക്രൂരി;ഭീ-
പൂണ്ടുകാണികൾ വിറച്ചു നിർഭരം. വൃ൫

സാരസേക്ഷണനിവേദ്യസംയുതം
ഘോരമാം വിഷമശിച്ച ഭൂപനിൽ
പാരമന്നസുഖമേകിനോക്കിടും
വീരരൊക്കെയഭിമാനഹീനരായ്. വൃ൬

ചൂർണ്ണഭസ്മഗുളികാദിയാൽ ക്ഷണം
നിർണ്ണയം നൃവരനെത്തിടാതെയായ്;
അർണ്ണവം കരകവിഞ്ഞുകേറുകിൽ-
ത്തൂർണ്ണമായതൊരു സേതു നില്ക്കുമോ? വൃ൭

ഒട്ടനേകമഗദാസ്ത്രസഞ്ചയം
വിട്ടവൈദ്യരെ രുജാനിശാചരി
പൊട്ടരെന്നപഹസിച്ചുമാറുവാൻ
വട്ടമേതുമിയലാതെ നിന്നതേ. വൃ൮

ആമയങ്ങളകലുശേഷവും സമിൽ-
സ്തോമമാശുഗസഖൻ കണക്കിനേ
കാമമുണ്ടു ഭയലേശമെന്നിയേ
ഭീമമാംഗദമതിപ്രവൃദ്ധമായ്. ൮൯

രണ്ടുമൂന്നു ഘടികയ്ക്കകം ധ്രുവം
കണ്ടു ഭൂമിപതി മൃത്യുലക്ഷണം;
മിണ്ടുവാൻ പണി പെരുക്കിലും കരം-
കൊണ്ടു പുത്രിയെ വിളിച്ചുമെല്ലവേ. ൯൦

രാജതക്കമിളപോലെ കണ്ണിലാ-
രാജവര്യനിരുബാഷ്പശീകരം
ഹാ! ജനി,ച്ചൊരു ഞൊടിക്കുനിന്നു,നി-
വ്യാജമാമനുശയത്തിനങ്കമായ്. ൯൧

പാവമൊന്നുമറുതാതെ ശുദ്ധമേ
പാവപോലരികിൽനിന്നപുത്രിയേ
ഭൂവലാരി തഴുകിക്കരഞ്ഞുകൊ-
ണ്ടേവമൊട്ടരുളി ഗൽഗദാക്ഷരം. ൯൨

“മൂലമെന്നിയെ മുഴുത്ത പിച്ചിനാൽ
മാലണച്ചു മകളേ! നിനക്കു ഞാൻ;
കാലത്രൂപി കമലാക്ഷനീശ്വരൻ
മേലതാററുമതിനില്ല സംശയം. ൯൩

ഓമനേ! പിഴപൊറുക്കുവാൻ കനി-
ഞ്ഞാമഹാനൊട്ടുമപേക്ഷ ചെയ്യണേ!”
കാമമേവമുരചെയ്തു ശാർങ്ഗിതൻ
നാമമോതി നരപാലസത്തമൻ. ൯൪

“സാരസാക്ഷ! സനകാദിവന്ദ്യ! സം-
സാരസാഗരമഹാതരേ! ഹരേ!
നീരദാഭ! നിഖിലേശ! നൽകണേ
നീ രമാരമണ! നിത്യമുക്തി മേ.” ൯൫

ഏവമാർദ്ദി തിരുനാമമോതുമ-
ബ്ഭൂവലാരി, ഗരളത്തിനക്ഷണം
ഭാവപാവകനു ദാരു പോൽ, കഷ്ടം
ഹാവചിപ്പു, തിരയായ് ഭവിച്ചുതേ. ൯൬

കഞ്ജനാഭപദഭക്തനാകമാ-
മൻജനേശനുടെ ദേഹി മൂത്തിയേ
പഞ്ജരത്തെയൊരു തത്തപോൽവെടി-
ഞ്ഞഞ്ജസാ മുകളിലേക്കു പോയിതേ. ൯൭

വ്യാജമററു ബത! ദശരാത്രിയിൽ-
ത്തേജസ്സാരഹിതമഭ്രമെന്നപോൽ
രാജഹംസവിലയത്തിനാൽത്തദാ
ഹാ! ജഗത്തിരുളിനാൽപ്പരീതമായ്. ൯൮

ആവിലത്വമതിമാത്രമാന്നതാ-
മാവിഷാഗ്നിശിഖയിൽ ദഹിക്കുവാൻ
ഹാ! വിരോധമൊട്ടു ദേഹി മേനിവി-
ട്ടാവിരാമയമകന്നുപോയിതോ? ൯൯

ഹന്ത! വിഷ്ണുപദയോഗമെത്തുവാ-
നന്തരംഗമതിലാശ മുററിയോ
അന്തരായമിയലാതെ ഭൂമിപൻ-
തൻതനുസ്ഥിതിയസ്സുകരം വിട്ടുപോയ്? ൧൦൦

ആക്കലബ്ധികലരുന്നപോററിമാർ
ചാക്കുനൽകി നൃവരന്നു നഞ്ഞിനാൽ;
ലാക്കുവച്ച പടിപററി, യാക്കുമേ
നീക്കുവാനരുതു ദൈവകല്പിതം. ൧൦൧

സോദരീദുഹിതൃഭാഗിനേയരാൽ
സാദരം നൃപതി ദൃഷ്ടനെങ്കിലും
വേദവിത്തു ഹരിയെ സ്മരിക്കയാൽ
ഖേദമററലകവിട്ടു മൌനിയായ്. ൧൦൨

എട്ടുഗേഹമെഴുവോരുമദ്ധ്യമോ-
ടെട്ടുയാഗമതിലുള്ള വിപ്രരും
പെട്ടു മൃത്യു വഴിദി; മററുപേക്കോം
ചുട്ടു ഭൂപമൃതിവാർത്ത കേൾക്കവേ. ൧൦൩

എന്തുചെയ്യുതിനിയെന്ന ചിന്തയാൽ
വെന്തുവെന്തുരുകുമുള്ളൊടേററവും
ജന്തുവൃന്ദമിഴി തൂകി ബാഷ്പമാ-
വൻതുഷാരഗിരി ഗംഗയെന്നപോൽ. ൧൦൪

കൈക്കൂലം മാറു തലയെന്നിവററിൽവ-
ച്ചാകവേ തൻവിലശ്രു വാർത്തുടൻ
ഭീകരാർത്തനിനദം പുരന്ധ്രിമാർ
ശോകവിഹ്വലകളായ് മുഴക്കിനാർ. ൧൦൫

ഹാരസാഭിധവധൂഗളോല്ലസദ്-
ഹാര! സാരസദലാക്ഷസേവക!
ഹാ! രസാധിപഗഭീര! ദുഷ്ടസം-
ഹാര സാംബസമ! സൽഗുണാംബുധേ!” ൧൦൬

ആർത്തനാദമിതുപോൽ വളർത്തി നിർ-
വാർത്തനല്പമലസേക്ഷണങ്ങളാൽ
മൂർത്തമായ പരിതാപമെന്നപോൽ
പ്പാർത്ത നാരികളുരുക്കി പാറയും. ൧൦൭

(യുഗ്മകം)

ക്രൂരനാംവിധി ചതിച്ചുകൊന്നൊര-
ധീരനാംനിജസഹോദരനുടൻ
സാരസാക്ഷിയുമയമ്മറാണി സം-
സ്കാരമാം ക്രിയ നടത്തി വിപ്രരാൽ. ൧൦൮

മന്നവന്റെ മരണംനിമിത്തമാ-
യന്നനല്പരുജപൂണ്ട മേദിനി
സന്നതാംഗിയുമയമ്മറാണിയിൽ-
ചെന്നണഞ്ഞു ശിലപോലെ വല്ലിയിൽ. ൧൦൯

വീരരാമരികളേറെവാഴ്മ-
പ്പാരടക്കി വഴിപോൽഭരിക്കവാൻ
പാരമുണ്ടുപണിയെന്ന ഭാമിനീ-
ഹീരമാമവളറിഞ്ഞു മാഴ്കിനാൾ. ൧൧൦

എങ്ങസാധു ബലഹീനയായതാ-
ണെങ്ങുവഞ്ചിധര, യെങ്ങു വൈരികൾ?
എങ്ങുതൻ ചെറുശിശുക്ക,ളേവമൊ-
ത്തങ്ങുരാജ്ഞി ഭയശോകപാത്രമായ്. ൧൧൧

കാണ്മിപോലുമയിരോടു വാഴുവാൻ
ത്രാണിവിട്ടെഴുമിളേശനന്ദിനി
റാണിതന്നുടെ ഗഭീരയായിട്ടും
വാണികേട്ടു ചെറുതാശ്വസിച്ചുതേ. ൧൧൨

ബാലന്മാരുടെ ലാളനം, ഹരിപദാം-
ഭോജാച്ചനം, കുംഭിനീ-
പാലക്ലേശദവൃത്തി, ശത്രുനിധനോ-
ദ്യോഗം, തുടങ്ങിപ്പരം
നാലഞ്ചാറു വിധത്തിൽവന്നെതിരിടും
കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളെ-
പ്പാലഞ്ചുംമൊഴി ചെയ്തുപോന്നു; പെറുമോ
സത്തുക്കൾ ബുദ്ധിക്ഷയം ?

അഞ്ചാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം.

——;o:——

ആറാം സർഗ്ഗം.

—:o:—

ജീവിതേശനടുത്തെന്ന്യേ
ജീവിതേശനടുത്തപോൽ
ആവിശാലാക്ഷിയാം കന്യ
മേവി താതൻ മരിക്കവേ. ൧

ഉമാവാക്യൗഷധം തെല്ലു
സമാശ്വാസമണയ്ക്കിലും
ക്ഷ്മാധിപസുതാതങ്കം
ക്രമാൽ വേരൂന്നി വാച്ചതേ. ൨

തോഴിമാർതൻ ശ്രമം നാട്ടു-
വാഴിശ്രേഷ്ഠൻെറ പുത്രിയിൽ
പാഴിലായ്ത്തീർന്നു; വാനോളം
കോഴിക്കുഞ്ഞു പറക്കുമോ? ൩

തന്നുൾത്തടം പ്രിയവപു-
സ്സൊന്നുകൊണ്ടു ഞെരുങ്ങവേ
അന്നുമറെറാന്നിന്നതിൽ-
ച്ചെന്നുകേറാൻ പ്രയാസമായ്. ൪

ധ്യാനം രാപ്പകലാരെത്തൻ-
സൂനഗാത്രി തുടർന്നുവോ
ആനല്ലൂരീശൻ വൈകാതെ
നൂനം പ്രത്യക്ഷമാകുമോ? ൫

ആരോടും സല്ലപിക്കുന്നി-
ല്ലാരോമൽ പ്രിയനെന്നിയേ;
ഓരോന്നാളികൾ ചൊല്ലുമ്പോൾ
പാരോ വാരനാ ശ്രവിക്കണം, ൬

"എന്നു ഞാൻ കാന്തനെക്കാണു-
മെന്നു നാൽവരൊടൊപ്പമാം?
എന്നും പാപികൾ പാതാള-
മെന്നുള്ളമൊഴി തെററുമോ? ൭

കളങ്കമില്ലാതശ്രാന്തം
വിളങ്ങുന്ന തദാനനം
ഇളമ്പുഞ്ചിരിയാലെന്നുൾ-
ക്കളം ശീതളമാക്കുമോ? ൮

തെളിഞ്ഞു രാഗസുധയിൽ-
ക്കളിച്ച കളുശീകരം
തളിക്കും തൽകടാക്ഷത്തിൻ
കളി ഞാനേല്പതെപ്പൊഴോ? ൯

അരിക്കലെനിയായ് പ്രേമം
സ്ഫുരിപ്പോർക്കമ്പ് ജനാളമായ്
ഇരിക്കുമപ്പൊൻബാഹുവെന്നാ
ശരിക്കെൻ ഗളമാല്യമാം? ൧൦

ആക്കണ്ഠാഗ്രസുധാമധുര-
മാക്കണ്ഠം ബാഹു മാറിടം
ആക്കരം കൈവിരൽ നഖ-
മാക്കമ്രമുഖമാസ്പദം ൧൧

ആവപുസ്സായശോരാശി-
യാവചസ്സാ മനോജ്ഞണം
ആവദാന്യത പ്രാക്ക്യ
മാവൻപുമവനേ വരൂ. ൧൨

(യുഗ്മകം)

നീളമേറുന്ന നിശയേ-
ക്കാള്ളഹന്നേയുത മഞ്ഞുളം!
കാളരാത്രിയെനിക്കോരോ
നാളതിൻ ചരമാൾവ്യം. ൧൩

കിടക്കാമുരുള്ളാം വീണ്ടും
പിടയ്ക്കാമെഴുന്നേററിടാം
ഇടയ്ക്കാമിഴിതൻ പോലു-
യടയ്ക്കാനെന്തുപായമോ? ൫൪

അപേക്ഷിച്ചാലോട്ടവത്തു-
മുപേക്ഷിച്ചാലടപ്പത്തും
അപേതവ്രീളയാം ലജ്ജാ-
ക്കപേരാനനതൻഗുണം. ൫൫

പതിവായിപ്പൊഴുസഹ്യ-
സ്ഥിതിവായ്ക്കുന്നോരെൻെറ മേൽ
മതിയിൽക്രോധമാളുന്നു-
ണ്ടതിയായാ നിശാചരി." ൫൬

ഇത്തരം വിപ്രയോഗാഗ്നി
യുത്തടത്തിൽ ജ്വലിക്കവേ
അത്തയ്യൽ പലതും ചൊല്ലി-
യത്തലാൻകുഴങ്ങിനാൾ. ൫൭

ഉള്ളിൽ പ്രബലമാം രാഗം
തള്ളിത്തിങ്ങിയിരിക്കിലും
വെള്ളിപോൽ വിളറും മേനി
പുള്ളിമാൻമിഴി പേറിനാൾ. ൫൮

വട്ടണിക്കൊങ്കയാൾതൻ നൽ-
തചിട്ടണഞ്ഞ,ത്തുനാൾവരേ,
കട്ടഹേമകലാപങ്ങൾ
പെട്ടകം പുക്കൊളിക്കയായ്. ൫൯

മുക്താഹാരം ധരിക്കാതെ
മുക്താഹാരമെഴും തന്വ
രക്താധരയ്ക്കു കണ്ടേകി
മുക്താഹാരത്തെയക്ഷികൾ. ൬൦

മിഴിയും തനുവും പൂന്തേൻ-
മൊഴിക്കനെപ്പാർത്ഥമാംപടി
കഴിയുംമട്ടു കാമൻപോം-
വഴിമുട്ടിച്ചു തല്ലിനാൻ. ൨൧

സ്നേഹംവിട്ടകിൽ മങ്ങും സ-
ന്ദേഹം വിട്ടേത്തുടിപ്പവും;
സ്നേഹം വാച്ചു,തുപോലുള്ള
ദേഹം മങ്ങിയതത്ഭുതം. ൨൨

ശരഭൃന്മെയ്‌വലിയാം ദോഷാ-
കരൻെറ കരജാലവും;
ഉരഗങ്ങൾ വമിച്ചീട്ട-
മൊരമ്മലയവായുവും; ൨൩

തന്നാനനാരിയെത്താങ്ങി-
ട്ടന്നാപ്പങ്കജനാളവും;
നന്നായ്പ്പൂമ്പാവിൻ വിഷംചേർന്നി-
ട്ടന്നാമാലേയതൈലവും; ൨൪

നേരായ് സ്വഭാവമോർത്തുന്ന
പേരാളും പനിനീരതും,
ക്രൂരാനംഗഭടന്നുള്ള
നാരാചങ്ങൾ സുമങ്ങളും, ൨൫

മററും ശീതോപചാരാർത്ഥം
പററും പല പദാർത്ഥവും
മുററുമാവധുവിന്നൾത്തി-
പററുവാൻ വിറകായിതേ. ൨൬

(കുളകം)

വീണയെത്തൊട്ടവോരാളി
വീണയായ്, പാട്ടിലാഗ്രഹം
വേണമെന്നതുളുംതോഴി-
ക്കാണന്നാൾപ്പാട്ടിൽ നിന്നടി. ൨൭

കളിക്കുമൂണിനും തിരെ
ക്കളികളും കൊതിയററുപോയ്;
വെളിക്കു യാത്രയും തീൎന്നു
വിളിക്കെല്ലാമുമൂളലും. ൨൮

'തവാധരാമൃതം വേണം
ജവാ'ലെന്നവളോതവേ
ശിവാനുയോഗം ചെയ്തില്ല
നവാധിയൊട്ടു റാണിയും. ൨൯

കാമജ്വരൌഷധം മന്നിൽ
പ്രേമപാത്രാധരാമൃതം;
ഓമലാൾക്കതു കിട്ടാതെ
ഭീമമായ് ഗദമെത്രയും. ൩൦

"പഴുതേ! നീയെന്റെ വരനെ-
ക്കണ്ടുവെന്നുര ചെയ്യുകിൽ
പണ്ടത്തിലധികം മാധ്വി-
ക്കണ്ടെന്നും തവ നിൎണ്ണയം. ൩൧

മരമേ! നായകൻ വാഴും
പുരമേതെന്നുരയ്ക്കുകിൽ
വരമേതും തരാം; മൌനം
ചിരമേവം ഭജിക്കൊലാ." ൩൨

പിടഞ്ഞിവണ്ണം പ്രലപി-
ച്ചുടനഞ്ചേന്ദ്രിയത്തെയും
അടച്ചവൾ മനസ്സിങ്കൽ
സ്ഫുടം പാൎത്തിച്ചു നോക്കിനാൾ. ൩൩

ഒന്നിലും ഫലമില്ലാതെ
നിന്നിരുന്നു കിടന്നവൾ
വന്നിടുംമാലിൽ വെട്ടേററ
കന്നിനൊപ്പം പിടച്ചതേ. ൩൪

ഏൎത്തിങ്കലമതം മന്ത്രി-
മൎത്തിനായുസ്സിരിക്കുവാൻ
അത്തിങ്കൾമുഖി ചിന്തിച്ചോ
ചത്തില്ലാധി മുഴുക്കിലും? നൂ.ര

വിഷപ്പടി പടൎന്നോരീ
വിഷമവ്യാധി നീങ്ങുവാൻ
ഭിഷഗ്വരർ പണിപ്പെട്ടാർ;
തുഷം കാററിനെ നിൎത്തുമോ? നൂ.ന്ന

ക്ഷേണിവൎണ്ണം കഴിക്കും തേൻ-
വാണിമൎത്തിനുറങ്ങുവാൻ
കാണിക്കുണ്ടാം കടൽക്കാററാൽ
ത്രാണിയെന്നേകനോതിനാൻ. നൂ.ൈ

“എന്നാലതു പരീക്ഷിക്കാം:
ചെന്നാലും കടൽവക്കിൽനീ;
അന്നാരായണനാധാരം
നന്നായ് മുതേകുവാൻ ക്ഷമം. നൂ.വ്യ

നിമിത്തംൻനാക്കിഞാൻ; കൊല്ലും
ശമിക്കുമഴലൊക്കെയും;
ക്ഷമിച്ചപാൎത്താൽ പ്രത്യൂഷം
തമിസ്രയ്ക്കപ്പുറം വരും.” നൂ.ൻ

എന്നരാജ്ഞികഥിക്കും വാ-
ക്കന്നു കേട്ടാളിമാരുമായ്
ചെന്നു സിന്ധുതടത്തിങ്കൽ-
ക്കന്നതോൽക്കുന്ന കൊങ്കയാൾ. രാ൦

പാരംകാട്ടാതെ ഗാംഭീൎയ്യം
പാരം കാട്ടുന്നൊരാഴിയെ
ആരമ്യ ഭംഗമില്ലാത-
ന്നേരംകണ്ടു സഭംഗമായ്, ൎ൧

തടംതല്ലിത്തുടിക്കുന്ന
കടലിൻ മേന്മ തോഴിമാർ
സ്ഫുടമിമ്മട്ടിലന്നന്ന-
നടയാളോടു ചൊല്ലിനാർ. ൪൨

"കണ്ടാനന്ദിച്ചു കൊണ്ടാലും
വണ്ടാർപ്പൂവേണിമാർമണേ!
പണ്ടാസ്സഗരപുത്രന്മാ-
രുണ്ടാക്കിത്തീർത്ത പൊയ്കയെ. ൪൩

രമയ്ക്കുതാതൻ, തൽക്കാന്ത-
നമരും മണിമന്ദിരം;
സമം തടക്ഷിതിയുഗളം
ഭ്രമന്തീക്കുന്ന താവളം; ൪൪

മെച്ചം വിധികരത്തിന്നു;
കച്ചപ്പുറമിളയ്ക്കിവൻ;
പച്ചക്കർപ്പൂരമക്ഷികൾ;
കൊച്ചുബ്ജന്നുള്ള പാവയും; ൪൫

ക്കാറാം വേഴാമ്പലിൻ ദാഹ-
മാറാൻ പാഥസ്സു നൽകുവോൻ;
മാറാതെത്തിബ്ഭജിപ്പോർക്കു
ക്രൂരാരിന്നാശ്രയമേകുവോൻ. ൪൬
(വിശേഷകം)

നല്ലവിസ്താരമിവനു-
ണ്ടുല്ലസിക്കുന്നു ജീവനം;
ചൊല്ലുണ്ടാം തുല്യരായ് സ്സിന്ധു-
വല്ലഭപ്രൗഢപിവാകരെ. ൪൭

ഇവൻ ജലേശനെന്നാലും
ധ്രുവം സർവാപഗാനുകൻ;
ലാവണ്യംതന്നെ നോക്കുന്നു
ധവനിൽ ചാരുവേണിമാർ, ൪൮

പരമൌഢ്യാഗ്നിയിൽപ്പൂണ്ടു
പറക്കും ഭംഗപക്ഷികൾ
അരം തച്ചുശിഖയാൽത്താഴെ
മരണംപൂണ്ടു വീഴ്കയോ? ൪൯

നിലയില്ലാത്ത കടലി-
ന്നലയും നിലയെന്നിയേ
ഉലകിൽച്ചാടി വീഴുന്നു;
ഫലം ബീജസമം ദൃഢം ൫൦

വൻകടൽത്തുണകൈക്കൊണ്ടും
നിൻകചാഭ വരായ്കയാൽ
ശങ്കവിട്ടശ്രുവാർക്കുന്നോ
തിങ്കൾനേർമുഖി! കാറുകൾ? ൫൧

നിമ്നനാമനഭ്ര ലതകൾ
വെന്നോരീയബ്ധിവീചികൾ
ഇന്നോർക്കിൽത്തലതാഴ്ത്തിക്കൊ-
ണ്ടൊന്നോടേ കരയുന്നുവോ? ൫൨

നിൻകണ്ണുകൾക്കെഴും ഭംഗി
ശങ്കവിട്ടണവാൻ ഝഷം
കാൺക നിന്നിദ്രമായ് തീര-
ത്തിങ്കൽ ചെയ്യുന്നുവോ തപം? ൫൩

നിൻഗളംപോലിരിക്കാത്ത
ശംഖം വേണ്ടെന്നു വാരിധി
തുംഗവ്യഥയൊടിത്തീര-
ത്തിങ്കലലക്കെറിയുന്നുവോ? ൫൪

നിൻകചത്തെ നിനച്ചുള്ളിൽ-
ത്തങ്കും ലജ്ജനിമിത്തമോ
വൻകലാദ്രി സരസ്സാനി-
ലെൻകരംഗാക്ഷി! മഗ്നമായ്? ൫൫

വിലയേറ്റോ വെറുതേ താനോ
ജലപാനമൊരാൾക്കുമേ
ഉലകിങ്കൽക്കൊടുപ്പീല;
ഖലൻതാൻ ലിബ്ബനംബുധി. ൬൬

നാരത്തിന്നല്ലൊരർത്ഥം താൻ
നീരത്തിന്നെന്നു കാൺകയാൽ
ക്ഷാരത്തെ ക്ഷീരമെന്നോതി-
പ്പാരം വഞ്ചിക്കയോ ബുധർ? ൬൭

ഹാരുവസ്തുക്കൾ വാനോക്കു
ഘോരുമാറായി മുന്നമേ;
നീരുമെയ്യങ്ങുമാരന്നോനെ-
യാരുക്രൂട്ടാക്കുമൂഴിയിൽ? ൬൮

ഗുണമേറും കടൽക്കാറേറ്റി
തൃണമേലാലിവൾക്കനീ;
ചൃണമേളിക്കുമുള്ളോടി-
ക്ഷണമേ മാലകററണേ!" ൬൯

എന്നിവണ്ണം സഖീവൃന്ദം
ചൊന്നിടും വാക്കു കേൾക്കവേ
അന്നിളേശജതന്നാധി
മുന്നിലും വലുതായ് പരം. ൭൦

"ഇരു, നല്ലവരനോടൊന്നി-
ച്ചാനന്ദിക്കും സരിത്തുകൾ
ഫേനച്ഛലത്താലിയെന്നെ
ന്നൂനമിപ്പോൾ ഹസിക്കയാം. ൭൧

കാമൻെറ കേതനങ്ങൾക്കു
ഹാ! മമവ്യഥ സമ്മദം
കാമമേകാശ്ശിലവചേ-
ന്നീമട്ടു വിളയാടുമോ? ൭൨

മാരനു മുഖ്യസേനാനി-
യാ,രവനു പിതാവിവൻ
നീരജാക്ഷികളേ! പാർക്കിൽ-
പ്പാരമെൻ ശത്രുവല്ലയോ? ൩൩

ശ്രീനന്ദനനൻ പഞ്ചശരൻ;
നൂനം ശ്രീയാഴിതൻ മകൾ;
ഹാ! നമുക്കഴലിൻ ബീജ-
മൂനം വിട്ടിവനല്ലയോ. ൩൪

വെള്ളപ്പൂകളൊടൊത്തെന്നു-
മുള്ളത്തിൽവിധുവാസരായ്
ഉള്ള കാന്തനൊടൊക്കുന്നു
കള്ളംവിട്ടിപ്പയോനിധി. ൩൫

അൻകമ്പകുറഞ്ഞുള്ളി-
ലന്തകൻ പോകയാലിനി
അനക്രൂലം വരും വീചി-
യനക്രൂലം പതിക്കവാൻ. ൩൬

ശംബരാരിയെ വെന്നിടാൻ
ശംബരാധിപനോക്കിൽ
കിംബലം? നിങ്ങളെക്കാളും-
സ്സംബവും ബുദ്ധിമത്തുതാൻ." ൩൭

ഏവമോതി വിഷാദിക്കും
ഭൂവലാരിതനൂജയെ
ആ വരാളികൾ പിന്നീടും
സാവധാനപ്പെടുത്തിനാർ. ൩൮

ക്ഷമതൻ വക്ത്രമാം ചന്ദ്രൻ
തമസ്സിൻ വായിൽ വീഴവേ
സുമഗാത്രികൾ ഭീതിപ്പെ-
ട്ടുമന്ദം കേണി മഞ്ചലിൽ. ൩൯

ചെമ്പഴന്തിപ്പിള്ള തന്റെ
വമ്പനും വീട്ടിൽ വാഹകർ
ശമ്പതോൽക്കും മേനിയാളെ-
ക്കമ്പം കൈവിട്ടിറക്കിനാർ. ൧൦

പാതതെറ്റിയതാണെന്ന-
പ്പാതകിക്കൂട്ടരോതവേ
വീതശങ്കം യുവാവേകൻ
വാതലിൽക്കൂടിയെത്തിനാൻ. ൧൧

കോപാശ്ചര്യഭയങ്ങൾക്കു
ഭൂപാലസുത പാത്രമായ്
ഹാ! പാപ്പിള്ളവിലിമട്ടാ-
മാപാപിയുരിയാടിനാൻ. ൧൨

“വിരുവിൻ! പാതതെറ്റിച്ചു
പെരുവിഡ്ഢികൾ വാഹകർ;
മരുവിക്കൊൾവിനെൻ വീട്ടി-
ലൊരു വില്ലങ്കമില്ലതിൽ. ൧൩

രണ്ടു നാഴിക പോയെങ്കി-
ലുണ്ടു ചന്ദ്രികയിട്ടിനം;
തണ്ടുകേറ്റി ഗൃഹത്തിങ്കൽ-
ക്കൊണ്ടുചെന്നപ്പൊഴാക്കുവൻ.” ൧൪

ഇത്തരം വാക്കു കേട്ടൊന്നു-
മുത്തരം ചൊല്ലിടാതവൾ
ചിത്തരംഗത്തിൽ വൻത്രാസ-
മൊത്തരം വിട്ടു വാഹനം. ൧൫

വമ്പുലിക്കൂട്ടിനുള്ളിൽ ചെ-
ന്നമ്പുമാനെന്നപോലവേ
വെമ്പുമുള്ളോടവൻ തന്റെ
പിമ്പേ പോയ് മത്തകാശിനി. ൧൬

മലമ്പാമ്പിൻെറ വായ്ക്കുള്ളിൽ-
ത്തലയിട്ടിട്ടമാഖുപോൽ
അലസനസക്ഷണ വല്ലാതെ
വലഞ്ഞാരം നിസ്സഹായയായ്. ൈ

കരുത്തുള്ളയമൂറംതട്ടിൽ-
പ്പെരുത്തു വലുതാകവേ
കരുത്തു സതികരംക്കീശൻ
വരുത്തും ചില വേളയിൽ. വ്വെ

അതുപോൽ വിപദിസ്ഥൈര്യ-
മതുലം പൂണ്ട സുന്ദരി
കുതുകം നൽകിടാതുള്ളാ-
പ്പുതുവീട്ടിങ്കലെത്തിനാരം. ൻ

ആരിയല്ലാതെ സഖിമാ-
രരികത്താരുമെന്നിയേ
ഹരി! നന്മുറിയൊന്നിൽ പോയ്
ഹരിണേക്ഷണ കേറിനാരം. വ്വ൦

സ്ഫാരപ്രഭയെഴും ദീപ-
വാരത്താലഗ്ഗൃഹാന്തരം
താരവ്രജത്താൽ വാനംപോൽ
പാരം ശോഭിച്ചിരുന്നതേ. വ്വഫ

ആ മുറിക്കകമാരോമൽ-
പ്പൂമുഖിത്തയ്യലാരം ദിവി
ശ്രീമുററമിയലും പവ്-
കൌമുദിക്കൊപ്പമെത്തിനാരം. വ്വവ

ചാതകത്താൽ നവാംഭോദ-
ജാതമാം വാരിധാരപോൽ
ജാതരൂപാംഗിതൻ കാന്തി
പീതമായ്, കാമുകാക്ഷിയാൽ. വ്വന്വ

ഉരച്ചു കാമി: "കേട്ടാലും
ശരച്ചന്ദ്രനിഭാനനേ!
പരമീത്തപ്പഴം കണ്ടു
ഗരമെന്നോർത്തിടൊല്ല നീ. ൮൪

ശരിക്കു ഫലകത്തിങ്കൽ
സ്ഫുരിക്കും ചിത്രമെന്നപോൽ
ഇരിക്കു മണിമഞ്ചത്തിൽ;
ചിരിക്കു ചെറുതെൻപ്രിയേ! ൮൫

ചിന്തയാം തീയിൽ മലർമെയ്
വെന്തല്ലോ പോയി കഷ്ടമേ!
എന്തനപി ചുവരില്ലാഞ്ഞാൽ
ഹന്ത! മേൽ ചിത്രമെങ്ങനെ? ൮൬

ഓമനേ! നിൻെറ തനുവി-
ന്ന് ഭീമവ്യഥ സഹിക്കുമോ?
കാമം പൂപോലെ മലയെ-
ത്താമരത്തണ്ടു താങ്ങുമോ? ൮൭

കഥയെന്തി, തണ്ണിർക്കോപ്പിൽ-
ക്കഥമേവമനാദരം?
അഥവാ പൊൻകുടത്തിൻ നൽ-
പ്രഥ പൊട്ടാലുമന്നിടാ. ൮൮

നിന്നാസ്യാബ്ജം ബാഷ്പവർഷം
വന്നാരാലഴകററതായ്
എന്നാതരയ്ക്കു,മെൻ കണ്ണി-
ന്നൊന്നാന്തരമതോമനേ! ൮൯

കരച്ചിൽ മതി, വേധസ്സു
വരച്ചാലാക്കഴിച്ചിടാം?
വരട്ടെ വരുവോന്നെല്ലാം;
നരക്കഴൽ നിസർഗ്ഗജം. ൯൦

എത്രനാളീവിയോഗാർത്തി-
സത്രം ദീക്ഷിപ്പതോമലേ!
പുത്രന്മാരായ് നിനക്കെന്നും
നേത്രവാരികൾ പോരുമോ? ൯൧

ഒരാളെപ്പാർത്തു ഭർത്താവായ്
സരാഗം സ്വീകരിക്ക നീ;
വരാംഗി! വിധുവില്ലാഞ്ഞാൽ
വരാതെല്ലോളിരാവിനും. ൯൨

മാന്ദിയാം സചിവൻ തേജോ-
ഹാനി പറ്റുക കാരണം
താനില്ലാന്തമഹോ വിട്ടു;
വാനിനൻപോലെയന്തിയിൽ. ൯൩

കുലശീലകലാരൂപ-
ബലകീർത്തികളൊക്കെയും
നലമേറും സചിവനൊ-
ത്തുലകം വിട്ടതായ് വരാ. ൯൪

ഇവയെല്ലാം തികഞ്ഞൊരു
നവയൗവനയുക്തനിൽ
ജവമോടനുരഞ്ജിക്ക;
ഭവനിൽ ശൈലപുത്രിപോൽ. ൯൫

ആരും തന്നെ ഭുജിക്കാതെ
താരുണ്യം കളയായ്കനീ,
വാരറ്റ വനമദ്ധ്യത്തിൽ
വിരുത്തു മലരെന്നപോൽ. ൯൬

നീയാലോചിക്ക! മെയ്യെന്ന-
മീയാളെ നിലനിൽക്കുമോ?
പോയാൽ വരില്ല മൃതനാം
പ്രേയാനെപ്പോലെ യൗവനം. ൯൭

ചേലലവും മുടിയുമാരോന്നും
ചാലേ! ഹന്ത! വെളുത്തു പോം;
പ്രാലേയാംശുവുദിച്ചിട്ടും
കാലേദിക്കു കണക്കിനേ. ൯൮

അലം രാഗംവിട്ടും ഞാനും
വിലയേറിട്ടുമോഷ്ഠവും;
മൂല്യം രൂപമദവു-
മുലഞ്ഞൊന്നിച്ചു വീണുപോം. ൯൯

ചുക്കിച്ചുളിഞ്ഞിടും മേനി;
മൂക്കിൽ മുത്തി കിടന്നിടും;
ത്വക്കിൻെറ ഭംഗി മങ്ങീടും;
വിക്കിക്കുര മുഴത്തിട്ടും. ൧൦൦

അന്തിക്കു വേഷം കെട്ടീടിൽ-
പ്പന്തിക്കാടാം; വെളുക്കുകിൽ
എന്തിനതക്കാപ്പു കൊള്ളിക്കാം?
ചിന്തിക്കു ജീവനായികേ! ൧൦൧

പത്തുപോയ് മന്ത്രി, പോകട്ടേ;
മുത്തപ്പണെന്നെ വേൾക്ക നീ;
അത്തുഷാരാംശുവെക്കാന്തി-
മെത്തും രാകകണക്കിനി. ൧൦൨

ചാരുസൌധത്തിൽ ഞാനൊത്തു
ഹൈരക്മാംഗി! രമിക്ക നീ
മേരുമേലിന്ദ്രനോടൊപ്പം
പോരുററ ശചിപോലവേ. ൧൦൩

പരണം ക്രൂപ്പുമിയെൻെറ
മരണം നീ വരുത്തൊലാ;
തരണം മാരതാപാബ്ധി
തരണം ചെയ്യുവാൻ തരം." ൧൦൪

ഏവം ഭാരതി കേട്ടൊന്നു
ഭാവംമാറി മനസ്വിനി
ആവങ്കുന്നാട്ടടൻ ചൊന്നാൻ:
"ദൈവം കേൾക്കുമിതൊക്കയും, ൮൰൨

ഭൈമിക്കരണ്യചരനും,
ഭൂമിജയ്ക്കു ദശാസ്യനും,
ഭാമിനീമണി കൃഷ്ണയ്ക്കു
കാമി കീചകനും, പുരാ ൮൰൩

എന്തു ചെയ്യേണ്ടു പോയ് ചേർന്നു?
വെന്തുപോം നീയുമാവിധം;
പിന്തുണയ്ക്കെപ്പൊഴും സാധു-
ജന്തുവിന്നീശനില്ലയോ? ൮൰൪

(യുഗ്മകം)

തീയാഹാരം തനിക്കെന്നോ-
ർത്തീയാനെത്തുന്ന രീതിയിൽ
പായാതെ നിന്റെ പാട്ടിന്നു
പോയാൽ നന്നോർത്തുകൊൾക നീ. ൮൰൫

വടക്കുനോക്കിയന്ത്രത്തിൽ
വടക്കേ സൂചി നോക്കിട്ടു;
സ്ഫുടം സതികളുമ്മട്ടു
തുടരും കാന്തർതൻപദം. ൮൰൬

ഇരിക്കുകിലിരുന്നീടും;
മരിക്കുകിൽ മരിച്ചിടും;
വരിക്കില്ലന്യനെ,പ്പിന്നിൽ
ചരിക്കും പ്രിയനൊത്തു ഞാൻ. ൮൰൭

മതി നിൻ ധാർഷ്ട്യ"മെന്നോതി
മതിയിൽ ക്രോധവായ്പോടും
മതിനേർമുഖി തൽപാർശ്വ-
മതിശീഘ്രം വെടിഞ്ഞുതേ. ൮൰൮

എഴുനേററു നടന്നീടും
മുഴചന്ദ്രാസ്യയോടവൻ
പഴുതിൽപ്പിന്നെയും ചൊന്നാൻ
കഴുകൻ ഹാസിയോടുപോൽ. ൧൧൨

ആരു ഞാനെന്നു നന്നായി-
ബ്ഭീരുവാം നീ ധരിച്ചുവോ?
പോരും ഗർവ്വു, വെറും ശുഷ്ക-
ദാരു തീയോടെതിൎക്കുമോ? ൧൧൩

ഇന്നു നീയെന്നെ വേറാക്കണ്ടു;
ചെന്നു കാൎയ്യങ്ങളൊക്കെയും
ഒന്നുകൂടി വിചാരിക്ക:
തന്നു തൊണ്ണൂറഹസ്സു ഞാൻ. ൧൧൪

മൂന്നു മാസം കഴിഞ്ഞീടി-
ലന്നു ഞാൻ പിന്നെയും വരും;
അന്നുമീവണ്ണമോതീടിൽ—
ഇന്നു ചൊല്ലേണ്ടതിൻ ഫലം. ൧൧൫

രണ്ടാം കാൎക്കോടകൻ പോലെ
കണ്ടായോ കൈയിൽ വാളു നീ?
കണ്ടാലുമറിയാത്തുള്ളോർ
കൊണ്ടാൽ താനറിയും ദൃഢം. ൧൧൬

സൂക്ഷിച്ചായ്ക്ക നീ, നിന്നെ
രക്ഷിപ്പാനെന്നപോലവ
ശിക്ഷിപ്പാനുമെനിക്കുണ്ടു
ഭക്ഷിപ്പാനും ദൃഢം തിറം. ൧൧൭

എന്നെന്നീ നിൎണ്ണയം മാരൻ-
തന്നെക്കൊണ്ടു വധിച്ചിട്ടും;
പിന്നെപ്പാതകമെന്തുള്ളു
നിന്നെയും ഞാൻ വധിക്കുകിൽ? ൧൧൮

ഒന്നുകിൽ തങ്കമേ! നിന്നെ-
ക്കൊന്നു കൂടി മരിച്ചിടും;
നിന്നുടൽക്കാമ്പു പുൽകിടു-
മന്നതൊ,ട്ടല്ലയെങ്കിൽ ഞാൻ. ൯൯

ഓണമോ പുലയോ കൂട്ടർ
വേണമെന്നു കൊതിക്കുവോർ?
കാണട്ടെ; നിന്നെ ഞാൻ വിട്ടാ-
ലാണല്ലന്നു നപുംസകം." ൧൦൦

ഇവണ്ണമോതി; ബത! തണ്ടിൽ വീണ്ടു-
മവൻ നൃപാലാത്മജയെക്കരേററി
അവർണ്ണ്യമോദത്തൊടു വാണു; പത്മ-
ഭവൻ നൃശംസൻ; കഴിവെന്തു പിന്നെ? ൧൦൧

സ്വരത്തിനെക്കൂട്ടിനകത്തു വാണിടു-
ന്നൊരരക്കിളിപ്പെണ്മണിപോലെയാസ്സതി
സ്സ്വരച്ചുരിരദ്ധ്യതിയെക്കുറിച്ചു നി-
ർഭരം തപിച്ചാൾ; ഫലമെന്തുമാഴ്കുകിൽ? ൧൦൨

കാളഭോഗിയുടെ ഭീതിമൂലം തീൻ-
വേളകാക്കുമൊരു വെള്ളെലി പോലെ,
മേലകന്നു നിജസൗധതലത്തിൽ
സ്ത്രീലലാമമണി മാലൊടു വാണാൾ. ൧൦൩

ഉഴികാക്കുമൊരുറാണിയോടും തൻ
തോഴിമാരൊടുമുരച്ചു സമസ്തം
നാഴികയ്ക്കൊരു വിപത്തിനുലാക്കാ-
യാഴിപോലെയവളശ്രു പൊഴിച്ചാൾ. ൧൦൪

തന്നാലവൾക്കുളയമേകുവതിന്നു തെല്ലു-
മന്നായിടാഞ്ഞ ബത രാജ്ഞിയുമത്തലാന്നാൾ;
ചെന്നായടുത്തു കരയും പശുവെത്തുണയ്ക്കാൻ
സന്നാഹശക്തികുറയുന്നൊരു ഗോപിപോലെ. ൧൦൫

ആറാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

ഏഴാം സൎഗ്ഗം.

കുലശേഖരനാട്ടിലുൎവരാഭൃൽ-
കുലതന്തുക്കൾ കുമാരരാറുപേരും
നലമോടു വളൎന്നു കാന്തിപൂരം
കലരും സിന്ധുവിൽ മൌക്തികങ്ങൾപോലെ. ൧

ജനതയ്ക്കുരുമോദമോടു,മെന്നാൽ
വിനചെയ്യും വിമതൎക്കു ഭീതിയോടും,
ദിനവും പരിവൃദ്ധിതേടി രാജ്ഞീ-
തനയന്മാർ സിതപക്ഷചന്ദ്രതുല്യം. ൨

അകളങ്കഗുണൌഘരത്കന്മാ-
രകതാർവാടിയ റാണിയാൾക്കു നിത്യം
പ്രകടം തെളിവേകി,കാന്തികോഡു-
പ്രകരം ദ്യോവിന്നു രാവിലെന്നപോലെ. ൩

പുരുമാധുരിപൂണ്ട ഗീരിനാല-
പ്പുരുഷാധീശ്വര,രമ്മതൻവിഷാദം
വിരുതിൽച്ചുവടേ പറിച്ചു, മുന്നം
ഗരുഡൻ ദിവ്യസുധാരസത്തിനാൽ പോൽ. ൪

നലമാൎന്ന സുതാനനം പ്രഹൃഷ്ടാ-
കലയായ്ത്തീൎത്തു സവിത്രിയെ പ്രകാമം,
സുലളദ്യുതിപൂണ്ടുദിച്ച ചന്ദ്രൻ
കലശാബ്ധിത്തിരമാലയെക്കണക്കെ. ൫

പ്രവിനഷ്ടനൃപന്നുമേൽ സുതന്മാർ
ഭുവി രാജത്വമെഴാൻ കൊതിച്ച റാണി
രവിപോയ്‌വിധുവെപ്രതീക്ഷചെയ്തു-
ദ്ദിവി മേവീടിന സന്ധ്യപോൽ വിളങ്ങി. ൬

ധരണീഭരണശ്രമത്തെ നീക്കി
നരനാഥയ്ക്കു തനൂജലാളനങ്ങൾ.
ജ്വരമെങ്ങു സവിത്രിമാർക്കടുക്കൽ-
ത്തരമൊത്തൊരാത്മജരാം മരുന്നിരിക്കെ? ൭

അവർതൻ ശ്രീയാം വളർച്ചകണ്ടു-
ന്നവനീനാഥ നിതാന്തമാശ്വസിച്ചാൾ,
നവമാം ജലദത്തെ വർഷകാല-
ത്തവലോകിപ്പൊരു ചാതകിക്കു നേരായ്. ൮

കനലിൻപടി വൈരികൾക്കുദേമാമൽ-
ക്കനകക്കട്ടകണക്കു ബാന്ധവർക്കും
ജനനായകർതൻ തനൂക്കളെന്നാ-
ളനവദ്യാഭയോടേററവും വിളങ്ങി. ൯

ഛവിയാർന്ന കുമാരരാറിൽ വച്ചും
രവിവർമ്മാഭിധപൂണ്ട മൂത്തബാലൻ
സവിശേഷമശേഷഹൃദ്യഭാവം
ളുവിപൂണ്ടാൻ, മധുരം രസങ്ങളിൽപോൽ. ൧൦

മൃഴനന്മ കലർന്ന ബാലരാലെ-
ല്ലെഴുമൂഴിക്കു ലഘൂകരിച്ചു താപം;
പഴതററ ഗുണത്തൊടാരപാങ്കാ-
യൊഴുകും പഞ്ചനദോദകങ്ങൾ പോലെ. ൧൧

കളിർപുഞ്ചിരിവെണ്ണിലാവിനാല-
ത്തളിരൊക്കും തനുപൂണ്ട ബാലചന്ദ്രർ
വെളിവിൽജ്ജനമാനസേന്ദുകാന്ത-
ങ്ങളിലാർദ്രതയമന്ദമക്ഷണം കലർത്തി. ൧൨

മതി,ശീല,മഹിഖ്യ,മൂന്നുമന്നാം
മതിയിൽ സ്സൂൽ പരസ്പരം പെരുംപോൽ
സതിതൻ സുതരെ സ്വയം ഭജിച്ചു;
കൊതി സദ്വസ്തുവിലാർക്കടിക്കയില്ല? ൧൩

കളിവിട്ടു പഠിപ്പതിന്നു പിന്നീ-
ടൊളിപൂണ്ടുള്ള കുമാരരുദ്യമിച്ചാർ,
വിളിയേന്തിന ശാസ്ത്രമാറിനേയും
വെളിവിൽ ഗാത്രസമേതമാക്കുവാൻ പോൽ. ൧൪

ഉരുവാം ധിഷണാവിലാസമുള്ളിൽ-
പ്പെരുകും ബാലകർതൻ നവാനുയോഗം
ഗുരുവിന്നൊരു ശിക്ഷയായ് ഭവിച്ചോ
വിരുതിൽ ശിക്ഷയതെന്നുരച്ചു വാദ്ധ്യാർ? ൧൫

പ്രമദാത്ഭുതഭീതിമിശ്രമാമുൾ-
ക്കമലം പൂണ്ടൊരു ദേശികൎക്കു പാരം
വിമലം നിജശാസ്ത്രബോധമെല്ലാം
ശ്രമമററു കൃതാൎത്ഥമായ് ഭവിച്ചു. ൧൬

അകളങ്കഗുണങ്ങളാൎന്ന ബാല-
ക്കതാർ, കാണികൾതൻ മുഖാബ്ജമൊട്ടും,
വികസിച്ചു പരംഗുരൂത്തമാക്കെ-
പ്രകടോദിതസാരഗോഗണം നിമിത്തം. ൧൭

ശ്രുതിയും സ്മൃതിയും ലഭിച്ചു വഞ്ചി-
ക്ഷിതിപാലാൎഭകരെഗ്ഗുരുക്കൾ മേലാൽ
ശ്രുതിയും സ്മൃതിയും ദ്രുതം പഠിപ്പി-
പ്പതിലുത്സാഹമിയന്നു വാണിരുന്നു. ൧൮

മതിവിസ്തര,മാക്കുമാരരാകും
ധൃതി വായ്ക്കുന്നൊരു യൌവനം ഗ്രഹിച്ചാൽ
അതിയായ് ഗ്രഹഷൾകമുച്ചമാം തൽ-
ക്ഷിതിഭാഗ്യത്തി,നിവണ്ണമോൎത്തു പൌരർ. ൧൯

പുതുതായ് നിധി കൈവശം വരുമ്പോ-
ളതുസൂക്ഷിപ്പതിൽ നിസ്പൃഹനുള്ള യത്നം
അതുലാൎഭകമാരപോഷണത്തിൽ-
ച്ചതുരക്ഷ്മാപതിനാഥ പൂണ്ടിരുന്നു. ൨൦

വഴിപാടുകഴിക്ക, മന്തണന്മാ-
ർക്കൊഴിവറ്റൂണൊടു ദാനമെന്നനേകം,
വഴിപോൽത്തൊഴുമീശനെ,ശ്ശ്രമപ്പെ-
ട്ടുഴിയും, ഭസ്മമിടും, ഞരുക്കുകെട്ടും. ൨൧

പരിചാരകനൊന്നുവേണ്ട ദിക്കിൽ-
പ്പരിചാൎന്നിടിന പത്തുപേരെയാക്കും;
പരിതോഷമവൎക്കു ചിത്തരംഗോ-
പരി തോന്നുന്നതിനും പ്രയത്നമാളും. ൨൨

ഒരുമട്ടിനു കീൎത്തി പാരിൽ വായ്ക്കു-
ന്നൊരു കാൎത്താന്തികർ, വൈദ്യർ, മാന്ത്രികന്മാർ
ഒരുമിച്ചിവരെ ക്ഷണിച്ചു മേന്മേ-
ലരുളും പാൎത്തു കുമാരഭദ്രമാതാൻ. ൨൩

ശരിയൊക്കെയുമെന്നുരയ്ക്കുവോര-
പ്പരിഷയ്ക്കു നിമിഷത്തിൽ വേണ്ടതെല്ലാം
ഹരിണാക്ഷി കൊടുക്ക,മെന്തുചെയ്യാ-
മെരിയും വീട്ടിലെടുത്ത കൊള്ളി ലാഭം. ൨൪

നരപാൎക്കർതൻ രസജ്ഞതയെപ്പോൽ-
പ്പരമാ വഞ്ചിധരിത്രിയും തദാനീം
ഉരപൊങ്ങിന ശാരദാഗമത്താൽ
സ്സൗഭഗ്യപ്രചൂണ്ടു ലാലസിച്ചു. ൨൫

ഘനപീനപയോധരാഢ്യവക്ഷാം-
ഗനതൻ ബന്ധമകന്നനന്തരമഭ്രം
കനമാൎന്നമുമുക്ഷുവാം ജനത്തിൻ
മനതാരിൻ പടിനിൎമ്മലത്വമാൎന്നു, ൨൬

അവിളംബിതമായ് ശതഹ്രദാഗ്ര്യ-
ച്ഛവികൈവിട്ടു നദങ്ങളും നഭസ്സും;
കവിയുന്നവിധം പ്രസാദമുണ്ടായ്
സവിശേഷം ജനതയ്ക്കുമിന്ദുവിന്നും. ൨൭

ഇടിവെട്ടുകൾനീക്കി ലോകമെല്ലാം
വടിവിൽക്കാത്തു ശരത്തു വാണിടുമ്പോൾ
ഝടിതി ത്രപപാരമുള്ളിലേന്തും-
പടി തൻവില്ലു വൃഷാരി പിൻവലിച്ചു. ൮൮

ഉലകിൽശ്ശുചിയായ് നിജാഭിധാനം
കലരും ഹംസമനല്പമോദമോടേ
വിലസുന്നതുകണ്ടസൂയവാച്ചോ
നിലവിട്ടന്നു രവിക്കു താപമേറി? ൮൯

പുതിയോരഹിമാംശുപോലെ മഞ്ഞ-
ക്കതിരാണ്ടീടിന ശാലിതല്ലജങ്ങൾ
മതികട്ടു വിളങ്ങി; ഹാരിഭാവം
പതിവായ്സ്സൽഗുണശാലികൾക്കു സിദ്ധം. ൯൦

അതുലപ്രഭമായ് വിടർന്ന പാല-
പ്പൂത്തുപൂങ്കൊത്തിനെഴും മണം സമീരൻ
കുതുകേന പരത്തി നാലുപാടും
ചതുരക്ഷ്മാപതി സദ്യശസ്സുപോലെ. ൯൧

ധവളാംബര, മഞ്ജുലേന്ദുവക്ത്രാം,
നവനീലോല്പലദൃഷ്ടി, താരഹാരം,
ഇവയൊത്ത ശരന്നിശയ്ക്കെഴും മെയ്
പവനൻ കണ്ടു കടന്നുകൂടി മന്ദം. ൯൨

വിടരും പുതുമല്ലിതൻ പരാഗം
വടിവോടന്നു വിയോഗികൾക്കു ഏത്തിൽ
പിടികൂടിന തീക്കു കുന്തിരിക്ക-
പ്പൊടിയാക്കിക്കുസുമാശുഗൻ ജയിച്ചു. ൯൩

അളിമഞ്ജുളകേശ, മബ്ജവക്ത്രാം;
പുളിനാഭോഗനിതംബമന്നയാനാം,
ഒളിപാരമിവറ്റിനാലിണങ്ങും
നളിനിപ്പെണ്ണൊടു ഭാനുമാൻ രമിച്ചു. ൯൪

തടിനിക്കു പയസ്സു വററി മേന്മേൽ
കുടിമാറുന്നൊരു ഗോവിനെന്നപോലെ;
വടിവിൽ ധനി ദുർവ്വിധത്വമാർന്നാൽ-
പ്പടി തൽപക്ഷവുമപ്പൊഴെഴുകുന്നു. ൩൫

പതിവായരയന്നമങ്കമാരെല്ലാ-
രതിവൈദഗ്ദ്ധ്യമെഴുന്ന ശിക്ഷയാലോ
ഗതി മന്ഥരമഞ്ജുവാക്കി മുററും
പതിയെത്തേടിന നിമ്നഗാവധൂടി? ൩൬

കലഹിച്ചു കവിഞ്ഞമാനമേന്തി-
ച്ചിലനാൾപ്പാർത്തു വിയോഗശക്തിമൂലം
നിലവിട്ടു മടച്ചുപോം സ്രവന്തി-
കുലമോടൊത്തു ജനങ്ങൾ കൂടിയാടി. ൩൭

മലർതെണ്ടി മരന്ദമുണ്ടു കോലാ-
ഹലമായ് കൂകിമദിച്ചു പോം ദ്വിരേഫം
ലലനാവദനം മുകർന്നു ചേലാ-
ഞ്ചലരോധം വകവച്ചിടാതെ തെല്ലും. ൩൮

തരമററളവും ജനത്തിനേററം
വിരസത്വം വരുമാറു കേകി കൂകി,
സ്വരമാണു കലാപമല്ല കാര്യം
ധരയിൽ ഗായക,നെന്നു തത്വമോതി. ൩൯

ഒരുനാൾ, പ്രിയയാകുമൈന്ദ്രിതന്നെ
ത്തരുണാബ്ജൻ പുണരുന്ന കാഴ്ചകാണ്മാൻ
അരുതാഞ്ഞു വിവർണ്ണരൂപനായി-
ട്ടരുണൻ ചെന്നു പയോധിയിൽപ്പതിച്ചു ൪൦

പ്രതിയാകുമഹസ്കരന്നു പററും
ച്യുതികാണ്മാൻ കരളിന്നു കട്ടിമയന്യേ
സതി പത്മിനി ഭൃംഗകാളകൂടം
ഗതികെട്ടുണ്ടു സ്വരാജ്യമുക്തയല്ലൂ ൪൧

വരുണൻ പ്രിയയെബ്ഭലാൽപുണന്നോ-
രരുണന്നന്തമണച്ച വാണിടുമ്പോൾ
പരുഷത്തൊടു പശ്ചിമാശ മേന്മേ-
ലരുണാസ്യത്തെ വഹിച്ചു ധൂർത്തപോലെ. ൪൨

തരണിക്കെരിൽപ്പരിക്കപററി-
പ്പരമസ്രം പുഴപോലൊലിക്കയാലോ
ഖരമാചപലപാശ്വഭൂമിയപ്പോൾ
വിരവിൽക്കോകനദാഭമായ് വിളങ്ങി? ൪൩

നിജയാത്ര ദിനാന്തവേത്രിമൂലം
ദ്വിജരാജൻ വെളിവാക്കിടുന്ന നേരം
ദ്വിജപങ്ക്തി നഭസ്ഥലത്തു ഭക്ത-
പ്രജകൾക്കൊപ്പമൊഴിഞ്ഞൊതുങ്ങിനിന്നു. ൪൪

ഇരുളെന്ന നിശാടി വന്നുകേറി-
പ്പൊരുതുമ്പോളൊരു മിത്രസാഹ്യമെന്ന്യേ
മരുവൊല്ല വെളിക്കു നൂനമെന്നോ
കരുതി പ്പക്ഷികൾ സാലഗേഹമാർന്നു? ൪൫

തരണിക്കിയലുന്ന ഗോക്കൾ തത്സ-
ഞ്ചരണാന്തിൽ നിജാലയം ഗമിക്കെ
പരമങ്ങനെതന്നെ മററുഗോവിൻ-
നിരയുംചെയ്തിതു; ഗോക്കളേവമല്ലോ. ൪൬

മലമററമനസ്സൊടാലയിൽച്ചെന്നായ്
വിലസും നൽപ്പശുപങ്ക്തിയെജ്ജനങ്ങൾ
പലമട്ടു സപര്യ ചെയ്തു;മാഹാ-
കുലശുശ്രൂഷ മനുഷ്യധർമ്മമല്ലോ, ൪൭

കടലിന്നകമാഗമപ്രജം ത-
ന്നടലാം ഭാസ്കര,നസ്തമിച്ചനേരം
തടവററ തമസ്സു തന്മുഖത്തിൽ
സ്ഫുടമെങ്ങും കരിതേച്ചു ക്രൂരനെത്തി. ൪൮

പുരുരുക്കകലന്ന ലോകചക്ഷു-
സ്സുരതിപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞതിന്നുമേലോ,
ഇരുളാകുമൊരഞ്ജനത്തെ മേന്മേൽ-
പ്പെരുമാറുന്നു ദിനാന്തമൂഢവൈദ്യൻ? ൪൯

വെളിയിൽ പശുപത്യസന്നിധാനം
തെളിവായ്ക്കണ്ടു തദീയബന്ധുപൊയ്പ്പോയ്
ഒളിമങ്ങിയലോകമൊക്കെ വെല്‌വാൻ
നളിനാസ്ത്രൻ ദ്രുതമെത്തി കാലവേദി. ൫൦

പെരുകും മധുവാർന്നു പൂത്തുനിൽക്കു-
ന്നൊരുമല്ലിപ്പൂക്കളെ ദിഗ്ജയാർത്ഥം
വിരുതൻ സ്മരനെണ്ണയിട്ടു തേച്ച-
ല്ലൊരു ക്രൂരമ്പുകളെന്നപോൽ വിളങ്ങി, ൫൧

മലരിൻമണമേന്തി മന്ദമന്ദം
നിലയംതോറുമണഞ്ഞ മഞ്ജുവായു
ലലനാജനമാനശാഖി വേരോ-
ടുലയാനല്ലൊരു ചണ്ഡവാതമായി. ൫൨

നറുമാധ്വിനുക,ന്നതിൻസ്വഭാവം
പെറു,മോമൽസ്വരമാർന്നിടും ദ്വിരേഫം
മുറുകുന്ന ധനുസ്സിൽനിന്നനംഗൻ
ചെറുതായുള്ളൊലിചേർത്ത മൌർവി തന്നെ. ൫൩

രതിവല്ലഭവഹ്നിയുള്ളിൽനിന്നും
പ്രതിബിംബിച്ചു വെളിക്കു കണ്ടപോലെ
ദ്യുതിപൂണ്ട വിളക്കു വീടുതോറും
മതിമുഗ്ദ്ധാനനമാർ കൊളുത്തി മന്ദം. ൫൪

ഇടവറക് വെളിക്കു വീട്ടിലെങ്ങും
സ്ഫുടമായ് കത്തിന ദീപപങ്ക്തി കണ്ടാൽ
ഉട,നപ്പുരിമങ്ക ചാർത്തിടും പൊ-
ന്നുടഞാണെന്നു നിനച്ചുപോകുമാരും. ൫൫

സുമനസ്സായകനാടകപ്രയോഗം
സമയാതിക്രമമെന്നിയേ തുടങ്ങാൻ
പ്രമദാനടിമാരശേഷലോക-
ഭ്രമമേകം നവവേഷമാണ്ടൊരുങ്ങി. ൩൬

മലരമ്പുവിടൊല്ല ഞാനവറെറ-
ത്തലയാൽത്താങ്ങി വണങ്ങി നിന്നെയെന്നായ്
അലസാക്ഷികൾ കാമനോട്ടണത്തി
നലമേറും കുഴലിങ്കൽ മാലചൂടി. ൩൭

വളയുള്ളകരങ്ങളൊന്നു പെണ്ണിൻ-
വളയും ഭ്രൂലതകണ്ടു തൽഗ്ഗൃഹത്തിൽ
വളരും കൊതിയാൽ വിടൻകടന്നു
വളരുംതോട്ടിയുമറെറാരാനപോലെ. ൩൮

അരികത്തണികാമ്പ് ജനെത്തുമെന്നായ്
ത്വരിതം ഭ്രൂവുമകം തെളിഞ്ഞു മേന്മേൽ
പരിചോട്ടു മുഖംമിനുക്കി മേനി-
ക്കരിമപ്പെട്ടൊരു താരഭൂഷ ചാർത്തി. ൩൯

മുഴുതിങ്കളിനംബരപ്രദേശ-
ത്തെഴനല്ലത്തു പെരുത്തമോടിയാവാൻ
പഴതേറുഡുദീപയഷ്ടി വൻമു-
ത്തെഴമാദിത്യർ കൊളുത്തി നൂറുലക്ഷം. ൪൦

ഉരപൊങ്ങിന രാജവേഷമന്തി-
ത്തിരനീക്കിദ്രുതമഭ്രരംഗഭൂവിൽ
വരദേവ വിബുധാഗ്ര്യരേകി മുററും
വരപുഷ്പാഞ്ജലി താരകാമിഷത്താൽ. ൪൧

കരയുന്നതിനങ്ങു ചക്രവാകം
സരസം ചന്ദ്രികയുണ്ണുവാൻ ചകോരം
പരമിപ്പതഗങ്ങൾ രണ്ടുമപ്പോൾ
വിരവിൽച്ചഞ്ചുപുടം തുറന്നുനിന്നു. ൪൨

ഉടനെത്തി വിയത്തിലോമനപ്പൂ-
വുടലാൾ കാണികൾതൻമനം മയക്കി
കടലിൽകളിയാടിടുന്ന വീചീ-
മടവാർമത്തിന്റെ നട്ടുവൻ മൃഗാങ്കൻ. ൩൨

പതിവാംകുടിലതചമററ രാത്രീ-
പതി നൽക്കാന്തിയെഴും കലാകലാപം
പതിനാറുമണിഞ്ഞു തന്നിലുള്ളം
പതിയും ദ്യോവിനെ മേൽക്കുമേൽ പുണൎന്നു. ൩൩

വിലസൽസിതദീധിതിപ്പൂലതാ-
ലലർബാണപ്രഭുവിൻ യശഃപ്രകാശം
നലമോടു പരത്തി നാട്ടിലെങ്ങും
ബലവാൻ തൽഭടനായകൻ ശശാങ്കൻ. ൩൪

അമിതദ്യുതിചന്ദ്രഹാസമേന്തി-
ത്തിമിരത്തെക്കൊലചെയ്തു പൎവ്വരാത്രി
സമിതിപ്രിയ ഭദ്രകാളി മുന്നം
നിമിഷത്താൽ മഹിഷാസുരേന്ദ്രനെപ്പോൽ. ൩൫

തരുണൎക്കു മനോഭവന്റെ നേൎക്കു-
ള്ളൊരു ഭക്തിസ്ഥിതി നോക്കി നിണ്ണയിപ്പാൻ
വരുമിന്ദുമയൂഖചാരർ ജാലം
വിരുതിൽത്തേടിയകത്തണഞ്ഞു മന്ദം. ൩൬

വിലയേറിന ചന്ദ്രകാന്തശയ്യാ-
തലമേറിക്കളിയാടിടും യുവാക്കൾ
ജലകേളികൊതിച്ചു പോയിടായ്വാൻ
നലമോടായതു ചന്ദ്രനാർദ്രമാക്കി. ൩൭

നവനീതനവിന്നടിച്ചു ഭാസ്വൽ-
ഭവമാമാതപതാപമോഷധീശൻ
ജവമോടു നിജാംശുനാമമേന്തും
നവനീതംതടവിക്ഷണത്തിൽ മാററി. ൩൮

വളരെദ്ദിനമായ് പിരിഞ്ഞിരുന്നോ-
രിളയെശ്ശൂരതപസ്വിചന്ദ്രികാളി
അളവററരികത്തണഞ്ഞു പുൽകു-
ന്നളവമ്മാനിനിതൻ മുഖം തെളിഞ്ഞു. ൭൦

ഇനിയും വിവരിപ്പതില്ല; മന്നിൽ-
ജ്ജനിയാൻ്റള്ളജനത്തെയാകമാനം
കനിവാൎന്നൊരു ചന്ദ്രനന്ദ സൌഖ്യ-
പ്പനിനീരപ്പൊയ്കയിൽ മുക്കിനിന്നിരുന്നു. ൭൧

ഉലകിന്നുമയൂഖവാപിയിങ്കൽ-
ജ്ജലകേളിസ്പൃഹകോലുമക്ഷണത്തിൽ
ലലനാമണിവഞ്ചിറാണിതന്നെ-
ഞ്ചെലർമെയ്യൂട്ടികളായതിൽക്കളിച്ചു. ൭൨

മണിയഞ്ചന്നമൃതുഭുക്തിചെയ്തു-
മ്മണിപോലുള്ള കുമാരരങ്കണത്തിൻ
അണിതിങ്കളിനുള്ള വെള്ളിനൂല്ലം
പണിയുംപാൽക്കതിരേററു കൊണ്ടിരുന്നു. ൭൩

സപമനസ്സുകണക്കു വെണ്മയേന്തും
ഹിമതുക്കിൻപ്രഭകൊണ്ടു കായഭാസ്സാൽ
രമണീയതയൂറിരട്ടി കൂട്ടി-
ക്ഷമതൻപുണ്യഫലങ്ങൾ കേളിയാടി. ൭൪

ഒളിയും പിടിയും തുടങ്ങിയോരോ
കളിതേടിപ്പലനമ്മവാക്യമോതി
കുളിരമ്പിളിയിൽ ദ്രുഗന്തമോടി-
ച്ചൊളിപൂണ്ടുള്ള കുമാരർ വാണിരുന്നു. ൭൫

ജനനീമുഖരാം ജനങ്ങളെന്തോ
ജനനാഥാർഭകപഞ്ചകത്തിലപ്പോൾ
നിനവററവസിച്ചു; കാലദോഷ-
ക്കനൽക്കുഞ്ഞുമ്പൊഴുതിൽ ദഹിക്കുമാറും. ൭൬

പരിചാരകരൊക്കെയും വിരോധി-
പ്പരിഷയ്ക്കുള്ള പണം കരസ്ഥമാക്കി
പരിണാമഹിതജ്ഞരാൎക്കുമസ്സാഹ്യം
പരിചിൽത്തീരെയണിച്ചിടാതിരുന്നു. ൬൭

വരുമിപ്പൊഴുതേറ്റുമെന്നു ചിന്തി-
ച്ചരുമക്കുട്ടികളങ്കണത്തിൽനില്ക്കേ
ഒരുമത്ത്യനണഞ്ഞു കൃഷ്ണസൎപ്പം
കരുവിക്കുട്ടിനകം കടന്നപോലെ. ൬൮

ജള ചാൎത്തിന രത്നപഞ്ചകത്തെ-
ക്കളവേറും രിപു രാമനാമധേയൻ
കളവാക്കുകളാൽ മയക്കിനിന്നാ-
നിളമീൻകുഞ്ഞിനു ചൂണ്ടലെന്തുവേണം? ൬൯

"തിരുമേനികളം പൂനിലാവിലെന്താ-
ണരുളീടുന്നതു? കേളിയാട്ടവാനോ?
വരുവിൻ; തുണ ഞാനുമുണ്ടു; നമ്മൾ-
ക്കരുമത്തിങ്കളെ നല്ലപോലെ നോക്കാം. ൭൰

ഇരവിങ്ങനെമുന്നമില്ല; ചന്ദ്രൻ
വിരവിൽപ്പാരിതു പാലുപോലെയാക്കി;
പരമെന്തൊളിയാണു? കണ്ണിനുണ്ടോ
തരമിമ്മട്ടൊരു നല്ല കാഴ്ച കാണ്മാൻ? ൭൰൧

ഉരുകാന്തികലന്ന വാനിൽമിന്നു-
ന്നൊരു നക്ഷത്രമിതെത്ര കാണമാവോ?
വരുവിൻ തലപൊക്കിയൊക്കെ നോക്കാം;
വിരുതുള്ളോൻവിധി; വിഷ്ടപം വിചിത്രം. ൭൰൨

മലതൻമകൾ മാലയിട്ട ദേവൻ
തലയിൽത്താങ്ങിടുമെൻെറ തമ്പുരാനെ!
പലനാളുകളിക്കിടാങ്ങളൊന്നും
മലയാളത്തിനു മന്നരായിടട്ടെ. ൭൰൩

ലയമറെറാരു രാജഭാ,സ്സുനന്താ-
ലയവാസം,കല,വെണ്മ തൊട്ടതെല്ലാം
നിയമേന നിനക്കു മാത്രമല്ലി-
ജ്ജയമാളും തിരുമേനികൾക്കുമില്ലേ? ൮൪

മതിയായ്യന്നിനക്കു കൈയെടുക്കാം,
മുതി ഞാണിൽക്കളി, താഴെവന്നുചേന്നാൽ
മതിശാലികൾ കൊച്ചുതമ്പുരാന്മാർ
മതിയാകുംപടി വേണ്ടതാക്കിനൽകും. ൮൫

പകവിട്ടിവരൊത്തു കേളിചെയ്താ-
ലകലും നിന്റെ കളങ്കമാകമാനം;
ശകലംത്രപവേണ്ട,തിങ്കളേ!വാ;
സകലം സതസഹവാസസാദ്ധ്യമല്ലോ." ൮൬

ഞൊടികൊണ്ടിതുമട്ടരച്ചുവക്ക-
ക്കടിലൻ പ്രത്യയപാത്രമായ്ഭവിച്ചു;
പൊടിയിട്ടുമയക്കിടുന്ന നാവി-
ന്നടിമപ്പെട്ടിടുമൂഴിയിങ്കലാരും. ൮൭

ചതിയൻ ബത! വീണ്ടുമോതി:"നമ്മൾ-
ക്കിതിലും നല്ലൊരിടത്തിലേക്കുപോകാം;
ക്ഷിതിപാത്തിന പട്ടുപോലെ മിന്നും
മതി വഷിപ്പൊരു പൂനിലാവിൽ മുങ്ങാം. ൮൮

അരനാഴികദൂരമില്ല; ചെന്നാൽ-
ക്കരതിങ്ങിക്കവിയുന്ന വെള്ളമോടും
പരമുണ്ടൊരു രമ്യമാം തടാകം
ധരണിപ്പെണ്ണിന ദപ്പണം കണക്കെ. ൮൯

അടിയന്റെ പഴങ്കിടാങ്ങൾ തൃക്കാൽ-
പ്പൊടിയെന്നും തലമേലണിഞ്ഞിടേണ്ടോർ
മടിയാതെയകമ്പടിക്കുകൂടി-
പ്പൊടിപാറും വെടി; വെൺകുരുത്തടിക്കും. ൯൦

മലർ,പാല,വിൽ,സേവ,വത്സ,നല്പം
പലമട്ടിൽപ്പുഴമെന്നിതൊക്കെമേന്മേൽ
നിലവിട്ടവിടത്തിലുണ്ടു,നാവിൽ-
ജ്ജലമൊന്നോർക്കുകിലൂറിടും വിധത്തിൽ. ൯൧

കളവല്ലവിടത്തിൽനിന്നു തുക്കെ-
വിളയാട്ടത്തിനു വേണ്ട കോപ്പുശേഷം
ഇളമത്തിരുമേനികൾക്കെടുക്കാം;
കുളമെന്നാൽ കുളമല്ല കല്പവൃക്ഷം. ൯൨

പൊളിചൊല്ലുകയല്ല; രാമനാട്ടം,
കിളിയൻതട്ടു,മറിച്ചി,ലിന്ദ്രജാലം,
കളിവേറെയുമേറെയങ്ങുകാണാം;
നളിനിക്കണ്ടു നവോത്സവം നടപ്പൂ. ൯൩

കൊലകൊമ്പരൊരൻപത്തുണ്ടു തങ്ക-
ത്തലയിൽക്കെട്ടുമണിഞ്ഞു നിന്നിടുന്നു;
പലമാതിരി വാദ്യമുണ്ടുകേൾപ്പോർ
തലയാട്ടുന്നവിധം മുഴങ്ങിടുന്നു, ൯൪

വരുവിൻ വരുവിൻ! മുറയ്ക്കുമുൻചെ-
ന്നൊരുനൽജ്യേഷ്ഠനുമമ്മതമ്പുരാനും
തിരുമേനികളെപ്പൊഴെത്തുമെന്നായ്-
ക്കരുതിക്കാത്തുകഴിച്ചിടുന്നു കാലം." ൯൫

കളവാക്കിതുകേട്ടു, മേൽക്കളിപ്പാൻ
കുള,മെന്നാഖ്യലഭിച്ച വാപിയിങ്കൽ
ഇളതൻഗളസൂത്രപഞ്ചകം പോയ്
വിളയാടുന്നതിനായ് നടന്നു മന്ദം. ൯൬

കനയാംബുധി രാമനാമമാം ത-
ത്തനയന്മാർ ചിലബാലരെത്തരത്തിൽ
ജനനായകർതൻ വയസ്യരാക്കി-
ഗ്ഗഹനസന്തുഷ്ടികലർന്നു പിൻതുടർന്നു, ൯൭

കുറവററകളങ്കമുള്ളിലേന്തി-
പ്പുറമേ പുഞ്ചിരിതൂകുമക്കഠോരൻ
കുറവിട്ടനിലാവൊടങ്ങുമാളും
നിറതിങ്കൾക്കൊരു തോഴനായ് വിളങ്ങി. ൯൮

കമനീയഗുണം കലർന്ന ശീമ-
ക്കമലത്തിൽപ്പണിചെയ്തൊരാതപത്രം
ശ്രമമററുപിടിച്ചു കൊച്ചുമന്ന-
ന്മേലാഭ്രം ഹിമദീധിതിച്ഛലത്താൽ. ൯൯

പ്രമുഖദ്യുതികൊണ്ടു യാമിനീശൻ
കുമുദാഭോഗമിയററിരണ്ടുമട്ടിൽ
സമുദഞ്ചിതദീപമദ്ധ്യരാത്രി-
നമുചിദ്വേഷികുമാരകൾക്കു കാട്ടി. ൧൦൦

അതുമട്ടിന്നു തിങ്കളെന്ന വെള്ള-
പ്പൂത്തുമത്താപ്പു തെളിഞ്ഞു കത്തിനില്ക്കെ
അതുലപ്രഭർ ബാലർ വാപിയെക്ക-
ണ്ടിതു വൈവസ്വതവക്ത്രമെന്നപോലെ, ൧൦൧

വടിവൊത്തതറയ്ക്കു നല്ല ശീമ-
സ്ഫടികക്കല്ലു പതിച്ചു വച്ചപോലെ
അടിയൽപ്പടി കാണുമാറു വാപി-
മുടിമുക്താമണി മുററുമന്നു മിന്നി. ൧൦൨

ഒളിയാർന്ന വിയൽപ്പടത്തിനാമൽ-
ക്കുളിർകണ്ണാടിയിൽ മൂടിയിട്ടപോലെ
നളിനീമണി, തന്നടിക്കു താരാ-
ഖചിതാബ്ജാദിപടാത്മമേന്തിമിന്നി. ൧൦൩

ദിനവൃത്തികഴിഞ്ഞു നിദ്രയിൽത്താൻ
നിനവായ് ശയ്യയണഞ്ഞവൻ കുണക്കെ
ആനന്ദപ്രഭമാതടാകമെല്ലാം
സ്വപ്നമില്ലാതെയനക്കമററിരുന്നു. ൧൦൪

ഇളകൊല്ലഗഭീരരാകിലെന്നോ
വിള യാട്ടത്തിനതല്ല കാലമെന്നോ
ഇളതൻവരരാട്ട നിശ്ചലശ്രീ-
വിളയും വാപി കഥിച്ചപോലെതോന്നി. ൧൦൫

നളിനാനനമാകെവാടിയോള-
ക്കളിവിട്ടത്തൽമുഴുത്തു ചത്തമട്ടിൽ
കുളിർവാപി കുമാരർതന്നുടക്കം
തെളിവായ്ക്കണ്ടതുപോൽ മയങ്ങിവാണു. ൧൦൬

ഖലനെത്തി കര,യ്യുവൻ തുടങ്ങും
പലദുഷ്കർമ്മവുമായതൊക്കെനോക്കാൻ
ബലമില്ലമനസ്സിനെന്നു വച്ചോ
ജലജന്തുക്കളകത്തു പോയ്മറഞ്ഞു? ൧൦൭

അഗമങ്ങളനങ്ങിയില്ല ലേശം;
മൃഗവും പക്ഷിയുമൊച്ചവച്ചതില്ല:
ഗഗനത്തിനുമുഗ്രയ്ക്കുമൊപ്പം
വിഗളത്തായ് ധൃതിയെന്നപോലെതോന്നി. ൧൦൮

നൃവരാഭകർ വാപിനോക്കിടുമ്പോ-
ളുവർതന്നോലകം നോക്കി ചിത്രമുഗ്ദ്ധൻ;
ജവമോടവർ നിററിലേക്കിറങ്ങി
ദിവസേശാത്മജദൂതർ ഭൂവിലേക്കും. ൧൦൯

ഒളിയേന്തിടുമക്കിടാങ്ങളെയും
കുളിർതിങ്കൾക്കിയലും നിലാവിനേയും
നളിനം വിരിയാത്ത പൊയ്കയേയും
വെളിവിൽകണ്ടരി നീചനേവമോത്താൻ. ൧൧൦

"ശിവനേ! മതിയായി; ശുദ്ധജീവ-
പ്പുവമായ് ഞാൻ; തരമില്ല പോകമുട്ടി;
ഇവരെത്തൊടുവാനെനിക്കു പററി-
ല്ലിവരെന്നെക്കൊലചെയ്യുമില്ലവാമം. ൧൧൧

നവകൌമുദിയെന്നകൈതവത്താ-
ലിവനെപ്പാൎത്തു ഹസിച്ചിടുന്നു ചന്ദ്രൻ;
ലവവും ചലനം പെടാതെ പാൎക്കും
പവനൻ ചേതസി ഭീതിനൽകിടുന്നു. ൧൧൨

അരുതിപ്പണി, ശുദ്ധവൈരമെന്നോ-
ൎത്താരുമച്ചിത്തമുരച്ചു നോക്കിടുമ്പോൾ
പെരുവേനലിൽ മഞ്ഞുകട്ടിയെപ്പോ-
ലുരുകീടുന്നു; നിവൃത്തിയില്ല, ചുററി. ൧൧൩

ഇലപോലുമനങ്ങിടാത്തതാകും
നിലയേന്തി ക്ഷിതി ചിത്രതുല്യയാക്കി
വിലസും പ്രകൃതിക്കെഴും പ്രതാപം
ചലമാക്കുന്നു മദീയഹൃത്തുമാത്രം. ൧൧൪

മടയക്കണിമൌലി ശുദ്ധപേടി-
ക്കടലെന്നാക്കണമെന്നെ വേണമെങ്കിൽ
സ്സുമന്യർ ഹസിച്ചിടട്ടെ; പച്ച-
ച്ചുടലപ്പേയുമിതിന്നു കൈയറയ്ക്കും. ൧൧൫

കുഴൽ നീണ്ടു ചുരുണ്ടിരുണ്ടഴിക്കെ-
ക്കുഴൽ പററിത്തറമേലിഴഞ്ഞിടുന്നു;
അഴകിൽക്കമലം കുളിർപ്പുതുത്തേൻ-
മഴപോൽ ത്തൂമൊഴിതൂകിടുന്നു വക്ത്രം. ൧൧൬

അളകങ്ങൾ കളിച്ചിടുന്ന നെററി-
ക്കളരിത്തട്ടു വിശത്തിലന്തിയായാൽ
ഇളതാം കരികൊണ്ടൽവന്നു മൂടും
വളർതിങ്കൾപ്പൊളിപോൽ വിളങ്ങിടുന്നു. ൧൧൭

വരിവണ്ടുകണക്കിരുണ്ടു രോമം
പെരികെത്തിങ്ങി വളഞ്ഞ ചില്ലിയോടും
അരിയോരു കുമാരകന്റെ കാതി-
ന്നരികോളം മിഴി നീണ്ടു കണ്ടിടുന്നു. ൧൧൮

ഉരുകാന്തിയെഴും രത്നങ്ങളാകു-
ന്നൊരുതാരങ്ങളെ നേക്കു നോക്കിടുമ്പോൾ
ഇരുളൊക്കെയുമുള്ളിൽനിന്നു നീങ്ങി-
പ്പുരുവേഗത്തൊടു കണ്ണിലെത്തിടുന്നു. ൧൧൯

മുടിയറ്റെ മുടിഞ്ഞു,തീയിലഞ്ചെ-
ഞ്ചൊടിതൊട്ടുള്ളവ കോലുമാസ്യമഞ്ചും
മടിവിട്ടിവനമ്മവയസ്സുയല്ലാ-
തടിതട്ടീല്ലിവ കള്ളക്കുപ്പിയല്ല. ൧൨൦

ഇളതാം കുളിർകാററടിച്ചിടുമ്പോ-
ളിളകുംതാളിന്നു പററുമിഗ്ഗളങ്ങൾ
ഇളചുട്ടുപൊടിക്കുമെന്റെ കൈവാൾ-
പ്പിളർമിന്നൽപ്പിണരേത്തുമട്ടു തീണ്ടും? ൧൨൧

കരമെങ്ങനെ കത്തിയോങ്ങുമോ? ഞാൻ
കരയാറാ,യിവർ കാന്തിസാഗരത്തിൽ
കരവിട്ടു കടന്നിവന്റെ കണ്ണും
കരളും കട്ടു കളിച്ചിടുന്നുവല്ലോ." ൧൨൨

ഇതി ചിന്തകളാർന്നു ഹന്ത! ദുഷ്ടൻ
മതിയിൽ ഭ്രാന്തുപിടിച്ചവൻകണക്കെ
മതി ബാലകർ താൻ കുളം സമീപ-
ക്ഷിതിവാനെന്നിവ നോക്കിനോക്കിനിന്നാൻ. ൧൨൩

തടവററൊരു വാസനാബലത്തോ-
ടിടയും മാനസസാക്ഷിയാൽ അടാനീം
സ്ഫുടമക്കടിലന്റെ ഹൃത്തു മേഷ-
പ്പടയിൽ ജംബുകമെന്നപോലെ തിന്നു. ൧൨൪

തിരുവുത്സവമാട്ടമാന കേളി-
ക്കളി വാദ്യം പലഹാരമിന്ദ്രജാലം
ഒരുവസ്തുവുമക്കുമാരർ കാണാ-
ഞ്ഞുരുവാം ശങ്കയൊടീവിധം കഥിച്ചു. ൧൨൫

"ഇനിയെത്ര നടന്നിടേണം, മന്ദ്യോ!
തനിയേ പോന്നതിനമ്മ തല്ലുമല്ലോ;
പനിയോ കള്ളരോ പെടാതെയങ്ങെ-
ക്കനിവുണ്ടെങ്കിലുടൻ തിരിച്ചുപോകാം. ൧൨൩

കണികാണ്മതിനില്ല കാഴ്ചയൊന്നും;
ഉണിയാമെട്ടനൊടമ്മയെങ്ങിരിപ്പൂ?
മണി പത്തു കഴിഞ്ഞു; നൂനമേതോ
പണിപാറമന്നതുപോലെ തോന്നിടുന്നു. ൧൨൪

വളരുന്നു ഭയം; കഴൽക്കു മുന്നോ-
ട്ടിളകാൻ വയ്യ; മിഴിക്കു മങ്ങൽ പററി;
തളരുന്നു വിയൎത്തു മെയ്; പെരുത്തോ-
ക്കളമാടുന്നു; കിടാങ്ങളെന്തു കാട്ടും? ൧൨൫

മതികാണ്കുകൾകണ്ടു, തമ്മപോരു-
ന്നതിനായെന്തിനു താമസിപ്പു ഞങ്ങൾ?
പതിവിൻപടി ചെന്നുറങ്ങിടട്ടേ;
ചതിസാധുക്കൾ ശിശുക്കൾ പോര താങ്ങാൻ!" ൧൨൬

മറിമായമശേഷമിന്നമട്ടെ-
ന്നറിയാതേവമുരച്ചു തിക്കുനേരേ
ചെറിയോരുകിടാങ്ങൾ ധാരതെല്ലാം
മറിയാതശ്രുവഴിഞ്ഞ കണ്ണയച്ചു. ൧൨൭

കരുണത്വമൊടാസ്യമൊട്ടുയൎത്തി-
പ്പെരുകും മാലൊടു മാൻകിടാങ്ങൾ പോലെ
മരുവും നൃപബാലരെക്ഷണം ഹ്ര-
ത്തുരുകിക്കണ്ടുരിയമ്പരന്നു നിന്നു. ൧൨൮

"കഴിയില്ലൊരു വസ്തു, വന്നതാകും
വഴിയേ ബാലരുമായ് തിരിച്ചുപോകാം,
പഴിക്കൂട്ടരൊടേൽക്കിലെന്തെനിക്കി-
ത്തൊഴിൽ ചെയ്യാൻ പണി"യെന്നവൻ നിനച്ചു. ൧൨൯

നൃപമാരണമഗ്നിസാക്ഷിയായ് ഞാൻ
ശപഥംചെയ്തതു ചെററ തെററിയെന്നാൽ
കൃപവിട്ടിടുമിഷ്ടരെന്നു പിന്നീ-
ടുപലംപോലെഴുമുള്ളിലോർത്തു പാപി. ൧൱൩൰൩

"ദുരിതം കലരുയെങ്കിലെ,ന്തതെല്ലാം
ശരി,ഞാനേററതു ചെയ്തതന്നെവേണം,
വരികില്ലൊരു തെറെറനിക്കുമൊന്നാ-
ലെരിതീക്കുണ്ഡിലെടുത്തു ചാടുവാനും. ൧൱൩൰൪

ഒരുസംഗതിയൊന്നു ചേർന്നുറച്ചാൽ
കരുത്തുംഞങ്ങളുമൊന്നു തീർന്നുവെന്നായ്;
വിരുതുള്ളവരെട്ടുവീട,രിഞാ-
നൊരുവൻമാത്രമിവണ്ണമാകയെന്നോ? ൧൱൩൰൫

ഇതിലപ്പുറമുള്ള കൃത്യവും ഞാൻ
മതിചെയ്യുന്നതിനെന്നു ക്രൂരരോർക്കെ
ഗതികെട്ടൊരു പെൺകിടാവുപോൽ പാ-
പ്പതിനന്തഃകരണം കഥിച്ചിടുന്നോ? ൧൱൩൰൬

കഥമിട്ടയ, നല്ലകാര്യ,മെന്താ-
കഥ,ഞാനാ,രിവരാ,രിതെന്തുകഷ്ടം?
പ്രഥനം കലതൊട്ടവശ്ശു പാരിൽ
പ്രഥമൻ ഞാൻ പശുവെന്നു വന്നുപോയോ? ൧൱൩൰൭

വിടുവിഡ്ഢിസദസ്സിൽ ഞാൻ വെറും കൈ-
യൊടു ചെന്നെത്തി മുരിക്കുപോലെ നിന്നാൽ
കൊടുതാമസികൾക്കു ശീഘ്രമെന്മെയ്-
ച്ചുടുചോരപ്പുതുകാപ്പി ക്രൂരരേകും. ൧൱൩൰൮

അതിനല്ലിതുനാൾവരയ്ക്കുമോരോ
ചതിയും ദൌഷ്ട്യവുമഭ്യസിച്ചതീഞാൻ;
മതി ശങ്കയബദ്ധമെന്റെ കൈയാൽ
ക്ഷിതിപാലാർക്കർ ചത്തുതന്നെപോകട്ടെ. ൧൱൩൰൯

മതിരേ! ജഠരത്തിൽ നീ നടത്തും
സതിരേവന്നുമണച്ചിടുന്ന സൌഖ്യം;
ഹൃദി നീ കനിയും ദിനം നിതാന്തം
സുദിനം മർത്ത്യനു സൎവ്വതാപമോർത്താൽ. ൪൦

മറയത്തു മറഞ്ഞു മാറി മായും
മറ മർത്ത്യന്നരുളുന്ന മാല്യശേഷം;
പറയുന്നതുപോൽ പ്രവൃത്തിചെയ്വാൻ
തിറമുണ്ടാം ദൃഢമെത്തു ദീനവിന്നും. ൪൧

ധര മാനവർ നാകമെന്നു ചൊൽവാൻ
തരമാടോപമൊടേകുമോമനേ! നീ
പരമഃക്കരെയുമിട്ടു മുക്കിടുന്നു
പരമാനന്ദപയഃപയോധിതന്നിൽ. ൪൨

പലമട്ടുഴൽവാച്ചു നാളുമീയെൻ
നിലിമുട്ടാത്തതു നീ നിമിത്തമല്ലോ;
നലമെട്ടു ഗൃഹത്തിനും വരുത്താൻ
ബലമൊട്ടല്ല നിനക്കു ജീവനാഥേ! ൪൩

മലതൻമകൾപോലുമീപ്പതിന്നാ-
ലുലകിന്നും പ്രസു! കന്നിനേത്തുകണ്ടോ?
കുലദൈവതമേ! തുണയ്ക്കു നീയി-
ത്തലതാഴ്ത്തുന്നൊരു രാമനാമമാത്തേ. ൪൪

അരികത്തുവരൂ! വിചാരവായ്പാ-
ന്നെരിയും ഹൃത്തു സുധാഭിഷിക്തമാക്കൂ!
ചരിതം പടവെട്ടിയുള്ളിലുള്ളാ-
രരിയന്തഃകരണത്തിനന്തമേകൂ!" ൪൫

ഇതി ദുഃഖിതനവൻ നിനച്ചു ജീവ-
പ്രതിമം മത്ത്യമനല്പമുള്ളിലാക്കി
ക്ഷിതിപാർത്ഥകമാരണം നടത്താൻ
മതിയിൽ മീതിവെടിഞ്ഞുറച്ചുരച്ചാൻ, ൪൬

"കരയേണ്ട, കളത്തിനപ്പുറത്തെ-
ക്കരയിൽക്കാത്തരുളുന്നു തമ്പുരാട്ടി;
വിരവോടവിടത്തിലെത്തിവേണം
നിരവദ്യാംസ്വരഘോഷധാടികാണ്മാൻ, ൧൪൭

ഭയമെന്തിനു, നിങ്ങളെൻറെ തോളിൽ-
ക്കയറിക്കൊള്ളുകിലൊററയൊററയായ് ഞാൻ
അയഥാർത്ഥമുരയ്ക്കയല്ല; തോയാ-
ശയപാരത്തിലണയ്ക്കുമിക്ഷണത്തിൽ." ൧൪൮

ചതുരാസ്യകരാരുദൈത്യശസ്സിൻ
പുതുവിത്താപ്പൂരുഷാധമൻ നയത്തിൽ
ഇതുമട്ടവരോടുരച്ചു കാല-
ക്രതുവിന്നുള്ളൊരു കാപ്പുകെട്ടിനിന്നു. ൧൪൯

കുളംകടത്തുമെന്നോരു കൈതവത്താൽ
ജളൻ ജലത്തിൽ ശിശുപഞ്ചകത്തെ
മിളന്മദം താഴ്ത്തി, രുജാർണ്ണവത്തി-
ലിളയ്ക്കുകം വാഴ്വർതന്മനസ്സും. ൧൫൦

വാപിക്കകം നൃപകുമാരരെ മുക്കിനിന്ന
പാപിക്കു ചിത്തമൊരു ലേശമലിഞ്ഞതില്ല;
വേപിച്ചിടാതെ നിജപുത്രരെ നീററിനുള്ളിൽ-
ക്ഷേപിച്ചപാർത്ഥസുരശൈവലിനിക്കുപോലെ. ൧൫൧

ആരാമലാമൊരുസരസ്സിൻ മദ്ധ്യഭാഗ-
ത്താരാകുമാരരെയുമൊററതിരിച്ചു മുക്കി,
ഹാ! രോദനത്തിനിളയെബ്ബത! പാത്രമാക്കി-
സ്ഥാരോഝതൻ നൃവരശത്രു കൃതാർത്ഥനായാൻ. ൧൫൨

"ഒരുവിധമവസാനം കണ്ടു ഞാൻ; വേണ്ടുകില്ലി-
പ്പെരുവഴി; മൃതിനൽകാൻ ചോരകാണാതെ പററി;
ഒരുവനുമറിയില്ലെൻ കള്ളി; കൂട്ടർക്കു നാശം
പുരുരസ,മിവനോളം ധന്യനായന്യസങ്ങോ?" ൧൫൩

എന്നുമേററം നിനച്ചും, ഹൃദിഭയമൊഴിവാ-
നേററമദ്യം കഴിച്ചും,
മുന്നംപിന്നും മറന്നും, മുഴുമതിയെ ഹഠാൽ-
പ്പോക്കുവാനക്കാൻ വിളിച്ചും,
ചിന്നും ഹാസംകലർന്നും, ചിലപൊഴുതിളമേൽ
വീണു,മപ്പാപി പിന്നി-
ടന്നുമത്തൻകണക്കെസ്സ്വൈരൊട്ടുമൊരു-
മിച്ചാത്മഗേഹം ഗമിച്ചാൻ. ൧൭൨

ഏഴാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

—:o:—

എട്ടാം സർഗ്ഗം.

സതിമാണിയെയൊന്നുകാണുവാൻ
മതിയിൽശ്ലേഷിയെഴാസ്സുമൂലമോ
ക്ഷിതിപാർക്കമൃത്യസാക്ഷിയാം
മതിവാൻവിട്ടു മറഞ്ഞിതാഴിയിൽ? ൧

വിരുതിൽപ്പലചായമഭ്രമാ-
മൊരുനീലക്കടലാസിലക്ഷണം
അരുണാഭിധചിത്രകൃൽകല-
പ്പെരുമാറും തേപ്പതിനായ്ത്തുടങ്ങിനാൻ. ൨

മടിവിട്ടു വിശിഷ്ടമാനസ-
ക്കുടികൊണ്ടുള്ളൊരു മന്ദഗാമിനി
വടിവോടെഴുന്നേററു പത്മിനി-
മുടിമുത്താകിന രാജഹംസിയാം. ൩

പതിവിൻപടി തൻ തനൂജരെ-
സ്സുതി ചിന്നീടരികത്തുചെല്ലുവാൻ
കൊതിപൂണ്ടുവിളിച്ചു. ശത്രുവിൻ
ചതിയസ്സാധ്വി ധരിപ്പതെങ്ങനെ? ൪

വരു കേരള! രാമ! ശീഘ്രമെ-
ന്നരുളും പെൺമണിയാളൊടുത്തരം
വരു കേരള! രാമ! ശീഘ്രമെ-
ന്നരുളിനൽകിയുരച്ചു മാറ്റൊലി. ൫

പരിചാരകരാട്ടെചെന്നു ത-
ന്നരികിൽ ബ്ബാലരെയാനയിക്കുവാൻ
ത്വരിതം സതിയോതി; യെങ്ങുവാൻ
ഹരിശാത്മജസത്തമ,രെങ്ങവർ? ൬

ഭവനംമുഴുവൻ തിരഞ്ഞുമാ-
സ്സുവരാം ബാലരെ നേരിടായ്കയാൽ
അവരേറെ മനം കലങ്ങിയാ-
വിവരം സ്വാമിനിയോടുണർത്തിനാർ. ൭

രവിവൎമ്മകുമാരനെക്കഴി-
ച്ചിവിടെബ്ബാലകരാരുമില്ലയോ?
എവിടെയ്ക്കു ഗമിക്കു,മിങ്ങു താ-
നവിതർക്കം വിളയാടുമുണ്ണികൾ. ൮

ജനയിത്രിയിവണ്ണമോൎത്തു തൻ
തനയന്മാരെ വിളിച്ചു പിന്നെയും.
ഇനപുത്രഗൃഹത്തിൽമേവിടും
ജനമന്നാവിളികേൾപ്പതെങ്ങിനെ? ൯

സതി തൊണ്ടവരണ്ടു മാലിയ-
ന്നതിയായ് നാവുകുഴച്ചിടുംവരെ
മതിശാലികൾ ബാലർ വന്നിടാൻ
കൊതിയാണ്ടേറ്റവിളിച്ചുനോക്കിനാൾ. ൧൦

ഫലമില്ലതിലെന്നു കാൺകയാൽ
നലമേറുന്നൊരുതറക്കറെയ്ക്കുകം
അലസാക്ഷി തിരഞ്ഞു ബാലരെ-
ത്തിവഖണ്ഡങ്ങൾ കണ്ടുകു സൂക്ഷ്മമായ്. ൧൧

അതിപാതകമാണ്ടവന്നധി-
ക്ഷിതി പഞ്ചാക്ഷരബോധമെന്നപോൽ,
പതിവിൻപടി പുത്രവീക്ഷണം
സതിയാൾക്കന്നു ലഭിച്ചിടാതെയായ്. ൧൨

ഭയശങ്കകളാർന്നു പിന്നെയും
കയൽക്കൂപ്പുംമിഴി തൻ തനൂജരെ
രയമോടു വിളിച്ചു നോക്കിനാൾ;
ദയയില്ലാത്തവനല്ലീ ദുർവ്വിധി? ൧൩

"മണിനേരേഴുകഴിഞ്ഞതുണ്ടുമാശരി-
പ്പുണി! പാൽക്കഞ്ഞി തണുത്തു ശീതയായ്!!
മണിയുണ്ണികളെങ്ങു? നിങ്ങളെ-
ക്കണികാണാതെയിരിപ്പതെങ്ങനെ? ൧൪

മതിയെന്തു കുറുമ്പി, തെണ്ടുവാൻ
പതിയിൽപ്പോയ് മറയുന്നു മക്കളേ?
ഗതികെട്ടു തിരിഞ്ഞു തള്ള; സ-
മ്പ്രതി വന്നമ്മയൊടൊത്തു നൽകുവിൻ. ൧൫

ഒളിയെന്തിന നിങ്ങൾ വീണ്ടുമീ-
യെളിയേന്റെ നേരെ പിന്നെയുപേക്ഷണം;
കളിയല്ലരികത്തു വന്നക-
ക്കളിരേകീടുവിൻ, നമ്പരന്നു ഞാൻ. ൧൬

അരുതിങ്ങനെ ജാലവിദ്യ, യെ-
ന്നരുമപ്പെട്ട കിടാങ്ങളല്ലയോ?
വരുവിൻ മടിവിട്ടടുക്കൽ; ഞാൻ
തരുവൻ വേണ്ടതു; തർക്കമെന്തതിൽ?" ൧൭

പലതിത്തരമോതിനോക്കിയും
ഫലമില്ലാതെ ഭവിക്ക കാരണം
മലപോലെഴുമുള്ളമാലിന-
ല്ലിലപോലാടിവിറച്ചു തള്ളലാൾ. ൧൮

"ശിവനേ! കഥയെന്തു, കാണ്മതി-
ല്ലിവരെ,ദ്ദുർഘടമെന്തു പററിയോ?
ഇവരം ഭർഗ്ഗ,വീണ്ടുമീശ്വരൻ
നവദുഃഖത്തെ വരുത്തിവച്ചുവോ? ൧൯

ഇതുനാം ബത! ശയ്യയിൽ കിട-
ന്നതുപോൽ തോന്നുവതില്ല കുട്ടികൾ;
പുതുമെത്തവിരിപ്പുടഞ്ഞു കാ-
ണ്മതുമി,ല്ലീശ്വര! ചെയ്യാനെന്തു ഞാൻ? ൨൦

മുനിബാലരെ യാതുധാനർപോൽ-
ത്തനിയേ വാണകിടാങ്ങളെ ക്ഖലർ—
ഇനിക്കങ്ങനെ ശേഷമോർപ്പു ഞാൻ
ശനിജന്മത്തിലിതും വരുത്തുമോ? ൨൧

ഗുരുതാനപ്രായകല്പശാപിതൻ
ചുവടേ പാപികൾ വാളുവച്ചുവോ?
ശവമെന്നകയട്ടുത്തുപിന്നെയും
നവമാം തൂക്കുമരത്തിലേററിയോ? ൨൨

നഗനന്ദിനി! ഭദ്രപുണ്യമേ!
നിഗമാനോകഹമൂലകന്ദമേ!
ജഗദീശ്വരി! നീയൊഴിക്കിലീ-
യഗതിക്കാരൊരു താങ്ങലംബികേ? ൨൩

ഇതുമട്ടു ദുരന്തചിന്തയാൽ-
പ്പുതുപൂന്തേൻമൊഴി മാഴ്കി വാഴവേ
അതുലവ്യഥപൂണ്ടൊരാപ്തനാം
മുതുവൃദ്ധൻ സവിധത്തിലെത്തിനാൻ. ൨൪

ഉരുകുന്നൊരു മാനസത്തൊടും
പെരുകീടുന്നൊരു കണ്ണുനീരൊടും
ഒരുമട്ടവനോതി പൊയ്ക്കമേ-
ലരുമബ്ബാലശവങ്ങൾ കണ്ടുതായ്. ൨൫

തടി വെണ്മഴുവാൽ മുറിച്ചുപോ-
യിടിവെട്ടേററൊരു മുല്ലവല്ലിപോൽ
കടിലാളക നഷ്ടചേഷ്ടയായ്-
ത്ധടിതി ക്ഷോണിയിൽ വീണു കഷ്ടമേ! ൨൬

പരവഞ്ചിതപുത്രവൃത്തമാം
ഗരളം കാതുവഴിക്കകത്തുപോയ്
മരണത്തെയണച്ചുപോലെയ-
ദ്ധരണീനാഥ കിടന്നു മൂർച്ഛയിൽ. ൨൭

സുതർതൻ പിറകേ ഗമിക്കയോ
ബത! മാതാവുടനെന്നു കാണികൾ
ശതധാ പൊടിയുന്ന ഹൃത്തൊടും
ഗതധൈര്യം നിരുപിച്ചു മാഴ്കിനാർ. ൨൮

“ജലജാസന! പണ്ടു ശൂലി നിൻ
തലനാലെണ്ണു പറിച്ചിടാഞ്ഞുവോ?”
പലരും പലതേവമോതി; യ-
ക്കലകേട്ടോർക്കു മനസ്സടങ്ങുമോ? ൨൯

കനിവാൻ തലോടി വീശിയും
പനിനീർ മെയ്യിൽ തളിച്ചുമാളികൾ
ജനിതപ്രതിബോധയാക്കിനാർ
വനിതാമൌലിയെ വല്ലവണ്ണവും. ൩൦

അതുകൊണ്ടൊരു പേക്കിനാവുക-
ണ്ടതുപോൽ, നെഞ്ഞൊട്ടൊരാക്കട്ടതപോൽ,
പുതുവൈദ്യുതശക്തി മെയ്യിലേ-
ററതുപോൽ, ഞെട്ടിയുണർന്നു രാജ്ഞിയാൾ. ൩൧

പെരികെജ്ജനമാൻമിന്നിടും
പുരിഭൂകമ്പമിയന്നപോലവേ
ഹരിണേക്ഷണതൻ ഹൃദന്തരം
ത്വരിതം ഹന്ത! കുഴഞ്ഞു മേൽക്കുമേൽ. ൩൨

വഴിമുട്ടി വലഞ്ഞു ചുററി വൻ-
ചുഴിയിൽപ്പെട്ടിടുമാററുവഞ്ചിപോൽ
മിഴികൈവദനങ്ങളാം കൊണ്ടുത-
ന്മൊഴിയോരോവക ഗോഷ്ഠികാട്ടിനാൾ. ൩൩

കിളിപോൽപ്പുവളും പുലമ്പിയും,
വെളിവററും ബത ദർശരാത്രിപോൽ,
ചളിയാക്കിയുമൂഴിയശ്രുവാ,-
ലളിനേർവേണിയുരുണ്ടുമൂഴിയിൽ, ൩൪

തല, വാ, വയർ നെഞ്ഞിവയ്ക്കുമേൽ-
പ്പലവാറുംകൊട്ടു രണ്ടുകൈകളാൽ
അലസാക്ഷി തൊഴിച്ചുമല്പവും
നിലയില്ലാതെ വിളിച്ചുകൂകിയും, ൩൫

ഉടനെഞ്ഞുപൊടിഞ്ഞുമേങ്ങിയും,
തടവെന്ന്യ തലയിട്ടുതല്ലിയും,
മടവാർമണി പുത്രശോകമാം
കടലിൽപ്പെട്ടു വലഞ്ഞു കഷ്ടമേ! (വിശേഷകം) ൩൬

ഒരുമട്ടെഴുനേററ ദുർമ്മതി-
പ്പെരുമാൾ വാണ കളത്തിലേയ്ക്കുടൻ
ഉരുവാമഴലാൻ പാഞ്ഞിതാ-
ക്കുരുമുഗ്ദ്ധലോചന പേടിപിച്ചുപോൽ. ൩൭

ചിതപോലെരിയുന്നൊരുള്ളൊട-
സ്സുതൻശ്രേഷ്ഠസഭത്തിലെത്തിനാൾ,
സുതരാം വ്യഥയാർക്കു ഭൂമിയിൽ
സുതശോകം ജനനിക്കുപോലവേ? ൩൮

അവിടെ—ശ്ശിവനേ! കഥിക്കുവാൻ
പവിയോ നാവു? നിനയ്ക്കുവാൻ മനം
അവിതർക്കമതല്ല പാറയോ?
കവിയും ഹന്ത! മനുഷ്യനല്ലയോ? ൩൯

ജലനാൾവരെയോമനിച്ച തൻ-
കലത്രങ്ങളെ, നഷ്ടജീവരായ്
ലലനാമണി കണ്ടു. ശേഷമുൾ-
ള്ളലമുണ്ടെങ്കിൽ നിനച്ചുകൊള്ളുവിൻ. ൪൦
(യുഗ്മകം)

വളർനീർമുകിലിന്റെ വന്മദം
കളയും കമ്രശിഖാകലാപവും,
അളികഭ്രമരങ്ങൾ തൻ കളി-
ക്കളമായുള്ള ലലാടപട്ടവും, ൪൧

വിളയാടി വിയർപ്പുതേൻ വെളി-
ക്കിളകും മുഗ്ദ്ധമുഖാരവിന്ദവും,
പുളകപ്രസരം ത്രിവിക്കവോ-
ക്കളവാക്കും കളവാഗ്വിലാസവും, ൪൨

ഒരുമുക്തകൾതൻ സിതാംശു നി-
ർമ്മമേറവും നവമന്ദഹാസവും,
പരമീക്ഷണഭാക്കുകൾക്കെഴും
കരകാകന്ന കടാക്ഷവീക്ഷയും, ൪൩

അളവററണി ചാർത്തി മിന്നിടും
ഗളവും, കോമളബാഹുവല്ലിയും,
കളധൌതശലാകയിൽപ്പരാ
ഗളഹസ്തകളിപ്പുണ്ട മേനിയും, ൪൪

വളരെപ്പറയുന്നതെന്തി, നൾ-
ക്കളമെല്ലാക്കമലിഞ്ഞിടുംവിധം
അളവററ ഗുണാഢ്യമൌക്തികം
വിളയും ശുക്തികയായ ചിത്തവും, ൪൫

ഒരുമിച്ചുഴമകിടോങ്ങളെ-
കരുടൻ ദുർവിധി ദുസ്സഹാക്രമൻ
തിരവിണ്ണണിവൃക്ഷകങ്ങളെ-
പ്പുരുഷോല്പൽപ്രളയാഗ്നിപോലവെ, ൪൬

കഥയോതുവ, തെൻറ ദൈവമേ!
കഥതീർത്തീടിന കാഴ്ചകാണവെ
വ്യഥയാൽ മൃതതുല്യരായ് ഖല-
പ്രഥമന്മാർ; പുനരെന്തു പൌരവം? ൪൭

(കുളകം)

മതിയിൽബ്ബത! ശുഷ്കപത്രസം-
ഹതിയിൽ ദാവകൃശാനുപോലവേ
അതിവായ്പ്പടരുന്ന മാലില-
സ്സ്രുതി നഗത്തിൽപ്പുഴപോൽ പിടച്ചുതേ. ൪൮

ഹതകൻ വിധിതന്നെയോർത്തുമാ-
സ്സുതർതൻ സുന്ദരമൂർത്തിനോക്കിയും
നിതരാം വിലപിച്ചു ദീനയായ്-
ബ്ബത! മട്ടും മതിയും മറന്നവൾ. ൪൯

"പരമെന്തൊരു കാഴ്ചയാണിതെൻ
കരൾകത്തിച്ചിതു ദുഷ്ടദൈവമേ!
വരയെൻറ ശിരസ്സിലേവമോ?
ഹര! ശംഭോ! ഹതയായി സാധു ഞാൻ. ൫൦

അവനിക്കു മണാളരാകുവാൻ
ജവമായ്പ്പ്രാർത്ഥി പാർത്ഥരാജാപാരം
ഇവൾ പെററുവളർത്ത മക്കളെ—
ശ്ശിവനേ! ശേഷമുരപ്പതെങ്ങനെ? ൫൧

ഒരു മട്ടു പൊറുക്കുവാൻ തരം
വരുമോ? ഞാൻ പ്രസവിത്രിയല്ലയോ?
അരുതിത്തരമെട്ടുകണ്ണിലും
കരുവോ നാന്മുഖ! പാടുകേറിടയോ? ൫൨

"നിധിയെബ്ബത! ദസ്യുപോലെ ദു-
ർവ്വിധി! നീയെൻറയാളുങ്കിടാങ്ങളെ
അധിരാത്രി ഹരിച്ചതെന്തുതാ-
മധികാരിക്കിതി ചിന്തമൂലമോ? ൫൩

ദുരിതം! ദുരിതം! വിധിഞ്ജേ! നിൻ
ചരിതം ഹന്ത! ദുരന്തദുഃഖദം!
എരിയുന്നു മനം, നിനക്കു ഞാൻ
ശരിയോ? കോഴിയോടോ കുറുന്തടി? ൭൰

പകയെന്തിവരം ചെയ്തു മേൻമേമേൽ-
പ്പകരം വീട്ടുവതിത്തരത്തിൽ നീ?
അകവും പുറവും നിനക്കുതാർ-
മകനേ എന്തിനു കട്ടിവൈരമോ? ൭൧

മതി, വയ്യനിനയ്ക്കുതിന്നു; നിൻ-
ചതിയെന്നെത്തു പൊടിച്ചു ദൈവമേ!
കൊതിവല്ലികരിഞ്ഞു ചാമ്പലായ്
ഗ്ഗതിയില്ലാശ്ശവമായ് ച്ചമഞ്ഞു ഞാൻ. ൭൨

ഒരുമിച്ചു യമപ്പിശാചു തൻ
കരുതിക്കണ്ണു കിടാങ്ങളെബ്ഭവാൻ
അരുളി, ത്തവ വഞ്ചിഭൂമിയെ-
ത്തെരുവും തിണ്ണയുമാക്കിയോ? ഹരെ? ൭൩

അടിയൻ കുരുടന്റെ കൈയ്യെഴും
വടിപോൽക്കൊണ്ടു നടന്ന മക്കളെ
പിടിക്കൂടിയതത്ര നീതിയോ?
കടിയിൽത്തന്നെ കടിക്ക ഭംഗിയോ? ൭൪

മലർ പായസമപ്പമെന്നതൊ-
ട്ടുലകിൽക്കണ്ടവയൊക്കെ നൽകി ഞാൻ
കുലദൈവപദത്തിൽ വച്ചു നി
കുലദൈവം ദൃഢമെന്നു വന്നുവോ? ൭൫

അനിശം തവ കാൽവണങ്ങിയി-
ജ്ജനിപോക്കീട്ടുമൊരെന്നിലെന്തു നീ
കനിയാത്തതു? കൊട്ടു കൊള്ളുവാൻ
കനിയും മണ്ണു വിശേഷമെന്നതോ? ൭൬

മൃതമാരണലോലനെന്നപോൽ
ഹതകൻ ദുർവ്വിധി ഘോരരാക്ഷസൻ
ബത! പഞ്ചതപൂണ്ടുവാഴുമെൻ
സുതരിൽപ്പശ്ചതവീണ്ടുമേകിനാൻ. ൩൧

മതിയാക്കുകയില്ല പാതിയിൽ-
ദ്യുതിയുള്ളോർ പണിയൊന്നു,മെന്നു നീ
ഹതിയെൻതനയർക്കണയ്ക്കവേ
മതിനൽകാത്തതെന്തിനക്ഷമേക്ഷണം? ൩൨

ബത! കാന്തനമേറ്റന്തം കഴി-
ഞ്ഞിത്തരാലംബനഹീനയായ ഞാൻ
സുതരിരുവർ മരിച്ചുമിപ്പൊഴും
മൃതയാകാത്തതു സങ്കടം ഹരേ! ൩൩

ശില മങ്കയുമാം ചവിട്ടുകിൽ-
ശ്ശിലയാം മങ്കയുമെന്നവാസ്തവം
ഉലകിൽബ്ബുതകാട്ടിടുന്ന നീ
ബലവാനായിടുമൈന്ദ്രജാലികൻ! ൩൪

അരുതിച്ചതി! പൊന്നുമക്കളേ!
വരുവിൻ! കണ്ണുതുറന്നു നോക്കുവിൻ!
ഒരുമിച്ചെഴുനേല്പി,നോമനി-
പ്പൊരു പെററമ്മ വിളിക്കയല്ലയോ? ൩൫

ഉരുവാം ഗുണമാർന്ന നിങ്ങളു-
ള്ളുരുകും തള്ളയെ വിട്ടിരിക്കുമോ?
വിരുതുള്ള കിടാങ്ങളെങ്കിൽ വ-
ന്നൊരുനൂറായിരമുമ്മ നൽകുവിൻ! ൩൬

ഒരുമാത്ര ഗൃഹത്തിൽ വേർപെടാ-
തരുളും നിങ്ങളെനിക്കു നഷ്ടരായ്
വരു,മെത്തിടുമന്യലോകമെ-
ന്നൊരുതെല്ലേതുകിനാവിലോർത്തു ഞാൻ? ൩൭

ക്ഷണനേരമിരുട്ടുപോക്കിടാ-
ക്ഷണദാലേഖ മിഴിക്കു രണ്ടിനും
ഇണയററിട്ടമാന്ധ്യമേകി നിർ-
ഘൃണമെന്നെപ്പടുകുണ്ടിൽ വീഴ്ത്തിടയോ? ൮

മലരും തടയുമ്പൊഴം മെത്തമേല-
കലരും പാ,ടതുൾക്കെട്ടഴും താൻ
ശിലതിങ്ങിടുമൂഴിമേൽപ്പെട്ടും
നില ഞാനെങ്ങനെ കാൺമു ദൈവമേ? ൯

അഴകിൽപ്പുതുപൂക്കൾ ചൂടിടും
കുഴലയ്യോബത! കാളഭോഗിപോൽ
കഴലും വെടിയുന്ന പൂഴിമേ-
ലിഴയുന്നുണ്ടിതു കാൺമതെങ്ങനെ? ൧൦

കളവറമുപചാരമുള്ളഴി-
ഞ്ഞിളതാം തെന്നൽ നിതാന്തമേകിയും
അളകങ്ങളൊഴിഞ്ഞു കുട്ടികൾ-
ക്കിളകുന്നീല ശരീരമേതുമേ. ൧൧

സുതരാം ധൃതിപൂണ്ടൊരാത്മന-
സ്സുതർതൻമനികൾക്കുളത്തുമട്ടിലോ
ബത! വയ്യതു ശങ്കവിട്ടു ഞാൻ
ചിതമേൽ, കൊള്ളിയടുപ്പിലെന്നപോൽ? ൧൨

വിരുതേറുമിളങ്കിടാങ്ങളോ-
ടൊരുമിച്ചുൻപൊടു ഭുക്തിചെയ്യവേ,
കരുതീലതൊരന്ത്യഭുക്തിയായ്
വരുമെന്നിന്നലെ, യിന്നിവണ്ണമായ്. ൧൩

തിലതോയമെനിക്കു നല്കുമെൻ
കുലതന്തുക്കളൊടുക്കമെന്നു ഞാൻ
അലമോർപ്പുളവെന്റെ കൈകളാൽ
ഖലവേധസ്സതവർക്കു നൽകിയോ? ൧൪

നലമേറിട്ടുമിക്കിടാങ്ങളാൽ
വിലസ്സും രാജ്യമിവണ്ണമോൎത്ത ഞാൻ
ഇലവിൻപഴമുണ്ണുവാൻ രസം
കലരും ശാരികതൻെറ തോഴിയായ്.   ൌ

കിതവൻ വിധിയെൻെറയാശയാം
ലതതൻ വേരിന്ന വച്ചു വെണ്മഴു;
ബത! നെഞ്ചുഴലഗ്നികത്തിടും
ചിതമേലേറി; വരേണ്ടതെന്തിനി?   ന്നേ

ഇളയിൽസ്സുതരൊന്നു മച്ചികൾ,
കളവാകാത്തതുകൊണ്ടു സങ്കടം!
മുളയിൽക്കരിയും നിലത്തിലും
വിളവില്ലാത്തരിശെത്ര മേത്തരം?   ൈ

ഒരുപാട്ട പണത്തെ നേടിവ-
ച്ചൊരുനാൾകൊണ്ടതു കൈവിടുന്നവൻ
ഒരുകാശറിയാത്തസാധുവിൻ
പുരസൌഖ്യത്തെ ലഭിപ്പതെങ്ങനെ?   വ്വ

പിരികെന്നതുവന്നു ഹന്ത മാം
ത്വരിതം പ്രാണസമീരപക്ഷികം;
മരിയാതെ കിടന്നിട്ടുന്നു ഞാൻ
ഹരി! പിന്നീട്ട,മിതെന്തൊരത്ഭുതം?   ൻ

ഹരിതൻ സദനങ്ങളേ! ഗുണം
കവിയും കല്പമഹീരുഹങ്ങളേ!
എവിടേയ്ക്കു ഗമിപ്പു നിങ്ങളെ-
ന്വിട്ടുവിവിട്ടെന്നുടെപൊന്നുമക്കളെ?   വ്വം

മമ നേത്രരസായനങ്ങളേ!
മമതാലാസ്യമണീഗൃഹങ്ങളേ!
കമനീയകലാങ്കുരങ്ങളേ!
യമലോകത്തിനു നിങ്ങൾ പോയിതോ?   വ്വഫ

ഒരുമിച്ചുപിരിഞ്ഞതെന്തു ഞാ-
നൊരുലേശം പിഴയാതിരിക്കവേ?
അരുതിച്ചതി,യെൻെറ ജീവിതം
മരുവായ്ത്തീർന്നു; നശിച്ചു സർവ്വവും. ൨൧

നിലവിട്ടു കളിക്ക വെയ്ലുകൊ-
ണ്ടലയൊല്ലെന്നു തടുത്തതോർക്കയോ?
പലഹാരമനല്പമെന്നു ഞാൻ
ചിലനാളുച്ചൊല്ലിയതുള്ളിൽ നിൽക്കയോ? ൨൨

മണിഭൂഷകളെച്ചുമന്നിടും
പണി ഞാൻ നൽകി മുഷിച്ചിൽ വാച്ചുവോ?
അണിതിങ്കൾമുഖത്തു ചാന്തുപൊ-
ട്ടണിയിച്ചെന്നതു കുററമാകയോ? ൨൩

മലപോലപരാധമെപ്പൊഴും
പലതെന്നാൽകൃതമെന്നിരിക്കിലും
വിലവയ്ക്കുതെ,മ്മയല്ലയോ
ഖലൻ ഞാൻ? നിങ്ങൾ കിടാങ്ങളല്ലയോ? ൨൪

തലമണ്ടയിലെത്തു താരമാ-
രുലകിൻനാഥനദിണ്ണസാഹസം
നിലവിട്ടു വരച്ചുകൂട്ടിയോ
മലയാളക്ഷിതിമന്ദഭാഗ്യയായ്. ൨൫

മമപീഡ കിടന്നിടട്ടെ,യി-
ക്ഷമതൻ സങ്കടമോർക്ക കാണുകിൽ
ക്ഷമവണ്ണിടുമോതുവിൻ,ഗത-
ക്രമമെന്തൊന്നു പിഴച്ചുപോയവൾ? ൨൬

എരിതീക്കനലെന്ന ശങ്കയാൽ
ഹരി ഖദ്യോതഗണത്തെടുത്തപോൽ
പരിചോടു നിനച്ചു നിങ്ങളാൽ
ത്വരിതം ഭൂമി സനാഥയാകുവാൻ. ൨൭

മൃഗതൃഷ്ണയെ വാപിയെന്നു താൻ
മൃഗണം ഏതിൽ നിനച്ചിരുന്നുപോയ്!
ഭഗവൽകരുണാംബുഹന്ത! ഭൂ-
ഭൃശർ പെരുകെക്കൊരു കാളകൂടമായ്!! ൯൯

ഇവർതൻ ജഠരത്തിൽ മണ്ണടി-
ച്ചവനിക്കൊങ്കയെ വന്ധ്യമാക്കുവാൻ
ജവമോടു കിടാങ്ങളോർക്കിൽ-
ശ്ശിവനേ! പിന്നെയിരിപ്പതെങ്ങനെ? ൱

പുരുനന്മികലർന്ന നിങ്ങൾതൻ-
തിരുനാമങ്ങളുരച്ചു ചുററവേ
വിരുതററു തിരഞ്ഞുനോക്കിടു-
ന്നൊരുതത്തമ്മകളാശ്വസിക്കുമോ? ൱൧

അരുണോജ്ജ്വലമേടകൾക്കെഴു-
ന്നൊരുമുററങ്ങളിലുച്ചനേരവും
ഇരുൾ ദർശനിശപ്പടിക്കിനി-
പ്പെരുകം; ഞാനതുകാണ്മതെങ്ങനെ? ൱൨

ഉരപ്പുണ്ടൊരു കേളിവസ്തുവിൻ
നിരയെൻകുട്ടികൾ വിട്ടുപോകുവാൽ
പരമാഭവെടിഞ്ഞുപോം ദ്രുമം
ചരടററുള്ള വധൂഗളങ്ങൾപോൽ. ൱൩

നലമേറിന നിങ്ങൾ കൈവിടും
മലർമഞ്ചങ്ങൾ മനോജ്ഞബാലരേ!
ജലമററ വരണ്ട വാപികൾ-
ക്കലകിൽസ്സോദരഭാവമേന്തിടും. ൱൪

ജലമററൊരു വാപിയോ ഹരേ!
ജലമേറുന്നൊരു വാപിയല്ലയോ
നലമാർന്ന കിടാങ്ങൾ തൻ കൊട്ടാ-
കലചെയ്തീടിന ദുഷ്ടരാക്ഷസി! ൱൫

കുളമേ കുളമേ! നിനക്കുമാം-
കളമാർദ്രതയെഴാത്ത പാറയോ?
അളവററിട്ടമശ്രു വീഴ്ത്തി നി-
യിളയും നിന്നോടു തുല്യമാക്കിയോ? ൯൬

വെളിയിൽ സ്ഫടികാഭപൂണ്ടകം
ചളിയും താഴ്ച്ചയുമന്ന്യനീയമായ്
ക്കളിയാട്ടുകകാരണത്തിനാൽ-
ഒപ്പോളിയല്ലെൻറ കിടാങ്ങളേവമായ്. ൯൭

തിരി ഹന്ത! പടർന്നു കത്തവേ
ത്വരിതം കെട്ടിതു ദീപപഞ്ചകം;
കരിപോലിരുളായ് മുറിക്കകം;
പെരികെപ്പൊങ്ങി ദുഷിച്ചു വായുവും. ൯൮

എഴുന്നേല്ക്കുവിനെന്നുറക്കമി-
പ്പൊഴുതെട്ടായ് മണി; കൺമിഴിക്കുവിൻ;
വഴുകാതെ ധരിത്രി മക്കളേ!
മുഴുകീടട്ടെ മുദംബുരാശിയിൽ. ൯൯

ഫലമില്ല വൃഥാവിലാപമെൻ
കുലതന്തുക്കളും കഴിഞ്ഞുതന്നെപോയ്;
മലയാളമതീവശൂന്യമായ്-
ത്തലതല്ലുന്നിതു താങ്ങലെന്നിയേ. ൧൦൦

ഒളിയമ്പുതറച്ചുമാറിടം
പൊളിയും വേദന ഞാൻ പൊറുക്കുമോ?
കളിയോ ഭഗവൻ! നിനക്കിതെൻ
വിളികേൾപ്പാനൊരു കാതുമില്ലയോ? ൧൦൧

കുഴിയിൽബ്ബത! വീണു കാററലാടി-
ച്ചുഴിയിൽ താണ കടത്തുവഞ്ചിപോൽ
കഴിവററുകിടക്കുമെമ്മയും,
വഴികാണിക്കുവിൻ, തുണച്ചു കൂട്ടരേ. ൧൦൨

സൂതരേ! സൂതരേ! സുധാരുചി-
സ്മിതരേ! മഞ്ജുളവാഗ്വിലാസരേ!
ഇതരേച്ഛയിവർക്കു സൽഗുണാ-
ന്വിതരേ! നാസ്തി; വരുന്നു കൂടെ ഞാൻ, ൧൦൩

കരയാൻ മിഴിയില്ല, വാക്കുവാൻ
പരമില്ലശ്രുകണം, പഴിക്കുവാൻ
സ്വരമില്ല, കടപ്പ്,മെന്തിനി-
ശ്ശരണം പാരിലെനിക്കു ദൈവമേ? ൧൦൪

എരിതീക്കനലിങ്കലെണ്ണപോൽ-
പ്പൊരിയും നെഞ്ഞൊടിവണ്ണമൊക്കയും
ഹരിണാക്ഷികഥിച്ചു; വിശ്വസ്യ-
ട്ടരിയാണൊക്കെയരണ്യരോദനം. ൧൦൫

മൂത്തംമഹാവ്യസനമെന്നകണക്കു മററു-
മാത്തസ്വരത്തിൽ വിലപിപ്പൊരു റാണിതന്നെ
പാത്തശ്രു നിത്തുവതിനായ് പണിചെയ്തു പാരം
കാന്തസ്വരാളകലരും രവിവമ്മബാലൻ. ൧൦൬

ഒരുവിധമതുകൊണ്ടൊട്ടാശ്വസിച്ചോരുകണക്ക-
പ്പുരുധൃതിമതി പിന്നെപ്പുത്രസംസ്കാരകമ്മം
ഗുരുവരരരവരുത്തിത്തത്ര ചെയ്യിച്ചുവീണ്ടും
പെരുകമൊരഴലാററിൽപ്പെട്ടു നട്ടംതിരിഞ്ഞാൾ. ൧൦൭

എട്ടുവീടരുടെ ദുഷ്ടതമൂലം
പെട്ടു തൻ തനയരെന്നു ധരിച്ചും
ഒട്ടുമായതറിയാത്തതുപോല-
മ്മട്ടുതോററമൊഴി മീയൊട്ടു വാണാൾ. ൧൦൮

പുത്തൻകോട്ടയിൽ വിലസിട്ട-
മുത്തമസൌധത്തെ വിട്ടു തൽക്ഷണമേ
അത്തലിൽ നെട്ടമങ്ങോട്ടേ-
യ്ക്കുത്തമനപി ഗമിച്ചു മൃതപുത്രനൊടും. ൧൦൯

ഛിന്നതവിട്ടബന്ധത്തെ-
പ്പന്നഗി സുഷിരത്തിലെന്നപോൽ ദ്രുതം
തൻനന്ദനനാം ബാലനെ-
യന്നല്ലൂർമെയ്‌ലി പോററിയവിടത്തിൽ. ൧൧൦

മൂത്തരൊട്ടസമർ കാന്ദിശീകരെന്നോ-
ത്തതനബലോദ്ധതരാകുമെട്ടുവീടർ
ധൃതരസമഥ രാജധാനിയെപ്പോ-
ലിതരപുരങ്ങളെയും വശപ്പെടുത്തി. ൧൧൧

ചാവാതെ ചാവുമൊരു സോദരനന്ദിനിക്കും
ധീവായ്പുപൂണ്ട രവിവൎമ്മകുമാരകനും
ഭൂവാകെയില്ലൊരുവരും തുണയെന്നചിന്ത
ജീവാതുവായവനിവൎത്തി കഴിച്ചു കാലം. ൧൧൨

എട്ടാം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

൯-ാം സൎഗ്ഗം.

ഇതി കുടിപ്പെട ഹിന്ദുജനങ്ങൾ വൈ-
സ്തുതിനിടയുക്ക പടിപ്പെടിയായ് ക്ഷണാൽ
അതിബലിഷ്ഠർ മഹമ്മദർ ഭാരത-
ക്ഷിതിയെ നീതിയെ നീക്കിയടക്കിനാർ. ൧

സ്ഫുടതരം ശരദംബുധരങ്ങൾ വ-
ന്യുടയ സാന്ധ്യമന്ത്രജ്ഞകളോട്ടുപോൽ
ഉടമപൂണ്ട മഹമ്മദയോധരോ-
ടപ്ലിലാപൊലിമാധവർ തേടിനാർ. ൨

മലയമാലയമായ് തപോധനൻ
തലകനിച്ച ധരത്തിന്റ താഴെയും
ബലമൊടെത്തുമവൾക്കിരുകൈയിലും
വിലസി വേലസി വേറെയുമായുധം, ൩

കനമെഴുന്നൊരു ദക്ഷിണദിക്കിലെ-
ജ്ജനപദങ്ങളിലും പലതബ്ഭടർ
ഇനമഹസ്സൊട്ടു വേല്വതിന്നേററമ-
ട്ടിനമൊരോന്നമൊരേതരമേന്തിനാർ. ൪

തമിഴനാടുമുഴുക്കെയടക്കമ-
ശ്ശമിതശൂരർ തുരുഷ്കഭടാഗ്ര്യരെ
അമിതമാലൊടു നോക്കി ഭയാത്ഭുത-
സ്തിമിതരായിതരാവനിപാലകർ. ൫

മതിധരാംഗന വാഴ്‌വൊരു പാണ്ഡ്യമാം
ക്ഷിതിവിഭാഗവുമാരിപു സേനയാൽ
അതിരുവിട്ടു ചലിച്ചു കലക്കമാ-
ർന്നതിരയാൽ തിരയാൽക്കടലെന്നപോൽ. ൬

വരകൃപാമഴ സുന്ദരമൂർത്തി സ്-
ത്വരമതിപ്പൊരു നാട്ടുനൃപാലരും
പുരമണഞ്ഞ മഹമ്മദനേകിനാർ
കരമുദാരമുദാത്തതയെന്നിയേ. ൭

അവനിയാകെ വിറയ്ക്കുമൊരുക്കതൻ-
ഭവനമായ തുരുഷ്കചമൂപതി
നവയശസ്സുവളർത്തി വസിച്ചിത-
ബ്ഭുവനപാവനപാണ്ഡ്യപുരിക്കകം. ൮

കൊടിയതന്നനുയായികൾ ശമ്പള-
പ്പടികൾ താണതുകൊണ്ടു ശഠിക്കവേ
വടിവിലിത്തരമോതിയൊരിക്കലെ-
ക്കുടിലനീടിലനീകിനിതന്നൊടായ്, ൯

“അരുതിവണ്ണമൊരല്ലൽ നമുക്കു വൻ-
പെരുമതിങ്ങിന പാണ്ടിയിലിട്ടിനം
ഉരുളയത്തൊടു കപ്പമണച്ചിടാ-
തൊരുവനാരു വനാന്തരഭൂവിലും? ൧൦

അകിൽമണം കലരും പുകഴായ വെൺ-
മുകിലിളയ്ക്കു മറയ്ക്കു വിരിച്ചു നാം
ചകിതരല്ല രണത്തിനു;പാരിലി-
മുകിലനാകിലനാദൃതശാത്രവൻ. ൧൧

അരികിൽ വന്നിരുകാലുകളിൽപ്പതി-
ച്ചരികൾ സേവകരാകിലനന്തരം
അരിയവൎക്കു വിലക്കുവതെത്രയോ
ഭരിത,മാരിതമായമിയററിട്ടും.? ൧൨

അതിതരാം ദ്രവിണത്തൊടടുക്കലായ്
പ്പുതിയതാമൊരു രാജ്യമിരിക്കുകിൽ
ധൃതിയിലിന്നതുവെന്നു സുഖം തരു-
ന്നതിനുമേതിനുമേററു;കഥിക്കുവിൻ.” ൧൩

സമരവും ധനവും നിജകാംക്ഷപോൽ
ശ്രമമകന്നരുളും മൊഴിയിത്തരം
വിമതകാലനുരച്ചളവേററമുൾ-
പ്രമദമാ മദമാണവർ തേടിനാർ. ൧൪

ത്വരിതമുൾക്കളിൽ നൽകി വചസ്സുധാ-
ഝരിയൊഴിച്ചു ഭടക്കൊരു സൈനികൻ,
പെരികെ വേനലെഴുന്നളവംബുദ-
ത്തരിയമാരിയമാന്തമകന്നപോൽ. ൧൫

“സമരയോഗ്യമടുത്തൊരു ദേശമു-
ണ്ടമലമാമതുമായുപമിക്കുകിൽ
സുമഹിതം തമിൾനാടറബിക്കക-
ത്തമരുമാ മരു മാന്യചമൂപതേ! ൧൬

അതിന്നുപേർ മലയാള,മഭിജ്ഞരി-
ക്ഷിതിയിലലംമമതെന്നുരചെയ്യുവോർ;
അതിനകം ലവമില്ല ഘനങ്ങൾ തൻ
ചതിയുമീതിയുമീശ്വരത്തിനാൽ. ൧൭

അഹിതമർദ്ദനനാം ഭൃഗുരാമനാൽ
പ്രഹിതമാം മഴുവേററ സരിൽപ്പതി
മഹിയതേകി; നമുക്കു കരസ്ഥമാം
മഹിതമീഹിതമീവഴി പോക്കിൽ. ൧൮

അകലുഷപ്രഭപൂണ്ടതിലുണ്ടു വൻ-
പുകൾ നിറഞ്ഞൊരു വാനവനാടുപോൽ;
സുകരമായ് ധനമെത്തുകയാലതിൽ
സകലരും കലരുന്നു സുഖം സദാ. ൧൯

പരമതിങ്കലനന്തപുരാഖ്യയോ-
ടുരപെറുന്നൊരു പത്തനമുണ്ടുപോൽ.
തരമൊട്ടും നടനത്തിനു നൂനമ-
പ്പുരമരം രമ രംഗമതാക്കിനാൾ. ൨൦

നവയശസ്സുരുപൂത്തിടുമപ്പുര-
പ്രവരമെത്തി വസിച്ചു സുഷുപ്തിയിൽ
അവധിവിട്ടു ലസിച്ചുലകങ്ങൾ ത-
ന്നവനമാ വനമാലി നടത്തുവോൻ. ൨൧

ബുധരടുക്കിൽ മിടുക്കൊടടക്കമാം-
വിധമെഴും ഗുണമുള്ളൊരു നാടിതിൽ
അധമരാം പല കാഫർകുലങ്ങൾ തൻ
നിധനവും ധനവും സുലഭം തുലോം. ൨൨

വിലപെറുന്നൊരു കോവിലിലൊക്കയും
പലതരം രിപുദേവർ നിരന്തരം
വിലസിടുന്നു സുവർണ്ണപരീതമാം
ശിലയിലാലയിലാടുകളെന്നപോൽ. ൨൩

ഛവിനിറഞ്ഞൊരു ഹൈമവതികൾ പോലെഴും
സുവിമലാംഗികൾ തിങ്ങുകമൂലമായ്
ഭുവി തുലോം കൊതിപൂണ്ടു ഗണിപ്പതു-
ണ്ടവിടമാ,വിടമാനുഷർ നാകമായ്. ൨൪

ശബരിമാർ വലയിൽപ്പുറവയ്ക്കുപോൽ
സുബഹുകാന്തി കളിപ്പൊരു ദൃക്കിനാൽ
സ്തബകചാരുപയോധരമേന്തുമി-
യബലമാർ ബലമാക്കുമകറ്റുവോർ. ൨൫

വിരവിലിങ്ങനെ ധർമ്മവുമർത്ഥവും
സരസകാമവുമുത്തമമോക്ഷവും
പരർ കഥിപ്പതുപോലെ ലഭിക്കവേ
സുരതിയാരതിയായിതിലാന്നിടാ?" ൨൬

സകലമിമ്മൊഴി കേട്ടു പടയ്ക്കരി-
പ്രകരമാഥി കൊടുത്തൊരു സമ്മതം
പുകളെഴുന്ന ഭടർക്കു വിളക്കിയ-
ന്നകമലം കമലം രവിരശ്മിപോൽ. ൨൭

വടിവിലീച്ചുകൾ തേനിനു പാഞ്ഞിടും-
പടി മഹമ്മദയോധരനന്തരം
കൊടിയ തൽപ്രഭുവൊത്തു ജയേച്ഛയാൽ-
ത്തടിതി നാടിതിനായ് നടകൊണ്ടുതേ. ൨൮

പഴിപെടാത്ത ഹയങ്ങളൊടാരുവാ-
മൊഴികടന്നുവരും രിപുസേനയെ
വഴിയിൽ നോക്കുകിൽ വീചികൾനൽകുമു-
ങ്കൊഴിയുമാഴിയുമാടലിയന്നിടും. ൨൯

ഉരപെറുന്നൊരു പോക്കളമെത്തിടും
കരബലം കലരുന്ന പദാതികൾ
മരണമാളുകിൽ മാത്രമിമയ്ക്കുവോർ
ചരണമാ രണമാവതിൽ മുന്നമേ. ൩൦

ശിഥില മനസ്സു, ശരീരമിരിമ്പു, കൈ
പലകയേവമെഴും ഭടപംക്തിയെ
ഉലകിൽ നോക്കുകിലാടിടുമേവനും
ഞില ശയ്യാലരയാലിലപോലവേ. ൩൧

ഹൃദി മദത്തൊടരാതിഗണത്തെയാ
വിദിതവൃത്തരടിച്ചുപൊടിച്ചുതേ,
ഉദിതവേഗതരത്തൊടു പാഞ്ഞിടും
ഹ്രദിനി മേദിനിമേൽച്ചിറയെന്നപോൽ. ൩൨

ചൊടിയുമൃക്കമുണ്ഡിയുമൊത്തു വൻ-
പൊടിയുയർത്തിയണഞ്ഞതുരുഷ്കരെ
ഝടിതി കണ്ടൊരു മാനവർ പേടിപൂ-
ണ്ടിടിവിലോടി വിഹ്വലഹൃദന്തരായ്, ൩൩

അനഘവഞ്ചിധരിത്രിയിലെങ്ങുമേ
കനമെഴും രിപുസേന മഥിക്കയാൽ
ഇനകരങ്ങൾ വരട്ടിന വാപിപോൽ-
ഘനരസം നരസന്തതി വിട്ടുതേ. ൩൪

അധിപനൊത്തു കടന്നു കരുത്തുതൻ-
നിധികളാം ഭടർ കൊള്ളയടിക്കവേ
അധികമാം വിധമന്തണമുഖ്യരാം
സുധികളാധികളാണ്ടു നിരന്തരം. ൩൫

രയമൊടബ്ദരോടമരിൽപ്പരാ-
ജയമണഞ്ഞു മുടിഞ്ഞിതു നാട്ടുകാർ;
ഭയദവഹ്നിയിൽ വീഴുവതില്ല മാ-
ലിയലുമീയലുമീവിധമെങ്ങുമേ. ൩൬

അഗണിതാരി മൃഗൗഘമുള്ള നാട്ടിനെ-
സ്സുഗണമെത്തിമുടിച്ചു തുടങ്ങവേ
വിഗതവിത്തതപൂണ്ടു കുബേരരും
ജഗതി ഹാ! ഗതിഹാനിയെ നേടിനാർ. ൩൭

“ശരണമേവനമേകരു,തൊന്നുകിൽ-
ത്തരണ്മാരണമാരണമാരണം;
ത്വരയൊടൊത്തുദവാം ജനമല്ലതൻ-
ചരണമോരണ,മോടരുതാരുമേ.” ൩൮

കനമെഴുംഭടരിത്തരമോത്തു വൻ-
വിന മുറയ്ക്കു തുടർന്നു കാണവേ
മനസി ഭീതിയൊട്ടു കാട്ടിയനല്പമാം
വിനയമാ നയമാണെന്നോർത്തു നാട്ടുകാർ. ൩൯

കുടിലരാത്രിപചിഹ്നമെഴും പടം
വടിവിലാണ്ടു ദിനാന്തസമീരണിൽ
ഇടിവുതേടിന ദേവഗൃഹങ്ങൾമേൽ-
ക്കൊടികളാടി ക്ഷോഭയൊടെങ്ങുമേ. ൪൦

തെരുവുതോറുമണഞ്ഞു നിരന്തരം
പുരമദം പുലരും മുകിലപ്രഭ
അരുളിനാൻ പലപുണ്യജനങ്ങൾതൻ-
കരുതി മാരുതി മാറിടുമക്കൊട്ടും. ൪൧

തെരുതെരെച്ചുടുഘോര കഴുത്തിൽ നി-
ന്നുരുവിപോൽ മറിവേറെറാഴുകീടവേ
വിരുതുവിട്ടു പലത്തി പശുക്കളും
പുരുതമം രുതമന്നു ധരിത്രിയിൽ. ൪൨

പറവയിൽഗ്ഗുബരക്ക സമം ദയ-
ക്കറവു മർത്ത്യരിലേറിന ഭാവവും
തിറവുമാജിയിലാശയുമില്ലകം-
നിറയുമീറയുമീവിധമാക്കുമേ. ൪൩

അധിരണാവനി ദുസ്സഹദുഷ്ടതാ-
നിധികളഷ്ടഗൃഹേശചരർ നോക്കിലും
അധികമാം മദമോടരുളീടിനാർ
സുധിചരാധിപരാദ്ധ്യബലാണചിതർ; ൪൪

അവിരതം മലയാളമഹിക്കു ഹൃ-
ത്തവിയുമാറു മഹമ്മദവാഹിനി
ഛവി നിതാന്തമെഴും സികതാടവീ-
സവിധമാവിധമാശു ഗമിച്ചുതേ. ൪൫

അതിലണഞ്ഞൊരു കൈനില തീർത്തഹ-
മ്മതിയൊടാബ്‌ ഉടപാളി വസിക്കവേ
ഇതി വചസ്സു തദീശനിനാത്മജ-
പ്രതിമനോതി മനോരസമേറുവാൻ. ൪൬

"കരകവിഞ്ഞൊഴുകും കനിവാരുത-
ന്നരപെറും മല,യല്ല തുണയ്ക്കുകിൽ
വിരവിൽ നമ്മളെ വെന്നൊരു മർത്ത്യനും
സരസമീ രസ മീണ്ടിടുവാൻ പണി. ൪൭

ശ്രമമകന്നു കുലദ്രുവിൽ നൽപ്പുകഠം-
സ്സുമമിണക്കിയിതിൻപടി മേലിലും
അമലനാം നബിതൻ കൃപകൊണ്ടു നാ-
മമരണം മരണംവരെ മാന്യരായ്. ൪൮

പരർ കഥിപ്പൊരു കാഞ്ചനകാശ്യപീ-
ധരസമം പൊരുൾകിട്ടി; മുറയ്ക്കിനി
വിരവിലിന്നു പിടിപ്പിനൊരോമലിൻ-
കരതലം രതലംപടരാം ഭടർ. ൪൯

വിരുതിലുള്ളിനിണങ്ങിയ നാലു നൽ-
ത്തരുണിമാരെ വരിച്ചു യഥാസുഖം
ഒരുമപൂണ്ടു ഭുജിക്കണമേവരും
ഗുരുവരോരുവരോദിതമാം ഫലം." ൫൦

ഇതിമഹമ്മദസൈനികരോടു തൽ-
പതി കഥിച്ചതു കേട്ടു ഭയത്തൊടും
ക്ഷിതിഭരിപ്പൊരു റാണിയൊടെത്രയാ
സതികളോതി കളോക്തിയിലിങ്ങനേ. ൫൧

"ക്ഷിതിയിതിങ്കൽ വസിക്കുമിവൎക്കു നി-
ഷ്കൃതിമമാം കൃപവാച്ചൊരു നിന്നൊടായ്
സതി! പരം പറയേണ്ടിവരുന്നു സം-
പ്രതി പരാതി പരാശ്രയഹാനിയാൽ, ൧൨

സമരദക്ഷർ ഭടക്കിഹ വാണിടും
സ്സുമഹിളാവലിയെപ്പിടികൂടുവാൻ
ക്ഷമയകക്കുമൊരമ്മുകിലാഖ്യനാം
കുമതി സമ്മതി സമ്പ്രതി നല്കിപോൽ. ൧൩

ത്രിഭുവനങ്ങളിലും കിടയററിടും
സ്വഭുജവൈഭവമിമ്മടവാർകളിൽ
കുഭുജഗപ്പടി ദുഷ്ടതവാച്ചിടും
പ്രഭുവിവൻ ഭുവി വൻപൊടു കാട്ടുവോൻ, ൧൪

വിനയിതെങ്ങനെ ഞങ്ങൾ തടുക്കു; മി-
ജ്ജനമനാഥമസാരവധൂകുലം;
മനസി നിർദ്ദയനായ ഖലാഗ്രിമൻ
പുനരവൻ നരവന്ദ്യകുലേശ്വരി!. ൧൫

ശമനദൂതർകണക്കരിയോധരി-
പ്രമദമാരൊടെതിൎക്കിലിവൎക്കിനി
ക്ഷമയിൽ നിൻകൃപവിട്ടൊരുവസ്തുവേ-
തമരമാമരമാധിപയോധിയിൽ? ൧൬

പകയെഴുന്ന മഹമ്മദസൈനിക-
പ്രകരമേകിടുമീയഴലാകവെ
അകലുവാൻ തവ പത്തിവർ, ദേവി! രാ-
പ്പകലിതാ കലിതാദരമോൎക്കുവോർ." ൧൭

അവധിവിട്ടഴലാൻമനല്പമാ-
യവനിമേൽ മിഴിനീർമഴവീഴ്ത്തിയും
അവരുരച്ചു ഭയങ്കരമായിട്ടും
വിവരമാ വരമാനിനി കേട്ടുതേ. ൧൮

പ്രവരസൽഗുണനായ് സികതാടവീ-
ഭവനനായ് വിലസുന്നൊരു തങ്ങളെ
ജവമൊടങ്ങു വധത്തിയിതോതിനാ-
ളുവനതാവനതാന്ത ധരേശ്വരി. ൫൯

"പുകളെഴുന്ന ഭവാൻ മമ വംശമോ-
ടകലുഷപ്രിയമാണ്ടമരും വിധൌ
ശകലമിവ്യസനത്തിനു മൽപ്രജാ-
നികരമാകരമാകുവതെങ്ങനെ? ൬൦

വനിതമാർക്കുമനല്പമിവണ്ണമുൾ-
പ്പനിയണച്ചു മഹമ്മദസേനയാൽ
ഇനിയ നാടിതു കാന്തിവിഹീനമാ-
മനിശമാ നിശ മാറുകിലിന്ദുപോൽ. ൬൧

സുദതിമാരൊടു പോരിടുവാൻ മുതി-
ർന്നധമമാമുകിലപ്രഭുവാഹിനി
മദമൊടിന്നു ചരിപ്പതിനോർക്കുമി-
പ്പുടവി മോദവിമോചനഹേതുമേ." ൬൨

ഇണിനി റാണി പറഞ്ഞതു കേട്ടു സ-
ന്മണി മഹമ്മദമുഖ്യപുരോഹിതൻ
കണിശമായുരചെയ്തു ഗഭീരമാം
ഭണിതി താണിതി താമസമെന്നിയേ. ൬൩

"മനസി വേണ്ട ഭയം; മുകിലന്റെയീ
വിനകളം ഞാനതിശീഘ്രമൊഴിക്കുവൻ.
അനഘയാം ഭവതിക്കു നിനയ്ക്കിലി-
ജ്ജനതയാനതയാണനിശം ദൃഢം. ൬൪

പ്രജകളായിവരുള്ളളവിൽ ഭവിഷൽ-
ഭുജബലം തുണമെന്നു ധരിക്കണേ!
സുജനസംശ്രയ ഹേ! തുടരുന്നു നിൻ
ഭജനമിജ്ജനമിച്ഛയൊടെപ്പൊഴും." ൬൫

സുധിയിവണ്ണമരച്ചു പദം യഥാ-
വിധി നമിച്ചുവിടുന്നു തിരിച്ചുടൻ
അധിപനാം മുകിലാഖ്യപരാക്രമാം-
ബുധിയൊടാധിയൊടാവതു ചൊല്ലിനാൻ. ൯൬

"അവികലം പതിദേവതമാക്കുമം-
കവിയുമാധി വളർപ്പതിനാകിൽ
ഭുവി പൊഴിക്കുമവർക്കു തദീയമാം-
മവിനയം വിനയംബുദമംബുപോൽ. ൯൭

ക്ഷമയിലിന്നിബിതൻമതമവനും-
പ്രമദമാണ്ടു ഭജിപ്പതസംശയം,
ഭ്രമമകന്നവനെങ്ങനെയാകിലും
വിമലമാമലമാശയമക്ഷണം. ൯൮

രയമൊടാജിയിലന്യമതസ്ഥരെ-
ബ്ഭയമൊഴിഞ്ഞു വധിച്ചു ഭവൽഭടർ
ജയവെത്തെ മുഴക്കിയതില്ലയോ?
നിയതമായതമാനുഷപൌരുഷം. ൯൯

നരരനേകവിധത്തിലെഴുന്നൊരി-
ദ്ധരയിലിങ്ങനെ സാധുപരാഭവം
അരമണയ്ക്കുകയില്ല കദാന്നെഴും
പരമസാരമസാരമറിഞ്ഞവൻ. ൱

മതരഹസ്യമറിഞ്ഞു ഭവാൻ പതി-
വ്രതകളെത്തുണചെയ്യുകിലെന്നിയേ
അതനുകീർത്തിവധൂടി വരിപ്പതി-
ന്നിതരമാം തരമാണ്ടിടുവാൻ പണി. ൱൧

വിരുതൊട്ടും നിജപാണികൾകൊണ്ടു ന-
ട്ടുരുഫലങ്ങൾ പൊഴിപ്പൊരുവേളയിൽ
പെരുമയേന്തി വിളങ്ങിന സദൃശ-
സ്തരുവിനാരു വിനാശമണച്ചിടും? ൱൨

അകല്മഷം കടൽ നല്കിന തിങ്കളിൻ
സുകലയെബ്ഭ്രത! ദർശിനപ്പടി
ഇകലിൽനിന്നു കലങ്കനലബ്ധമാം
പുകളുയേ! കളയേണ്ടവനല്ല നീ. ൬൩

അമലനാം നിബിതൻ കൃപഹേതുവാൽ
കുറമാണ്ട ഭുജൽഭടർതൻ ബലം
ക്ഷമയിതിൽ പൊലിയേണ്ട പയോധിയിൽ
ദ്യുമണിയാമെന്നിയാറിന്റെ പിൻപുപോൽ," ൬൪

അറിവെഴും മൊഴിയിങ്ങനെ നീതിയും
നെറിയുമൊത്ത പുരോഹിതനോതവേ
മറിവുവിട്ടുമനസ്സിന്റെ ധാർഷ്ട്യവും
തെറിയുമാറിയുമാരിപു ചൊല്ലിനാൻ. ൬൫

"ഗുണഗണങ്ങളാം തികഞ്ഞുലകിൽത്തനി-
ക്കിണയെപടാത്ത പുരോഹിതരത്നമേ!
ഘൃണവരാൻ തുടരുന്ന ഭവൽപദ-
പ്രണതി താണതിതാമസബുദ്ധി ഞാൻ, ൬൬

സ്ഫുടമിനിബ്ഭ്രത! ഞാനല്ലവററ ന-
ല്ലുടയ നാടിതിൽ മേവിട്ടുവോളവും
വിടർ നടപ്പൊരു പാതകളൊന്നുമെൻ
ഉടരു തേടരുതേവമുരയ്ക്കുവൻ." ൬൭

ഒരുവിധത്തിലിവണ്ണമവങ്കൽനി-
ന്നൊരുവചസ്സു ലഭിച്ചൊരു തങ്ങളാൽ
പെരുത്തുസൌഖ്യമിയന്നു മതിക്കകം
പുരജയാം രജസ്വാണ്ട ധരേശ്വരി. ൬൮

ഒഴിയാതൊരു ബാധപോലെ മേലും
വഴിമുട്ടിക്കമരാതിസേനതന്നെ
കഴിവെന്നു ജയിപ്പതിന്നിതോർത്തും
മിഴിനീർവാർത്തുമഹസ്സുപോക്കി റാണി ൬൯

സ്പഷ്ടമരിവിജയത്തിൻ സ്മാരകസ്തംഭസമ്പ-
ത്തുടമയൊടുലഭിപ്പാനെന്നപോൽ സൈന്യനാഥൻ
ഉടനതുഭയമുള്ളിൽത്തഞ്ചിടും വഞ്ചിനാട്ടാ-
ക്കുടയണിയിവക്രൂടിച്ചേററു ഭേദപ്പെടുത്തി. ൬൰

ഒൻപതാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം:

പത്താം സർഗ്ഗം.

—:0:—

ആയിടയ്ക്കൊരുദിനാന്തസവാരി-
ക്കായി നൽക്കുതിരമേലൊരുനാളിൽ
സ്ഥായിപൂണ്ടു മുകിലപ്രഭുവർയ്യൻ
പോയിതുത്തരഹരിത്തിനെനോക്കി. ൧

വങ്കരപ്പിയലുമഞ്ജുവനാശ-
ത്തിങ്കലേറിയവനേറെ വിളങ്ങി;
ശങ്കവിട്ടരിയ മന്ദരശൃംഗ-
ത്തിങ്കലേറിയൊരു കാർമുകിൽപോലെ. ൨

ക്ഷേപമല്പമതിതീക്ഷ്ണവുമാകും
വാളരയ്ക്കവനിടത്തുപുറത്തായ്
കാലക്രൂടമിയലും രദമോളും
കാലകുണ്ഡലികണക്കു വിളങ്ങി, ൩

“തന്നസിക്കപരർ പിൻതുണയായാ-
ലുന്നതാവമതി വന്നു ഭവിക്കും.”
എന്നതോർത്തിടുമവന്നു സമീപം
ചെന്നതില്ല പരിചാരകരാരും. ൪

ചട്ട, കാൻശര, ചെരിപ്പു തലപ്പാ-
തൊട്ടതൊക്കയുമണിഞ്ഞൊരവങ്കൽ
പെട്ട ഭീതി നിമിഷത്തിൽ വളൎന്ന-
പ്പൂട്ടണം മുഴവനൊന്നുവിറച്ചു. ൫

അന്തകൻ മഹിഷമേറിവരുന്നോ?
ഹന്ത! കല്ക്കി ജയയാത്ര തുടൎന്നോ?
ചിന്ത കാണികളിലേവമുയൎത്തി-
ച്ചന്തമോടു കുതികൊണ്ടു തുരുഷ്കൻ. ൬

ശ്യാമളദ്യുതി പരസ്പരമേററി-
ബ്ഭീമമാം ഹയവുമാബ്ഭടരാട്ടും
രാമബാണതുലപൂണ്ടു ഗമിക്കും
രോമഹൎഷകരവേഗമവൎണ്ണ്യം, ൭

വാട, വാടി, മല, തോട്ടു, തടാകം,
മേട, മാടമിവ പിൻപുറമാക്കി
ഘോടകം ചെറിയ ചണ്ഡമരുത്തിൻ-
പാടവപ്പൊലിമപൂണ്ടു പറന്നു. ൮

ആമനുഷ്യനരനാഴികയോടി-
ച്ചാമഹാഹയമണിക്കില്ലവേകാൻ
കാമമോൎത്തുവഹ്ലദി; നൽപ്പുടയാളി-
ക്കോമനക്കതിര ജീവൻ തുല്യം. ൯

കട്ടിക്കൂട്ടമരയാൽമരമൊന്നിൽ-
ക്കെട്ടിവാജിയെയവൻ മരുവുമ്പോൾ
തട്ടിനിന്നങ്ങുമൊരു നന്ദനഭൂവിൻ-
മട്ടിലുള്ള മലർവാടിക കണ്ടാൻ. ൧൦

ആളിനീശനവനെബ്ബലമോട-
ന്നാളിലാസ്സുഭഗമാം സുമവാടി
കേളികോലുമൊരു കാന്തമിരുമ്പിൻ-
ധൂളിപോലെയതിലേക്കു വലിച്ചു. ൧൧

ആ നവാഭയുടെ നർത്തനഭൂവാം
സൂനവാടി മുകിലൻ ചിലരോതി
മാനവാഗ്ര്യഴമുമാഭിധയാകും
മാനവാഗ്ര്യയുടയെന്നുധരിച്ചാൻ. ൧൨

ഒന്നുനോക്കിടണമില്ല തരക്കേ-
ടെന്നുറച്ചു പടയാളികൾ പതുക്കെ
അന്നു നല്ലൊരു മലർത്തൊടിതന്നിൽ-
ച്ചെന്നുചേർന്നു കുതുകത്തൊടുകൂടി. ൧൩

മുന്നമേ ഗ്രീഷ്മമിണങ്ങി വസന്തം
വന്നണഞ്ഞ മലർവാടികയപ്പോൾ
പൊന്നനല്പതരഗന്ധമിയന്നാ-
ലെന്നപോലെ നിലവിട്ടു വിളങ്ങി. ൧൪

പേരുവായ്ക്കമൊരു മാധവയോഗം
ചേരുമുത്തമവനോദ്ദീതലക്ഷ്മി
ചാരുചൂതശരസൂതികയായി-
ത്തീരുമെന്നതിനു സംശയമുണ്ടോ? ൧൫

കാലമെങ്ങനെയതിൻപടിവേണം
കോലമെന്നു കരുതും സുമജാലം
ആ ലസൽസുരഭിയാമൃതുവിങ്കൽ-
ച്ചാലവേ സുരഭിയാം നിലയേന്തി. ൧൬

മന്നടക്കിയ മഹാൻ മലരമ്പൻ
തന്നനല്പബലകല്പനമൂലം
അന്നവോപവനഭൂമിയിലന്തി-
ത്തെന്നൽ തന്നരിയ റോന്തു തുടങ്ങി. ൧൭

പത്രവും കുസുമഭൂഷയുമാഭാ-
പാത്രമാം സ്തബകവാർമുലതാനും
തത്ര കണ്ടമലവു പൂണ്ടതു വല്ലീ-
ഗാത്രമൻപോടു സമീരകുമാരൻ. ൧൮

കണ്ടു കണ്ടു പുത്തുതാർന്നിരതൻമെയ്
പൂണ്ടവയ്ക്കുടയ നന്മണമേന്തി
അണ്ടർകോനമരവേശ്യകളിൽപ്പോൽ
വേണ്ടമട്ടു വിഹരിച്ചു സമീരൻ. ൧൯

കാണിയും ഹരിതസൂക്ഷ്മപടത്തിൽ-
ത്താണിടാതെ വിലസുംദലവായ്പും
ഘൃണിതൻ മുഖമൊടൊത്തൊരുപൂവും
ചേണിയന്ന പനിനീർച്ചെടിയേന്തി. ൨൦

കണ്ടകത്തെയുടലെങ്ങുമണിഞ്ഞും
കൊണ്ടതിന്നുപരി റോസസുമത്തെ
പൂണ്ടഹോ! ജനിയിൽനിന്നു ലഭിച്ചീ-
ടേണ്ട മുക്തിയുടെ മാതിരികാട്ടി. ൨൧

വണ്ടു, രാഗ, മൊളി, മാർദവവും കൈ-
ക്കൊണ്ടുവാണ പനിനീർക്കുസുമത്തെ
കണ്ടു വാടിയി,ലിളമ്മടവാറിൻ
ചുണ്ടു കാമിപടി, തന്മധുവുണ്ടു. ൨൨

ചിത്തജന്റെ പരമാത്ഭുതമാകും
വൃത്തമൊന്നുമൊരുപാട്ടുകൾപാടി
ഒത്തമട്ടു നവമാലികതോറും
മത്തരാം മധുപർ കേളികളാടി. ൨൩

ഒത്തു നല്ലൊരു വസന്തമൊടോരോ
കൃത്തുകാട്ടിന വനസ്ഥലിതന്റെ
മുത്തുമാല ചിതറുംപടി ഭാസ്സിൻ
സത്തുവാച്ചു കുടമുല്ല വിരിഞ്ഞു. ൨൪

ആ മലർക്കരയിൽ മുല്ല തനിക്ക-
ക്കാമഭൃപന്നരുളീടിനപോലെ
ഓമനപ്പൂത്തുമണപ്പുകളേന്തി-
ശ്ശ്രീമദത്തിനൊടു മുല്ല വിരിഞ്ഞു. ൨൫

ഉന്നതസ്ഥിതിയൊട്ടുത്തമവർണ്ണം
വന്നണഞ്ഞുമസുഗന്ധതമൂലം
കൊന്നതൻമലർ പഠിപ്പു ചുരുങ്ങും
മന്നനൊപ്പമയശസ്സു വഹിച്ചു. ൨൬

ഇത്തിരിക്കനിറമററിളമേൽ വി-
ണ്ണൊത്തിടും പൊടിയിലും ചലിയാതെ
പൂത്തിലഞ്ഞിമലർ ദ്വിധികോലും
സത്തിനൊപ്പമമതൻ ഗുണമേന്തി. ൨൭

നാലുപേർ യവമുണക്കിടുകിൽതൻ-
വാലുണക്കമെലിപോലെ മരിക്കും
ചേലുചേരും ബത! കാഴ്ചയിൽ മാത്രം
കോലുവോരു മലരേന്തി മെലിഞ്ഞു. ൨൮

സ്തോകമല്ല ഗുണമെങ്കിലു,മേറെ-
ല്ലോകമററൊരധികാരികടന്നക്കെ
ഹാ! കവിഞ്ഞ മണമാൻ ചിലക്കും-
പ്പൂകലക്കിയഴൽ ചമ്പകമേകി. ൨൯

വേരുതൊട്ടു മുടിയോളമശോകം
ചാരുവാം മലരണിഞ്ഞു ജഗത്തിൽ
ആരുമേ വിരഹിസംഹതിയിൽതൻ
പേരു കേട്ടിടരുതെന്നു ശഠിച്ചു. ൩൦

ആററിലുള്ള കനകപ്പൊടിനന്നായ്
നീററി നേടിയൊരു ഭസ്മമൊടൊപ്പം
മാററിയന്നു മണമേന്തിന മാന്താർ
മാററി മാരനു മഹാസ്ത്രഗമായി. ൩൧

ഉല്ലസൽസ്തബകവാർമുലയോമൽ-
പല്ലവാധരമിതൊക്കെയിണങ്ങി
നല്ല ചൂതവനിപൂങ്കുയിലിന്നു-
ള്ളല്ലൽതീർത്തു വധു കാന്തനെപ്പോലെ. ൩൨

വാടിടാതെ കുയിൽ പഞ്ചമരാഗം
പാടി; വണ്ടു വഴിപോൽക്കുഴലൂതി;
മോടിയിൽപ്പവനലാസ്യകനോടൊ-
ത്താടി വല്ലികൾ ദലാംഗുലി കാട്ടി, ൩൩

ചൂടിടും മലർ നിലത്തുതിരും മ-
ട്ടാടിടുന്ന പുതുതാം ലതതന്നെ
ഝടിതിൽ നോക്കിയ തരുപ്രിയമാപ്പൂ-
വാടിയിൽ തലകുലുക്കി രസിച്ചു. ൩൪

താരുതന്റെ പുതുതേൻ പനിനീരാ
മാരുതക്കുളിർകരങ്ങളിലേന്തി
പേരുവാച്ച മധുസംഗമഖേദം
തീരുമാറുപവനോപരി തൂകി. ൩൫

ത്തമവാച്ച വിലസുന്നൊരു മാവി-
ന്നോമനപ്പുതുമലർപ്പൊടിയാദല
കോമളൻ പവനമാണി കനക്കിൽ-
ക്കാമദേവനു നിവേദ്യമണച്ചു. ൩൬

ചാരുവാം മധുവനസ്ഥലികൾക്ക-
ള്ളോരു കേളിനിലയത്തിനു ചുറ്റും
ഭ്രൂരുഹപ്രസവധൂളികൾ മൂലം
മാരുതൻ വെള്ളിയടുത്തുണിയിട്ടു, ൩൭

ശർമ്മമേന്തുമൊരു മാധവലക്ഷ്മീ-
നർമ്മഗേഹമതു പാൽക്കടൽപോലെ
ഉന്മദനു മിഴിയിൽപ്പെടവേ തൻ-
മർമ്മമൊക്കെ മലരമ്പുകൾ കൊണ്ടു. ൩൮

"കള്ളമല്ലിതു മൃഗാംപ്പെരുമാക്കാം-
ക്കുള്ള നല്ലൊരു മഹാലയകളേയും
പൊള്ളയാക്ക, മിതിനൊപ്പമൊരേട-
ത്തുള്ളയാർണ്ണ മലർവാടികയില്ല. ൩൯

സൂനവാടിക മഹന്മദയോഷാ-
ധീനയെന്നതു നിരർത്ഥകവാക്യം;
ഊനമറ്റൊരിതു ഹൈദറികളേയും
മാനഹീനകളിലഗ്ര്യകളാക്കും. ൪൦

മക്കളും ചത്ത വിധവയ്ക്കു രമിപ്പാൻ
തക്കതല്ലിതതിനില്ല വിതർക്കം;
ഇക്കണക്കുപവനത്തെ വളർപ്പോ-
രക്കലേശമുഖി മറ്റൊരു നാരി." ൪൧

കൂലമറ്റൊഴുകിടും പുഴവെള്ളം-
പോലകത്തു പല ചിന്തകളേവം
സ്ഥൂലനാണ്ടിളകിടാതെ മഹാശ-
സ്സാലഭഞ്ജികകണക്കിനു നിന്നു. ൪൨

താരകൊണ്ടു നെടുനീളെ വിതാനി-
ച്ചോരു ചൂതരഥമേറിയനംഗൻ
മാരുതപ്രചലിതസൂതസമേതം
പോരുചെയ്യു മുകിലപ്രഭുവോടായ്. ൪൩

അത്തരത്തിലൊരു നൂപുരനാദം
ചിത്തരമ്യമതിമാർദ്ദവയുക്തം
ഉത്തമോപവനസീമ്നി ജനിച്ചു-
മ്മത്തനാശു സുധ കാതിലൊഴിച്ചു. ൪൪

ശങ്കവിട്ടു മലർവാടിയിലേതോ
മങ്കതൻ വരവുതെന്നു ധരിക്കെ
വങ്കരുത്തെഴുമവൻ തരുഷണ്ഡാ-
ന്തികത്ത് മൂത്തൊട്ടു മറഞ്ഞുവസിച്ചു. ൪൫

ചിത്രലേഖയൊടു ചേൎന്ന മൃണാളീ-
ഗാത്രമേന്തുമുഷപോലെ തദാനീം
തത്ര തൻ സഖിയൊടൊത്തൊരു തന്വീ-
ഗോത്രമൌലിമണി മന്ദമണഞ്ഞു. ൩൬

മുന്നിൽവന്ന കുസുമങ്ങൾ പറിപ്പാൻ
നിന്നിടും സുദതി പിൻപുറമൊന്നാൽ
തന്നിൽനിന്നു മിഴിയും മനതാരും
തോന്നിയോധനു പറിച്ചതുപോലെ. ൩൭

"അന്നിദാഘമതകന്നു തുഷാര-
കടന്നിൽനിന്നിനജ വാച്ചൊഴുകുന്നോ?
പിന്നിൽമിന്നുമൊരു മിന്നലൊടും മൽ-
സന്നികൎഷഭുവി കൊണ്ടൽ വരുന്നോ? ൩൮

ഓമനക്കനകപട്ടമതിന്മേൽ
ശ്രീമഹേന്ദ്രമണിപങ്ക്തി പതിച്ചോ?
ശ്യാമതാമരസകോമളദാമം
കാമനൻപിൽ മധുലക്ഷ്മിയണച്ചോ? ൩൯

കൈവിടാതെ പുതുതേൻ നുകരാൻ കാൽ-
പ്പൂ വിരിഞ്ഞു വരിവണ്ടിളകുന്നോ?
ആവിദഗ്ദ്ധമദനന്റെ നവാബ്ദ-
ശ്രീവിളഞ്ഞ തഴ മുന്നിലെഴുന്നോ? ൪൦

കണ്ടിവാർകുഴൽ ചുരുണ്ടിടതിങ്ങി-
ക്കൊണ്ടിരുണ്ടിതു കണങ്കഴലോളം
നീണ്ടിലഞ്ഞിമുതലാം മലർചൂടി-
ക്കണ്ടിടുന്നു; ശരി കാമിനിതന്നെ. ൪൧

ഒക്കമൊക്കമിവൾ ഭ്രൂഭുജയാമ-
ത്തെതക്കരംഗമിഴി, യെന്നിവൾമൂലം
മൂക്കു കണ്ണു ചെവിയെന്നിവയെപ്പോൽ
ത്വക്കുമെൻ രസനയും സുഖമാളും? ൪൨

മാറിനില്ക്കു. കഴലൊ! ലവമൊന്നെൻ.
ഹൈമവതീതൻ കനകസന്നിഭഗാത്രം
ക്രൂരീൽനോക്കണമെനിക്ക പുറംപോൽ-
ഴ്ചപ്പുറിട്ടാഴ്ക്കയി കരപ്പുകമേയും." ൧൨

എന്നുരയ്ക്കുമവൃ കാൺത നിലത്തിൽ-
ച്ചെന്നുചേൎന്ന മഴപോലെ വിരിഞ്ചൻ
കുന്നുതോററകചയോളെ നിബിഡപ്പുൺ-
പിന്നുനേക്ക മുഖമാക്കി നിരത്തി. ൧൩

കാലുതൊട്ടുതലയോളമതപ്പോൽ-
ച്ചേലുവാച്ച മുടിതൊട്ടടിയോളം
മേലുകീഴ പലവാറിതുനേത്ര-
ത്താലുമങ്ങനയെ നോക്കി ഭടാഗ്ര്യൻ. ൧൪

ഒന്നിനൊന്നധികമാമൊളിമേന്മേൽ
മിന്നിമിന്നി വിലസും തനനന്നായ്
മുന്നിൽനോക്കിയതുമട്ടൊരുപെണ്ണേ-
തെന്നിവണ്ണമവനോൎത്തു പകച്ചു. ൧൫

തിണ്ണമന്നില, നിറം, നട, നോട്ടം,
വണ്ണ, മാംഗ്യ, മുയരം, മുഖഭാവം,
എണ്ണമററിനിയുമേററവഴിക്ക-
പ്പെണ്ണവൻെറ ഹൃദയത്തെ ഹരിച്ചു. ൧൬

മൊട്ടയും ശിഖയുമെന്നൊരുഭേദം
മൊട്ടലക്കണവഹിപ്പവനുണ്ടോ?
വട്ടമിട്ടു വഴിപോലെ കറക്കി-
ക്കൊട്ടയാട്ടമവനാരെയുമൊപ്പം. ൧൭

ഏകനായുപവനത്തിനകത്ത-
ത്തീകലൎന്ന ഭടനന്തിയിൽ വേഗാൽ
പോകവേ തരമറിഞ്ഞൊരുനീച-
പ്പേകണക്ക പിടികൂടിയനംഗൻ. ൧൮

“പണ്ടുമിപ്പൊഴുമിവണ്ണമൊരംഗം
കണ്ടുമില്ലറിവു കേട്ടുമശേഷം;
രണ്ടുപക്ഷമിതിനില്ലൊരുപുണ്യം
കൊണ്ടു ഞാനിവിടെ യിപ്പൊഴുതെത്തി. ൯൦

ഒത്തുനീണ്ടിമയൊതുങ്ങി മഷിച്ചാ-
ത്തൊത്തു കാതിനവതംസകമായി
മെത്തുമാക്കുളിയാട്ടുമപാംഗ-
സപത്തുതിത്തമിഴി രണ്ടുമവർണ്ണ്യം. ൯൧

ലോലമായ ചിലപോലെ വളഞ്ഞും
നീലരോമമിടതിങ്ങി വിരിഞ്ഞും
ബാലതന്റെ പുരികക്കൊടിരണ്ടും
ചേലമന്മജയമാന്ത്രമുള്ളുന്നു, ൯൨

കാററിലാഞ്ഞിളകുമോരളിവൃന്ദം
തോററിടും കുരുനിരക്കതിരോടും
മാററിയന്നതിലകത്തൊട്ടുമൊക്കും
നെററികണ്ടു മനതാരിളകുന്നു. ൯൩

ഹാടകത്തിൽ മണിപണ്ട് കതിയിണങ്ങും
തോടകൊണ്ടു വദനത്തെ വിളക്കി
കേടകന്നു വിലസുന്നൊരുകാതിൻ
ജാടകണ്ടു ഹൃദയം തകരുന്നു. ൯൪

ഭ്രാന്തമന്നച്ചതരുണക്കതിമാത്രം
കാന്തമായ് മിനുസമായ് മൃദുവായി
ഹന്ത! കാണുമൊരു കപോലയുഗത്തിൽ
ചിന്തചെററു വിടുവാൻ പണിപാരം, ൯൫

ഞാത്തിനുള്ളൊരു പകിട്ടതിമാത്രം
മെത്തിടും രുചിരനാസിക കണ്ടാൽ
വൃത്തിനുള്ളബലമീശനുകൂടി-
പ്പൂത്തിനുണ്ടു പണയപ്പെട്ടുമല്ലൊ, ൯൬

കോപ്പിണങ്ങിയ മൃദുക്കനിമിത്തം
ചോപ്പിരട്ടിയെഴുമീയധരോഷ്ഠം
ഷാപ്പിലുള്ളൊരു പറങ്കിവയിൻപോൽ-
കാപ്പിയാക്കുവതിനെന്നിടകിട്ടും? ൩൭

ശ്രീതഴച്ചകളൂർപുഞ്ചിരിതൂകി-
ശ്വേതരക്തതയൊടും വരിയൊത്താ
കാതരാക്ഷിയുടെ പല്ലുകൾ പുത്തൻ-
മാതളങ്കുരുക്കണക്കു ലസിപ്പൂ. ൩൮

നൂല,കണ്ഠശര,മസ്ലിയൽ,പുത്തൻ-
നാലുപന്തി,മണിമാല,പതക്കം,
ചേലുയന്ന പലഭൂഷകൾ മററും
കോല്യമിങ്ങുളമതീവ മനോജ്ഞം. ൩൯

തങ്കമിട്ടു പണിചെയ്തൊരു കട്ടി-
ക്കങ്കണങ്ങൾ വിലസും കരയുഗ്മം
ശങ്കവിട്ടു മമ മെയ്യിലണച്ചി-
ട്ടങ്കിയാന്നുപുണരും ദിനമേതോ? ൪൦

റെവക്കയാം ഹരിതസൂക്ഷ്മപടത്താൽ
മേൽക്കണിഞ്ഞ കുളുർകൊങ്കകൾ രണ്ടും
അർക്കകാന്തിയിൽ വിളങ്ങിന ശീമ-
ച്ചക്കപോലെ ഹൃദയം കവരുന്നു. ൪൧

ഉത്തമാങ്ഗിയുടെ മദ്ധ്യമിതേല-
സ്സൊത്തനൽകനകകാഞ്ചിയണിഞ്ഞും
മേത്തരം കുസവുപാവു ധരിച്ചും
ചിത്തജാത്തിനിലവിട്ടരുളുന്നു. ൪൨

രോമപങ്ക്തി, ജഘനം, തരുണിക്കു-
ള്ളോമനത്തുട, കൺകുഴൽ, പാദം,
കോമളാവയവമിങ്ങനെ മററും
കാമനററ വശമായ് വിലസുന്നു. ൪൩

ചുററിഞ്ഞാ,നടവിതൊത്തു, കണക്കിൽ-
പററികാഴ്ച,മൊരുപോംവഴിയില്ല,
മററിനിപ്പുറവതെന്തു മുറയ്ക്കോ
തെററിയോ ഝടിതി കാണണമററം," ൩൪

ഇത്തരം ഹൃദി നിനച്ചു ഭടാഗ്ര്യൻ
ചിത്തഹർഷമൊടു നേത്രപുടത്താൽ
തത്തടിത്തനുവപുസ്സു നുകന്നാൻ
മത്തനാം കരി കരിമ്പുകണക്കെ. ൩൫

ചുണ്ടു,തൊങ്ക,കുഴൽ, മെയ്,പട,മഞ്ചം
പൂണ്ടു മിന്നുമൊരു തല്പവുവിങ്കൽ
ഉണ്ടു പഞ്ചവിധവർണ്ണസുകപ്പെൺ
മണ്ടുമുകതിഗുണമെന്നവനോർത്തു. ൩൬

തെല്ലുമില്ലതിലസംഗതമെന്നായ്-
ച്ചൊല്ലുമാറു സഖിതന്നുടെ മുന്നിൽ
അല്ലുതോററകുഴലാം ചെറുതാമൽ-
പ്പുല്ലുതന്നിണ പതുക്കെവിടുർത്തി. ൩൭

"കുട്ടി! നിൻെറ രുചിപോലൊരുവേഷം
കെട്ടി ഞാനിത വെളിക്കുകടന്നു;
പാട്ടിലെന്നെയൊരു പാവകണക്കി-
ട്ടാട്ടിയാലു, മതിനെന്തു വിളംബം? ൩൮

പോയതാംവഴിയടിക്കണമെന്ന്യ
നീയടിച്ചവഴിപോകുകയില്ല;
ആയതാട്ടെ, യിനിയും സഖി ചുമ്മാ
തായമാട്ടരുതു; മേൽപ്പണിനോക്കാം. ൩൯

വൻചിതയ്ക്കു പരിചോടിമരിപ്പാ-
നഞ്ചിടാതെസതിമാരണയുമ്പോൾ
അഞ്ചിതാംഗതതിമണ്ഡനമേവം
തഞ്ചിടുന്നതു നിസർഗ്ഗജമല്ലോ. ൪൦

അക്കണ്ണകിവള്ളമന്തിമമാകും
മെയ്ക്കലങ്കരണമാർന്ന മരിപ്പാൻ
ഇക്കേളോപവനഭൂവിലിദാനീം
പൂകയഹോ! പുരജയാം രുജപൂണ്ടു. വൃ൧

രാമമാർള തനുമണ്ഡനമെന്ന്യേ
കാമപൂജയരുതെന്ന മതത്തിൽ
നീമഹോത്സിക ചേർന്നിഹ തീരെ-
പ്രേമമററിവളെയിങ്ങനെയാക്കി. വൃ൨

ആട്ടെ, കീഴ്ക്കടെ കഴിഞ്ഞതശേഷം
പോട്ടെ, വേണ്ടതിനിയെന്തതുചെയ്യാം;
ചീട്ടെനിക്കു മരണത്തിന്നു നൽകി-
ട്ടേ മാരനതനുഗ്രഹമത്രെ.” വൃ൩

ആഴിപോലെ മിഴിനീരളവില്ലാ-
ത്തൂഴിയിൽ പെരുകവേ മൊഴിയേവം
തോഴി കേട്ടബലമാർക്കൊരു തങ്ക-
ത്താഴികക്കുടമൊട്ടുതരമോതി, വൃ൪

“ഒരോവസന്തസമയത്തിൽ മനസ്സ്വാ-
ദേവിമാം ചൂതശരപൂജകഴിപ്പാൻ
ആവധൂടിയനവദ്യഗുണൗഘം
കൈവളർന്ന കമിതാവൊട്ടു ക്ഷേമം. വൃ൫

എന്ന ശാസ്ത്രവചനം പഴുതാവി-
ല്ലെന്നറിഞ്ഞുപവനത്തിലിദാനീം
വന്ന നമ്മളും വഴിപോലതിശീഘ്രം
കന്നൽവില്ലന്റെ കാലിണക്കൂപ്പാം.” വൃ൬

ഏവമോർത്തുമളവങ്ങനെയെന്നാ-
യാവരാംഗിയരുമാചെയ്തു പത്തുകെ
പൂവറുത്തു തളിർമാമരമൂട്ടിൽ-
സ്സേവചെയ്തു മലരമ്പനെ മുററം. വൃ൭

വമ്പനല്പമിയലുന്ന യുവാവാം
ചെമ്പഴന്തിയനുയായികളോടും
ചമ്പകാംഗിയുടെ മുന്നിലൊരാട്ടിൻ
മുമ്പഹൊ! വൃകമൊടൊപ്പമണഞ്ഞു. ൮൮

“മൂന്നിനാറുമുഴമാസമുറയ്ക്കാൻ
തന്നിവൻതലവണങ്ങിയുമേതും
നിന്നിലില്ലലിവു; വീണ്ടുമിതാ ഞാൻ
മുന്നിലെത്തി, യിനിയെന്തു വിളംബം? ൮൯

മേലിൽ നിന്നെ വിടുകില്ല പറങ്കി-
ട്ടോലിയിൽക്കയറിയെന്നൊടു കൂടി
ചേലിലിന്നുനടകൊൾക, മടിച്ചാൽ-
പ്പാലിടഞ്ഞമൊഴി! മട്ടുകൾ മാറും.” ൯൦

എന്നുദുഷ്ടനുരചെയ്യൊത്ത വാക്യം
കുന്നുതോററകുചമാർമണി കേൾക്കെ
വന്നുവന്നിടുവതെന്തെന്നു നിനപ്പാൽ
നിന്നുനിന്നുനിലവിട്ടിളകാതെ. ൯൧

വായിലപ്പൊഴുതുശീലനിറച്ചാ-
സ്ഥായിയുള്ള സഖിതന്നൊടുകൂടി
ശ്രീയിയന്ന വധുവെപ്പിടികൂടി-
പ്പോയിടാനരിമുതിർന്നു ജവത്തിൽ. ൯൨

ഓമലിൻ വലതുകൈക്കു പിടിപ്പോ-
രാമനുഷ്യനവൾക്കമിടയ്ക്കായ്
ഭീമരിഷ്ടിയൊടൊരാളുടലേന്തും
കാമനെന്നവിധമൂക്കൊടണഞ്ഞു. ൯൩

രണ്ടുവെട്ടിലരിതന്നുടൽ വാഴ-
ത്തണ്ടുപോലരിയുമമ്പലവാനെ
കണ്ടു തൽക്ഷണമനല്പമമർഷം
കൊണ്ടു ചുററിലുമെതിർത്തമർ ചെയ്തു. ൯൪

ഷട്ടനല്പമിയലുന്ന കടന്നൽ-
ക്കൂട്ടമക്കരടിയോടു കണക്കും
വേട്ടനായൊടു മൃഗങ്ങൾ കണക്കും
മുട്ടരത്തൎണനോടമർ ചെയ്തു. ൯൫

കുത്തി വെട്ടിയരിപങ്ക്തിയെ വീരൻ
പത്തിനെട്ടു കുല ചെയ്തപ്പൊഴവകൻ
മെത്തിടുന്നൊരു നിരാശതമൂലം
കത്തിയോങ്ങി കളവാണിയെ നോക്കി. ൯൬

തണ്ടുതപ്പിയുടെ വാളുഴമക്കൈക്ക-
ത്തണ്ടുയൎത്തിയതു താഴ്വതിൽമുന്നേ
കണ്ടുനിന്ന മുകിലൻ നിമിഷാൎദ്ധം-
കൊണ്ടു വെട്ടിയതു വീഴ്ത്തി നിലത്തിൽ. ൯൭

ഓമലാളുടെ കഴുത്തിനുനേൎക്ക-
ബ്ഭീമമാമസി പതിച്ചതുനോക്കി
ഹാ! മരിച്ചു സതിയെന്നു വിചാര-
ച്ചാ മഹാൻ മഹിയിൽ മൂൎച്ഛയിൽ വീണു. ൯൮

ശേഷമുള്ളരികളെ ക്കുലചെയ്താം-
ഞ്ഞോഷമേന്തിന മഹമ്മദവര്യൻ
യോഷമാർമണിയെ വാജിയിലേററി-
ശ്ലേഷശായിനഗരത്തിലണഞ്ഞു. ൯൯

ബോധമാൎന്നളവടക്കലഭിഖ്യാ-
സൌധമാം പ്രിയ പെടായ്കനിമിത്തം
ഹാ! ധരോപരി പതിച്ചു കരഞ്ഞാൻ
യോധമുഖ്യനൊരുഭീരുകണക്കെ. ൧൦൦

കണ്ടുകുട്ടിയെരസജ്ഞതയടസ്സും
മുണ്ടുനീക്കമല്ലവായവരം വേഗാൽ
വണ്ടുത്തോററകുഴലാളെ മുസൽമാൻ
കൊണ്ടുപോയകഥയോധനൊടോതി. ൧൦൧

അമ്പാൎന്നോരവളൊടുതാനമാത്യനാകും
തമ്പാനെന്നരുളി മഹീശ്വരിക്കുമുന്നിൽ
വമ്പാളും വരഭടനെത്തി വൃത്തമന്നാ-
ളമ്പാടും പുരുതരശോകമോടുണൎത്തി, ൧൦൨

ഭ്രാതാവിൻസുതതന്റെയാഹരണവും
തൽപ്രാണസൎവ്വസ്വമാം
ശ്രീതാവും സചിവന്റെയാഗമനവും
യോജിച്ചുകേട്ടീടവേ
ജാതാതങ്കസുഖം ഭവിച്ച സതിയാം
തന്മാനസം വേനലോ-
ടേതാനും മഴയൊത്തുചേൎന്നൊരു
നിദാഘാഹസ്സുപോലായിതേ. ൧൦൩

പത്താം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനൊന്നാം സൎഗ്ഗം.

ചേലഞ്ചുംതൻമരുമകളൊടും നാട്ടുമാററാൾക്കീഴായ്-
ബാലന്മാരും ബത! ദയിതനും ബാന്ധവന്മാരുമേന്യേ
മാലത്യന്തം മനസി മധുരന്നേർവാണിയാം റാണിപൂണ്ടാൾ;
കാലക്കേടിൻ കടുതയിൽ നരൻ കാററിലെപ്പഞ്ഞിതന്നെ. ൧

വിശ്വസ്തത്വംപെരുമയൊടു സഗൎഭ്യാത്മജയ്ക്കാൎന്നതാപം
വിശ്വസ്തത്വംതടവിന വിശാലാക്ഷി വീണ്ടുംനിനയ്ക്കെ
അശ്വസ്ത്രീ തൽപ്രഥമപൃഥുകാന്തത്തിലാംപോലെതീൎന്നാൾ;
വിശ്വം നൂനം വിപദി നരകം വിഘ്നമില്ലെങ്കിൽനാകം, ൨

ദൈവത്തിന്നും ദയ മനുജനും തീരെ വേരററു പാതി-
ജ്ജീവൻവേറായ് ഭൃശമബലയായ് ഭീരുവായേകയായി
ഹാ! വൎത്തിച്ചും ഹരിണസദൃശാക്ഷിക്കു നൈരാശ്യമേതും
കൈവന്നീലാക്കമനിമണിയും ക്ഷത്രഗോത്രോത്ഥയല്ലേ? ൩

പാരാവാരപ്പടി പെരുകിടും പീഡയിൽപ്പെട്ടിരിക്കെ-
സ്സാരാധിക്യക്കളരി സചിവൻതന്റെ സാന്നിദ്ധ്യമന്നാൾ
ആ രാജസ്ത്രീക്കലിവൊടരികിൽച്ചെന്നു ബന്ദിക്കു ദൈവം
കാരാഗാരക്കതകുകൾ തുറന്നിട്ടിട്ടമട്ടു തോന്നി. ൪

പാരം ശുദ്ധപ്രകൃതിയൊടു നൽപ്രത്യയം ചേർന്നൊരർത്ഥ-
ശ്രീരഞ്ജിക്കും പെരിയപദമാർന്നുള്ളൊരാ നല്ല രാജ്ഞി
സാരൻമന്ത്രീശ്വരനൊടൊരുനാൾ സൽക്രിയാപൂർവ്വമിത്ഥം-
കാരം ചൊന്നാൾ കരളലിവിയറ്റുന്ന സന്ദേശവാക്യം. ൫

അല്ലേ മന്ത്രിപ്രവര! മതിമന്മൌലിയിൽച്ചേർന്ന വൈര-
ക്കല്ലേ! നിന്നെസ്സവിധഭുവി ഞാൻ കണ്ടതെൻ നല്ലകാലം;
ഇല്ലേവനും മുഴുവനുഴലായ്മന്നിൽ; വർഷാഘനത്താ-
ലല്ലേശീട്ടും നടുനിശയിലും കൊള്ളിമീനുള്ളതല്ലോ. ൬

എന്നോ നീയെൻസചിവ! തനതീനാടുകൈവിട്ടതന്നേ
നിന്നോടൊപ്പം നിയതമതുതൻ ലക്ഷ്മിയും പോയ്മറഞ്ഞു;
ഒന്നോർക്കുമ്പോളതുശരി, യമാവാസ്യനാൾ തിങ്കൾ പോയാ-
ലിന്നോളം നാമുലകിലൊരിടം ജ്യോത്സ്നയെക്കാണ്മതുണ്ടോ? ൭

വേലിക്കെട്ടറ്റൊരുവിളവിനെ സ്വേച്ഛപോൽ തിന്നഴിക്കും
കാലിക്കൂട്ടത്തിനുകിടയിൽ, നീ ദൂരെയായോരുകാലം
മാലക്കാണും മഹിയെ മുഴുവൻ മർദ്ദനം ചെയ്തുവല്ലോ;
വെയ്‌ലിൽച്ചെല്ലുന്ന മനുജർ തണലിൻ മേന്മയോർമ്മിക്കയുള്ളൂ, ൮

എന്താപത്താണതുമുതലെനിക്കെന്റെ മന്ത്രീന്ദ്ര! ചൊൽവാ-
നെന്താപത്തിന്നെലുകയെഴുതു, ല്ലെന്നുമുദ്യോഗവാർത്ത്,
ഹന്താപത്യങ്ങളുമവനിയും ഹാ! ഭവൽഭാഗ്യസത്തും
വെന്താളുമ്പ്ലത്തെഴുമിവളെവിട്ടാശുവേ പോകയായി. ൯

കന്യാലോകം കഴൽപണിയുമക്കാറണിക്കൂന്തലാൾ ത-
ന്നന്യാഗാരസ്ഥിതി വിധി നിനയ്ക്കാവതല്ലാവതുണ്ടോ?
ധന്യാത്മാവേ! സചിവ! തുടരെദ്ദൈവമെന്നോടു ചെയ്തോ-
രന്യായത്തിന്നവധിയുമതിന്മേലൊരപ്പീലുമില്ല. ൧൦

ഈവഞ്ചിശ്രീവസുമതിയുമെൻ ധന്യയാം കന്യയാളും
ദൈവം നേരേ വരികിലിനിയും കൈക്കലാം തക്കമില്ല;
ഏവം ചിത്തവ്യഥയൊടു വസിച്ചീടിലെന്തുള്ള ലാഭം?
യാവജ്ജീവം മഹിയിൽ മനുജക്കുദ്യമം ഹൃദ്യമല്ലോ. ൧൧

നേരം വൈകേണ്ടിനിയു,മുടനേ കോട്ടയത്തോളമൊന്നെൻ
സാരജ്ഞന്മാർക്കണിതിലകമാം സത്വരം പോയ് വരേണം;
വാരംവാരം വളരുമഴലാൽ വാടിഞാൻ വാഴ്വതെല്ലാം
ധീരൻതൽക്ഷ്മാരമണനറികിൽത്തീട്ടുമെൻകഷ്ടമററ. ൧൨

ഭാവംമാറ്റൊല്ലയിസചിവ! നീ ദൂതനായീടിലെന്റെ-
ശ്രീവത്സാങ്കൻതിരുവടിയുമിവേല പാർത്ഥനുചെയ്തു;
ധീവമ്പിക്കും പുരുഷർ മടിവിട്ടെന്തു വേഷം ധരിച്ചും
പാവങ്ങൾക്കായ്പ്പകലുമിരവും പാടുപെട്ടീടുമല്ലോ. ൧൩

പ്രാണിക്കൊന്നായ് ഭവജലധിതൻ പാരമെത്താൻകഴിഞ്ഞാൽ
ക്ഷോണിത്തട്ടിൽ സുലഭതചുരുങ്ങീടുമാ മുക്തിപോലെ,
കോണിൽച്ചേർത്താലരികളെ മുറയ്ക്കീയെനിക്കും ഭവാനും
പ്രീണിക്കും മട്ടരികിലവനിശ്രീയുമാസ്ത്രീയുമെത്തും. ൧൪

ഈരാജ്യത്തിൻനിലയുമിവർതൻ ശക്തിയും മററുമെല്ലാം
ധീരാത്മാവേ! സചിവ! നിതരാം നീയറിഞ്ഞുള്ളതല്ലോ;
ധാരാളംഞാൻപറകശരിയ,ല്ലാർത്തനേർനോക്കിടാഞ്ഞാൽ-
ച്ചോരാ,കൊല്ലക്കുടികയറുകിൽത്തുന്നൂശിവില്പാൻ ഞെരുക്കം. ൧൫

വാവിൽ ജൈവാതൃകനുവഴികാണിക്കുവാൻ കൈവിളക്കോ
രാവിൽപ്പൊട്ടിച്ചിറകൊടു പറക്കുന്ന മിന്നാമിനുങ്ങോ
ഭാവിക്കുമ്പോൾപ്പരിചൊടയി! തേ പാതചൊല്ലിത്തരാം ഞാൻ
ഭോവിദ്വൻ! നീ കൃപയൊടുപൊറുത്തീടുകെൻചാപലത്തെ.

പാലാഴിപ്പെൺകൊടി പുണരുമപ്പത്മനാഭന്റെ പാദം
ശ്രീലാഭാർത്ഥം ചിതമൊടുനിനച്ചുത്തരാശാമുഖത്തെ
ചേലായ് നോക്കിച്ചെരുതുവഴി നീ ചെല്ലണം; മുന്നിലപ്പോൾ
വേലാതീതപ്രഥജഗതിയിൽപ്പൊങ്ങുമാററിങ്ങൽകാണാം. ൧൭

ആരാം കുന്നിന്മകളുമമലശ്രീവിഭ്രതിപ്പൂമപ്പും
പേറുന്നോരപ്പെരിയനഗരം ഭൎഗ്ഗനെപ്പോലെ സേവ്യം;
ഏറാം മാലാന്നിട്ടമതിനിണങ്ങും നശ്ശൂന്യതാമെല്ലാം
മാറും കാലം മമകലമിതിൽ സ്ത്രീകളുണ്ടാകിലല്ലോ! ൮൮

പത്രം കാണാതൊരുവിടപിയോ പാലുനൽകാത്തമാടോ
ചിത്രം ചേരാതൊരു ഫലകമോ ജീവനില്ലാത്തമെയ്യോ
തത്രസ്ഥം മൽഗൃഹമിതുവിധം ലോകരോൎത്തീടുമാറായ്-
ക്ഷത്രശ്രേഷ്ഠാന്വയമിതു വധൂരിക്തമായ്ത്തീൎത്തുദൈവം. ൮൯

നിന്നാലുള്ളം പൊടിയുമവിടം വിട്ടുമുന്നോട്ടു വീണ്ടും
ചെന്നാൽക്കാണാമില്ലയിടമിതിഖ്യാതമാം ദേശമേകം;
അന്നാട്ടിന്നും ഭരണമൊരിളാഭൎത്തിതാൻ ചെയ്തതിപ്പോ-
ളെന്നാലെന്തസ്സുദതി സുകൃതക്കുമ്പു; ഞാൻ പാപരംഗം. ൯൦

തെന്നൽക്കാറ്റും തെളിവെഴുമിളന്തേനമൃന്മത്തഭൃംഗം
തൻനൽപ്പാട്ടും മട്ടുമലർമണച്ചാൎത്തുമൊത്തസ്ഥലത്തിൽ
ഉന്നമ്രാഭം പെട്ടമൊരുമലക്കാവിനാലിന്ദ്രിയങ്ങൾ-
ക്കന്നഞ്ചിന്നും സഫലത കലാവ്യല്ലോ! തേ സിദ്ധമാകും. ൯൧

അന്നൽക്കാന്തങ്കളമെഴുമിളാഭൃത്തു ഗോവൎദ്ധനം പോ-
ലിന്നപ്പുരിന്നിനിയ ഘനവാഹാരിഭീഹാരിയത്രേ;
എന്നല്ലെങ്ങും പ്രജകൾ വഴിപോലൈക്യപാശത്തിനാല-
മ്മിന്നൽക്കൊപ്പം മറയുമുദധിക്കുട്ടിയെക്കെട്ടിയിട്ടാർ. ൯൨

വാണീദേവിക്കുടയ നടനപ്പന്തലാം പന്തളാഖ്യ-
ക്ഷോണീഖണ്ഡം സുതചിരമതിന്നപ്പുറത്തുള്ളതല്ലോ;
നാണീയസ്സാം നൃപരുടെ സുധൎമ്മാദരം തത്രകണ്ടാൽ
താണീടും പോൽ നിജഹൃദി സുധൎമ്മാദരം യാതൊരാൾക്കും. ൯൩

കണ്ടത്തിങ്കൽക്കളയൊരിടമി, ല്ലൊക്കെയെട്ടിക്കുകാൎത്തൻ
മണ്ടയ്ക്കുള്ളാണരികൾ വരികിൽച്ചാക്കിലുൾപ്പെട്ടുപോകും;
ഉണ്ടങ്ങെങ്ങും ജഗരമൊടഹോ കുണ്ഡലം ചക്രവും കൈ-
ക്കൊണ്ടബ്ഭോഗിവ്രജ, മഹിഭയം തെല്ലുമൊന്നില്ലതാനും. ൯൪

ഭാമൽസത്വപ്രബലതയൊടുംവിഭ്രമശ്രീവിളങ്ങി-
ക്കാമം നന്മത്തരുളി വനഭാഗസ്സോത്ഥവർത്തിക്കമൂലം
ആമന്നിന്നില്ലണവുമുദധിച്ചേർച്ചയെന്നാലുമെന്നും
ധീമദ്വൃന്ദം നിയതമതിൽക്കണ്ടിടുന്നുണ്ട നിത്യം. ൧൫

ചേണാർന്നേവം വിലസുമവിടം വിട്ടു മുൻനോട്ടുചെന്നാൽ
കാണാംകാർഷ്ണ്യസ്സൂരിയ തിരുവല്ലാഖ്യകൈക്കൊണ്ടദേശം
ആണായുള്ളോർക്കധിവസതിയായഗ്ര്യമാം കേരളത്തിൻ
ഊണായുള്ളോരതിനശരിയായ്ട്ടൊരെയും രാജ്യമില്ല. ൧൬

പത്തിൽക്കൂട്ടുന്നവരെയവിനാം ചെയ്യുമോ, രെത്രഘോരാ-
പത്തിൽപ്പോലും പുകഴുപലരുമവോർ, വീരലക്ഷ്മീക്ചതെ
പത്തിക്കീററാൽപ്പരിലസിതമാക്കീടുവോ, രീടുവായ്പോർ,
പത്തില്ലത്തിൻ പതികളവിടെപ്പാർത്തിടുന്നുണ്ട വിപ്രർ. ൧൭

മുന്നാറം വിപ്രക്ഷിതിദയിതനാം ഭാർഗവൻ വീണ്ടെടുത്തോ-
രിന്നാട്ടിങ്കൽദ്ധരണിസുരർതാൻ ക്ഷത്രവൃത്തിക്കു യോഗ്യർ;
എന്നാലോചിച്ചവരെയവിടെ ബംഭ്രപരാക്കിച്ചമച്ചോ-
രന്നാലാസ്യന്നിയലുമചിതജ്ഞതചമത്യന്തരമ്യം. ൧൮

തെക്കംക്രൂറെന്നഭിധകലരുന്നോരു ചാതുർത്ഥമേറും
ദിക്കുണ്ടങ്ങേപ്പുറമതുഭവദ്ദൃഷ്ടിസന്തുഷ്ടിനല്കും;
മുക്കൾ നൂനം മുളകുകൊടിതൻ മൂലമന്നാട്ടിൽമുററും
മുക്കം ചിത്തം മുഴുവനെവനും മുൾപയോരാശിതന്നിൽ. ൧൯

അന്താപേതം പരധരണിഭൃൽപക്ഷവിച്ഛേദമേകി-
സ്സന്താനം പൂണ്ടഖിലസുമനസ്സേവ്യനാ, യപ്പ്രദേശം
വന്താപംതീർത്തുലകിന്നു, ജയന്തന്റെ കൂട്ടാൻനിത്യം
ഹന്താത്യന്തം ഗുരുധിഷണനാം ഭൂമഹേന്ദ്രൻ ഭരിപ്പൂ. ൨൦

മാറാതേററംമാഹിമയെഴുമട്ടിക്കവിട്ടാൽ വടക്കും
കൂറാംനാട്ടിൻപതികടം കതുകം കൂട്ടമുറംതട്ടിലാക്കും;
ആറാംശത്രുക്ഷതജമെഴുമപ്പുരിനുംശോണിതത്തിൽ-
ക്കൂറാന്നീടും കുലഗിരിസുതാകാമുകൻ കാവലല്ലോ. ൨൧

ദീനൎക്കായിട്ടിനമൻ നിജധനത്തു ദിപാളിവച്ചി-
ട്ടാനത്തോൽമു,ണ്ഡരവണി,വിഷ്ടക്കാപ്പി,ഭിക്ഷാന്ന,മേവം
ഉന്മനംചേരുംനിലയിൽ മുടിയാറായ വസ്തൂത്തുദേവൻ
സാനന്ദം, തേ സചിവ! സതതം സാധു സാധിക്കമിഷ്ടം. ൩൨

ശ്രീവത്സക്കോപ്പ്,രവണയുമാന്നാശ്ശു, വൈകുണ്ഠമോടും,
കൈരവന്നന്നപ്പടകം നിതരാം മാനസപ്പൊയ്കയോടും,
ആവന്മുക്താവലിയൊടുകലൎന്നുള്ള വക്ഷത്താടുമൊക്കം
ശൈവക്ഷേത്രം ഭുവനവിദിതം വസ്തുമിന്നാൎക്കു വൎണ്യം? ൩൩

ഭക്തക്കൂട്ടം വിഭവമൊടു വന്നെത്തുമട്ടിക്കിലെന്നും
ഭക്തക്കൂട്ടം വിഭവമെഴാതൊട്ടുങ്ങുന്നതോൎക്കുന്നനേരം
യുക്തം പാരം; മനുജനരസജ്ഞത്വ നാക്കിന്ന പാറാൻ
വ്യക്താ മാൎഗ്ഗം സ്വട്ടധമതിലെസ്സൗദ്ധ്യയുണ്ടൊന്നുമാത്രം. ൩൪

കാണാമങ്ങപ്പുറമുരുഗുണംപൂണ്ട ഭൂമണ്ഡലത്തിൻ
പൂണാം പൂണിത്തുറ, പുരമതപ്പൂമകംക്കുത്തരങ്ങോ
ചേണാൎന്നൂൎമ്മിക്കളിയശരിയാക്കുന്നൊരമ്മാടഭൂമി-
പ്രാണാധീശൎക്കുടയ പെരുതാം പൂൎവ്വപുണ്യപ്പുളപ്പോ? ൩൫

ചൂടുന്നില്ലേ തലയിൽമതിയെ? പ്പിന്നെനിത്യം വൃഷത്തെ-
ത്തേടുന്നില്ലേ? പരപുരമഠം തീൎത്തുവയ്ക്കുന്നതില്ലേ?
കൂടുന്നില്ലേ വിബുധൎപ്പതിവായ്ക്കസ്സേവചെയ്യാൻ? വിനച്ചാ-
ലിട്ടറിടുംനഗരമിതിൽനിന്നീശനെന്തോ വിശേഷം? ൩൬

ഭൂമാപിന്നെപ്പുകളെഴുമനന്തദ്വിജശ്രേഷ്ഠരും ചേ-
ന്നാമാന്യശ്രീപുരിയിൽവരവേ തപ്പിയാഗംനിമിത്തം
ഹാ!മാലേറും മനമൊടവിടത്തിങ്കൽ വൈകുണ്ഠലോക-
പ്രേമാവേശംമുഴുവനമകന്നെത്തി പൂൎണ്ണത്രയീശൻ. ൩൭

ഉള്ളംതുപ്പിപ്പെട്ടമൊരുകരം, സൽഗന്ധമേച്ച്, മുററും
വെള്ളക്കാർതൻപ്രിയത, കുമുദാഭോഗസന്ദായകത്വം,
കള്ളംവിട്ടപ്പുരിയിലിവയെപ്പൂണ്ടു നല്ലോരുരാജാ-
വുള്ളപ്പോൾ!ധാരയുടെയനന്താഖ്യയനൎത്ഥതന്നെ. ൩൮

മാടംമാടങ്ങളുമധികമാം മാടഭൂപാലർവർത്തി-
ച്ചീടുന്നോരന്നഗരമതിലംഘിച്ചു മുന്നോട്ടുചെന്നാൽ
വാടം വപ്രത്രം വലരിപുപുരത്തിന്നുമമ്മട്ടു മെച്ചം-
ക്കൂടും വെള്ളപ്പുളുപ്പുകളിയന്നോരു ഉശ്ശൃംഗം കാണാം. ൩൯

വെൺമാടങ്ങൾക്കൊഴുകുമഴകോ, തത്ര
വർത്തിക്കുമോമൽ-
പ്പെൺമാൻകണ്ണാൾമണികൾ തടവുംകാന്തി-
യോ, തൽഗുണത്താൽ
അമ്മാരന്നങ്ങടയപ്പുകളോ, ഹന്ത!
തൂമെച്ചരിവാഴും
സമ്മാന്യശ്രീപരിലസിതമാം ക്ഷേത്ര-
മോ, വാഴ്ത്തിടേണ്ടു? ൪൦

എന്നാലും വൈശ്രവണസുഖദം പിന്നെയീയക്ഷിമോദ-
ത്തിന്നാലംബം നിരവധിലസൽപുഷ്പകം തൽപുരത്തെ
മുന്നാൾനോക്കിപ്പണിതൊരളകയ്ക്കന്തികത്തിങ്കലല്ലാ-
തന്നാഗാലങ്കരണമരുളുന്നില്ലിതിങ്കൽകണക്കെ. ൪൧

കാമംനൽകാൻ കഴിവു കലരും കാമധാതാവിന്നമ്മോ-
രോമൽപ്പാദംതൊഴുതവിടെനിന്നൊട്ടുനാൾയാത്രചെയ്താൽ
ധീമൻ! കാണാം സവിധഭുവി തേ കർക്കടക്രോഡദേശം
ഭൂമധ്യത്തിൽപ്പുളുപ്പുകൾമരം പൂത്ത പൂങ്കാവുപോലെ. ൪൨

ചേലാർന്നീടും തദധിപർ കനംവാച്ച നിശ്ചഞ്ചലതാ-
ശ്രീലാസ്യത്താൽ ശിഖരികളെയും ഭൂരിഗാംഭീര്യയോഗാൽ
വേലാതീതപ്രഥപൃഥുലമാറാഴിയേയും ജയിക്കെ-
ശ്ശൈലാംഭോധീശപരപദവിയിൽപ്പ്രാപ്തതാശ്ചര്യമാണോ?

അംഗംകൊണ്ടാലവികലമനംഗാഭമാ,യധരത്തിൽ-
ത്തുംഗപ്രേമംപെരുകിടയാതെല്ലധരപ്രേമമെന്ന്യേ
ഭംഗംവിട്ടപ്രജകളെയിണക്കീട്ടുവൈരംനിരയ്ക്കും
വൻഗംഭീരക്ഷിതിപവരരാക്കെത്തുതോൽഭൂതിനൽകാ? ൪൪

അപ്പുത്ത്യാഖ്യൻപാടീ കവലയാനന്ദമുണ്ടാക്കിടുന്നോ-
രൊപ്പംപററില്ലമരന്മതിൻറട്ടു കോശംചമച്ചോർ,
കപ്പംനൽകും കവിമണി ജഗന്നാഥനമ്മട്ടു ശാസ്ത്ര-
വ്യുൽപത്തിശ്രീവിലസിയവനീകാന്തയെപ്പുൽകിടുന്നോർ. ൪൫

മങ്ങാതെന്നും മലർമകൾ മനംവച്ചു മാനിച്ചു മാനി-
ച്ചുങ്ങാടിക്കൊണ്ടമരുമൊരരങ്ങാകുമങ്ങാടിതന്നിൽ
എങ്ങാനുംചെന്നെതിരിടുവതിന്നേനമെങ്ങിടിലന്നേൻ
ചങ്ങാതിക്കാധനപതിസഹസ്രാക്ഷതാകാംക്ഷയുണ്ടാം, ൪൬

നേരംപോകാൻവഴിപലതുമുള്ളോരടിക്കിൽകടന്നാൽ
നേരാംപോകുംവഴിയറികയില്ലായ്കയാൽ വേഗമായ് നീ
ആരമ്യശ്രീനഗരമതിലംഘിച്ചു മുന്നോട്ടൊരല്പം
ദൂരംപോയ്ച്ചെന്നണയുക പുരശ്രേഷ്ഠമാം കോട്ടയത്തിൽ, ൪൭

ആമഞ്ജുശ്രീപുരിയെ വരണ്ണത്തിന്നു യോജിച്ചതാകും
ക്ഷേത്രമംപൂണ്ടും, നിരവധി നിശാന്തോപഭോഗ്യതപമാന്റും,
ശ്രീമത്താകുംപലപലപരിഷ്കാരമോടൊത്തു, മപ്പോ-
ള്ളോമൽകന്യക്കെതിർവടിവിൽ നീ കണ്ടുകാണ്മാട്ടമല്ലോ. ൪൮

കാമംകോട്ടയ്ക്കകമതിലെഴും സ്ത്രീകൾതൻചാരുവക്ത്ര-
സ്തോമത്തോടേററുടനടിബഹിഷ്കാരയോഗാന്നിമിത്തം
ഓമൽത്തണ്ടാർനിരവികലമായ് ഖേദമദ്ധ്യത്തിൽമുങ്ങി
ശ്രീമന്ദ്യംചാകുന്നതിനുമതിലും കാഴ്ചകാണേണ്ടതത്രേ. ൪൯

തീനിന്നായ് തൽപരിഖയിലെഴും നാഗനക്രങ്ങളോരും
മാനിക്കുംതൻമകുടമതുടയ്ക്കുമ്പൊഴൻപാററശേഷൻ
ആനിശപാസശ്വസനനിലവയ്ക്കുന്നമേകീട്ടവററിൻ
മേനിക്കൊച്ചൊന്നുരഗമതാം മൃത്തിമേൽച്ചാത്തിടുന്നു. ൫൦

സത്തുക്കൾക്കുള്ളകല്മഷവിചാരങ്ങൾപോൽപ്പോക്കമെമ്പാ-
ടൊത്തും, തത്സൽക്രിയകൾപടിനല്ലാസ്ഥിചാരം കലന്നും,
തത്തുംഗശ്രീഹൃദയസമമായ് സ്ഥൈര്യമാന്നും, മഹത്വം
മെത്തും വപ്രം വിമതഭയദം തത്ര വർത്തിച്ചിടുന്നു. ൫൧

തെല്ലും ക്രസാത്തമമമെഴും വൈജയന്തത്തെ ഞാൻഞാൻ
വെല്ലും മുൻപെന്നതിനൊടമരിന്നോർത്തു നാണല്പ്പാട്ടു പാടി
കല്ലും പൊന്നും പൊതിയവിലസും കമ്രകൂടങ്ങളോടാ-
മൊല്ലൂർകൊണ്ടുണ്ടവിടെയധികം രമ്യയാം ഹർമ്മ്യപങ്ക്തി.

ശ്രീമത്താകും സലിലമിരവിൽ ചന്ദ്രശാലേന്ദുകാന്ത-
സ്തോമം വർഷിപ്പുളവടിയിൽനിന്നായതുണ്ണും ഘനങ്ങൾ
ഭീമഗ്രീഷ്മത്തിലുമുദധിയെത്തള്ളി നീലാശ്മമംഭാ-
ഖാമഞ്ജുശ്രീസ്ഥനനിരതൻ ഭിത്തിമേൽപ്പാർത്തിടുന്നു. ൩൩

വൈരക്കല്ലാൽപ്പണിത മുറികൾക്കുള്ളിലക്പ്രകാശം
വൈരള്യംവിട്ടിരവുപകൽവാച്ചൊന്നുപോൽമിന്നിയാലും
ശ്രീരഞ്ജിയ്ക്കും കുലവനിതമാരന്തിനേരത്തു ലോകാ-
ചാരം ചിന്തിച്ചണിമണിവിളക്കത്രെ കത്തിച്ചിടുന്നു. ൩൪

ആരാൽ, ഗുച്ഛസ്തന, മല്ലികമാല, പല്ലവച്ചുണ്ടു, പിന്നെ-
ത്താരാരോമൽത്തനു, മുതലതൊക്കെ, യിതെല്ലാം തരംപോൽ
പാരാതന്തിപ്പുരമകളുകം പോന്നവരിൽച്ചേർക്കുമാരു-
ളാരാമാളിയ്ക്കു കമനിമയാമാർക്കുമേ തർക്കമില്ല. ൩൫

ശ്രീമാന്മാരാം തരുണരൊട്ടുഷോൻതതമാളികപ്യകോലും
വാമാവർഗ്ഗം വളരെവിലസീടുന്നൊരാ വായ്പുകൊണ്ടും
പൂമാതിൻനൽപ്പുതുമപുലരും പുഞ്ചിരിക്കൊഞ്ചൽകൊണ്ടും
ഭൂമാവോർത്താൽപ്പുരളി പുരികൾക്കുള്ള പൊൽപ്പൂണുതന്നെ.

ഭൂമാവേററം പെരുമളകയെപ്പിച്ചതെണ്ണിച്ചിടുന്നോ-
രാമാന്യശ്രീനഗരിയെ ഹരിശ്ചന്ദ്രവംശാബ്ധിചന്ദ്രർ
സീമാതീതപ്രഥയൊടവനം ചെയ്തു ചൈതന്യമേറും
കാമാരാതിക്കുടയ കഴലുൾച്ചേർത്തു വർത്തിച്ചിടുന്നു. ൩൭

ആ രാജന്യക്കിരിനിര പരാഭൂതിനൽകാൻ ബലത്താ-
ടാരാൽ നേരിട്ടടർത്തുടരവേ പോക്കിലിബ്ഭക്രകാളി
സ്ഫാരാസൂയാനപിതഹൃദയയായ്ത്തീർന്ന മട്ടിൽത്തദന്തം
പാരാതെത്തിച്ചതിനെയുഴറ്റിടുന്നു താൻതന്നെ ശീഘ്രം. ൩൮

വാണീടുന്നങ്ങവിടെയരിവംശാന്തകൻ, കേരളാഖ്യ-
ക്ഷോണീപാലൻ, യുവനൃപ, നസാമാന്യസൌജന്യപുഷ്ടൻ,
വാണീലക്ഷ്മീധരകളെ വശത്താക്കിയോൻ, കീർത്തിപീന-
ശ്രോണീനേത്രാഞ്ചലമധുകരാരാമമേശായമാനൻ, ൬൯

വാളിൻവായും നയനവുമൊരേനേരമാരക്തമാർന്നവാൻ,
കാളിപ്പെണ്ണിൻ കടമിഴി കളിക്കുന്ന കല്യാണരംഗം,
കേളിക്കോപ്പ്രാനരിയവിജയശ്രീയുമായ്, വാനിൽവാഴും
ധൂളിക്കൂട്ടം ദിശിദിശി പുകഴ്ത്തുന്ന ദോർവ്വീര്യമുള്ളോൻ, ൭൦

സർവ്വജ്ഞാംഘ്രിദ്വയമനുദിനം കൂപ്പുമവൻ, പൂക്കളമ്പാം
സർവ്വജ്ഞാരിക്കുടമയാമലം മൂർത്തിയാൽതീർത്തിടുന്നോൻ,
സർവ്വജ്ഞാഗ്രേസര, നവനിതൻ ഗണ്യമാം പുണ്യലക്ഷ്മീ-
സർവ്വസ്വം, മേ കുശലമരുളാൻ തക്കവൻ തർക്കമില്ല. ൭൧

(വിശേഷകം)

ആമന്നൻതന്നരമനയണഞ്ഞാതമില്ലാത്തനേരം
ധീമൻ! വഞ്ചിപ്രഥിതധരണീനാഥതൻ ദൂതനെന്നായ്
ആമന്ദംചെന്നരികിലറിയിക്കേണമക്ഷീണകാന്ത്യാ
സാമഞ്ജസ്യത്തിന്റെ സദനമായുള്ള സാരസ്വതത്തിൽ, ൭൨

സ്മേരാസ്യത്തോടമിതകരുണാംബുധാനാമധരിത്രീ-
സമ്രാട്ടാത്തശ്രവണയുഗളം സാവധാനം ഭവാനായ്
ആരാലേകുന്നളവിൽ വെള്ളിവായെന്റെ സന്ദേശവാക്യം
പേരാർന്നീടും പെരിയസചിവോത്തംസ! ശംസിക്കണം നീ.

“ദീനത്രാണത്തിന്ന ദിവസവും ദീക്ഷചെയ്വോരിലഗ്ര്യ-
സ്ഥാനംനേടിദ്ധരയിലരുളും ധന്യസൌജന്യരാശേ!
സ്യാനന്ദൂരം നഗരമവനം ചെയ്തിടും റാണി മാലാർ-
ന്നാനം കൈക്കൊണ്ടെഴുതിയറിയിക്കുന്ന സന്ദേശമേവം. ൭൪

പാരം കംസപ്രഭൃതിദിതിജാധീശപാശർക്കു വായ്ക്കും
ഭാരം താങ്ങാൻപടുതയൊഴിവായ്പ്പൂണ്ട പാഥോധികാഞ്ചി
ശ്രീരംഗേശൻതിരുവടിയൊടായ് സങ്കടം ചൊന്നതില്ലേ?
ധീരത്വംവിട്ടിവളുമധുനാ ത്വന്മഹാസ്ഥാനമേറ്റു. ൭൫

മന്നർക്കെല്ലാം മകുടമണിയാം മാന്യകീർത്തി ഭവാൻതാ-
നെന്നല്ലല്ലാതഖിലമകലാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടാക്കിടേണം;
ഇന്നന്യർക്കില്ലതിനുതര,മാവർഷകാലം വരുമ്പോ-
ളുന്നപ്പെണ്ണിന്നരിയശരണം മാനസപ്പൊയ്കമാത്രം. ൯൰

നല്ലാർ,മുഗ്ദ്ധാകുല,യബല,ഞാൻ ഭീരു,വാരുംതുണയ്ക്കാ-
നില്ലാത്തുള്ളാൾ,സ്വജന,മവനീഭർത്രി,ശത്രുക്കൾവാഴ്സ്ല്യാൾ,
എല്ലാം ചിന്തിച്ചിടണ,മഗതിക്കെത്തുമാപത്തുതീർപ്പാ-
നല്ലാതെന്തിന്നരചർ കണയും വില്ലുമേന്തുന്നു കൈയിൽ? ൯൧

സേതുസ്നാനപ്രവണമതിയായ്പ്പണ്ടുരാമേശ്വരത്തേ-
യ്ക്കാത്തുങ്ഗശ്രീതടവിന ഭവാൻ പോകവേ,വഞ്ചിനാട്ടിൽ
ചാതുര്യത്തോടരുളിയ മമ ജ്യേഷ്ഠനാദിത്യവർമ്മാ—
വേണ്ടുംവണ്ണം കരുതുവതിനും ദുർവ്വിധിപ്രക്രമങ്ങൾ! ൯൨

ഈവഞ്ചിക്ഷ്മാഗൃഹവലഭിയിൽത്താമസാക്രാന്തിനീക്കി-
ശ്രീവർദ്ധിപ്പിച്ചരുളിയ മഹത്താകുമാരത്നദീപം
ജീവസ്നേഹസ്ഥഗുണദശാശാലിയായിട്ടുമയ്യോ!
ദൈവദ്വേഷോൽക്കടപവനനിൽപ്പെട്ടുപെട്ടെന്നു കെട്ടു. ൯൩

ഉള്ളിൽത്തിങ്ങും വിഷമൊടു ജഗൽപ്രാണനെബ് ഭക്ഷ്യമാക്കി-
ത്തള്ളിക്കേറും മദമൊടു മഹാദുഷ്ടരാമെട്ടുവീടർ
കൊള്ളില്ലാക്കാം പലതുമതിനമ്മട്ടിലീവഞ്ചിഭൂമി-
ക്കുള്ളിൽപാർക്കുന്നിതു ബലിഗൃഹത്തിങ്കൽ നാഗാഷ്ടകംപോൽ,

ആരാണക്കൈക്കുവെന്നിയിതിൽഞാനമ്മയായ്ത്തീർന്നിതെന്നാൽ
വീരന്നിദ്ദുഷ്പുരുഷരതിൽവച്ചഞ്ചിനും മൃത്യുനൽകി;
ആറാത്തുള്ളോരഴലെരിപൊരിത്തീയിൽ വീണോരെനിക്കി-
ന്നാറായ്നിൽക്കുന്നതു മിഴിപൊഴിപ്പോരു കണ്ണീരുമാത്രം.

ചൊല്ലേറിടുംഫലമുതകുമാരരെന്റെ സന്താനമല്ലോ,
കില്ലേശിടാതരുളിന ഗുണംതഞ്ചുമീയഞ്ചുപിഞ്ചും
ചൊല്ലേണ്ടൊന്നും ശിവശിവ! ശഠൻ പൂമകൻതൻകടുങ്കൈ-
ക്കല്ലേറേൽക്കേക്കരുമനയിലാപ്പെട്ടു ഞെട്ടറ്റുവീണു. ൯൫

ശേഷിച്ചുള്ളാസ്സുതനെ നെടുമങ്ങാട്ടുകൊട്ടാരമെത്തി-
പ്പോഷിപ്പിക്കാനിവരൊത്തുടരവെ, നമ്മളാംതൻ നന്മതന്നെ
ദ്വേഷിച്ചീടും മുകിലനൊരുവൻ ദിഗ്ജയത്തിന്നു കൊട്ടി-
ഘോഷിച്ചേറ്റെബ്ബലമിരുതരം പൂണ്ടൊരുമ്പെട്ടണഞ്ഞാൻ.

എൻനാളെല്ലാമവനവശമായ്ത്തീർന്നു ധൂർത്തൻ തരത്തി-
ന്നെന്നാരോമൽസഹജസുതയെത്തന്നെയും ബന്ദിയാക്കി;
എന്നാലാവില്ലിതിന്നു പകരംവീട്ടുവാൻ, കാട്ടുതീ തൻ
സന്നാഹത്തെക്കരിമുകിലുപോൽത്തോട്ടു നിർത്തുന്നതുണ്ടോ?

എന്നാലാംമട്ടവനൊടു സമാധാനമോരോന്നുരച്ചു-
നെന്നാലെന്താശ്രമമൊരടവീരോദനംപോലെ തീർന്നു;
എൻനാവിന്നുംക്ലമമധികമായ്; വെട്ടുപോത്തോടു വേദം
ചൊന്നാലുണ്ടോഫല,മതുടനേകണ്ടി മാറിന്നുപായം. ൭

മുന്നേ ദുഷ്ടൻ, പ്രതിഭടനൊരാൾ
കീഴടക്കാനടുക്കാ-
ത്തിന്നേരത്തിൽജ്ജ്വലിതനയനോ-
ടൊത്തൊരൌദ്ധത്യമുള്ളോൻ,
പിന്നേടംവൻകൊതിയിളയിലും
പെണ്ണിലും പൂണ്ടിട്ടന്നോ-
നെന്നേ കാൎയ്യംവിഷമമിവനെ-
യങ്ങെതിർത്തുമോർത്താൽ വിവേകം? ൮

കൊള്ളേണം ചെറ്റലിവബലയിൽ, ക്കാലിൽ
മുള്ളൊന്നുകൊണ്ടാൽ
മുള്ളെപ്പറ്റീദൃഢമതുപുറത്താക്കുവാ-
നെന്നപോലെ
കള്ളരന്നോരിവനെയുടനേ മാന-
മൽസൂനുദിക്കിൽ-
ത്തള്ളേണം ഭോശനൊടുചിതം ശാസ്ത്ര-
മെന്നാപ്തവാക്യം. ൯

ഞാനോ, ബാലൻ മമ തനയനോ, പണ്ടുപണ്ടേ തുടങ്ങി-
സ്ഥാനോച്ചത്വം കലരുമൊരു മൽഗോത്രമോ, ശാത്രവാഗ്രേ!
ഈയെന്നോർക്കെല്ലാം മമത സമമായ് വേണ്ടൊരീ വഞ്ചിരാജ്യം
താനോ രാജൻ! തവ കരുണതൻ പാത്രമല്ലാത്തതിപ്പോൾ? ൭൭

ആണായാസ്ഥ്യപ്രഥിതമതസന്മന്ദിരം താങ്ങിനില്ക്കും
തൂണായ് രാജർഷിപദവി കൈക്കൊണ്ടിരിക്കും ഭവാനെ-
ത്താനാലംബിച്ചു മരുമൊരു ഞാൻ ധന്യയല്ലോ; ചകോരി-
ക്കേണാങ്കൻ തന്നുദയമതിലോ പട്ടിണിച്ചാകൽ പാരം? ൭൮

ദേവന്മാരും പശുനികരവും വിപ്രരും കൂടിയൊന്നായ്-
ദ്ദാവത്തീപോലെരിയുമഴലിൽപ്പെട്ടു ശിഷ്ടൻ ഭവാനെ
ഹാ! വന്നീടാൻ പലവഴി വിളിക്കുന്ന കേൾക്കുന്നതില്ലേ?
ദേവദ്യാത്മൻ! നിയതമവർതൻ നാവു താൻ കേവലം ഞാൻ.

വീർത്തുള്ളത്തൽക്കൊട്ടുമയൊരുമട്ടോതിനേൻ; ശേഷമെല്ലാ-
മോർത്തുള്ളത്തിൽ കൃപയൊടു ഭവാനെന്നെ രക്ഷിച്ചിടേണം;
നീർത്തുള്ളിക്കായ്ക്കരയുമതു താൻ ചാതകിക്കുള്ള ധർമ്മം:
പേർത്തും തത്തൃട്ടിൻ ശമനമതോ കൊണ്ടലിൻ കൈയിലല്ലോ."

ഈമട്ടോതുന്നളവലിവു തന്നുള്ളിൽ വാൾ പാണിയിൽപ്പോ-
ലാമന്നൻ ചൂണ്ടരിമദമഹാശാഖിതൻ വേരറുക്കാൻ
കാമം കൈക്കൊണ്ടുടനടി പുറപ്പെട്ടു നിന്നോടുകൂടി-
ദ്ധീമൻ! പോരും; സ്വജനകദനം ധീരരുണ്ടോ സഹിപ്പൂ?" ൮൦

ആവണ്ണമന്നയഗുണയാമുമയമ്മറാണി-
യേവം വചിച്ചവനു പോവതിന്നാജ്ഞ നൽകി;
ദൈവം പ്രമാണമഖിലത്തിനുമെന്നുറച്ചു
കൈവന്ന ധൈര്യമൊടു മന്ത്രിയുമങ്ങിറങ്ങി. ൮൧

ആരോമൽക്ഷിതിഭർത്രിതന്റെയരുളപ്പാടെന്ന ചേർന്നിട്ടും
താരോജോവിനയങ്ങൾ പൂണ്ടു തലമേൽ വാടാതെ ചൂടുന്നദാ
ധീരോദാത്തനമാത്യനന്നഗരിയെക്കൈവിട്ടു ശീഘ്രം ഗമി-
ച്ചോരോ ദേശമതിക്രമിച്ചൊടുവിലന്നൽക്കോട്ടയത്തെത്തിനാൻ.

അനവധിവിഷയങ്ങൾക്കപ്പുറത്തുല്ലസിപ്പോ-
രനഘരുചി വടക്കൻകോട്ടയംപട്ടണത്തെ.
വിനയനിധിയമാത്യൻ ബ്രഹ്മനിഷ്ഠമായ-
ട്ടിനമെതിരിൽ നിരീക്ഷിച്ചെത്രയും ധന്യനായാൻ. ൮൭

പതിനൊന്നാം സൎഗ്ഗം സമാപ്തം.

പന്ത്രണ്ടാം സൎഗ്ഗം.

വിശാഖവൽ ബലനിധി കേരളാഖ്യനാം
വിശാംപതിക്കുടയ വിശിഷ്ടമന്ദിരം
വിശാലഹൎമ്മ്യമണിമയമൌലിയാം കലാ-
വിശാരദൻ സചിവനു ദൃഷ്ടിലക്ഷ്യമായ്. ൧

അനന്തതിൻ കുറവുമകന്നതിനിൽക്കുവാ-
രനന്തനല്ലൊരുമദവും തകൎപ്പതായ്;
അനന്തമാൎന്നിട്ടമൊരു ശൃംഗപങ്ക്തികൊ-
ണ്ടനന്തമായിട്ടുമൊളിപൂണ്ടിടുന്നതായ്; ൨

കദൎയ്യർതൻ കരഗതകല്പശാഖിയായ്-
ക്കദൎത്ഥിതൎക്കഭയദദേവപാണിയായ്;
സദംഭഹൃത്തുടയ ഖലൎക്കു ദുൎഗ്ഗമായ്;
സദഗ്ര്യർതൻ സംഹതിവിഹാരരംഗമായ്; ൩

പരസ്പരം പകവെടിയും പയോധിജാ-
സരസ്വതീസഖികൾ സദാ കളിപ്പതായ്;
നരൎക്കെഴും നയനപുരാണപുണ്യമാം
സുരദ്രുവിൻ സുമഫലിതസൂനമാധുരിയായ്; ൪

കടകദ്വാനരിയ ഗിരിക്കുമുള്ളൊരു-
ങ്കടക്കിടും പുറമതിൽചുററിടുന്നതായ്;
കടൽക്കെഴും തിരനിരപോലെ കാളിതൻ
കടക്കയൽക്കരിമിഴിയാടിനില്പതായ്; ൫

ഉരയ്ക്കുവാസ്പുടയ കലയ്ക്കുഴന്ന മാ-
റ്ററുരയ്ക്കുവാൻ നികഷദൃഷൽപ്രകാണ്ഡമായ്;
പരംപരാജിതപരിപന്ഥിഭൂമിഭൃൽ-
പരംപരാപരിചരണൈകധിതാഭമായ്; ൬

മയന്റെയും മനതളിർ ശില്പശൈലിയാൽ
മയ്ക്കിട്ടും മഞ്ജുമഹേന്ദ്രമന്ദിരം
വിയത്തിലും വിളിവിളയുന്ന മട്ടിനാ-
ലുയർത്തിയസ്സചിവനദഭ്രസമ്മദം. (കുളകം) ൭

പടയ്ക്കുകെല്പേറിയൊരു പാണിയാൽ ദ്രുതം
നടയ്ക്കുഴും നരപതിസൌവിദവ്രജം
കടക്കവാനനുമതിനല്കിയുള്ളിലെ-
ക്കടക്കമൊന്നമലനമാത്യനെത്തിനാൻ ൮

പരപ്പെഴും തദജിരഭുവിൽ വീരർതൻ
കരപ്പയിററരിയൊരമാത്യനട്ടിനം
ഒരല്പവുംകുറവുപെടാതെ മേനിമേൽ
നിരപ്പിലുൽപുളകതനുത്രമിട്ടതേ. ൯

ഇരമ്പിനാൽപ്പണിതൊരു കട്ടിയുണ്ടയെ-
ത്തെരിമ്പിനും ശ്രമമിയലാതെ കൈകളാൽ
വരിഷ്ഠനാമൊരുഭടനാശുധൂളിയായ്
ഞെരിച്ചു കെല്പൊട്ടു റവലഡ്ഡു പോലവെ. ൧൦

മലർന്നിട്ടുന്നൊരുകടമല്ലയെന്നപോ-
ലലക്ഷ്യമാ,യരിയൊരു സ്ഥിരലക്ഷ്യകം
ബലംപെടും പരഭടനെയ്തുവിട്ടനൽ-
ക്കലംബമൊന്നതിരഭസാൽത്തുളച്ചതേ. ൧൧

ഒരാൾ വിടുന്നൊരു ഗരലിപ്തമാം ശരം
ത്വരാന്വിതം നിടിലതടത്തിലേൽക്കവേ
പവിത്രമാം മൃഗമദചിത്രകം ധരി-
ച്ചൊരാവിധം വിലസി നിരാകുലം പരൻ. ൧൨

വലാഹകപ്പടി വരുമാനതൻ മഹാ-
ബലാനചിതം രദനമുരസ്സിനാൽ സ്ഫുടം
ഖലാത്തിദൻ പരമടനേററു കട്ടിയാം
ശിലാതലം ചെറിയൊരു സൂചിപോലവേ, ൱൩

പിണങ്ങി നേക്കതിചപലം കുതിച്ചുപാ-
ഞ്ഞണഞ്ഞിടും കുതിരയെയന്യസൈനികൻ
ക്ഷണം കടുത്തൊരു ചെറുതനാക്കിനാൽ വെറും
തൃണംകണക്കതിനുടെ പാട്ടിൽ നിർത്തിനാൻ. ൱൪

പരന്തപൻ പരനസികൊണ്ടലക്ഷ്യമായ്-
പ്പരപ്പെഴും കഠിനദൃഷത്തുവെട്ടവേ
തരത്തിലഗ്ശില നടുവിൽപ്പിളന്നുപോയ്
നിരന്തരം വെടിനിരയേററപോലവെ. ൱൫

നവായുധപ്രജവു, മതിൻപയിററിനാ-
ലവാപ്തമാംപുകഴുമബ്ദലൈഘവവും,
ജവാലവന്നതുല്ലി വിഹാരയോഗമ-
ന്നവാച്യമാം ഹൃദയകുതൂഹലാബ്ധിയിൽ. ൱൬

കടന്നുതൽസ്ഥലി, മവനൊട്ടദ്ദൂരമേ
നടന്നുചെന്നളവു, തെളിഞ്ഞു ജിഹ്മഗമേൽ
സ്ഫുടം ഞടിപ്പുതിനജകാന്ത സന്തതം
ത്തുടന്നിടുംകവികുലമക്ഷിലക്ഷ്യമായ്. ൱൭

സുപർവ്വവധൂധരസുധാമദച്ഛടാ-
വിപര്യയം വിരവിൽ വരുത്തിടുന്നതായ്;
സുപർവ്വവിധൂതിമുഖശീതളാംശുവിൻ
വിപക്ഷധുർവ്വഹത വിശങ്കമുററതായ്; ൱൮

പുരാരിതൻ ജടയെ വെടിഞ്ഞു പാഞ്ഞിടും
സുരാപഗയ്ക്കെഴുമൊരൊഴുക്കുതോററതായ്;
പരാഭമാം പ്രകൃതിവധൂഗൃഹാന്തരം
തപരാനചിതം മനുജനുകാട്ടിടുന്നതായ്; ൱൯

ശരിക്കു നൽസഹൃദയർതൻ ശിരസ്സാട്ടം
വരിഷ്ഠമാം ഹൃദയമിളക്കിടുന്നതായ്;
ധരിത്രിയിൽപ്പുകളുടൽത്തി,ത്തവന്ധ്യമാം
വിരിഞ്ചിതൻ വിധിയെ വിലക്കിടുന്നതായ്; ൨൦

കിനാവിലും കദനമൊഴിച്ചു ദേഹികൾ-
ക്കനാരതം നിഭൃതസുഖം കൊടുപ്പതായ്;
ഘനാഘനം ചൊരിവൊരു വാരിധാരയോ-
ടനാമയം സകൃഷകമോതിടുന്നതായ്; ൨൧

സരത്തിൽ വാഃസ്ഥാരു വരമൌക്തികൌഘവും
ശരത്തിൽ മിന്നിടുമൊരു താരജാലവും
ഉരത്തതാം മധുവിലെഴും മധൂളിയും
തരത്തിൽ വന്നടിയിണക്കുപ്പിടുന്നതായ്; ൨൨

മഹോദധിക്കുടയ തരംഗമാലതൻ
സഹോദരസ്ഥിതിയെ വിളിച്ചുചൊൽവതായ്
അഹോ! ലസിച്ചിതുള്ളിന സൂക്തിപങ്ക്തിതൻ
ഗൃഹോൽഘമാം രസനയവർക്കുകൈവശം.(കുളകം) ൨൩

അനാരതം കൃതികളുതിർത്തു സദ്യശോ-
ധനാർജ്ജനം തുടരുവൊരക്കവീന്ദ്രരെ
ഘനാദരത്തൊടു പരിപന്ഥിവാഹിനീ-
വിനാശനക്ഷമനവനാശുകുപ്പിനാൻ. ൨൪

ക്വചിൽത്രയീപടുതപെടും ദ്വിജാതിമാർ;
ക്വചിൽ കളസ്വരമിയലും കുശീലവർ;
ക്വചിൽ കലാകുശലതയാർന്നശില്പിമാർ:—
വിചിത്രമക്ഷിതിപവിശിഷ്ടമന്ദിരം. ൨൫

ധ്വനസ്സുട്ടുതവർകളെ. മുന്നിൽ നിൽക്കുമാ-
മൻഷ്യർതൻ പതിയൊരുവേത്രിമുഖമായ്
അനക്ഷണം കുതുകമുയന്നൊരപ്പുമാ-
ന്നനുജ്ഞ തന്നരികിൽവരാൻ കൊടുത്തുതേ, ൨൬

നരോത്തമൻ മരുവുകകൊണ്ടു ധന്യമാ-
മൊരോമനപ്പുത്തുമണിമാളികയ്ക്കകം
വിരോധമററനുചരവാക്കിനാൽ ദ്വിഷ-
ന്നിരോധകൻ സചിവനൊടൻ കരേറിനാൻ. ൨൭

മഹസ്സുവാച്ചൊരു പുരശ്രീപുരന്ധ്രിയാം-
ക്കഹന്തതൻ വിലസിതമാകുമന്നൃപൻ
സ്വഹസ്തനാം സചിവനരിച്ചുയന്നിട്ടു-
ന്നഹപ്പ്രതിക്കടെയൊരു ലീലകാട്ടിനാൻ. ൨൮

അനാദരം സ്വതന്ത്രവിലാസ കന്ദുക-
സ്തനാഢ്യയാം ശിവയെ വശീകരിയ്ക്കുവാൻ
വിനാശമുറെറാരു വിഷമേഷുവിന്റെ മെയ്
പിനാകിപൂണ്ടതുപടി മിന്നി മന്നവൻ. ൨൯

ഹലാഹലംപെട്ടമഹിതോററബാഹുവും
കലാചലൽക്കൊട്ടുമുഴിയൊത്തചിത്തവും
ശിലാതലം പണിയുമുരസ്സുമദ്വിഷൽ-
കുലാകുലസ്ഥിതിദനിൽ മന്ത്രികണ്ടുതേ. ൩൦

തടിച്ചുനീണ്ടൊളിയൊട്ടുരുണ്ടുരുക്കകൊ-
ണ്ടടിച്ചുതീർത്തൊരു പരിഘത്തൊടൊപ്പമായ്
ഘടിച്ച ദോർയ്യുഗമതുകാൺകിലാശു കൈ-
കടിച്ചിട്ടും ഹരിഹയസൂനു പാൎത്ഥനും. ൩൧

പിണങ്ങുവോൎക്കശനിശനിതചമാൻ റകൈ-
വണങ്ങുവോൎക്കമരമരത്തൊടൊപ്പമായ്
കിണങ്ങളാമണികളണിഞ്ഞു വൻകൊഴു-
പ്പിണങ്ങുമബ്ഭുജയുഗമുല്ലസിച്ചുതേ. ൩൨

ശരിയ്ക്കുതന്നരിഹതിയാൽ പ്രസിദ്ധനാം
ധരിത്രീതൻപതി പുരുഷോത്തമൻ ജവാൽ
വരിച്ചിട്ടുന്നൊരു ജയലക്ഷ്മിയാം സുഖി-
ച്ചിരിപ്പതിന്നരുളിയവന്റെമാറിടം. ൩൩

പരക്ഷമാപതിശരവ്യം പ്രസൂനമാ-
മുരസ്സു തദ്ധരണിവധൂടി താന്തയായ്
നിരന്തരം രഹസി രമിച്ചുറങ്ങിടു-
ന്നൊരന്നവപ്രസവവിശാലമഞ്ചമായ്. ൩൰൪

വിരിഞ്ഞുയർന്നരുളിന ഫാലപട്ടവും
ശരിക്കുനൽശ്രവണമണഞ്ഞ നേത്രവും
വരിഷ്ഠമാം ഗളവുമിയന്നൊരന്നൃപൻ
ഹരിച്ചിതാസ്സചിവവരന്റെ മാനസം. ൩൰൫

അസഹ്യമാം നിദ്രയിലുമല്പമാടല-
റ്റസംശയം വിലസുമവന്റെ കാഴ്ചയാൽ
പ്രസന്നനാം യുവനൃവരൻ തദാഗമ-
പ്രസക്തികേൾപ്പതിനു കൊതിച്ചു ചൊല്ലിനാൻ. ൩൰൬

“വരാമിതാരൊരു യുവമൃതനെന്നുചൊ-
ന്നൊരാളഹീശ്വരപുരരാജമന്ത്രിയോ?
പുരാ പരം പരിചിതനായിട്ടും ഭവാ-
നൊരാപ്തനെന്നിവനെ നിനച്ചിടേണ്ടയോ? ൩൰൭

ഭവാടവീതടദവവഹ്നിഹേതിയാം
ഭവാനിതൻ പരമകൃപാബലത്തിനാൽ
ഭവാനിരിപ്പൊരുവിഷയം ദ്വിഷൽപരാ-
ഭവാദിചേത്തഴകിൽ വിളങ്ങിടുന്നുവോ? ൩൰൮

അടക്കമെറ്റിവനൊരു സേതുയാത്രപോ-
യിടച്ചു പണ്ടവിടെയമന്നു മന്നവൻ
കടക്കുവാൻ പണിപെരുത്തുള്ള മാറ്റലർ-
ക്കടൽക്കെഴും മറുകര കണ്ടിടുന്നുവോ? ൩൰൯

അനാവിലപ്രകൃതിപശുക്ഷമാസുര-
ക്കനാമയം നിയതമിയന്നിടുന്നുവോ?
അനാരതം പ്രജകളവാപ്തകാമരാ-
യനാകുലസ്ഥിതിയെ വഹിച്ചിടുന്നുവോ? ൪൰

ദ്വിഷൽഭുജദ്രുമകുഠാരമാം ഭവാൻ
ദ്വിഷൽഭുജപ്രൗഢിയെ രണത്തിൽ നേടവേ
വിഷണ്ണതയ്ക്കൊരുവഴിയെന്തു? ഭോഗിതൻ
വിഷത്തിനാൽ ഗരുഡനു വീര്യനാശമോ? ൪൧

തമസ്സുതൻ വദനമണഞ്ഞ തിങ്കളിൻ
സമത്വമാർന്നിട്ടുമൊരു താവകാനനം
അമംഗലം ഹതവിധി കൈവളത്തിയെ-
ന്നമന്ദമായരുളുവതുണ്ടു സാമ്പ്രതം.” ൪൨

ജയംലഭിപ്പൊരു ജഗദീശനിത്തരം
നയത്തൊടും നവരസഭാഷിതത്തിനാൽ
കയത്തിൽ നിന്നകമലർ കുന്നിലേററവേ
ഭയത്രപാവിവശത വിട്ടു മന്ത്രിയേ. ൪൩

അമാത്യനപ്പൊഴുതുമശമ്മറാണിത-
ന്നമായമായിട്ടുമൊരപേക്ഷയാകവേ
അമാഗ്രണൈവിലസിട്ടമക്ഷിതീശനോ-
ടീമാന്തമററമാഥി കഥിച്ചു ഖിന്നനായ്. ൪൪

പുരാത്യയത്തിൻ തുടരുന്നവേളയിൽ-
പുരാൻ ഹരൻ ഹരിപുരുഹൂതപൂജിതൻ
പുരാ തുറന്നൊരു നിടിലാക്ഷിപോലെ തൽ-
പുരാവനപ്രിയസുതദൃഷ്ടി തീൻതേ. ൪൫

രദങ്ങൾകൊണ്ടധരപുടം കടിച്ചുകൊ-
ണ്ടദംഭമാമമരിശമിയന്നൊരന്നൃപൻ
ഉദഞ്ചിതഭ്രുകുടിഭയങ്കരാസ്യനായ്
വിദഗ്ദ്ധനാം സചിവനൊടോതിനാനടൻ. ൪൬

“ചരാചരസ്ഥിതികരനംബുജേക്ഷണൻ
പരാൽപരൻ പ്രകടിതയോഗനിദ്രനായ്
നിരാകുലം വിലസിന വഞ്ചിയെദ്ദ്വിഷ-
ദ്ദുരാപമെന്നനലിനമോർത്തിരിപ്പു ഞാൻ. ൪൭

ദയാപയോനിധി ദനുജാരി ശേഷനിൽ
ശയാനനാം സരസിജനാഭനോൎക്കുകിൽ
ജയാപ്തി കൈവരുവതിന്നതു ദീനനും
പ്രയാസമി,ല്ലവനുടെ പാദമാശ്രയം. ൪൮

തിരിക്ക നാമുടനടി പോരി,നൊന്നുകിൽ
സ്ഫുരിക്കു കീൎത്ത്യബല കളത്രമാകണം;
മരിക്കണം സമിതിയിലല്ലയെങ്കിലെ-
ന്തിരിപ്പിവൎക്കിതുമതുമററിടയ്ക്കിനി? ൪൯

അനാഥയാമവനിതലേശപുരിക്കു ഞാ-
നനാമയം വരുവതിനാഗ്രഹിക്കുകിൽ
അനാൎയ്യമെന്നതിനെ നിനയ്ക്കയില്ലൊരാ-
ളനാരതം ഹരിയുമനുഗ്രഹിച്ചിടും. ൫൦

കലാപമൊന്നഹഹ! ഭൂഗൃഹപക്ഷമാ-
കലാപമായ് വിലസിനവഞ്ചിയാളുകിൽ
കലാശമില്ലാൎയ്യുടെജീവനാശമായ്-
കലാവദ്ധ്യരും കരുളുമശങ്കമജ്ഞരും ൫൧

ശരിക്കുനാമഖിലരുമൈകമത്യമാ-
ന്നിരിക്കിലേ ധരണി നമുക്കിണങ്ങിടൂ;
ഒരിക്കലൊന്നിടയുകിലക്കണക്ക-
ണരിക്കുകീഴ്പ്പെട്ടുമതു നിൎവിവാദമായ്. ൫൨

കടുത്തതാം ഗ്രഹണിയിൽ നാവിനും രസം
മടുത്തുപോയിടുവതിലെന്തൊരത്ഭുതം?
അടുത്തവീട്ടരിയുകിലാരുചെന്നു തി
കെടുത്തുകി,ല്ലൊരുമ ജഗജ്ജയായുധം. ൫൩

തെരിക്കനെ ഗ്ഗുണവതി റാണിയെത്തുണ-
ച്ചിരിക്കിൽ ഞാ,നിനി വരുമെന്റെ വംശ്യരര
ധരിക്ക തൽകുലജരുമെപ്പൊഴെങ്കിലും
ശരിക്കു കാത്തിടുമതിനില്ല സംശയം.” ൫൪

ഇവണ്ണമസ്സചിവനൊടോതി മേദിനീ-
ധവൻ നിജാഗ്രജനൊടണഞ്ഞി സംഗതി,
ധ്രുവം പുരാ പശുപതിവാർത്ത ഫൽഗുനൻ
നൃവര്യനാം യമജനൊടെന്നപോലവേ. ൩൫

"ഇതിന്നുഞാനനുജൻ തന്നിടുന്നു സ-
മ്മതിക്കുമേൽ സുരസമാജത്തെ കൂടിയും;
മതിക്കുറപ്പൊടു ജയമാന്നു വഞ്ചിയാം
ക്ഷിതിക്കെഴും കദനമൊഴിക്ക സത്വരം." ൩൬

ഇദം വചസ്സുരുളിട്ടഗ്രജന്റെ തൃ-
പ്പദം നമിച്ചനഘയുവക്ഷമാധവൻ
സദഗ്ര്യനാം സചിവനൊടൊത്തു രാജധാനിതൻ
മുദത്ഥമപ്പൊഴുതിലിറങ്ങി യാത്രയായ്. ൩൭

അനന്തരം നിജകുലകാമധേനുവായ്
മനമെന്തളിഞ്ഞരുളിന ഭദ്രകാളിയെ
അനന്തഭാസ്സുടയ തദാലയം ഗമി-
ച്ചനന്തതന്നധിപതി കൈവണങ്ങിനാൻ. ൩൮

'കരാഞ്ചിതപ്രതിഭയഖഡ്ഗതല്ലജേ!
പരാസൃതാകലിതപരാസുരവ്രജേ!
ചരാചരാവനചണപാദവീക്ഷണേ!
പരാൽപരേ! ഭഗവതി! പാഹി പാഹി മാം. ൩൯

അടിക്കടിക്കടിയനിലാധിവീചിവ-
ന്നടിക്കുമാറരുളുമജന്റെ ശാസനം
അടിക്കുതൊട്ടൊഴിയണമായതിന്നു നി-
ന്നടിക്കുതാണയി ജഗദംബ! കൂപ്പുവൻ. ൪൰

അനാഥനാമടിയനനാസ്ഥയെന്നിയേ
വിനാ ഭയം വിമതവിനാശനത്തിനായ്
അനാമയേ! തുനിവതനാരതം ഘനാ-
ഘനാഭനിന്നുടയ ഘനാനുകമ്പതാൻ. ൪൧

കരാളദോർധൃതകരവാളികേ! മനോ-
ഹരാളകേ! മമ നൃപവംശപാലികേ!
ഒരാളുമില്ലൊരുതുണ ഹാ! കൃപാസരോ-
മരാളികേ! കനിയുക ഭദ്രകാളികേ!" ൩൨

ഇവണ്ണമംബ് ഭഗവതിയെസ്തുതിച്ചിളാ-
ധ്വവൻ മഹാബലനിധി മന്ത്രിയുക്തനായ്
ജവത്തൊടും നിജപുരിവിട്ടു രാജ്ഞിതൻ
ശിവത്തിനായ് ത്തളവനിതന്നിലെത്തിനാൻ. ൩൩

വേഗാതിരേകമൊടു വൈരിഭടാസുപംക്തി-
ക്കാഗാമിയായ വിലയത്തെ വിളിച്ചുചൊല്ലി
നാഗാരി കീഴലകിലെന്നകണക്കു ഗംഭി-
ര്യ്യാംഗാരമാം നൃപതി ദക്ഷിണദിക്കിലെത്തി. ൩൪

തൽക്കാലമുൾക്കളമിരെഴും ക്ഷിതിഭർത്തൃദിച്ചെയ്യും
സൽക്കാരമേല്പതിന്നരുടിയുമൊട്ടുനേരം
നില്ക്കാതെ പോരിന്നു നൃപാലകമൌലിഹൃത്തിൽ-
ച്ചിൽക്കാതലാം കമലനാഭനെയോർത്തിറങ്ങി. ൩൫

ആ നന്ദനന്ദനനെഴും കുഴലൂത്തുകേട്ടി-
ട്ടാനന്ദമാർന്നരികിലെത്തിന ഗോപർപോലെ
മാനത്തിൽ മന്നനുടെശംഖൊലികേട്ടു പൌരർ
ദീനത്വമററവനു ചുററുമണഞ്ഞുകൂടി. ൩൬

നൂനം നടക്കൊരു കനൽപ്പൊരിവീണിടുമ്പോൾ
വേനൽക്കുകാഞ്ഞ വിപിനം മുഴുവൻ ദഹിക്കും;
ഉന്മനംവെടിഞ്ഞു നൃവരാഗമമക്കണക്കി-
ലാനല്ല പൌരരെ രണോത്സുകരാക്കിയെങ്ങും. ൩൭

ആരാജഭക്തികരളിൽപ്പെരുകുന്ന നായ-
ന്മാരാകെയന്നിമിഷമേ തളപാന്തമെത്തി
പോരാടിടുന്നതിന്നു സജ്ജതപൂണ്ടുനിന്നു;
വൈരാകരാഷ്ട്രഗൃഹർ മാത്രമകന്നുവാണു. ൩൮

മററുള്ളകൂട്ടരുമൊരുങ്ങിമുററയ്ക്കുവക്കു
പററുന്നമട്ടരിയെവെന്നിളവീണ്ടെടുപ്പാൻ
മുററും കുതൂഹലമൊടെത്തി; നരർഷഭൻെറ
ചുററും ക്ഷണത്തിലൊരു വൻപടയങ്ങുവാച്ചു. ൯

ആരാജവശ്യസചിവാഗമനം നിമിത്തം
പാരാതെയന്നു മുകിലന്നു ഭയംവളർന്നു;
ശ്രീരാമലക്ഷ്മണപയോനിധിലംഘനത്താൽ
ഘോരാശരാധിപതി രാവണനന്നപോലെ. ൧൦

ഭീയാർന്നു പാർപ്പിടമടുത്തുപെട്ടും മൺകോ-
ട്ടായാലതത്ര തരമല്ലിനിയെന്നു തോന്നി
കായാവനേച്ഛയൊടു ദക്ഷിണദിക്കുനോക്കി-
പ്പായാൻതുടങ്ങി പരമപ്പുരയോധനാഥൻ. ൧൧

കൊല്ലക്കുടിക്കുടയൊരാലയിൽ നട്ട കൊച്ചു-
മുല്ലയ്ക്കുതുല്യമവനെത്തിയ ദിക്കിലെല്ലാം
പല്ലക്കിലുണ്ടരികിൽ വഞ്ചിവലാന്തകൻെറ
ചെല്ലക്കുമാരി, ശിവനേ! ശിവരാമരാമ! ൧൨

പാടുന്നു, പാഴനൊടുപോയ് പ്പകിടക്കളിക്കു-
ക്കൂടുന്നു, കൂത്തു പലതുങ്ങനെ കാട്ടിടുന്നു;
തേടുന്നു പുഞ്ചിരി, നിനയ്ക്കുളവാക്കുമുൾക്കാ-
മ്പാടുന്നു, പെണ്ണു പണമുള്ളടമെന്നതൊത്തോ? ൧൩

സൂക്ഷിക്കുകിൽ കൊടിയതാമൊരു വാളരയ്ക്കു
ഭൂക്ഷിൽകുമാരികയണിഞ്ഞതു നോക്കു കാണാം;
വീക്ഷിക്കുമാളുകൾ പഴിക്കുകിൽ വീശുവാനോ?
സാക്ഷിക്കു ദൈവമിവനൊന്നുമറിഞ്ഞുകൂടാ. ൧൪

ഇതരഗതിലഭിക്കാതെന്തിനും താൻ തയാറായ്
ശിതമതിതിരുവട്ടാറെറത്തി യുദ്ധത്തിനായി
പൃതനയൊടു വസിച്ചാൻ; ശൂരനാം കേരളക്ഷ്മാ-
ശതമഖസമമന്ദം തത്ര താൻ യാത്രയായാൻ. ൧൫

പന്ത്രണ്ടാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം,

പതിമ്മൂന്നാം സൎഗ്ഗം.

വിധുരതകലരാതെ കീൎത്തിയാകും
വിധുകലപൊങ്ങുമൊരാപ്പുരാൎണ്ണവത്തിൽ
മധുരിപു മഹനീയഗോഗനിഭാ-
മധുമൊഴിയോടൊരുമിച്ചു വാണിരുന്നു. ൧

പരിണതരുചിപൂണ്ടനന്തതല്പോ-
പരി വിധു ശാരദപൎവ്വരാത്രിയിൽപ്പോൽ
പരിചൊട്ടു ഫണരത്നതാരജാലം
പരിസരമാൎന്നു പരം ലസിച്ചിരുന്നു. ൨

അറിയൊരു നിജനാമമന്യരാൎന്നാ-
ലരിശമതിൽപ്പെടുമാരുമെന്നു കാട്ടി
അരികളുടെ വപുസ്സരിഞ്ഞിടുന്നോ-
രരിയരികത്തതിരുമായ്ത്തെളിഞ്ഞിരുന്നു. ൩

തനതുകുലഗുണം വിടില്ല വമ്പോ-
ട്ടനവധിവാസ്സിലുമാരുമെന്നുകാട്ടി
കനമുടയൊരു പാഞ്ചജന്യമൂക്കേ-
ന്തിന പുരുഷോത്തമനുപഹിച്ചിരുന്നു. ൪

പരപുരുഷനിലാശവിട്ടു നിത്യം
പരപുരുഷങ്കൽ നിലീനചിത്തയായി
പരമരുളിനലക്ഷ്മി ഭൎത്തൃസേവാ-
പര ഹരിപാൎശ്വമലങ്കരിച്ചിരുന്നു. ൫

പതിരിനഹി ശരിപ്പെട്ടും ഗരുത്മൽ-
പതിയുടെ പത്രയുഗം പതുക്കെനോക്കി
പതിവിന ഭഗവൽ പ്രശസ്തി വായി-
പ്പതിന ജളപ്പുരുമാംകമൊത്തിരുന്നു. ൬

ഗരുഡരഥഗളത്തിലുല്ലസിക്കു-
ന്നൊരു തുളസീദളമാലയോടുരുമ്മി
ച്ചൊരുളുടയൊരു ഉപരിയന്ന മോദം-
പെരുകിന ഗന്ധവഹൻ കളിച്ചിരുന്നു. ൭

കമലനയനനെസ്സദാ വണങ്ങും
സ്സുമതികൾതൻ ഹൃദയങ്ങളെന്നപോലെ
അമലകനകദീപമൊട്ടനേകം
സമധികഭാസ്സൊടു കത്തിനിന്നിരുന്നു. ൮

മഹി മലമിയലാത്തതാക്കവോനാ-
മഹിമണിമഞ്ചനെയ്യന്തിനില്ലുമൂലം
മഹിമയിലവിടം തമസ്സു സന്താ-
മഹിമകരാംശുകണക്കെററിവാണു. ൯

അവനിയുടെ മദത്തിനാണിവേരായ്,
ഭവഗരളത്തിനു ഭദ്രമാം മരുന്നായ്,
ധ്രുവമവിടമനല്പമുല്ലസിച്ചു,
നവമരസത്തിനു നാട്യശാലപോലെ ൧൦

അജനമലനനന്തനാദിതേയ-
വ്രജനതനംബുജപത്രമൈത്രനേത്രൻ
ഭജനപരസുരദ്രു പത്മനാഭൻ,
സുജനസുഖത്തിനു ശുദ്ധസൂതിഗേഹം; ൧൧

ദിതിജഗള,മമന്ദഭക്തദൈന്യം,
ക്ഷിതിഭർ,മിന്ദിരതൻ നിസർഗ്ഗമാനം
പതിവിനിവയരുത്തു പന്തടിക്കു-
ന്നതിനുഴറുന്ന ചതുർഭുജങ്ങളോടും, ൧൨

ദ്യുതിയൊടു യമുനാതടത്തിൽ മിന്നും
മതികരമാർന്ന തമാലകാനനത്തെ
സ്മൃതികഥഗതമാക്കിടും സ്മിതപ്പാൽ-
ക്കതിരിൽവെളുത്ത കറുത്തമേനിയോടും; ൧൩

ഭുവനനിഖിലകർമ്മസാക്ഷിയായും
കുവലയമോദമായുമേറെമെച്ചം
ധ്രുവമിയലിനലോചനദ്വയത്തിൻ
നവകരുണാർദ്രകടാക്ഷമാലയോടും, ൧൪

കരിമുകിലിനെയാടിയിൽച്ചിലപ്പോൾ
പരിചൊടു ചുററിടുമന്തിവെയ്ലുപോലെ
അരിയൊരുതിരുമേനിമേൽ കാന്തി-
ത്തരിവിതറീടിന പീതചേലയോടും, ൧൫

ദിതിജരുടെയുരസ്സിലും ദിവൌകഃ-
പതിയുടെ മൌലിയിലും ദിനങ്ങൾതോറും
യതിവരഹൃദയത്തിലും കളിക്കു-
ന്നതിനണയുന്നൊരു തൃപ്പദങ്ങളോടും, ൧൬

ത്രയിയുടെ മുരടാം മുകുന്ദനവ്വി-
ദയിതനുമുന്നിൽ വിളങ്ങി ദീനബന്ധു;
വെയിലിലിലകമുലഞ്ഞു വാനിൽനോക്കും
മയിലിനുമുന്നിൽ വലാഹകം കണക്കെ. (കുളകം) ൧൭

പെരുമഴയിൽ മലയൂക്കിടുക്കിൽനിന്നും
വരുമരുവിക്കൊരു പൌനരുക്ത്യമേകി
തുരുതുരെ മിഴിരണ്ടിൽനിന്നുമപ്പോൾ
പുരുഷവരിഷ്ഠനു സമ്മദാശ്രു പാഞ്ഞു. ൧൮

എഴുതുവതിന്നു ഞാനശക്തനമ്മ-
ട്ടെഴുമൊരു ഭക്തിയിലുള്ളലിഞ്ഞ മന്നൻ
തൊഴുകരമൊടു താണു വീണുനിന്ന-
പ്പൊഴുതു മുകുന്ദനൊടിക്കണക്കുണർത്തി. ൧൯

"അരുമറയുമറിഞ്ഞിടാത്ത പാരിൻ
പെരുമുരടെന്നു പുകഴ്ത്തിടും പുരാണ!
തിരുവടി കളിയാടിടുന്ന കാൽത്താർ
കരുതിടുവോന്റെ കരൾക്കുളത്തിലെന്നും. ൨൦

നളിനനയനനു നീ, കിടാങ്ങളാം മുററ-
ങ്ങളിൽ വരിയായ് മണലപ്പമെന്നപോലെ
കളിയൊടുലകിടങ്ങൾ തീൎത്തു കാത്തൂം-
ത്തളിരിൽ നിനച്ചു കണക്കഴിച്ചിടുന്നു. ൨൧

കതിരവനരുളുന്ന ചൂടമാററു-
ന്നതിനിടവത്തിൽ വരുന്ന കൊണ്ടൽ പോലെ
പതിവിനുപെട്ടമാഴൽ പാരിനാററു-
ന്നതിനു വിടുന്നുഴറുന്നിതപ്പൊഴപ്പോൾ. ൨൨

ഉലകിന്നു തിനാൽത്തനിക്കമുണ്ടാ-
മലമില്ലതരശ്രുതിനാശമാശു തീൎപ്പാൻ
കലയുടെ പൊരുളായ പോററി ശുദ്ധം
ജലനിലപൂണ്ടൊരു മത്സ്യമായതില്ലേ? ൨൩

ഉരഗശയനനായ് ഇജ്ജഗന്മലത്തെ-
പ്പരമൊഴിവാക്കിടുമങ്ങതിന്നുതന്നെ
ഉരഗയുതമലച്ചുമട്ടിലാശാ-
ദചലമാന്നൊരു കൂൎമ്മമായതില്ലേ? ൨൪

യതികളുമറിയാത്ത ദിവ്യകോല-
സ്ഥിതിയെഴു, മങ്ങുലകിന്നു നന്മനൽകാൻ
ക്ഷിതിയിതിലതിനിന്ദ്യമായ കോല-
സ്ഥിതിയെ വഹിച്ചതു സുപ്രസിദ്ധമല്ലേ? ൨൫

ഉരപെരുമൊരു ദേവരാജനും ത്വ-
ച്ചരണയുഗം തൊഴുമങ്ങു ശങ്കയെന്യേ
ധരയുടെ ഹിതമോൎത്തു തുച്ഛമാകും
നരമൃഗരാജതപോലുമാന്നതില്ലേ? ൨൬

ബലികുലമണിയായ് ത്രിലോകിനേതാ-
വലിയിലണച്ചിടുമങ്ങു നിസ്സഹനെപ്പോൾ
വലിയൊരു നിലവിട്ടു വൈരിയാകും
ബലിയൊടു മൂവടിമണ്ണിരന്നതില്ലേ? ൨൭

ജയജയ ഭുജഭൃതധൂമകേതോ!
ജയജയ നിർമ്മിതവാരിരാശിസേതോ!
ജയജയ വിവിധപ്രണാശഹേതോ!
ജയജയ കൃഷ്ണ! ഭവന്മഹത്വമേതോ!! ൨൮

പലപലവടിവേന്തി നന്മപാരിം
നലമതുളും തിരുമേനിതൻ പ്രഭാവം
ഖലരിവരറിയുന്നതില്ല തെല്ലും
ജലനിധിനിമ്നത നെയ്യുറുമ്പുപോലെ. ൨൯

ചുടുകനൽമിഴിയൻ തുടങ്ങി മുന്നിൽ-
പ്പെടുമിമയോരെവെറുത്ത തയ്യലാളെ
വിടുപണി പണിവോർക്കു ചെയ്യുതിന്നൻ-
പൊട്ടുമവിടുന്നു വീടുന്നു വിട്ടുതോറും. ൩൦

അടിയനടിപിഴച്ചുഴൽക്കൊടുങ്കാ-
ററടിയിലൊരാലിലപോലെയാടിടുന്നു;
അടിമലരിണവിട്ടു താങ്ങലൊന്നി-
ല്ലടിയുമൊരററവുമററ തമ്പുരാനേ! ൩൧

മരുതല തലപൊക്കി വഞ്ചിതജ്യം
പൊരുതികെടുന്നതു പോററി കാണ്മതില്ലേ?
ചെറുതൊരു തുണചെയ്തിടായ്കിലെല്ലാ-
മരുതിവരുന്നതിനല്പമല്ല യോഗം. ൩൨

കഴിവൊരുവകവിട്ടു പോയിടേണ്ടും
വഴിയറിയാതെ കുഴങ്ങിനിൽക്കുമെന്നെ
മിഴിമുനയിണകൊണ്ടു പോററി തെല്ലാ-
ന്നുഴിയുകിൽ ഞാനടന്തുഴിയൊക്കെ വെല്ലും. ൩൩

തുണതിരുവടിയെങ്കിലെന്റെ വാളി-
ന്നിണ ഹരിതൻ ശതകോടി കൂടിയല്ല;
ക്ഷണമതുവെടികിൽപ്പവികളണക്ക-
ത്തൃണവുമറുപ്പതെളുപ്പമല്ലൊരല്പം. ൩൪

തിരുവടി കുലവില്ലു, വില്ലെടുക്ക-
ന്നൊരുകര,മക്കരമാളുമാളു,മെന്നായ്
കരുതിടുമടിയന്റെ കൈയ്യുയർത്തി-
പ്പൊരുതുക വെല്ലുക പോററിതന്നെ പോരിൽ." ൩൫

നരപതി നരകാരിയായ ദാമോ-
ദരനെ നിനച്ചിതുപോൽ സ്തുതിച്ചനേരം
നിരവധിബലശാലിയായ് ഭവിച്ചാൻ
വരസുധയുണ്ണ വലപ്രമാഥിപോലെ. ൩൬

ദിതിജരിപുകൃപാളിധാനമാകും
ക്ഷതികലരാതെയൊരിരിമ്പുചട്ട ചാർത്തി
ക്ഷിതിപതി രണഭുവിലെത്തി കോടി-
ക്കതിരവർ തന്നൊളി പോംവഴിക്കു വീശി. ൩൭

പടഭടന്മാരരിശത്തൊടൊത്തു സേനാ-
പടലികൾ മത്സരബുദ്ധിപൂണ്ടു തമ്മിൽ
പടപൊരുതുവതിന്നുറച്ചുകേറി-
പ്പടഹമടിച്ചുമുഴക്കി പാരമപ്പോൾ. ൩൮

വളരുമൊരു മദത്തൊടൊത്ത ദന്താ-
വളനിരതൻ ചെവിയാട്ടിടുന്ന കാററാൽ
ഇളകിയ പൊടി,യായതിന്റെ ദാന-
പ്രളയപയോനിധിപങ്കമായ് ച്ചമഞ്ഞു. ൩൯

ഗജപരിവൃഢചണ്ഡ്കതി, കർണ്ണതാല-
വ്യജനപരമ്പരവീശിയെത്തിടുമ്പോൾ
നിജചിറകുകൾ വീണ്ടുമാന്ദ്രശൈല-
വ്രജമണയുംപടി ജിഷ്ണുയോധരോർത്തു. ൪൦

തുരഗഖുരമടിച്ചുടിച്ചുയർത്തി-
സ്സുരപഥമോളമണഞ്ഞ രേണുജാലം
തരണികരശരം തറച്ചിടായ്വാൻ
ധമണിയണിഞ്ഞൊരു ചട്ടപോലെ തോന്നി. ൪൧

ഒളിപെരുകിന വിണ്ണിലുള്ള പച്ച-
ക്കിളിമൊഴിമാർ പടകാണുവാൻ വരുമ്പോൾ
ഒളിവിനു പൊടിയെന്ന കൈതവത്താൽ
വെളിയടയിട്ടു വിദഗ്ദ്ധനാം സമീരൻ. ൪൮

വിയദംബലകളെപ്പുണന്നുവാഴ്‌വാൻ
നിയതമുറച്ചൊരു സാദികൾക്കുവേണ്ടി
ഹയതതി പൊടിയാൽ ക്ഷണം ചവിട്ടി-
ക്കയറുവതിന്നൊരു കോണിതീർത്തുവച്ചോ? ൪൯

ഇളകി രയമെഴും ഹയങ്ങൾ പായു-
ന്നള,വുയരും പൊടി ചുററിലും പരക്കെ
ഇള ഭയമൊടു ഘോഷകേട്ടു മെയ്യിൽ-
പ്പുളകനിചോളമണിഞ്ഞപോലെ തോന്നി. ൫൦

വിളിപെരുകിന വീരർ വില്ലിൽനിന്നും
മിളിതരയം വിടുമമ്പുകൊണ്ടിടാശ്ശാൻ
ഒളിവതിനുതുടൻ ഭടന്റെ തങ്ക-
ത്തളികകണക്കു രജോണ്ണവത്തിനുള്ളിൽ. ൫൧

അതിരഥർ കരിപങ്ക്തിയാം കരിങ്കൽ-
ത്തതിയിലിയററിന കോട്ടകൾക്കു മുന്നിൽ
കുതിരയുടെ കുളമ്പുകൊണ്ടു നിമ്ന-
ക്ഷിതികൾ കിടങ്ങുകളെന്നപോൽ വിളങ്ങി. ൫൨

കൊടിയ രഥകുലത്തിൽ മിന്നിനിൽക്കും
കൊടിമരമംബരമാക്രമിച്ചു വിണ്ണിൽ
കുടിലകചകൾനട്ട പാരിജാത-
ക്കൊടി പടരുന്നതിനുള്ളൊരുന്നുകമ്പായ്. ൫൩

അമലതരമതിൽപ്പെട്ടംപതാകാ-
ത്തമനിരതട്ടിവരുന്ന മന്ദവായു
അമരസമുദയത്തെയഭ്രയാന-
ക്ലമമറുമാറു സപര്യചെയ്തു മേന്മേൽ. ൫൪

ഉരപൊരുകുന്ന തേർ ചലിച്ചിടുമ്പോൾ-
പ്പുരമില്ലതഃ ഞ്ഞിന നേമിതൻ നിനാദം
നിരവധികപയോദഗർജ്ജിതം പോ-
ലുരഗഭയം ബലിപത്തനത്തിൽ നല്കി. ൪൯

കുഴൽ,പടഹ,മിടയ്ക്ക,കാളമോടും
തഴ,കുട,ചാമര,മാലവട്ടമോടും
അഴകുടയ ചമൂക്കളാജിഭൂവിൽ-
പ്പുഴകൾ കടൽക്കകമെന്നപോലെ പാഞ്ഞു. ൫൦

ത്വരിതമിഷു,ശതഘ്നി,ഭിണ്ഡിപാലം,
ച്ചുരിക, ധനുസ്സു, പരശ്വധം, കൃപാണം,
അരി,ഗദ,മുസലംതുടങ്ങിയോധ-
പ്പരിഷ പലേതരമായുധങ്ങളേന്തി. ൫൧

ഇരുകരമതികത്തെഴുമ്പോൾ വേരി-
ട്ടൊരുപരിഘത്തെയജാഗളസ്തനം പോൽ
കരുതി,യത്തു വെടിഞ്ഞു കൈകൾ വീശി-
പ്പൊരുതിടുവാൻ ചിലയോധവീരർ പോന്നു. ൫൨

പടുമരിശമാർന്നു ചാഞ്ഞിടുമ്പോൾ
സ്ഫുടമുയരും ഭ്രുകുടിക്കു തുല്യമായി
ഭടപരിവൃഢർ കയ്യിൽമിന്നിടുന്നോ-
രുടമപെരുത്ത ശരാസനം വളച്ചു. ൫൩

പരമെഴുമരിശത്തിനാൽ സ്ഫുലിംഗാൽ-
ക്കരമുതിരുംപടി കാണുമക്ഷികോണം
കരമതുല്ലിടുമാറു യോധർ കല്ലിൽ-
ത്വരയൊടു തേച്ചിടുമമ്പു മൂർച്ചയേന്തി. ൫൪

അരിയൊരുമഷിയാൽത്തെളിഞ്ഞൊരോമൽ-
പ്പുരികുഴലാളുടെ കൺകടയ്ക്കു നേരായ്
അരിവരനികരം ശരത്തിലഗ്രം
പരിചൊടു മുക്കിന ബാണപങ്ക്തി തീർന്നു. ൫൫

പടുഭടരുടെ നേൎച്ചയാൽ വെളിച്ച-
പ്പെട്ടുമൊരു യുദ്ധപിശാചികോഗ്രമൂൎത്തി
കടുതരമലറുന്നപോലെ ഘോഷ-
ത്തൊടു ചെറുഞാണൊലി ചുററിലുംമുഴങ്ങി. ൫൬

ത്വരിതമുറയിൽനിന്നെടുത്തുയോധ-
പ്പരിഷയിളക്കിയ ഘോരഖഡ്ഗപങ്ക്തി
അരിമയൊടുമഴിച്ചുലച്ചൊരാജി-
ക്കരികുഴലാളുടെ കുന്തളമെന്നുതോന്നി. ൫൭

മതിയിലതുലമാൎന്നു് വളൎന്നധൂളി-
ക്കൊതിയിൽ വെളിക്കു വിലം വെടിഞ്ഞു മേടമേൽ
ഗതിയെഴുമൊരുകൃഷ്ണപന്നഗത്തിൻ
ദ്യുതി,യുറവിട്ട കൃപാണമേന്തിനിന്നു. ൫൮

അരിഹതി മറയാത്തമാറിടത്താൽ-
ശരിവരെന്നിന്നു തടുക്കുവാനുറയ്ക്കെ
പരിച കടകമെന്നമട്ടു യോധ-
ക്കരിയകരത്തിനു ഭൂഷമാത്രമായി. ൫൯

ധരയൊരുപടി,യേത്തുകൊണ്ടുതൊട്ടാൽ
ത്വരയൊടു താണഹിരാജനാടലേകം;
പരമിരുവിരലാൽച്ചുഴററിനാര-
പ്പരശുവെടുത്തു ഭടാഗ്ര്യരീക്കിൽപോലെ. ൬൦

ഉടമയൊ,ടെത്തുകയ്യിൽനിന്നു ചാട്ട-
ന്നടവിലരിക്കുത്തു കണ്ണിൽനിന്നു ചാട്ടം;
ഭടകരമതിലാക്കുന്നത കുന്തം
സ്ഫുടമൊരുണങ്ങിയ നായ്ക്കണയ്ക്കു പററി. ൬൧

വടിവൊടു വിധി തന്ന ശക്തി കൊല്ല-
ക്കടിയൊടു കൊള്ളുവതേവനെന്നു ചൊല്ലി
ചൊടിതടവിന യോധർ പാഞ്ഞു ബാണ-
പ്പടി നിജശക്തികരത്തിലേന്തിടാതെ. ൬൨

അടർനിലമിഭഗർജ്ജിതത്തൊടപ്പോൾ-
കടുതരഹേഷിതവാദ്യമായിരിക്കെ
ഭടർ പടഹമടിച്ചു പണ്ടുപണ്ടേ-
നടപടി തെററരുതെന്നു വച്ചുമാത്രം. ൩൩

ഒരു ദനുജഹതിക്കുമംബുജാക്ഷൻ-
തിരുവടിയന്നവതാരമാർന്നിടാഞ്ഞും
ഉത്തരനരസിംഹനാദഘോഷം
തെരുതെരെയെങ്ങുമഭംഗമായ് മുഴങ്ങി. ൩൪

അവനിയിലഖിലസാക്ഷിമാർക്കു ഗർഭ-
സ്രവമരുളുന്ന കഠോരകംബുനാദം
നവസമിതിനതാംഗിയിൽക്കൊതിക്കു-
ന്നവർ മധുവിൽപ്പികഗീതിപോലെ കേട്ടു. ൩൫

കനിവൊടു പുണരാൻവരും ജയശ്രീ-
വനിത ഭയത്തൊടു മാറിടായ്‌വതിന്നോ
തുനിവൊടു ചിലയോധരെത്തി യുദ്ധാ-
വനിയിലൊരായുധവും ധരിച്ചിടാതെ? ൩൬

അതിബലികൾ ഭടാഗ്ര്യർ പോർക്കളത്തിൽ
ക്ഷതികലരാതൊരു മെയ്ക്കു ചട്ടപോലും
അതിനെ വിജയിയെന്നു ലോകരോതു-
ന്നതിനിടവന്നിടുമെന്നവച്ചൊഴിച്ചു. ൩൭

എതിരിലെഴുമരീഭപങ്ക്തിയാകും
പുതിയശിലാവരണത്തിലെത്തി മേന്മേൽ
ധൃതിയൊടു തടഘാതലീലചെയ്തു-
ന്നതിനു മുതിർന്നു മതംഗജാധിപന്മാർ. ൩൮

കരിവരരുടെ കൃത്തകൊമ്പെതിർപ്പോ-
രരിഭടർതൻ ശിലതോററ മാറിടത്തിൽ
പരിണതകദലീഫലത്തിനുള്ളിൽ-
ച്ചുരിവരെ രാജതസൂചിപോലെ കേറി. ൩൯

പ്രതിഭടതനുശോണിതത്തിൽ മുങ്ങി-
ദ്ദ്യുതി കരിതന്റെ രദത്തിനൊന്നുമാറി,
പുതിയൊരു മഴനാളി,ലാത്തധാതു-
ക്ഷിതിധരനിർഗ്ഗതനിർഝരത്തിനൊപ്പം. ൧൦

ക്ഷണമതിനുടെ കൊമ്പു തുമ്പിനോളം
പിന്നിരകൊണ്ടു നിറഞ്ഞുപോയിടുമ്പോൾ
ഘൃണയൊടതുവലിച്ചെടുപ്പതിന്നായ്-
ക്കണപധരോപരി വെച്ചു തേച്ചു ദന്തി, ൧൧

കരിഗളമുരുവിയന്ത്യഹസ്തമേന്തും
പെരിയ കൊടിക്കരിബാണമേററ ഭംഗം
വരികിലുമതുതോന്നിടാത്തമട്ടിൽ-
ത്തരിതമുയൻറ തദീയമീഢപുച്ഛം. ൧൨

നിരവധി രിപുരോപമേററനേരം
ദ്വിരദശിരസ്സു വമിച്ച മൌക്തികാളി
പരഹതഭടരെപ്പുണൎന്നു പൊട്ടും
സുരവധുവിൻ കുചഹാരമെന്നുതോന്നി. ൧൩

ദ്രുതതരമിഭമസ്തകത്തിൽ നിന്നും
ക്ഷതജകണത്തെയുതിർത്തിടും ശരങ്ങൾ
ചിതമൊടു ചെവിമൂലതന്നിൽ വായ്ക്കും
പതകരികൾക്കു ചുവപ്പുചായമിട്ടു. ൧൪

നവരുധിരപടങ്ങൾമൂടുമാന-
ച്ചുവടുകളാം ഗജബന്ധിനിശ്രേണത്തിൽ
ശിവശിവ! രിപുയോധകുഞ്ജരന്മാർ
ജവമൊടണഞ്ഞു മറിഞ്ഞടിച്ചു വീണു. ൧൫

അരികിലടവിനായ് വരുന്ന യോധ-
പ്പുരിഷകളെക്കഴൽ പൊക്കിയുഴിമേലും,
കരി,യതിനുടെ പേരുതേച്ചു സേനാ-
പരിവൃഢർതൻമുഖപങ്ക്തിമേലു,മൊപ്പം ൧൬

അമരിമഥികളെജ്ജയിക്കവേ തൽ-
ക്ഷണമെയ്ക്കുടെ നാഥത തന്നധിശപ്പരങ്ങൾ
ശ്രമരഹിതമെന്നഞ്ഞതോർത്തു ചെയ്തു
വമഥുവിനാൽക്കരിമംഗവാളിഷേകം. ൈ

പടുതയൊടു ഗജം ദ്വിഷൽബലത്തിൻ
നടുവിൽ വരാൻ കുതിരയ്ക്കു പാതവെട്ടി;
ചട്ടുപോടെ റയിലിന്നു പായുവാൻ വ-
മ്പൊടു മലകൾക്കകമിഞ്ചിനീയർപോലെ. ര്യ

ഉടമയൊടു ഭയം പുറത്തു കേറും
ഭടനുടെ ഹൃത്തൊടു വച്ചു പന്തയത്തെ
അടവിൽ നിജകരസ്ഥമാക്കുവാനോ
പടനിലമെത്തി നിനയ്പതിന്നു മുന്നേ? രൻ

എതിരിൽവരുമരിക്കു തൻഖുരത്താൽ
ക്ഷതിയരുളി, ക്കുടുഹേഷിതച്ഛലത്താൽ
കുതിരകൾ യജമാനർ കാഴ്ച കണ്ടാൽ
മതി,യിവർ പോരിൻപോരു,മെന്നുരച്ചു. വ്വം

അശനിസമശരാഭിഘാതമേററ-
റ്റശരണമാം പിണമായ യോദ്ധദേഹം
ഭൃശമിളയൊടു ചേർപ്പതിന്നു വജ്ര-
പ്പശയുടെ ലീലയതിൻനിണം വഹിച്ചു. വ്വമ

പരിസരമുടവി വീണ യോധനെ തൽ-
കരി കരശീകരശീതളോപചാരം
ശരിവരെയരുളിത്തളർച്ചമാററി-
ത്തിരികെയ രണത്തിനു ശക്തനാക്കി നിർത്തി. വ്വഫ

അപരനെ കരി കണ്ണുതാലവൃന്തം
കൃപയിലിളക്കി,യസുക്കൾ നൽകിയപ്പോൾ
ത്രപയൊടു കുചശാടി നാകക്ര്യമ്മ-
പ്രപദകൾ വീണതു വീണ്ടുമിട്ടുമാറിൽ. വ്വന്ധ

പരമൊരുവനു തന്റെ മെയ്യുയർത്തി-
ദ്വിരദവരൻ ബലമോടെറിഞ്ഞനേരം
സുരയുവതികൾതൻ മുഖങ്ങൾകാണ്മാൻ
തരമുളവായി മരിപ്പതിന്നുമുന്നേ. ൯൪

പരനവനിർഭയയോ സുകീർത്തിയേയോ
വിരവൊടു പുൽകിടുവാൻ തരപ്പെടാതെ
ദ്വിരദരദനിവിഷ്ടനായ് ത്രിശങ്കു-
സ്മരണമിയന്നു നടുക്കു ബുദ്ധിമുട്ടി. ൯൫

പരിചൊടു ഭടവീരർ കാർമ്മുകത്തെ-
പ്പുരികമൊടൊത്തു വള,ച്ചതിങ്കൽനിന്നും
അരിതനുവിലയച്ചശര,മവക്ക-
ള്ളരിയമിഴിക്കുസമാനമായ്, ച്ചുവന്നു. ൯൬

ഇട ശകലമിടാതെ വില്ലിൽനിന്നു-
ക്കുടയ നിഷംഗികൾ വിട്ടിടും ശരൌഘം
അടവൊട്ടുമിരുകൈനിലയ്ക്കു തമ്മിൽ-
ഘടനമിയററിയ കമ്പിപോലെ തോന്നി. ൯൭

ശരമിഷുധിയിൽനിന്നെടുപ്പതും തൽ-
പരമതുവില്ലിലണയ്പതും ധരിപ്പാൻ
പരനയനമശക്തമായ് പ്രയോഗം
ത്വരയിൽ മഹാത്ഭുതജാലവിദ്യയിൽപ്പോൽ. ൯൮

ഒരുവനരിഹയവ്രജത്തെ വെട്ടി-
ത്തെരുതെരെ വീഴ്ത്തി കൃപാണപാണിയായി,
അരുണജനുടെ കിങ്കരർക്കു ശീഘ്രം
വരുവതിനേകിയ വാഹനങ്ങൾ പോലെ. ൯൯

ഒരുഭടനൊരുഘോരകുഞ്ജരത്തി-
ന്നിരുകരവും കഴലും മുറിച്ചു ശീഘ്രം
വിരുതൊടു കതിനയ്ക്കു തീ കൊളുത്തും
പുരുഷനൊടൊപ്പമകന്നു വാങ്ങിനിന്നു. ൱൦

ഇതരഭടനടക്കളത്തിലൊററ-
ക്ഷതവുമെഴാത്ത തനിക്കു ദൃഷ്ടിദോഷം
ബത! വരുവതൊഴിപ്പതിന്നു വേണ്ടി-
ദ്രുതമധരം രദനങ്ങളാൽ മുറിച്ചു. ൪൧

ഘൃണയെഴുമപരൻ ദ്വിഷൽപൃഷൾക്ക-
വ്രണഗതരക്തകണവ്രജത്തെ നൂനം
ക്ഷണമരികൾ പറിപ്പതിന്നു തൻമെയ്-
ക്കിണലിപിമേൽ മഷിയിട്ടുപോൽ നിനച്ചു. ൪൨

പരനൊരുവനരാതിതൻതനുത്രം
നിരവധി കീറി,യതിൻ വളൎക്ഷതൂലം
ത്വരയൊടു നിജകീൎത്തിപോലെ വിശ്വം-
ഭരയിലടിച്ചുപരത്തി നാലുപാടും. ൪൩

അടരിടുമപരന്റെ മെയ്യിലത്യുൽ-
കടശരമൊന്നുമശേഷമേററതില്ല;
സ്ഫുടതരമൊരുപുത്തനായ ശില-
ക്കുടയുടെമേൽ മഴവെള്ളമെന്നപോലെ. ൪൪

പരനൊരുവനുരസ്സിലേററൊരമ്പാൽ
മരണമണഞ്ഞുമവന്റെ വാജിയിന്മേൽ
പരമസി കടിഞ്ഞാണിവററയേന്തും
കരമൊടു മേവി സജീവനെന്നപോലെ. ൪൫

കുതുകമൊടു യമൻ മറച്ചുതാം ത-
ന്നതുലക്ഷ്യത്തിനെ വീണ്ടുകൊൾവതിന്നോ
ചതുരനൊരുഭടാഗ്ര്യനശ്വമേധ-
ക്രതുതുടരായ്കിലുമോടിയെത്തി പിൻപേ? ൪൬

പരനരിയുടെ നെഞ്ചു ജീവനെന്ന്യേ
സുരതരുണീപ്രണയം തനിച്ചു താങ്ങാൻ
സരളസമവതൻ ഗതാഗതാൎത്ഥം
ശരമുനകൊണ്ടതിൽ വാതിലൊന്നു തീൎത്തു. ൪൭

തെരുതെരെയെതിരാളിമാരയച്ചു-
ന്നൊരു ഖഗപങ്ക്തിയൊട്ടുള്ള ചേർച്ചമൂലം
ഒരുമയൊടുയരെപ്പറന്നുപോവാൻ
വിരുതു വിശൃംഖലമായസൂക്കൾനേടി. ൯൮

എതിരിലണയുവോൎക്കു വാനിലേവ-
ന്നതിനു ശരാസനമെളുപ്പമേററമേകി;
പതിവിനു ഗുണി ന്യൂനമാക്കുമച്ചെ-
ഗ്ഗതിയരുളുന്നു സമക്ഷമാൎന്നിടുമ്പോൾ. ൯൯

ഉരുവിചൊരിഷു പാഞ്ഞിടുമ്പൊഴെന്തി-
ന്നിരുതരമാശുഗമായതിങ്കലെന്നായ്
കരുതി,യതിഥിയെത്തനിച്ചുവാഴ്കെ-
ന്നരുളി വെളിക്കു കടന്നു ജീവവായു. ൧൦൦

തൊലി, കുടൽ, വപ, യസ്ഥി, മജ്ജ, ഗുന്മാ-
വലി തല കൈ കരൾ കാ,ലസൃക്കു മാംസം
കലിതരസമിവററപൂണ്ടു കാണായ്
കലികളിയാടിന കാശ്യപീവിഭാഗം. ൧൦൧

തരുണികൾ ദിവി സംഭരിച്ചുവച്ചു-
ള്ളൊരു ഹരിചന്ദനമാല തീരുവോളം
അരുളണമിഷു തന്റെ യോധനെന്നായ്-
ക്കരുതി നിഷംഗമഭംഗമായ് വിളങ്ങി. ൧൦൨

കുതുകമൊടു തനിക്കൊരൊററയമ്പേൽ-
പ്പതുമെളുതല്ലതുകൊണ്ടുരസ്സുതന്മേൽ
അതുലപരിഭവംകലൻറു മുററും
മൃതുക ഭടക്കുവിരിഞ്ഞൊനെപ്പഴിച്ചു. ൧൦൩

നിണമുടലിൽ മുഴക്കെയൊൻറു മിന്നൽ-
പ്പിണരൊളിപൂണ്ടൊരു വാളിളക്കി യോധർ
ചുണയൊടരിശിര,സ്സിരമ്മദത്തി-
ന്നിണപെട്ടമൊച്ചയൊടൊത്തു വീഴ്ത്തി മന്നിൽ. ൧൦൪

അടർത്തുടരുമിടയ്ക്കുമുന്നിൽനിൽക്കും
ഭടർ മൃതരായൊരുകാല്ക്ക പിന്നിൽനിൽപോർ
പടനടുവിലവൎക്കു കൈക്കലായോ-
രിടമകതാരിൽ നിനച്ചുയാൽ സഹിച്ചു. ൧൦൬

ജയമുടയ ഭടന്റെയല്ല, വാമ-
ക്കയൽമിഴിയാളുടെ, കൈകരംതാൻ കഴച്ചു;
നിയതമവനിലല്ല വാച്ചതന്ത-
ർദ്ദയമിളതാങ്ങിന സപ്പ്രാട്ടിലത്രേ. ൧൦൭

അടരിടുമിനജന്നു മണ്ഡയോടാ-
മുടമപെരുത്തൊരു വീരപാണപാത്രം
സ്ഫുടമരുളി വിശിഷ്ടരക്തമദ്യം
ഭടരതിനുള്ളിൽ നിറച്ചൊഴിച്ചുവച്ചു. ൧൦൮

ഇരുവശവുമിളച്ചിടാതിവണ്ണം
തെരുതെരെ യോധരെയാജിദേവതയ്ക്കായ്
തിരുതകൃതിയിൽ മത്സരിച്ചു തമ്മിൽ-
ക്കുരുതികൊടുത്തു ഭടാഗ്രിമർ ഘോരഘോരം, ൧൦൯

എരിയുമൊരു കടുത്ത കാട്ടുതീയിൽ-
ക്കരിയിലകൾക്കുസമം രണാങ്കണത്തിൽ
കരിഹയരഥപത്തിയുക്തസൈന്യം
വരിവരിയായ് വളരെപ്പതിച്ചൊടുങ്ങി. ൧൧൦

കൊടിയൊരു പടയിത്തരത്തിലെത്തും
പിടിയുമെഴാതെ കുറേക്കഴിഞ്ഞശേഷം
ഇടിവു പുരഌതൻപതിക്കു പാരം
പടിപ്പിലകാഴ്ചകൾ കാണുവാൻതുടങ്ങി. ൧൧൧

അധികമകമുലഞ്ഞു ശക്തിപോരാ-
ഞ്ഞധിസമരാവനി നിന്ന തൻബലത്തെ
വിധിവിധുരത പാത്തുമഞ്ചലാംഭോ-
നിധിയിലവൻ വ്യസനം പെടാതെ കണ്ടു. ൧൧൨

വെടിയുടലിന്നുപററിടാതെ മുന്നിൽ-
ച്ചൊടിയൊടു ചാടിന കാട്ടുപോത്തുപോലെ
ഞൊടിയിടയിലിളാധിപൻെറനേരേ
പടിമപെട്ടും മുകിലൻ കുതിച്ചിടുന്നു. ൫൫൧

അശനിഹൃദയനാമവൻെറ പാതി-
ശ്ശശധരചിഹ്നമിയന്ന വൈജയന്തി
ഭൃശമരിയുടെയല്പകീർത്തിയെത്താൻ
വശഗതമാക്കിയപോലെ മിന്നിടുന്നു, ൫൫൨

പിടിമുതൽ മുനയോളമുവ്വും നിണത്തിൽ
ഝടിതി കുളിപ്പതിനാശപൂണ്ട ഖഡ്ഗം
തടിയനവനിളക്കിടുന്നു മേന്മേൽ-
ക്കൊടിയൊരു പേയുടെ നീണ്ട നാക്കുപോലെ. ൫൫൩

മഴയിലണയടിച്ചുടച്ചപായും
പുഴയൊടു തുല്യമവൻെറ ഘോരസൈന്യം
അഴകിലെത്തിരിടുന്നു മുന്നിൽ മുന്നിൽ-
ക്കഴലുകവച്ചു; തടുക്കുവോൻ പരേതൻ. ൫൫൪

ദവദഹനനെ നേർക്കുകണ്ടു പിന്നിൽ-
ജ്ജവമൊടു മാറുമിളമൃഗാളിപോലെ
അവനെയരികിലന്നു നോക്കിയയ്യോ!
നൃവരബലം പുറകോട്ടു നിങ്ങിടുന്നു. ൫൫൫

പലതരമത്ഭുതങ്ങൾകണ്ടുമബ്ഭ്ര-
വലമഥനന്നു മനസ്സിടിഞ്ഞിതില്ല;
ജലമഴവനിളക്കിടുന്ന കാററാം
ചലചലമൂലമുലച്ചിടുന്നതുണ്ടോ? ൫൫൬

സ്ഫുടമകമലർ ദൈവചിന്തയെന്യേ
ചുടലനിലപ്പടി ശുദ്ധശൂന്യമേതോ,
നടനമവിടെയാണു ഭീതിശങ്കാ-
പടലി തകർപ്പുള്ള ഭൂതപാളിപോലെ. ൫൫൭

ഒരുമനമഖിലേശഭക്തിയെന്നു-
ള്ളരുവി നനച്ചു ഫലിച്ചിടാത്തതേതോ;
മരുവതിലഴൽവേനലിന്റെ ചൂടി-
ന്നൊരുപൊഴുതും ശമനം വരുന്നതല്ല. ൧൧൯

ചരമചരമശേഷമുള്ളിലേന്തും
പരമപുമാനൊരു പർവ്വതംകണക്കേ
പരമുരുളിട്ടമന്തരംഗമാളും
നരവരനെങ്ങനെയെന്തിനായ്ച്ചലിപ്പൂ? ൧൨൦

ക്ഷിതിധരനൊരുറച്ചുകട്ടിലോഹ-
പ്രതിമകണക്കു തനിച്ചു പോർക്കളത്തിൽ
മതി ധൃതിയൊടു നിന്നുകൊണ്ടു ലക്ഷ്മീ-
പതിയുടെ കാൽത്തളിരുൾത്തടത്തിലോർത്തു. ൧൨൧

ശിവശിവശിവനേ! മഹാത്ഭുതത്തി-
ന്നവധിയിതെന്നു പുകഴ്ത്തിടേണ്ടമട്ടിൽ
നവമഹിതമഹേന്ദ്രജാലമൊന്നു-
ണ്ടവനപിതാവു പുറത്തെടുത്തുകാട്ടി. ൧൨൨

പാരോജസ്സുബലംതുടങ്ങിയവതാൻ
കൈക്കൊള്ളിൽനില്ക്കുന്നതാ-
യോരോവിഡ്ഢികളോതിടുന്നതു വെറും
ലാക്കററ ജല്പമല്ലയോ?
നേരോർത്താൽ സകലേശ്വരൻ വിലസുമീ-
ലോകം പതിന്നാലിനും
വേരോടാൻ തറ'നീതി'യെന്നറിയണം
സത്തുക്കൾ നിസ്തർക്കമായ്, ൧൨൩

പതിമ്മൂന്നാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിന്നാലാം സർഗ്ഗം.

വാട്ടംവിട്ടൊരു ജയലക്ഷ്മിതൻ കടക്കൺ-
നോട്ടത്തിന്നരി വിഷയീഭവിച്ചിടായ്വാൻ
രാട്ടർത്ഥിച്ചുളുവിൽ വിളങ്ങി വൻകടന്നൽ-
ക്കൂട്ടത്തിൻ കൗതുകമിയന്ന കൂടിയാട്ടം. ൧

കാലാഗ്നിക്കുടയ കണങ്ങളോ, ഘോര സാക്ഷാൽ
കാലാരിക്കനൽമിഴിതൻ കിടാങ്ങളെന്നായ്
കാലായം പെട്ടുമരിമാത്രമല്ലവൻതൻ
കാലാളും കരിതുരഗങ്ങളും കലങ്ങി. ൨

കാട്ടാരാൽക്കട്ടുകളവെങ്ങുമില്ല കാണ്മാൻ;
കൂടാളും തരുനിരക്കൂടിയും കുഴപ്പം;
വാടാതിപ്പൊഴുതു കടന്നൽ വന്നചേർന്നോ-
ച്ചൂടാക്കും ചുണയൊടണഞ്ഞതെന്തു മായം? ൩

പട്ടാളത്തിന്നു മുകളിൽപ്പിടിച്ചു മഞ്ഞ-
പ്പട്ടാടിപ്പുരമിളമേൽപ്പതിപ്പതെന്നായ്
പട്ടാങ്ങിൽപ്പലരുമുറച്ചിടുംവിധം കീഴ്-
പ്പെട്ടാരാൽ പതഗകുലം പരന്നു പാഞ്ഞു. ൪

ഉള്ളന്യം ഭടരുടെ ജീവദീപയഷ്ടി-
ക്കൊള്ളയ്ക്കായ്ക്കൊടിയ കടന്നലൊട്ടനേകം
കള്ളംവിട്ടടങ്ങി പാഞ്ഞു ഗോഷ്പദത്തിൻ
വെള്ളത്തിന്നകമനലാംശുമെന്നപോലെ, ൫

വക്കാണിപ്പതിനവരും ഭടൻെറ ജീവൻ
മുക്കാലും മുടിവതിനുള്ള മൂലമന്ത്രം
ധിക്കാരത്തൊടുമവയുച്ചരിച്ചിടും മ-
ട്ടക്കാലം ചിറകടിതൻ രവം വളർത്തി. ൬

ചാപം, വേൽ, പരശ്ശു, മുസ്സുണ്ടി, ഭിണ്ഡിപാലം,
രോപം, വാറം, മുതലെഴുമായുധങ്ങളൊന്നും
ഹാ! പററാതവയെയൊട്ടു ശുദ്ധവന്ധ്യമാകും
കോപംപൂണ്ടരിനിര കററിപോലെ നിന്നു. ൭

കങ്കാളംവരെ മുറിവേണ്ണുമാറു കേറി-
ക്കൺ, കാൽ, കൈ, തല, ചെവി, തൊട്ടുമെയ്യിലെങ്ങും
വ്വൻകാലപ്രണിധികളുഗ്ര വണ്ണങ്ങിടടണ്ടും
ഹുങ്കാൎന്നപ്പറവകൾ ക്രൂരതടിച്ചു മുററും. ൮

ആരോമൽക്കമലസുമത്തിൽ വണ്ടുപോല-
ന്നോരോരോ രിപുതനുവിങ്കലും കരേറി
ആ രോഷംകരകവിയും കടന്നൽ മേന്മേൽ-
പ്പേരോലും മധുസമമായ് നിണം കടിച്ചു. ൯

നാമബ്ധിത്തിരകളെ വേണമെങ്കിലെണ്ണാം-
മീമന്നിൽപ്പെട്ടുമുപലങ്ങളേയുമെണ്ണാം;
വ്യോമത്തിൽത്തെളിയുമുഡുക്കളേയുമെണ്ണാം,-
മാമട്ടല്ലവയുടെ സംഖ്യയററമില്ല. ൧൦

കട്ടിത്തംപെടുമൊരു പെട്ടിവിട്ടു ചുററും-
പൊട്ടിപ്പാഞ്ഞിട്ടുമലിവാണമെന്നപോലെ
മുട്ടിൽപ്പെട്ടരിനിരയമ്പരന്നു മാറും-
മട്ടിൽ തദപരടകൾ പാഞ്ഞു നാലുപാടും. ൧൧

കാട്ടാനെന്തൊരുവകയുള്ളു? കുണ്ടിൽവീണാൽ-
ക്കാട്ടാനത്തലവനുമക്കിടപ്പുതന്നെ;
കൂട്ടാക്കാതരിയെ, യഴിച്ചുവിട്ടു ക്രൂരൻ
ക്രൂട്ടാസ്ത്രാണൊരു മുകിലന്നുമുള്ളുലഞ്ഞു. ൧൨

"പത്തിക്കോപ്പുടയൊരു പാമ്പിനാലുമീയെൻ
പത്തിക്കോപ്പുളവിടിവെട്ടുവാൻ പ്രയാസം;
കത്തിക്കം കട്ടകണകൾക്കമെന്തു കാട്ടാം?
കത്തിക്കുമന്നിതു കഠിനം കടന്നലുള്ളം. ൧൩

പോരാടുന്നതിന്ന പൊരുത്തമില്ല; മാറി-
പ്പോരാനായ് മുതിരുകിൽ വിട്ടിടുന്നുമില്ല;
പോരാ, മെയ്യുയിരിവ വേർപെടുന്ന ദിക്കായ്;
പോരാത്തപ്പെരുവഴി കാൺക, പോകമുട്ടി. ൯൪

ഈയാമ്പാററകളൊടു തോററുവെന്നു വന്നാ-
ലീയാൾക്കെന്തിനിയൊരു മേന്മയുള്ള മന്നിൽ?
പോയാൽപ്പോയ്പുക, ളുയിരെങ്കിലും കിടപ്പാ-
നായാസപ്പെടണ,മിരുന്നു കാലുനീട്ടാം. ൯൫

നായാട്ടും നലമിയലുന്ന പോരുമായാൽ-
ക്കൈയായ്, കൈയണിവൊരു ഖഡ്ഗമാ,യെതിർപ്പോർ
ആയാസത്തൊടുമകലത്തുമാറിയെൻ പേ-
രായാമിന്ദ്യനകകരാവദാതമാക്കും. ൯൬

ആമട്ടല്ലടവിതു, നിന്നു കൈതിരുമ്മാ-
നാമല്ലാതൊരു കഴിവാക്കുമില്ലശേഷം;
ഘാമന്ദം ചെവിയൊരുകട്ടുറമ്പു തൊട്ടാൽ-
ക്കേമത്തം പെടുവൊരു കൊമ്പനും കുഴങ്ങും. ൯൭

ചാരേ വന്നൊരുകൊച്ചു സഞ്ചരിക്കിലാരും
നേരെ തൻവലത്തുചെകിട്ടിൽ വച്ചു കാച്ചും;
പാരേവം പണിതത്തു;മുറ്റുന്നം ചിലപ്പോ-
ഴപ്പേരേന്തും പെരിയവനെക്കുഴക്കിലാക്കാം. ൯൮

മാലല്പം മനസിവരേണ്ട; മന്ത്രമാണി-
ക്കാലത്തിൽക്കളെവൊടു കാഫറിന്നു കയ്യാം;
ഓലപ്പാമ്പിന്നു ശിശുവിൻ കണക്കു മന്നിൽ-
ബ്ബാലന്നും ഭയമരുളാൻ പ്രയാസമല്ലോ." ൯൯

മോടിക്കിത്തരമവനോത്തു ക്രൂട്ടരോടായ്-
പ്പേടിക്കേണ്ടിതു പതിർ ബുദ്ധപിത്തലാട്ടം,
തോടിക്കാരിവിടെയുമുണ്ടു മന്ത്രമോതാ,-
നോടിച്ചെന്നരികളെ വെൽവിനെന്നു ചൊന്നാൻ. ൧൦൦

ചൊന്നാലെന്തൊരുഫല,മഗ്ഗവാഗ്നിച്ചൂറരും
വന്നാലുന്നളവു നടുക്കെഴും ഫണീന്ദ്രർ
ഒന്നായ് വെന്തുയിർ കളകെന്നിയേ, കടിപ്പാൻ
സന്നാഹംതുടരുവതല്ല സമ്പ്രദായം. ൨൧

ഹാ! കഷ്ടം പെരികെ വിളഞ്ഞു തോട്ടുപൊട്ടി-
പ്പാകംവന്നെഴുമൊരു മാതളമ്പഴംപോൽ
ആകമ്രം വിലസിന യോധമെയ്യുശിച്ചു-
ന്നാകണ്ടും പറവകൾ തൽപിപാസതീൎത്തു. ൨൨

ഓടും ചെററടനെ തിരിഞ്ഞു നിൽക്കു,മല്പം
ചാടും,വീണരുള,മനന്തരം കറങ്ങും,
ആടും;തൽഭടതതി പെപിടിച്ചമട്ടും-
ച്ചൂടററശ്ശിശി പലഗോഷ്ഠി കാട്ടിയേവം. ൨൩

ശ്രീമത്താമൊരുപുരചു,ട്ടതിന്നു ചുററും
കാമംപാഞ്ഞിട്ടമരിശംതികഞ്ഞവൻപോൽ
രോമക്കാൽമുഴവനരികു രക്തമാന്നും
ഭീമരൂപത്തൊടു പതഗങ്ങൾ പാഞ്ഞുപിൻപും. ൨൪

മുത്തിന്നായ് മുഴുകിടുവോൻ കയ്യിൽ മീനൊ-
ന്നെത്തിക്കൊണ്ടിടുകിലതെത്ര മുത്തുനൽകും?
ഏത്തിങ്കൽപ്പെട്ടുമുയിർവിട്ട ചോരകണ്ടാൽ-
ക്കത്തിക്കെൽപുടയ കടന്നൽ തൃപ്തമാമോ? ൨൫

ഇപ്പാരിൽക്കണ്ട മലർപോലെ മുററുമെല്ലാൻ
കെല്പാളും ഭടരുടെ നെഞ്ചിൽനിന്നു രക്താ
തപ്പാതന്നരുവികൾ പാഞ്ഞു മേന്മേൽ;
അപ്പാറപ്പുറവുമുരുക്കളിക്കടങ്ങും. ൨൬

ഓതാനില്ലധിക,മവററ തീൎത്ത നവ്യ
ശ്രീതാവും വിപുലതയുള്ള വാതിലൂടെ
സ്ഫീതാന്തമ്മദമെഴമമ്പ് ഭടൎക്ക മെയ് വി-
ട്ടേതാനും തൊടിയിടകൊണ്ടസൂക്കൾ പാഞ്ഞു. ൨൭

തന്നിഷ്ടൻശിഖിയെ നവാവതാരവാനായ്
മുന്നിൽ കണ്ടളവു മുതിൻ മുത്തുകൊണ്ടോ
ഛിന്നിപ്പോം രുധിരമൊടായ് വിയോഗദുഃഖം
വന്നിട്ടോ വെളിയിലണഞ്ഞു ജീവവായു? ൨൮

കത്തിസ്സത്തഖിലമെടുത്ത പിൻപു കെല്പോ-
ടെത്തിത്തീർന്നൊരു രിപുമൂർത്തി, വെപ്പുകാരൻ
മൂർത്തിന്മേൽ പ്രഥമനം പാൽപിഴിഞ്ഞ തേങ്ങ-
ക്കൊത്തീട്ടീടിന പടി, യക്കടന്നലിട്ടു. ൨൯

ആക്കംപൂണ്ടരിയകടന്നലേവമേററം
തൂക്കംകാണൊരു കുണപൌഘമൊട്ടനേകം
നീക്കംവിട്ടരുളി, മഹോത്സവത്തെ നായ്ക്കും
കാക്കയ്ക്കും കഴുകനുമൂളനും വളർത്തി. ൩൦

ഉഴക്കിൽപ്പെട്ടരുടയ ഭടാഗ്ര്യരെക്കൊട്ടുക്കാ-
ററൽക്കിൽപ്പെട്ടിട്ടുമൊരു നാട്ടുമാമ്പഴംപോൽ
നോക്കിക്കണ്ടൊരു മുകിലാഖ്യപൂണ്ട മൂർഖൻ
മൂക്കിൽ കൈവിരലുകൾ മററുമന്നു തള്ളി. ൩൧

നാനാസ്ത്രങ്ങളിൽ നവശിക്ഷയാൻറ സാക്ഷാൽ
സേനാനിക്കെതിർവിരുതാളുമപ്പുമാനും
ആ നാളിൽ കുറവതിയായ് കടന്നൽ നൽകി,
വാനാററിൻമകനു പുരാ ശിഖണ്ഡിപോലെ. ൩൨

ക്രൂട്ടർക്കെല്ലൊരു വിധികണ്ടു ദൂരെമാറാ-
നേട്ടത്തം പെരുകിന പുള്ളി കാലുയർത്തി;
വാട്ടംവിട്ടുയിർ നിലനിർത്തുവാൻ കൊതിപ്പോ-
നോട്ടം താനൊട്ടുവിലൊരാപ്തബന്ധു പോരിൽ. ൩൩

വമ്പൻ തൻപതിയൊരു കാന്ദിശീകനായി-
ത്തമ്പത്തെററൊരു തുണവിട്ടു മണ്ടിടുമ്പോൾ
കമ്പംപൂണ്ടവനുടെ ക്രൂട്ടരും കടന്നാർ;
കൊമ്പൻ പോയവഴി മോഴകൾക്കുമല്ലോ. ൩൪

കണ്ടാലും കനമിയലുന്ന കൈകത്തിരത്തെ-
ക്കൊണ്ടാക്കും കൊടിയൊരു കോട്ടമേകി വാണോൻ
പണ്ടാരപ്പടി ഗതികെട്ട വാടിയോടി-
ത്തിണ്ടാടിത്തിരിവ,തിതാണു ദൈവയോഗം. ൩൫

ഭാവംപോയ് ഭയമൊടുപാഞ്ഞു ശാത്രവന്മാ-
രേവം പോമളവവരെത്തടുത്തുമുന്നിൽ
ദൈവംപോൽ വിലസിന പോർട്ടുഗീസ് ധരയ്ക്കു-
ള്ളുവെമ്പൻ പട പടഹം മുഴക്കി നിന്നു. ൩൬

മട്ടേറെപ്പരവരെയൊന്നു ചേർത്തു താനും-
പ്പെട്ടേക്കാം സമിതിയിലെന്നുറച്ചു തന്നെ
തപിട്ടേന്തും മനി രസമാത്മബന്ധുതന്നും-
ത്തട്ടേലുന്നതിനു കടക്കയായിരുന്നു. ൩൭

പിന്നിൽത്തീ, ശിവശിവ മുന്നിൽ വെള്ള,മോടാൻ
കന്നിക്കും പഴുതുപെടാത്ത ഗോക്കൾപോലെ
അന്നിമ്മട്ടരിയൊരു സൈന്യയുഗ്മമദ്ധ്യം
തന്നിൽപ്പെട്ടരിഭടർ നല്ല ഞെക്കു ഞെങ്ങി. ൩൮

തള്ളിച്ചയ്ക്കടവുളവാം മഹമ്മദീയ-
പ്പുള്ളിക്കാരുടെയുടൽ വാണിയന്റെ ചക്കിൽ
എള്ളിൻമട്ടരഞ്ഞി,യസൃക്കരം സേവനാഴി-
കുള്ളിൽപ്പെട്ടിടുമരിമാവുപോലെ ചോർന്നു. ൩൯

ക്രൂരപ്പാമ്പിളകിവരുന്നതാം വിലത്തിൻ
ദ്വാരത്തിൽ തപരയൊടുവച്ച കല്ലുപോലെ
ഘോരദപിട്ട് തടിനിയെയദ്രിപോൽതടുത്തോ-
രാരമ്യപ്രമദനവഹ്നിസേന തീർന്നു. ൪൦

നട്ടുച്ചയ്ക്കുരിവെയിലിൽപ്പുലിതലത്തിൽ
പ്പെട്ട,ട്ടറേറാരുയിർകമയുന്ന മൂട്ടപോലെ
ഒട്ടും പോംവഴിയറിയാതെ ചുററിടും ഏറ-
ത്തട്ടാംകൊ,ണ്ടരിനിര ചത്തു ചത്തൊടുങ്ങി. ൪൧

പാകമ്പോൽപ്പിറകിൽ നൃപൻെറ സേന, മുന്നിൽ-
പ്പാകദ്വിഡ്ബലമൊടിടഞ്ഞ ഹൂണസൈന്യം,
ശ്രീകണ്ഠാർജ്ജുനരുടെ ബാണയുഗ്മമേൽക്കും
മൂകൻപോലരിചമു രണ്ടിനും നടുക്കായ്. ൪൨

ശോഷിക്കേണ്ടധിക,മിനാത്മജൻെറ രാജ്യം
പോഷിപ്പിപ്പതിനരിപങ്ക്തി പോയിമേന്മേൽ;
വാഷിങ്ടൺ വടിവൊട്ടു. കത്തിനിൽക്കിലുണ്ടോ
ശേഷിക്കുന്നതു സവിധത്തിലന്ധകാരം? ൪൩

ആപ്പിംഗദ്യുതിപതഗങ്ങളോട്ടമെല്ലാൻ
കോപ്പില്ലാത്തവരെ മുറയ്ക്കു പേയ്ക്കു രക്തം
കാപ്പിക്കാംപടി പരർ മെയ്ഞെരിച്ചു ദന്ത-
ച്ചീപ്പിൽപ്പെട്ടിട്ടമൊത്ത പേൻകണക്കെ കൊന്നാർ. ൪൪

ഓരോമട്ടനുചരരോടിയും ഫലിക്കാ-
ഞ്ഞാരോമൽത്തനു കളയുന്ന കാഴ്ചകാട്ടി
താരോളം മുകിലനിൽവാച്ച ദപ്പവൃക്ഷം
വേരോടും പിഴുതു വിധിപ്രചണ്ഡവാതം. ൪൫

കല്പത്തിൽക്കമലവിലോചനൻ കിടക്കും
തല്പംപോൽ ശിവശിവ! താൻ തനിച്ചു മററും
കെല്പററഗ്ഗഹനപരാണ്ണവത്തിൽ നിൽക്കും
നില്പമ്പോ! നിരുപമ,മാർക്കു നോക്കിടാവൂ? ൪൬

മുററും ഏത്തളിരിൽ നിരാശനായി മൂഢൻ
ചുററും തന്മിഴികളെ വട്ടമിട്ടിട്ടമ്പാം
ഉററവരേളാർ മൂടിവതൊട്ടുമെള്ളിനേററം
പററും തദ്രിപുഗണമാപ്പുതാളു കണ്ടാൻ. ൪൭

വൈവർണ്യം വദനമിയന്നു, വന്യമാറി-
പ്പാവം ഹാ! പരർചുഴലും പടക്കളത്തിൽ
ദൈവത്തിൻ ദയ ലഭിയാഞ്ഞു ദീനനായ്നി-
ന്നിവണ്ണം പലതുമകക്കരുന്നിലോർത്തു. ൪൮

“അയ്യോ! ഞാനപകടമേ, മറിഞ്ഞുകണ്ടില്‍;
കൈയ്യോടും കയറു കഴുത്തിലിട്ടു കള്ളര്‍;
വയ്യോര്‍ത്താല്‍ വരുവതു വാശ്ശതും പൊറുപ്പാന്‍;
മെയ്യോടില്ലുയിരിനു മേല്‍പ്പൊരുത്തമേതും. ൪൯

തോററില്ലെന്നൊരുഗ്ഗുണമുണ്ടു മെയ്‌രണത്തില്‍-
പ്പോററിക്കൊള്‍വതിനുഴറാതെ ചത്തു വീണാല്‍;
കാററില്‍ ഭീ കരിയില പൂണ്ടു പാഞ്ഞൊട്ടുക്കം
മാററിത്തം പെട്ടുമൊരു തിയിലോ പതിച്ചു? ൫൦

ചേണുററുള്ളൊരു മമ യോധരെസ്സമീപം
കാണുന്നില്ലവരുടെ നാഥനും മറഞ്ഞു;
ആണുങ്ങള്‍ക്കഹഹ! പൊളിച്ചപന്തലില്‍നല്‍-
ത്തൂണുണ്ടോ പിഴുതു നിലത്തിടാന്‍ ഞെരുക്കം? ൫൧

മാറാതെന്‍ ചിലവിനു തങ്കമുട്ടനല്‍കും
താറാവിന്‍ വയറു തുരന്നു നോക്കിടും ഞാന്‍
ആറാത്തുള്ളൊരു ദുരയാം പിശാചു തീണ്ടി-
ക്കൂററാളും വിധിയെ വിരോധിയാക്കിയല്ലോ. ൫൨

ധാരാളം ധരണിലഭിച്ചുമാശതെല്ലും
തീരാഞ്ഞാല്‍ ദ്രഢമിതുതാന്‍ കലാശമാകും;
പാരാകില്‍ ശരി, യതുവിട്ടുലാത്തിനില്പാന്‍
വാരാശിക്കകമണവോന്‍ കുടിച്ചു ചാകും. ൫൩

വാട്ടംവിട്ടഹഹ! വളര്‍ത്തിവന്നൊരാട്ടിന്‍-
ക്കൂട്ടത്തെക്കൊടിയ കശാപ്പുകാരനായി
എട്ടത്തം പെട്ടുമുടമസ്ഥനേകിടുമ്പോള്‍
രാട്ടയ്യോ! ഭടരെമുതിക്കു വിട്ടിടാമോ? ൫൪

തക്കം വിട്ടനുചരരെപ്പടയ്ക്കുവിട്ടോ-
രിക്കുന്നന്നിയലുമില്ലപ്പുമററ പാപം
മക്കത്തും പരമതിനപ്പുറത്തുപോലും
പൊക്കം പോയ്ക്കഴുകുകില്‍ മാഞ്ഞിടുന്നകാര്യം. ൫൫

പററുന്നില്ലടവുകളൊന്നു,മുള്ള മാനം
വിററുണ്ണേണ്ടൊരു നില വന്നുകൂടി, മേലാൽ
മുററും ഹാ! മുകിലനെ മുഗ്ദ്ധബുദ്ധിയെന്നായ്
മററുള്ളോർ മഹിയിലുരയ്ക്കിലെന്തബദ്ധം? ൫൬

കോഴിക്കുഞ്ഞതഹിയുടെ കൂട്ടിനുള്ളിൽ വീണാൽ-
ക്കേഴിക്കുന്നതിനതു നോക്കിടുന്നനോട്ടം
ചൂഴിൽക്കാണ്മൊരു ഭടർ ചുററുപാടുമെന്മേൽ
വീഴിക്കുന്നളവുടൽ വിണ്ടു കീറിടുന്നു. ൫൭

വല്ലാതെൻതല തിരിയുന്നു, കണ്ണുമങ്ങീ-
ട്ടെല്ലാം കൂരിരുളിൽ മറഞ്ഞു മാഞ്ഞിടുന്നു
അല്ലാവേ! മതിമതി ജീവനോടെയെന്നെ-
ക്കൊല്ലാ"യ്യെന്നവനുരചെയ്തു താഴെ വീണു. ൫൮

ആണും താൻ ശിവശിവ! പെണ്ണുമല്ല ഷണ്ഡം
തൂണും തോററിടുമൊരനക്കമെററ മട്ടിൽ
കാണുമ്പോൾക്കുറെ കലരുന്ന കൂട്ടർ കൂടി-
ക്കേണും കൊണ്ടരികിൽ വരുംവിധം കിടന്നു. ൫൯

ആയിപ്പോയ് കഥ, മുകിലൻ്റെ പെരുത്തൊരത്തൽ-
ത്തീയിൽ തന്നുടലെരിചെയ്തുവെന്നു കാണ്മോർ
സ്ഥായിക്കോപ്പുളവിലിലെക്ട്രിസിററി മെയ്യിൽ-
പ്പായിച്ചാൽപ്പടിയെഴുന്നേററു പാപി വീണ്ടും. ൬൦

മോഹത്താൽക്കുരുവിജയത്തിനോർത്തു പത്മ-
വ്യൂഹത്തിൽ കയറിന പാർത്ഥപുത്രനെപ്പോൽ
ദേഹത്തെശ്ശമനനഴിഞ്ഞുവയ്ക്കിലും സ-
ന്ദേഹംവിട്ടവനെഴുന്നേററതെന്തിനാവോ? ൬൧

രണ്ടസ്സൽച്ചുരികവിളങ്ങിടുന്ന തൻകൈ-
ത്തണ്ടമ്പിൽ തെരുതെരെയാങ്ങി രണ്ടുപാടും,
തുണ്ടംവച്ചരികളെ, നേക്കു തോക്കുവിട്ടോ-
രുണ്ടയ്യൊത്തുടനൊരു പാച്ചിൽ പാഞ്ഞു വീരൻ. ൬൨

യന്താവിൻ മൃത്തൻ കൊമ്പിലേററിമണ്ടും
വന്താട്ടക്പ്രതിഭയമത്തഴ്യ്ഥനാഥൻ
എന്താകും നിലപഥികക്തിന്റെ മട്ടിൽ
സന്താപം രിപുപൃതനയ്ക്കവൻ വളത്തി, ൬൩

വാട്ടംവിട്ടലറിവരുന്ന വൻനിണക്കെ-
ട്ടാട്ടത്തിൽച്ചെറിയ കിടാങ്ങളിൽക്കണക്കെ
ഓട്ടംപൂണ്ടെതിരിലണഞ്ഞിടും മുസൽമാൻ
കൂട്ടത്തോടരികളിലേകി രോമഹർഷം. ൬൪

വെട്ടീടും ചുരികകൾ ഝിൾയുള്ളമാക്കും
ഞട്ടീടും ബലമിയലും മഹമ്മദീയൻ
പൊട്ടീടും കനൽമലതൻപ്രവാഹമാടൽ-
പ്പെട്ടീടും പടി തടവററ നേക്കംപാഞ്ഞു. ൬൫

പേരസ്സും ഹരിതഹയത്തിലിന്ദ്രജാല-
ക്കാരൻ പാഞ്ഞിട കിലതത്ഭുതപ്പെടാതെ
ആരമ്പോ! തടയു,മതിൻകണക്കു കാണ്മോർ
വീരൻ പോം വിതത്തുമിഴിച്ചു നോക്കിനിന്നു. ൬൬

സഞ്ചായപ്പരിഷ. മഹാവനത്തിലാദ്യം
സഞ്ചാരത്തിന വഴി വെട്ടിടുന്നമട്ടിൽ
അഞ്ചാതുള്ളരിചമുവിൻ നടക്കകൂടി-
ത്തൻചാട്ടം തരമൊടു ചെയ്തു ധൈര്യശാലി. ൬൭

ത്തുമിന്നൽക്കൊടിയുടെ ലീലകാട്ടിയപ്പോൾ
ഭ്രമിത്തുട്ടടധി മരുത്സുതൻ കണക്കെ,
നാമിമ്മട്ടെഴുതുവതിന്നു മുൻപി,ലാരും
കാമിക്കും കരബലമോടവൻ കടന്നു. ൬൮

ഹാ! തന്മെയ് നടുവിൽമുറിഞ്ഞു രണ്ടുതുണ്ടാ-
യ്താങ്കപ്പെട്ടമഹി ചെററിഴഞ്ഞുപോയാൽ
എത്തറ്റംവരെയിഴയും? വരട്ടെയാരും
ഹ്രീതങ്കേണ്ടിതിലിതി ഭൂപയോധർ ചൊന്നാർ. ൬൯

ഒന്നായ്നാമൊരുരിപുവിന്റെ പിമ്പു പാഞ്ഞാൽ
നന്നാവി,ല്ലണചരരൊക്കെ നിൽക്ക; വേഗാൽ
ഇന്നാമമെ മുകിലനെ വെന്നു ബന്ദിയാക്കാ-
മെന്നാരാൽ ക്ഷിതിപതി കേരളാഖ്യനോതി. ൧൦

മൌനത്താലുന്മതി ക്രൂരർ നൽകിയപ്പോ-
ളാനന്ദത്തൊടു പുരളീമഹീമഹേന്ദ്രൻ
ഉദ്യനം വിട്ടഴറി മുയൽക്കിടാവുതൻപി-
മ്പേനംകണ്ടിളകിന വിശ്വകദ്രുപോലെ. ൧൧

വമ്പാളുംനൃപതി വരൊല്ലയെന്നുരച്ചും,
തമ്പാൾപം തടവുപെടാതെ കാത്തുകൊൾവാൻ
അമ്പാമ്മാറകമതിലാൻ പിന്തുടന്നാർ
തമ്പാൻം തരമൊട്ടു ധൈര്യമുള്ള സായ്പും. ൧൨

ആവമ്പക്കുടെയ ഹയങ്ങളെജ്ജയിപ്പാൻ
ദൈവം തൽപദയുഗളിക്കു വേഗമേകി
വൈവശ്യം വളരുകിലും നിനച്ചകാര്യം
കൈവന്നാപ്രഭു ശിബിരത്തിനുള്ളിലെത്തി. ൧൩

കൊന്നാലുംശരി കതകാരുമേതുറക്കാ-
ല്ലെന്നായ് തൽഭടരൊരുപത്തുപേരൊടോതി
തന്നാൽച്ചെടിയിലെഴും ഫലം പറിപ്പാൻ
ചെന്നാനക്കുടിലനകത്തു ദൈന്യമെന്ന്യേ. ൧൪

വേഗത്തിലാക്കതകടച്ചതിദുഷ്ടദൈവ-
യോഗത്തിനാലുമകതാൻ തെളിയാത്ത പാപി
ഭോഗത്തിലാശയൊടു പാഞ്ഞു, വിടക്കുനെഞ്ഞ്ഗ-
രോഗത്തിനന്തകനൊഴിഞ്ഞൊരു വൈദ്യനുണ്ടോ? ൧൫

പതിന്നാലാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

———:o:———

പതിനഞ്ചാം സർഗ്ഗം.

തികവുററ മുഷ്ടിനൊതുമട്ടു കൈകനില-
യ്ക്കകമെത്തിയോടി മുരികയൊന്നിലേറവേ,
ഛവികവാണിയുണ്ടതിലിരിപ്പൊരോമലാൾ
പുകയാൽകറുത്ത പുതുപ്പൊൻവിളക്കുപോൽ. ൧

കുലയാന കേറിയിളതാമുലട്ടിതൻ
കുലയെക്കണക്കു, മലർവാടികാന്തരാൽ
കുലവധൂരാതി മുകിലൻ ഹരിച്ചൊരാ-
കുലഭൃത്തെഴുന്ന നൃപപുത്രിയാണവൾ. ൨

മുറയൊന്നുമററ മുകിലന്നു ശുദ്ധമാം
പറയന്നു സാധു പശുപോലധീനയായ്,
പറയുന്നതെന്തു, ചിറകററുവീണിട്ടും
പറവയ്ക്കു തുല്യമവൾ പാടുപെട്ടതേ. ൩

ബലിയെന്നുമെച്ചിലിലയെന്നുമുള്ളതാം
വലിയോരു ഭേദ,മുൾവാം വിശപ്പിനാൽ
കലികൊണ്ട നായ്ക്കു കണ്ടുതാൻ നടക്കുമോ?
ബലികൾക്കു നീതി സമയത്തിനൊത്തപോൽ. ൪

അതിയായ്ക്കിഴിഞ്ഞു നിലവിട്ടിരിക്കിലും
സതിയപ്പുമാനെ നിരസിച്ചു കേവലം;
കൊതി ബാലരേന്തുകിലുമബ്ധിജാതയാം
മതിലേഖ വാനൊഴികെ മന്നിലെത്തുമോ? ൫

‘വഴിയും പുളിപ്പിളതി, ചൊട്ടമാങ്ങയും
വഴിപോലിനിപ്പതിനു പാകമാകണം,
കഴിയില്ല ഞെക്കുവതിനെന്നുവച്ചു മാൻ-
മിഴിയിൽ ബലാൽകൃതി തുടർന്നതില്ലവൻ. ൬

"വരപഞ്ജരത്തിലമരും കപോതിക-
യ്ക്കുരമാശ വാനിലണവാൻ മുഴക്കിലും
ചിരകാലമാകിലതുവിട്ടു തീനിട്ടും
നരനോടിണങ്ങു,മതുപോലെ താൻ വധു. ൧

ഹരിണാക്ഷികൾക്കു ധൃതിയേതു? സീതയാൽ
പരിഭ്രുതിപ്പെണ്ടൊരുവനാന്നുതൊട്ടുമേ
ശരിയല്ല,തല്ല ശരിയെങ്കി,ലായവ-
ന്നരി നൽകിയില്ല മതിയാംവരെത്തരം.

ഇതുപേരെ മന്നിലിണചേക്കുവാൻ മിട്ടു-
ക്കൊരുദ്ദുതനില്ല സമയത്തിനെന്നപോൽ;
ഉരുകാര്യമെന്തു ചിലവാസരങ്ങളെ-
ക്കരുതാതവന്നു കരലബ്ധമൊക്കെയും. ൯

അഴൽവിട്ടു സിംഹിയുമൊരെച്ചിൽനായപോൽ
കഴൽക്കൂപ്പിടുന്ന കളി കാട്ടിടും പുമാൻ
ഉഴലേണ്ട; കൊപ്പമണയുന്ന കൊമ്പനും
പഴകുന്നതുണ്ടു; പിടി പിന്നെയെന്തുവാൻ?" ൰൧

ഹൃദി ചിന്തയിങ്ങനെ കലന്നു മേൽവരും
സുദിനത്തെയോത്തതിനു കാത്തിരിക്കുവോൻ
മുദിതൻ മുറയ്ക്കു പഴകാനിരിപ്പതാം
മദിരപ്പടിക്കവളെ വിട്ടു മാറിനാൻ. ൰൰

ചിലനാളു,മല്ല പലമാസവും, മുറ-
യ്ക്കുലകിൻക്രമത്തിനു കഴിഞ്ഞു മേൽക്കുമേൽ;
ഫലമേതുമില്ല; കിളി പൂത്തുനില്പതാ-
മിലവിൽക്കൊതിക്കുകിൽ വിശപ്പടങ്ങുമോ? ൰൨

"കയറോട്ടു ഹന്ത! കിണറിൻെറപൊലവും
നിയമേന ചേന്നു കുഴിയുന്നതില്ലയോ?
കയൽവാർമിഴിക്കു ലവമില്ല നിന്നതാ-
ക്ഷയമംബുധിക്കു ശരി കാലശക്തിയാൽ. ൩൰

ഗതികെട്ടിരുന്നു പുരികും നരകത്തിലും
ക്ഷിതിയിൽപ്പുരന്റെ കൊതി തീർത്തിടാത്തവൾ
സതിയല്ല, മൃക്ക മുറിവാക്കിയും മുറ-
ക്കെതിരാളിതന്റെ ശകുനം മുടക്കുവോൾ. ൪൰൪

ഹരിണേക്ഷണയ്ക്കു രസമെന്നിൽ മേൽക്കുമേൽ
വരികില്ലതല്ല വിരസത്വവും വരും;
ഗിരിവിട്ടു വാർദ്ധിവഴിപോയ നിർഝരം
തിരിയെക്കടന്നു ഗിരിയിൽ കരേറുമോ? ൪൰൫

അതിനാൽ സുമാംഗിയിവളൊത്തു ഞാൻ ഹഠാ-
ദ്ദ്രുതി താൻ—വരുന്നതുവരട്ടെ—ചെയ്തിടും;
അതിനെന്തു? പട്ടിണികിടന്നു ചാകിലും
മതിയെന്നുവച്ചു കവരാതിരിപ്പതാർ? ൪൰൬

വഴിപോലെ മന്നനരുളീട്ടു വായ്ക്കിലും,
വഴിമേൽപ്പിടിച്ചുപറിയിൽക്കിടയ്ക്കിലും,
വഴിരണ്ടുമൊന്നു; പണമൊന്നിനെങ്ങുമി-
ന്നഴിയുന്ന കാശൊരരുപത്തിനാലുതാൻ. ൪൰൭

അരചൻ ചൊടിച്ചു കഴുവേററുമെന്ന ഭീ-
പരമുള്ള സാധു നടകൊണ്ടിടും വഴി
നരപാലർവന്നു കരമേകുവോന്റെ യ,-
ല്ലുരഗപ്പിടിക്കു ഗരുഡൻ പരിക്കുമോ? ൪൰൮

ഉടലുള്ളനേരമൊരുവന്നുമെന്റെ കൈ
തടവാൻ ഞെരുക്ക,മതു നോക്കിയാൽ മതി;
ഉടൽവിട്ടു നിൽക്കുമുയിരെന്നുമില്ലതി-
ന്നിടമെന്നു,മുണ്ടു പലപാക്ഷമൂഴിയിൽ. ൪൰൯

ഒരുവേള മൂർംവി പറയുന്നതൊക്കെയും
പൊരുളെങ്കിലാട്ടെ; യത്നമൂലവും ക്ഷയം
പെരുതില്ല; വർത്തകന്റെ തന്റെ കൈയിൽവ-
ന്നൊരുകാശു കോടി കടിയിൽക്കിടപ്പതാം. ൫൰

നവമുണ്ടു നാകനരകങ്ങൾ ചത്തിട്ടു-
ന്നവനെന്നു ലോകർ പറയുന്നുവെങ്കിലും
ഇവൾചേരുമൂഴി സുരലോകമാണെന്നി-
ക്കിവൾചേർന്നിടാത്തൊരിളതന്നെ നാരകം. ൨൧

ശരിയായ്‌നടപ്പതിനു ക്രുലി ഫൌറിത-
ന്നരികത്തൊടുക്കമണയുന്നതല്ലയോ?
ശരികേടുകൊണ്ടതുടനേ ലഭിപ്പതായ്-
വരികിൽക്ഷരക്ഷവഴി മററതല്ലയോ? ൨൨

പുണരാം പിടിച്ചു ബലമായൊരിക്കൽ, നൽ-
പ്രണയംവരാനതൊരുവേളമാർഗ്ഗമാം;
ഘൃണയോടു കല്യപണിവോൻറമുന്നിൽ വ-
ന്നണയുന്നു ദൂരെയൊഴുകും സ്രവന്തിയും. ൨൩

മതിതന്നിലേവമവനാർന്നു നിശ്ചയം,
സതിയോടുചെന്നു, സമിതിക്കു മുന്നമേ
അതിപാപിയോതി ഭയലേശമെന്നിയേ;
കൊതിയങ്കലെങ്ങു സദസദ്വിവേചനം? ൨൪

പ്രലയപ്രചണ്ഡപവനങ്കൽ മററുമാ-
ലിലപോലതിങ്കൽ വിറപൂണ്ടിടേണ്ടവൾ
നിലയിങ്കൽനിന്നു ധൃതിയാർന്നു മന്ദനാം
മലയാനിലങ്കൽ മലയെന്നപോലവെ. ൨൫

ഉരചെയ്തുതാനു "മിതുനല്ലജാതി, യി-
ത്തരമുള്ളിൽ മോഹമവിടേയ്ക്കിരിപ്പതായ്
നരനാഥ! ലേശമറിയാതെ പോയൊരെൻ
കുരൾ കഷ്ടമേതു കളിമണ്ണിൽ വാർത്തതോ? ൨൬

അനുരാഗഭാരദൃഢതാപരീക്ഷണ-
ത്തിനു ഞാൻ തുനിഞ്ഞതല്ലവററ സാഹസം;
മിനുസംവരാത്ത മണിയെന്നപോലെ ഞാൻ
ദനുജാരികൈവസ്തുമുരച്ചു നോക്കിനേൻ. ൨൭

ചിലമ്പിക്കിൽ വേണ്ണമത്തു,മൊട്ടയെന്നവനം
തുലയുന്നനേരമിളമാൻചലാക്ഷിയെ
ഫലമാഹരിച്ചുപിറകുള്ള വാഴതൻ
കുലപോലെ ദൂരെയെറിയുന്ന കാമുകൻ. ൨൮

മലരുന്ന പൂക്കളും പുല്ലുമട്ട തിങ്ങിടും
മലർവാടിപുക്ക മണമേന്തിയപ്പുറം
മലയാനിലൻപടി കടന്നുപോയിട്ടും
മലമററ മങ്കകളെ വിട്ടുമന്നവർ. ൨൯

അതിലും വിശേഷമധികം, മഹന്മദ-
ക്ഷിതിപാലകക്കു തരുണീചതുഷ്ടയം
പതിവാം,ണിതൊക്കെ നിരൂപിച്ചു സാധു ഞാൻ
കൊതിവച്ചു പൂട്ടിയകമാമരസ്ഥകം. ൩൦

ബുധനാം ഭവാന്റെ സഹധമ്മിണീപദം
മുധയെന്നു മന്നിലൊരു മുഗ്ദ്ധയാക്കുമോ?
ക്ഷുധകൊണ്ടു ചാകുമൊരുവന്റെ വായിൽ നൽ-
സുധവന്നുവീഴ്കിലതു തുപ്പിനിൽക്കുമോ? ൩൧

വിളികൊള്ളുമങ്ങു പരമെന്റമേനിയോ
കളിവിട്ടുറച്ചു ബലമായ്പുണന്നിടാൻ?
കിളിവാതിലൂടെയിരവിൽക്കടന്നിട്ടും
കുളിർതെന്നലോട്ടമിന്നിയാം ബലാൽകൃതി. ൩൨

മതി മുഗ്ദ്ധവാത്ത; ബലമുള്ളതന്യർ വ-
ന്നെതിർത്തിട്ടിടുമ്പൊഴപയുക്തമാക്കിടാം;
ഇതിലേക്കെടുത്തുകളയേണ്ടതൊട്ടുമേ;
ചതിയററടിക്കിലടയാളമെന്തിനോ?" ൩൩

അഴൽവിട്ടിവണ്ണമരുളുന്നൊരാമുകിൽ-
കുഴലാളെനോക്കി "മതി,പോരുമോമനേ!
പിഴ നീ പൊറുക്ക;നകരാതെ വിഡ്ഢിഞാൻ
കഴൽ തേനെടുത്തു കഴുകാൻതുടങ്ങിനേൻ. ൨൪

പെറി നീയിരിക്കെയിവനന്യനാരിയിൽ-
ക്കറി ദൃഷ്ടിദോഷപരിഹാരമൊന്നിനാം;
മറിമാൻചലാക്ഷി! ശരറാന്തൽകത്തിടും
മുറിയാത്ത ദീപശിഖയാൽ വിളക്കിടും? ൩൫

മടവാരെനിക്കു ചിലതു,ണ്ടവറ്റ നിൻ
മടവേല്പുചെയ്യു,മതുപോരയെങ്കിലോ
മടവായിലുള്ള മലിനാംബുപോലെ ഞാൻ
മടൽകൊണ്ടുകുത്തി മറയത്തുതള്ളിടാം. ൩൬

മരിയാദയറ്റ വിടനാകിലും ദൃഢം
പിരിയാതെ നിന്നൊടനിശം രമിച്ചിടും;
ശരിയായ മദ്യമരികിൽ പെട്ടന്നനാം
കിരിയാത്തുവെള്ളമൊരുവൻ കുടിക്കുമോ? ൩൭

ജവമോടുപുൽകിടുക, വേണ്ട താമസം
ലവലേശ"മെന്നു മദനാർത്തിഹേതുവാൽ
അവനോതിയപ്പൊഴരചെയ്തുപിന്നെയും
നവനീതഗാത്രിയനനീതിപൂർവമായ്. ൩൮

"സുമവാടിതന്നിലിവരന്നോറ്റവന്നതാ-
മമലവ്രതത്തിനവസാനമെത്തണം,
സുമതേ! കുറഞ്ഞതൊരുമണ്ഡലംവരെ-
ക്ഷമവേണമെന്തുമതിനപ്പുറം രസം." ൩൯

ഖലനോതിവീണ്ടു "മതിനെന്തു,വെന്തു ഞാൻ
മലനാ,ടതിന്നു ചില ചട്ടമൊക്കയും
നല്ലമോട്ടുനൽകി; ഭൃശമെന്നവെൽകയാ-
ലലസാക്ഷിനിയമമതുപോലെ കാട്ടിടാം. ൪൦

ശരി,യെങ്കിലാകട്ടെയമ്മക്കൂടി"യെന്നവൻ
പരിചിൽപ്പറഞ്ഞു പകവിട്ടുപോകവേ
ഹരിണാക്ഷി പാർത്തു കഴവേറിടേണ്ടനാ-
ളരികത്തുനിന്നുകുറെ നീണ്ട ബന്ധിപോൽ. ൪൧

അതിൻമുമ്പിലാണു പടവന്നുചേർന്നതും
സതിയപ്പുമാൻെറ ശിബിരത്തിലായതും;
അതിലും വിശേഷമൊരുമണ്ഡലം മുഴു-
പ്പതിനെട്ടു നാളുമതുതന്നെ കാണുവിൻ. ൪൨

പതിവായ് സുമാംഗി പരമുള്ള പാതിമെയ്
പതിയോടു വാങ്ങിയ ഭവാനിയിൽദൃഢം
പതിയിച്ചു;മർത്ത്യർ ഭവസാഗരം കട-
പ്പതിനംബ! നിൻെറ പദപങ്കജം പ്ലവം. ൪൩

ഇടയിൽപ്പെടുന്ന കഥയിത്രമാത്രമാം—
തടമോർത്തുകൊണ്ടിനി മഹമ്മദീയനെ
സ്ഫുടമാശു കൈനിലയിലെത്തി നമ്മളാം പിൻ-
തുടരാം;വരട്ടെ പിറകേ നൃപാലകൻ. ൪൪

അകളങ്കമായ മുകുരത്തിലെന്നപോ-
ലകമേ വിളങ്ങുമഗജാപദങ്ങളിൽ
പകലും നിദാനമിരവും നൃപൻെറ ന-
ന്മകരം ചേർപ്പതുണ്ടു നതിയാം സുമാഞ്ജലി. ൪൫

കളവാർന്ന പാപി കരൾകാഞ്ഞകത്തുവ-
ക്കളവും മറയ്ക്കു പരചിന്തയെന്നിയേ
കളവാണി കാലരിപുകാന്തതന്നഘം-
കളയും പദങ്ങൾ കരുതുന്നു കാണുവിൻ. ൪൬

പുറവാതിൽപൂട്ടി മിഴിയാംവിളക്കുതൻ-
നിറയുന്ന ഭാസ്സു ഹൃദയത്തിലേക്കവൻ
മുറപോൽത്തിരിച്ചു വിലസുന്നു കഷ്കൻ
തിരമായ്‌നിലത്തിനകമാററമീരപോൽ. ൪൭

വിഷമിച്ചതിന്നു കഴിയാത്തമട്ടെഴും
വിഷമങ്ങളൊന്നുമറിയുന്നതില്ലവൻ;
വിഷമഗപിലർസിനി വിളങ്ങിടുംവിധൌ
വിഷയാന്തരത്തെ വിലവെയ്ക്കുമോ മനം? ൪൮

ഇരുകൈകളും കൂപ്പി മിഴിമൂടിയോമന-
ത്തിരുവൈക്കമാന്ന ഭഗവാന്റെ ദേവിയെ
കരുതുന്നു ചിത്ത,മിതരാംഗമൊക്കയും
മരവുന്നു തിരെ മരവിച്ചമാതിരി. ൩൯

പരമേവമന്നു പടവീട്ടിൽ വാണിടും
പരപുഷ്ടവാണിയുടെ കാര്യയാൽക്ഷണം
വരമന്ത്രമോതി വിഷഹാരി കെട്ടിയോ-
രുരഗംകണക്കു മുകിലൻ പകച്ചുപോയ്. ൪൦

ധൃതി വീണ്ടുമാന്നു ഖലനോതി: "തങ്കമേ!
മതി നിഷ്ഠ! വന്നു സവിധത്തിൽ വല്ലഭൻ;
സ്തുതിവാക്കിനൊന്നുമിടയില്ല, കൺമിഴി-
പ്പതിനാണപേക്ഷ; കളയൊല്ല കാൽക്ഷണം. ൪൧

ഒരുകണ്ണു കത്തിമുനകൊണ്ടു കുത്തുകിൽ-
ത്തരുമുള്ളിലുള്ള കുളിർനീർ കരിക്കുകൾ;
ഒരുമട്ടു കാമിയഴലുള്ളിനേകുകിൽ-
ത്തരുണീജനത്തിനവനോട്ടമിഷ്ടമാം. ൪൨

പുഴു നീ, വരട്ടെ, മതി പിട്ടു, വല്ലതും
കഴുവേറിടട്ടെ, വിടുകില്ല തെല്ലു ഞാൻ;
പഴുതേ കഴിഞ്ഞ ദിവസങ്ങൾ പോകട്ടെ;യി-
പ്പൊഴുതെങ്കിലും പിറവി സാർത്ഥമാക്കുവൻ. ൪൩

മൃതിപെല്ലു; പിന്നെയരിയേവനും വധി-
പ്പതിലല്ലലില്ലഖില"മെന്നുരച്ചവൻ,
സതിതന്റെ മുമ്പിൽ മദദന്തിപോലെവ-
ന്നെതിരിട്ടിടുന്നു; പരദൈവമേ ഗതി! ൪൪

പിടികൂടുമെന്നു സതി കണ്ടനേരമേ
ഞൊടികൊണ്ടുതന്റെ നെടുതാം ചുരുട്ടുവാൾ
മടിയിങ്കൽനിന്നു മടിയാതെയൂരിയ-
ത്തടിമാടനുള്ള തലനോക്കി വീശിനാൾ. ൪൫

മണവാളനായ് വരേണ്ടോമമാ വധൂ-
ഗണമൃത്തിൽനിന്നു പെറുവാൻ കൊതിച്ചവൻ
മണവാട്ടിയോടു ഗളനാളഭ്രഷ്ടയായ്
നിണമെന്ന കോകനദമാല വാങ്ങിനാൻ. ൪൬

അവിതൎക്യമവമൊരു പെണ്ണവന്റെ മേൽ-
പ്പവിപോലെ വാളു പതിയിച്ചതോൎക്കിൽ
ഭവിതവ്യതയ്ക്കുടയ ദിവ്യശക്തിയോ?
ഭവികപ്രദാത്രി ശിവതൻ കടാക്ഷമോ? ൪൭

മടിയാതെ കാവിൽ മലർകൊയ്വതിന്നു പൂ-
ച്ചെടി തേടുവോനെയതിലുള്ള പന്നഗി
കടികൂടി മൃത്യുവരുളുംവിധത്തിലാ-
ത്തടിയൻ മരിച്ചു വധുവിന്റെ വാളിനാൽ. ൪൮

പരിണാഹികാന്തി ലലനാവപുസ്സുതൻ
പരിരംഭമേററു മിഴിതെല്ലടയ്ക്കുവാൻ
പരിചിൽക്കൊതിച്ചു ജളനവ്വരാംഗനോ-
പരി വീണടച്ചു മിഴിരണ്ടുമന്ത്യമായ്. ൪൯

കടൽമങ്കതോല്ക്കുമവൾതന്റെ മേൽമിഴി-
ക്കടവാളു വീശുവതിനാശവെച്ചവൻ
കടകംപെടും കരമുയൎത്തി മങ്കയാൽ-
ക്കടവാളു വീശുമളവുജ്ഝിതാശനായ്. ൫൦

മണിമാല വിസ്ഥി നഖരത്തിനാലവൾ-
ക്കണിയിപ്പതിന്നു കൊതിപൂണ്ടവേളയിൽ
പണിവിട്ടു ഖഡ്ഗലതയാലവന്നു താൻ
മണിമാല ചാൎത്തി ഗളസീമ്നി മാനിനി. ൫൧

സുദതീലലാമമണി വച്ചു പൂട്ടിടും
രദനച്ഛദാഗ്ര്യസുധ കൈവരായ്കയാൽ
ഹൃദയത്തിലാത്തഗളരക്തമേററവൻ
മദനാനലന്നു ശമനം വരുത്തിനാൻ, ൫൨

കരുതിക്കപിൻപു തറമേൽകിടത്തിട്ട-
ന്നൊരു ചാവർതന്നുടെയിരിമ്പുബിംബവും
ഉരുവാകകൊണ്ടഭിധ സാർത്ഥമാമവ-
നരുവിന്നു ലേശമുപമാനമാകുമോ? ൯൨

കുതുകത്തൊടാജിയിൽ മരിച്ചു വൈരിതൻ
പുത്തുമേനിപുൽകവതിലാശയെന്നിയേ
അതുലാഭകോലുമവളെക്കൊതിച്ചുവ-
ന്നതുമില്ലപൃജ്യമിതുമെന്ന മട്ടിലായ്. ൯൩

തിറമായ് ജയധ്വജപതാകപാറവാൻ
മുറപോക്കലതീർത്ത ശിബിരം തനിയ്ക്കവൻ—
പുറമേവരുന്ന കഥയാരുകണ്ടു—ക-
ല്ലറയാകുമെന്നു കരുതില തെല്ലുമേ. ൯൪

ശരമഞ്ചുകൊണ്ടു മകിലനംഗഹൃത്തിലും
കരവാളുമൊന്നു കഠിനം കഴുത്തിലും:
സുരനാക്കജന്നു വിടഗേഹമെത്തുവാൻ
ത്വരയോടു മുന്നിൽ വഴികാട്ടിടും ഉടൻ. ൯൫

നെടുകെക്കിഴക്കുവഴി പാർത്തു പാഞ്ഞു ചെ-
ന്നൊടുവിങ്കൽ മേക്കു പടവെഞ്ഞിടുന്നപോൽ
ചുടുമാൽ ക്രമത്തിലധികം വരുന്ന നാറ്-
പ്പെട്ടമേത്തുഭീരുവബലയ്ക്കുമുന്ബലം. ൯൬

അതിലും വിശിഷ്ട പതിദേവതാഗ്ര്യയാം
സതി ചാമ്പൽമൂടമെരിതീക്കൊടുങ്കനൽ;
അതിലാശ പകപഫലബുദ്ധിയാൽ വരും
കെതിയന്നു നാവുമകവും ദഹിച്ചുപോം. ൯൭

അതുമല്ല തമ്പി നരനാഥപുത്രിയെ-
ന്നതുമായുധങ്ങളിൽ വിദഗ്ദ്ധയെന്നതും
ചതുരന്നു കാണ്മതിനു പററിയില്ലവൻ
ചതുരത്തൊടോർത്തു ശരിയായ വൃത്തമായ്. ൯൮

രസ കാക്കുവോന്റെ തനയയ്ക്കു വായ്ക്കുവോ-
രസമാനശക്തിയറിയാത്തൊരക്ഖലൻ
രസ,മെന്തുചെയ്‌വൂ;ഘനപൂർവ്വമായിട്ടും
രസമെന്നുവച്ചു പിശകിക്കടിച്ചുപോയ്. ൧൦

അതുനാളിൽ മാനി,വിധിതന്ന ചമ്പക-
പ്പുതുതാർവിരിച്ച പുരടക്കിടക്കയായ്
കുതുകത്തൊടോർത്ത വധു കത്തുമന്തക-
ക്രതുശാലയായ ചിതയായ്ച്ചമഞ്ഞുപോയ്. ൧൧

ഉടലിങ്കൽനിന്നു തലവിട്ടു കാളിതൻ
കൊടനാളിൽ വെട്ടിയ കരിങ്കിടാവുപോൽ
തടവററു ചോര ചളിയാക്കുമൂഴിയിൽ-
ക്കിടകൊണ്ടിരുന്നു കിടയററ കീർത്തിമാൻ. ൧൨

തിരിയൊന്നുപെട്ടിയിലുരച്ചുതുക്കൊടൊ-
ത്തെരിയുമ്പൊഴേക്കുമെറിയുന്ന കട്ടിപോൽ
ഹരിണാക്ഷി തന്റെ നരഹത്യ ചെയ്തു വാ-
ളരികത്തുനിന്നുമകലെക്കളഞ്ഞുതേ. ൧൩

പ്രമദം വിഷാദമിവരണ്ടിനും സ്ഥലം
സമമേകിടുന്നൊരകതാരിലാമലാം
ശമലം ശമിച്ചു ശമലം വരുന്നതി-
ന്നമതൻ പദങ്ങൾ നിലനിർത്തി മേവിനാൾ. ൧൪

ഉടനങ്ങു വാതിൽ തൊടികൊണ്ടടിച്ചുട-
ച്ചുടരിൽപ്പുരക്കു മുതിരച്ചെത്തു മൂന്നുപേർ
തടവാറു പാഞ്ഞു കശരുന്നു,ദാനവ-
പ്പടവെന്നണഞ്ഞ വിധിവിഷ്ണുശർവ്വർപോൽ. ൧൫

അരിതന്റെ ക്രൂരവരെന്നു ഹൃത്തിലും
ശരിയല്ലതെന്നുടനിടത്തുകണ്ണിലും
പരിചിൽപ്പെട്ടെന്ന ചലനം കഥിക്കവേ
ഹരിണേക്ഷണയ്ക്കു വരുമാന്തൽ മാഞ്ഞുപോയ്. ൧൬

ഉയരത്തിൽമിന്നുമസിപൂണ്ടകൈയോടും
ഭയശങ്കകൾക്കു വശമാം മനസ്സോടും
ജയമാർന്നണഞ്ഞൊരവർ കണ്ട കാഴ്ച, ഞാൻ—
ജയ ശൈലനന്ദിനി! —കഥിപ്പതെങ്ങനെ? ൩൭

അതിഘോരമാകുമൊരവസ്ഥ കാണുവാൻ
മതികൊണ്ടുറച്ചു മുറിയിൽക്കടക്കവേ
അതിനല്ല നേത്രമമൃതാബ്ധിയിൽക്കുളി-
പ്പതിനാണു ഭാഗ്യ,മവർ ധന്യരല്ലയോ? ൩൮

കഥമെന്നു ചൊൽവതിനു മുന്നമത്ഭുതം
കഥതീർന്നുപോയ ഖലനെയു,മായവർ
കഥനീയകാന്തി സതിയെയു,മാനില-
യ്ക്കഥകണ്ടു കണ്ണുകൾ തിരുമ്മി നോക്കിനാർ ൩൯

നിരയത്തിലെത്തിയതിനുള്ളിൽ വാഴുവാ-
നരയും മുറയ്ക്കു തലയും മുറുക്കുവോൻ
പരമാം പദം തരുവതിന്നു മുന്നിലായ്
മരമായി നിൽക്കിലതുവിശ്വസിക്കുമോ? ൪൦

ഇരുകൺ തുടച്ചു സചിവൻ മുറിക്കക-
ത്തരുളും സുമാംഗിയെയുമാത്മമന്ത്രിയെ
ഒരുനേത്രയാളു,മവരെസ്സ്മരിക്കുമ-
റ്റിരുപേരു,മപ്പൊഴുതിലുറ്റുനോക്കിനാർ. ൪൧

അവളേവളെന്നു തനുകാന്തി ചൊൽകിലും
നുവരാഗ്രഹണവിചികിത്സയെദൃഢം
അവർ തന്നുതനുവദനപ്രസാദവും
നവമോദബാഷ്പവുമകറ്റിയാകവേ. ൪൨

ഒരുവാക്കുമോതുമന്നയായിമാരൊടോ
തരുണീസമൂഹമണിയുന്ന മുത്തൊടോ
അരുളാൻ മസഞ്ജയുയരാതെ കണ്ണുനീർ
പെരുകിച്ചുനിന്നു സചിവൻ കൃതാർത്ഥനായ്. ൪൩

കരുണാപയോധി കമലാധവന്റെ കാൽ
കരുതുന്ന മന്ത്രിയുടെ കൈയിൽ നിന്നുടൻ
ഉരുവായ വാളുമതുപോലെ ഹൃത്തിൽനി-
ന്നുരുകുന്ന മാല്യമകലെത്തെറിച്ചുപോയ്. ൮൪

നെടുവീൎപ്പു പുഞ്ചിരി വിയൎപ്പിവയൊക്കെ കീഴ്-
പ്പെട്ടമാനനത്തൊട്ടുമില്ലക്കമെന്നിയേ
പട്ടമന്ത്രി ചെററു കരണീയബോധമ-
ററിട്ടുമുള്ളമൊട്ടുമവിടത്തിൽ നിന്നുപോയ്. ൮൫

ചരിതാൎത്ഥനാകുമവനെക്കളുക്കവേ
പരിചോടു നോക്കി നൃപഹൃണ്ണവൎയ്യരും
ത്വരിതം ജനിക്കുസഫലതാഭ്രമകിനാർ;
പെരിയോൎക്കു മിത്രശത്രുഭേദമൊത്തതാവുകം. ൮൬

ഒരുദിക്കിൽ മുത്തുമംബരത്തു ലജ്ജയും
തരുണിക്കു വന്ന വശമാകയാൽ മുഖം
അരുണോദയത്തിലരസോളവും വിട്ട-
ന്നൊരു പങ്കജത്തിനെതിരായ് ലസിച്ചുതേ. ൮൭

സ്മരനേററിവൎയ്യമല്ലവററതാം ത്രപാ-
ഭരമുദ്വഹിപ്പതിനു ശക്തിയെന്നിയേ
പരമംബരക്കമുബലയൊക്കെയത്തുവാൻ
തരമൊത്തിടാതെ തല തത്ര താണുപോയ്. ൮൮

നിലവിട്ടു താതകമിതാക്കളെപ്പിരി-
ഞ്ഞലമാന്നൊരത്തലിരുളും മാറിടുംപടി
നലമേറുമല്ലഹസിതൌഷധീശ്വരൻ.
തലകാട്ടിനിന്നു വടനോദയാദ്രിയിൽ. ൮൯

കലകൊണ്ടു പങ്കമിയലുന്ന തയ്യലിൻ
മലർമ്മേനി വിണ്ടുമതിശുദ്ധമാക്കുവാൻ
നലമോടു ഹൃത്തു നിരുപിക്കുമുലമോ
ജലധാരപെയ്യു ജലജേക്ഷണദ്വയം? ൯൦

അടിതൊട്ടു ഹന്ത മുടിയോളമെങ്ങുമ-
പ്പടി ചുട്ടൊരത്തൽമണൽ മാത്രമായ്പ്പരം
കൊടിയോരു ജന്മസികതാടവിക്കകം
കുടിവെള്ളമേതു മൃഗതൃഷ്ണയെന്നിയേ? ൯൧

ഉരുപുണ്യമാന്ന പഥികൎക്കു മാത്രമാ-
മരുഭൂമിതൻനടുവിൽ വല്ലനാളിലും
ഒരുതെല്ലുവാരി നുകരാൻ തരം കനി-
ഞ്ഞരുളാം വിരിഞ്ചൻ, നരുമാതെയും വരാം. ൯൨

നിതരാം ദുരാപതരമാകുമത്തരം
ഹിതമോടുമെന്നെതിരിൽ വന്നിടുന്നവോ
ദ്രുതമന്നു തന്നെ നിമിഷാൎദ്ധമെങ്കിലും
കൃതകൃത്യനെന്നു കരുതുന്നു പൂരുഷൻ. ൯൩

അതിനൊന്നിനാണു നിഗമജ്ഞർ ഹന്ത നി-
ർവൃതിയെന്ന നാമമരുളുന്നതുഴിയിൽ;
അതിനെക്കുറിച്ചുതനുഭൂതമാകിലും
മതിയാകമില്ല ശരിയായ് സ്മരിക്കുവാൻ. ൯൪

വഴിപോലെയന്നില വരച്ചു കാട്ടുവാൻ
വഴിയില്ല മന്നിലൊരു ചിത്രകൃത്തിനും;
പഴി സാധു പിന്നെയിവനേതു? നിങ്ങളേ
കഴിവുള്ളപോലെ നിരുപിച്ചുകൊള്ളുവിൻ. ൯൫

അകളങ്കമെത്തിയരികത്തു മന്ത്രിയ-
ഷ്ടികവാണിയാം പെരുത്തു നീട്ടിടും കരം
മികവിൽ ഗ്രഹിക്കിലുമതൊന്നുമായവ-
ൎക്കതാരശേഷമറിയാതിരുന്നുപോയ്. ൯൬

സ്മയം കുറച്ചുതുകഴിഞ്ഞു താദൃശ-
ഭ്രമമററുറങ്ങിയെഴുന്നേററിടുംവിധം
പ്രമദായുവാക്കൾ നയനം തുടച്ചുതി-
ന്നിമ പൂട്ടിടാതെയെതിരിങ്കൽ നോക്കിനാർ. ൯൭

കള്ളവല്ല, കണ്ടതു കിനാവുമല്ല; നി-
ഷ്കളനാം പുരാന്റെ തിരുവുള്ളമെന്നവർ
അളവററശങ്കയകലുംപടിക്കു ക-
ണ്ടിളതൻമണാളന സമീപമെത്തിനാർ. ൯൮

അലമിപ്പുരങ്ങൾ; ഭഗവൽകൃപാബലം
ബലമാക്കുമെന്നു നൃപനോതി നാൽവരും
നിലവിട്ടു ഹൃത്തു കുളിരേന്തുമാറു കൈ-
നില വിട്ടു കൂട്ടരുടെ മുന്നിലെത്തിനാർ. ൯൯

ആനാലാളകരമ്യയുമാനിലയിലായ്ക്കണ്ടത്ഭുതപ്പെട്ടിടും
നാനാമാനുഷരും പടക്കടൽ കടഞ്ഞപ്പോളനല്പോദയം
മാനാതീതമഹസ്സൊടൊത്തുദിതയാം താർമങ്കയും തൽപ്രിയൻ
ശ്രീനാരായണനം [illegible] ഹിണരും താനെന്നു മാനിച്ചതേ.

കാലത്തുദിച്ച ഘൃണിധിതി പല്ലമാത്ര-
മാലംബമാംഹിമകണങ്ങളെയെന്നപോലെ
മാലററകേരളനൃപൻ മുകിലന്റെ യോധ-
ജാലത്തിനെക്കഥകൃപ്പ രണ്ടോവി വിട്ടു. ൧൦൧

ഉത്സനംവിട്ടജ്ജയകഥയുമാദേവിയോടോതുവാനാ-
യാനന്ദംപൂണ്ടിയചരരെ വിട്ടക്ഷിതിക്ഷിത്തു പിന്നെ
സ്വാനന്ദുരത്തിനു പടയൊട്ടും ഹൃണമന്ത്രീന്ദ്രരോട്ടും
പീനശ്രോണിമണിയൊട്ടുമുടൻതന്നെ മന്ദം തിരിച്ചാൻ. ൧൦൨

പതിനഞ്ചാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനാറാം സർഗ്ഗം.

———:o:———

ഉണ്ണം പെട്ടു് കേരളസേന നാരാ-
യണൻശയിക്കുന്നൊരനന്തപൂരിൽ
പിണങ്ങിമണ്ടിപ്രിയശയ്യ വീണ്ടു-
മണഞ്ഞിടും താർമകൾപോൽ വരുന്നു. ൧

തരത്തിലോമൽജയലക്ഷ്മിയാകും
ധരപ്രമാണസ്തനിയാളൊടൊപ്പം
നരർഷഭൻ തേടിന യാത്ര മന്ദ-
തരത്വമാളുന്നതിലെന്തു ചിത്രം? ൨

കടൽക്കകം മുത്തുകണക്കു മറ്റരാ
പടക്കളത്തിൽ പരയോധവിത്തം
അടക്കിവച്ചോരു ഭടക്കു തെല്ലും
നടക്കുവാൻ വയ്യ ഭരം നിമിത്തം. ൩

ഗിരിക്കുനേരായ വൃഷങ്ങൾതന്മേ-
ലിരിക്കുമെന്നുള്ളതൊഴിച്ചു ശേഷം
കരിക്കുമേലും കുതിരക്കുമേലും
ശരിക്കു തന്മേലുമെടുത്തു യോധർ. ൪

ഒരുത്തനാരെക്കൊലചെയ്തു താ,ന-
ക്കരുത്തനാം ശത്രുവിനുള്ള ഖഡ്ഗം
പൊരുത്തത്തിൻ പാടവമാദരിച്ചോ
ക്കരുത്ത മുത്തോടു കരസ്ഥമാക്കി? ൫

തെരിക്കനെച്ചുന്നപരൻ പരങ്കൽ
സ്ഫുരിക്കുമോമൽക്കുലവില്ലെടുത്തു;
അരിക്കു ക്രൂട്ടാകിലുമാട്ടെ, കോടി-
യിരിക്കിലാരും മനുജന്നു മാന്യൻ. ൬

ഇതാണു മട്ടള്ളിന്നരിക്കുമെന്നായ്
കൃതാദരം കാണികളോൎത്തിന്നോ
പ്രതാപവാനാമിതരൻ പരന്റെ
പതാക കാററത്തു പിടിച്ചിളക്കി? ൬

പരൻ ദ്വിഷൽകണ്ഠമണിഞ്ഞ മുക്താ-
സരം പ്രവാളക്കൊടിയെന്നു തോന്നി
ശരം ഹരിക്കെ പ്രമദാശ്രുവീണു
പരം പുരാവൎണ്ണമതിന്നു വന്നു. ൭

അഹന്തപൂണ്ടോരപരൻ ശിരസ്സിൽ
മഹമ്മദീയച്ചുവതൊപ്പി ചാൎത്തി
രഹസ്സിൽമെന്മേൽ മുകുരത്തിൽ നോക്കി-
സ്സഹസ്സുതാളും വളരെച്ചിരിച്ചു. ൮

ബലിഷ്ഠനന്യൻ രിപുവിന്റെ ഹുക്കാ
വലിച്ചു മത്താ,ന്നഭിലാഷമൊന്നും
ഫലിച്ചിടുമ്മുൻപു തിരിക്കമൂലം
ചലിച്ചു മന്ദം വിരൽ മൂക്കിലൂന്നി. ൯

ഇവണ്ണമപ്പൂരിന്നു കേരളക്ഷ്മാ-
ധവന്റെ സൈന്യം നടകൊണ്ടിടുന്നു,
അവന്യപത്യത്തെ ലഭിച്ചുപിൻപ-
പ്ലവംഗർ സാകേതപുരിക്കുപോലെ. ൧൦

കുഴക്കതീ,ന്നമ്മിന്നു താപമററു;
തഴച്ചുമേൽ വഞ്ചിധരിത്രിയെന്നായ്
മുഴക്കമൊളും പടഹം കഥിപ്പു
മഴക്കുമുൻപുള്ളൊരിടിക്കുതുല്യം. ൧൧

പുരസ്ഥരൎക്കുന്ദുഭിയൊച്ചകേട്ടു
പരം കൃതാൎത്ഥത്വമിയന്നിടുന്നു
വരം തരാൻ വന്ന പുരാന്റെ ശംഖ-
സ്വരം തപം ചെയ്യൊരു ഭക്തർപോലെ. ൧൨

നിരന്തരം പൌരമനസ്സിൽ വാഴു-
മൊരമ്മഹാഭീതിപിശാചിതന്നെ
വിരട്ടുവാൻ ശംഖരവാഗ്ര്യമന്ത്ര-
മുരയ്ക്കു സേനാധിപമാന്ത്രികന്മാർ. ൰൪

മുറയ്ക്കു മൂർച്ഛിച്ച ജനത്തെ വെന്നി-
പ്പുറയ്ക്കുഴം ധ്വാനമുണർത്തിടുന്നു;
ഉറക്കെ മൃദളം മണിതന്നലാര-
മുറക്കമൊഴ്ക്കു നരരെക്കണക്കെ. ൰൫

പരക്കവേ ശൂന്യതയാർന്നിരുന്ന
പുരം ജനത്താൽത്തെളിയുന്നു വീണ്ടും;
പരം സുമത്താൽ ശിശിരത്തു മാറും
തരത്തിലാരാമതലം കണക്കെ. ൰൬

പുരിക്കു പൌരപ്പടി പോയ്വൃത്തി
ശരിക്കു വീണ്ടും ക്രമമായ് വരുന്നു;
സ്ഫുരിക്കുമാധേയഗുണത്തെയെന്നും
വരിക്കുമാധാരവുമെന്നു ഞായം. ൰൭

നവങ്ങളാം ചന്ദനപുഷ്പഗന്ധ-
ദ്രവങ്ങളാൽ പൌരർ ഗൃഹങ്ങൾ മുക്കി
അവയ്ക്കുമാമോദഗുണത്തെ മേന്മേൽ
ജവത്തൊടും തങ്ങൾ കണക്കണയ്പൂ. ൰൮

അടിപ്പുതൊട്ടുള്ളവ ചെയ്തൊരുക്കി
വെടിപ്പു വീഥിക്കരുളുന്നു ലോകർ
ചൊടിപ്പുകൂട്ടാൻതൻകാന്തികാക്കും
തടില്ലതാംഗിക്കു ഭുജിഷ്യമാർ പോൽ. ൰൯

തുരുക്കറെക്കതൽക്കും മിഴിമാർ നിരപ്പിൽ-
പ്പെരുക്കുമോമൽകലശാഭിഷേകം
ഞെരുക്കമെററാന്നു, വെടിഞ്ഞിടുന്നു
തെരുക്കളെല്ലാത്തെച്ചിരപാംസുലത്വം, ൨൦

ഇടയ്ക്കു രഥ്യയ്ക്കു നടുക്കു വെള്ള-
ക്കടൽപ്പുറത്തുമണൽ കണ്ടിടുന്നു
സ്ഫുടമധരിത്രിക്കു ഗളത്തിൽമിന്നി-
ക്കിടന്നിടും മൌക്തികമാല പോലെ. ൨൧

പുരസ്ത്രീമാർ നൂതനഗോമയത്തെ-
പ്പുരം തളിക്കുന്നൊരു മുററമെല്ലാം
നിരന്തരം നീരധികന്യ നൃത്തം
ചിരം തകക്കുന്നൊരരങ്ങുതന്നെ. ൨൨

മുററത്തുതിൽക്കാന്തകരം ചേത്ത മേന്മ
നിറഞ്ഞ ചിത്രങ്ങളെ നോക്കിടുമ്പോൾ
തിരം നൃപന്നുള്ളതു വാഴ്ത്തുമേടിൻ
പുറങ്ങളെന്നേവനുമോത്തുപോകും. ൨൩

ശരിക്കിടും വെങ്കളിയാൽ വെളുപ്പാ-
ന്നിരിക്കുമോരോ നിലയങ്ങൾ കണ്ടാൽ
സ്ഫുരിക്കുമുള്ളിൽപ്പുരലക്ഷ്മി മുത്താൽ-
ച്ചിരിക്കയാണെന്നൊരു ബോധമാക്കും. ൨൪

വിയത്തിൽനിന്നാനൃപയാത്ര കാണ്മാൻ
രയത്തൊടും ദേവരിറങ്ങിടുമ്പോൾ
പ്രയത്നശാന്തിക്കുതകും വിധത്തി-
ലുയൎന്നു മിന്നുന്നിതു തോരണങ്ങൾ. ൨൫

ചുവന്ന പട്ടിട്ടു പൊതിഞ്ഞ ദന്ത-
മവണ്ണ്യമഞ്ചൂറിലുമേററമേന്തി.
ധ്രുവം ലസിപ്പൂ കുലവാഴയെന്ന
നവദ്വിപശ്രേണി നടയ്ക്കു മുന്നിൽ. ൨൬

അനൎഘമാം തോരണമാലകൾക്കി-
ജ്ജനങ്ങൾ തച്ചുഞ്ചലഭാവമെല്ലാം
നഭസ്സിൽനിന്നായവയിങ്കലാവാ-
ഹനം കഴിക്കുന്നു തടസ്ഥമെന്ന്യേ. ൨൭

ധരാതലത്തിൽപ്പെട്ടവോരു സൎവ്വ-
ചരാചരങ്ങൾക്കുമത്തവരെയ്ക്കും
വരാത്തതാമുത്സവമന്നടിപ്പൂ
ചിരാത്തപുണ്യദ്രുഫലം കണക്കേ. ൨൮

സ്ഫുടം സ്വരൂപാംഗാമൃതമന്യരെന്നതു-
പുടം നുകൎന്നീടുകിലെച്ചിലാകും;
കിടയ്ക്കുവാനും പണി, തീൎത്ഥമെന്നാ-
യടക്കമെററാളുകളോൎത്തിടുന്നു. ൨൯

ഹിതംപെടും വാക്കുരചെയ്തുകൊണ്ടു
നിതംബിനീമൌലികളോടുകൂടി
ചിത്തത്തിലെങ്ങും നിറയുന്നു നാനാ-
മത്തസ്ഥരാം മൎത്തർ മനോജ്ഞവേഷർ. ൩൦

എനിക്കുമെൻ കുഞ്ഞിനുമെന്റെ പീന-
സ്തനിക്കുമുവ്വീധവയാത്രകാണ്മാൻ
ജനിക്കണേ യോഗമഭംഗമെന്നായ്-
ത്തനിക്കുതാൻ പോന്നവരും കൊതിപ്പൂ. ൩൧

അലക്കുകാരൻ, ജ്വലിത്തരങ്ങൾ
വിലയ്ക്കുവില്പ്പോൻ, തിറമുള്ള തട്ടാൻ,
പലക്കുമിക്കൂട്ടർ കനിഞ്ഞിടാതെ
നിലയ്ക്കുനില്പ്പാൻ പണിയായിടുന്നു. ൩൨

"എനിക്കിതോ തോട, യെനിക്കിതോ കാ-
പ്പെനിക്കിതോ താലി? ശനിക്കുഴപ്പം!
എനിക്കു താൻ നായൎമിന്നുതൊട്ടു
തനിക്കു തോന്നിച്ചിയുമല്ല നൂനം. ൩൩

പെരുത്തു നാണം ചുണ രണ്ടുമററു-
ളെളാരുത്തനല്ലെങ്കിലിവണ്ണമെന്നെ
ഇരുത്തുമോ പെററ നിലയ്ക്കു? നല്ല
പൊരുത്തമെൻ ജാതക, മെന്തുചെയ്വൂ? ൩൪

ഇവർക്കതെന്തിന്നറിയുന്നു,? വായ്പും
കവച്ചിയും കൈമുതലും സമാനം;
നവങ്ങളാം കോപ്പുകളില്ലയെങ്കി-
ലവസ്ഥ കേൾക്കട്ടെ, വെളിക്കിറങ്ങു. ൩൫

ഒരുത്തനും തൻെറ മുഖത്തു മീശ
കുരുത്തതോരാണെങ്കിൽ വധൂവിഷാദം
വരുത്തിടാതെത്തുമവർക്കു നല്ക-
മെരുത്തിൽ വിററവും തറവാട്ടുവിററവും, ൩൬

മുതുക്കി ഞാൻ മാറി, യിനിക്കടന്നു
പതുക്കെയെത്തുമ്പൊഴെനിക്കു വേണ്ടി
ഒരുക്കമുള്ളോരിറയത്തു കൂട്ടായ്-
ക്കൊതുക്കളും മൂട്ടകളും കിടക്കും. ൩൭

അടുത്തവീട്ടിൽച്ചിരുതെയ്യു നായർ
കൊടുത്തചണ്ടത്തിനൊരററമില്ല;
മുടുത്തു ഞാൻ തന്നൊടു; കെട്ടുമിന്നു-
മെടുത്തുകൊണ്ടാൽ ശരി സൊല്ലുതിന്നു. ൩൮

മിഴിക്കിലൊന്നും കൃതമില്ല; രണ്ടു
തൊഴിക്കുവാൻ കാലുയരുന്നവല്ലൊ:
എഴിക്കു! നാളെയ്ക്കിവർക്കു വേണമെങ്കിൽ-
ക്കഴിക്കു വേഗം കനകാഭിഷേകം!" ൩൯

മടത്തരം മങ്കകളങ്ങു കൊങ്ക-
ത്തടത്തിൽ വിട്ടിപ്പറയുമ്പൊഴേവം
വിടത്വമ,റെറന്തിനു പൊട്ടുപൊന്നിൻ-
കുടത്തിനെന്നേതു പുമാനുരയ്ക്കും? ൪൦

അസാരവും താഴ്ച്ചവരാതെ ദേഹം
പ്രസാധനം ചെയ്തു തെരുക്കൾ തോറും
ബിസാംഗിമാർ വന്നു വിളങ്ങിടുന്നു
രസാഢ്യവല്ലീകലികാസമാനം. ൪൧

ഒരോമലാൾ പിച്ഛകമാല തന്റെ
ശിരോരുഹം വിട്ടു കരത്തിലേന്തി
പരോക്ഷമന്നെത്തി, വിവാഹനാളിൽ
വരോപകണ്ഠം കുലകന്യപോലെ. ൪൨

ഒരംഗനാമെൻമലി കുഴത്തിലേന്താൾ
കരത്തിലാർന്നോരനവദ്യഹാരം
പരം ജപിക്കും ചരടെന്നപോലെ
വിരൽക്കുമേൽ വിസ്മൃതി പൂണ്ടു ചുറ്റി. ൪൩

പഴിക്കുമുഖ്യോടൊരു മങ്കയാൾ മേൽ-
വഴിക്കു സിന്ദൂരവിശേഷകത്തെ
അഴിക്കവേ നെറ്റിയിൽ നിന്നതമ്മാൻ-
മിഴിക്കു സീമന്തവിശേഷയായി. ൪൪

അരച്ചു കസ്തൂരി മിഴിക്കുമാമൈ
പരം കഴുത്തിന്നമണിഞ്ഞമന്ദം
ഒരംബുജാക്ഷീമണി തന്റെ തെററു
പരൻ ഗ്രഹിക്കാത്തവിധം നടന്നു. ൪൫

നിസർഗ്ഗരാഗം കഴൽചുണ്ടുകൾക്കു-
ണ്ടസംശയം രണ്ടുമരുളമെന്നോ
രസജ്ഞയാമന്യ നിനച്ചു ലാക്ഷാ-
രസം പദംവിട്ടു ചൊടിക്കുതേച്ചു? ൪൬

കൃശത്വമാർന്നോരവലഗ്നമെങ്ങും
ഭൃശം തിരഞ്ഞും മിഴികൾക്കു കാണ്മാൻ
അശക്യമായോ നിജകാഞ്ചിയന്യ
വിശങ്കമോമൽഗളഭൂഷയാക്കി? ൪൭

മുറയ്ക്കു പൊൻറെഴുക്കിയൊരുത്തി തൻമെയ്-
നിറത്തിൽ മജ്ജിപ്പതുവായതേതും
മറയ്ക്കുമോ മാററുമൂലമാവാം
മറക്കകൊണ്ടല്ലണിയാതെ വന്നു? ൪൮

സ്തനങ്ങളും കാണിജനത്തിനുള്ള
മനസ്സുമൊന്നിച്ചു കുലുക്കിടയേവം
അനംഗനാം വൈശ്രവണന്റെ മുഖ്യ-
ധനങ്ങൾ തിങ്ങുന്ന കതങ്ങക്കൾതോറും. ൯

സ്ഥൂരികൾമാമൽപ്പൂകൾകൊണ്ടു ചുറവും
ഫരിൽകുചങ്ങൾക്കണിയിച്ച ഹാരം
ഛരിക്ക മന്നൻ പടയോടുമപ്പോൾ
പുരിക്കകത്തേക്കെഴുന്നള്ളിടുന്നു. ൧൦

വരോരുവൃക്ഷാളിധയായ ദിവ്യ-
സത്വരാരുഫസ്രക്കുപഥാതമാക്കി,
നരോത്തമൻ തൻവരവിന്നു കാക്ക-
മൊരോമനപ്പൂരു കൃതാർത്ഥയാക്കി; ൧൧

ഏവന്നരേവം കൃപം തന്നിൽ മന്ന-
ന്നിവണ്ണമോപ്പാൻ വഴിവച്ച തങ്കൽ
വ്യവസ്ഥിതം ദക്ഷിണനായകത്വം
ജവത്തിലാക്കും വിശദപ്പെടുത്തി; ൧൨

ഒരേതരം കാന്തിമരന്ദമുണ്മാൻ
വരേണ്യമാം തന്റെ വപുസ്സുമത്തിൽ
കരേറിടും കാണികൾതൻ ഹൃദന്ത-
ദ്വിരേഫപങ്ക്തിക്കു സപത്മനൽകി; ൧൩

ഘടസ്തനീമൌലികൾ ചാർത്തിടും കൺ-
കടക്കരിങ്കുവളമാലമേന്മേൽ
സ്ഫുടം വഹിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഭാരം
കടന്നുപോയ് കന്ധരചാഞ്ഞു മുന്നിൽ; ൧൪

വഴിക്കുകാണ്മോരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പാ-
ലൊഴിക്കുമമ്മട്ടമലാല്പഹാസം
പൊഴിക്കുമോമൽമുഖമാർ ചുറവും
മിഴിക്കടക്കേളി നടത്തി മന്ദം; ൧൫

ഘരിക്കമാന്ധ്യം വഴിമാറ പുററം
ഘരിത്തിൽ വായ്ക്കും ബലപാംസു പാടേ
സരിച്ച പൌരപ്രമദാശ്രുഗംഗാ-
സരിത്തിനാൽത്താമസമററടക്കി; ൩൬

അപാരമായ്ത്തന്നുടെ വാഹനത്തി-
ന്നപാർത്ഥമെത്തുന്ന ജനത്തെ മാററാൻ
ശിപായിമാർ ചെയ്യൊരു സാഹസത്ത-
ക്കൃപാർദ്രമാം കൺമുനയാൽ വിലക്കി; ൩൭

അസംശയം വത്സലമെന്ന പത്താം-
രസത്തിനൊന്നാമതു പോലെ ജീവൻ
നിസർഗ്ഗമായ്ക്കണ്ടു ചമൽക്കരിക്കും
രസജ്ഞരെപ്പാർത്തു ശിരസ്സു താഴ്ത്തി; ൩൮

സുരാലയംപണ്ടു പുരൂരവസ്സാം
ധരാദ്രിഭിത്തുർവ്വശിയോടുപോലെ,
വരാംഗി വഞ്ചിക്ഷിതിലക്ഷ്മിയൊത്തു
പുരാഗ്രിമം പുക്കിതു പൂരുഷേന്ദ്രൻ. (കുളകം) ൩൯

ജയിക്ക മേന്മേലുമയമ്മറാണി!
ജയിക്ക തൂക്കേരളവർമ്മദേവൻ!
ജയിക്ക തമ്പാൻ സചിവപ്രവേകൻ!
ജയിക്ക തജ്ജീവനിമേശപുത്രി! ൪൦

ജയിക്ക പൊന്നോമന വഞ്ചിനാടു!
ജയിക്ക സാധുക്കളതിങ്കൽ വാഴ്വോർ!
ജയിക്ക നേർതൊട്ടൊരു സൽഗ്ഗുണങ്ങൾ!
ജയിക്ക പത്മാപതി പത്മനാഭൻ! ൪൧

ഉദ്വർണ്ണവുമ്മാർപ്പുകൾ നാലുപാടും
ജവത്തൊടും പൊങ്ങി മുഴങ്ങിടുമ്പോൾ
യുവത്വനാറാണി വസിച്ചിടുന്നോ-
മവർണ്ണ്യഭാസ്സേതിന സൌധമെത്തി,

പ്രസാദമുൾക്കൊണ്ടു രഥോദയാദ്രി-
പ്രസാധനം ചെയ്തിട്ടമക്കലേശൻ
രസാൽ ദൃഗാതിഥ്യമിയന്ന നേരം
രസാധിപാനന്ദമനല്പമായി. ൩൨

ശരിക്കനേകം ക്രിയ ദൃഷ്ടിദോഷം
ഹരിക്കവാൻ സേവകർ ചെയ്തശേഷം
ഗിരിക്കു പററുന്നൊരു തേരിൽനിന്നും
ഹരിക്കു തുല്യൻ യുവരാട്ടിറങ്ങി. ൩൩

കൃതാദരം വഞ്ചിയിൽ വീണ്ടുമെത്തും
പ്രതാപവും കീർത്തിയുമെന്നപോലെ
സതാംപ്രിയൻ മന്ത്രിയുമോമലാളാം
ലതാംഗിയുംതാഴെയിറങ്ങി പിന്നെ. ൩൪

ഹിതത്തൊടും ദൈവകൃപാർദ്രമന്ദ-
സ്മിതം വപുസ്സാർന്നതുപോലൊട്ടക്കം
കൃതജ്ഞയായുള്ളൊരു റാണി തൻ മുൻ-
പതന്ദ്രനാം ഹൂണനുമുല്ലസിച്ചു. ൩൫

നവച്ഛവിസ്വസ്തികതല്പജത്തിൽ
നൃവര്യയും മററവർ നാലുപേരും
അവർക്കുവെക്കുള്ള മനോജ്ഞപീഠം
ധ്രുവം യഥായോഗ്യമലങ്കരിച്ചു ൩൬

തിരക്കി മുന്നിൽക്കയറുന്ന മുത്താ-
മൊരമ്പ് ഭുജിഷ്യാഗ്ര്യ വെളിക്കു നന്നായ്
പരം പിടിക്കും പുളകാഢ്യപൂണ്ട
തിരസ്കൃകം റാണി മറഞ്ഞിരുന്നു. ൩൭

നിനയ്ക്കുതെന്തെന്നു നൃവര്യതൻ കൺ-
മുനക്കുഴം ചേഷ്ടയിൽനിന്നു സർവം
മനസ്സിലാക്കിപ്പുരമീശിതാവോ-
ടനന്തരം വന്ദിയിവണ്ണമോതി. ൩൮

"ഭവാനിതൻ കൺമുനയെന്നപോലെ
ശിവാനിശംകൈവശമുള്ള വാളാൽ
നവാഭയാം കീൎത്തിയെനേടി വോൎക്കും
ഭവാനെ ഞാനെങ്ങനെവാഴ്ത്തിടേണ്ടു. ൧൦

പരിക്ഷചണ്ഡാശുഗമെങ്കിലും മാ-
റിരിക്കുമവ്വിഭുദസാരവംശം
ശരിക്കയുഷ്മൽപരഗോത്രഭേദി-
ഗരിഷ്ഠസന്താനമൊടേറ്റുപററുമോ? ൧൧

ഭവജ്ജനിക്കിപ്പുറ,മാത്മജൻത-
ന്നവസ്ഥമൎയ്യാത്തിങ്ങിരയാന്ന താപം
ജവത്തിൽ വൈകുണ്ഠമണഞ്ഞു മേലി-
ല്ലിവണ്ണമെന്നോതി വിരിഞ്ചി മാററി. ൧൨

നിരപ്പിൽ മൂന്നുള്ള കുകാന്തൎമ്മൂലം
ധരയ്ക്കുകന്ന്യാദശമാത്രമററു;
പരൻപുമാനാം തിരുമേനിതന്നെ-
പ്പുരവൈരിക്കെപ്പതിവത്തി ഭൂമി. ൧൩

ഭവാന്റെ ദാനപ്രഥ വിണ്ണിലെത്തി-
ട്ടിവാനിശം നാകിജനത്തിനെല്ലാം
ജവാൽ ധരിപ്പാൻ സുമവും കുടിപ്പാ-
നവാച്യമാം ദുഗ്ദ്ധവുമൎദ്ധമാക്കി. ൧൪

വികല്പമില്ലാതെ ഭവാന്റെ തേജോ-
വികൎത്തനൻ രാപ്പകൽ മിന്നിടുമ്പോൾ
അകത്തുദൃഷ്ടിക്കു പെട്ടും തമസ്സു-
മകന്നു പെൺപൂങ്കുഴൽ പൂക്കൊളിച്ചു. ൧൫

ഒരുത്തിയെച്ചാട്ടുവചസ്സരച്ചു-
മൊരുത്തിയെക്കൺമുന നോക്കിയേച്ചും
ഒരുത്തിയെക്കോപ്പണിയിച്ചുമിഷ്ടം
വരുത്തിടും തച്ചതുരതമന്യം, ൧൬

ഒരക്ഷരം സത്യമൊഴിഞ്ഞുരയ്ക്കാ-
ത്തൊരങ്ങയാൽ താൻ ഭവദീയവംശം
പരം ഹരിശ്ചന്ദ്രകുലാഭിധയ്ക്ക
നിരന്തരം യോഗ്യതയാർന്നിടുന്നു. ൌ

ശ്രമത്തൊടും പണ്ടു ഭഗീരഥൻ താൻ
ചമച്ച വഞ്ചിക്ഷിതിതൻ ഭരത്തെ
സമസ്തമിക്കാലമകററിവയ്ക്കാ-
നമന്ദമായ് വന്നു ഭവന്മഹത്വത്താൽ. ൭വ്യ

ഭവാൻെറ ലീലാശുകജിഹ്വ പാടും
നവാഭകർണ്ണാമൃതപദ്യജാലം
ദിവാനിശം കേട്ടു കവിജ്ഞരേകതാ-
രവാപ്തസംതൃപ്തികളായിടുന്നു. ൭ൻ

സുവർണ്ണശൈലത്തെയൊഴിച്ചിടുന്ന
ഭവന്മഹൌദാര്യ,മവിഘ്നയോഗം
വിവസ്വദബ്ജക്കു വരുത്തിയെന്നായ്-
ത്തവപ്രതാപാനപിതകീർത്തിയൊൽവു. വ്യം

അമന്ദമാമൂർത്തികൾ മൂന്നുപേരും
സമം സമർപ്പിച്ച വരങ്ങൾ പോലെ
ശ്രമംവെടിഞ്ഞെൻതിരുമേനി മൂന്നു
പുമർത്ഥവും നേടി ലസിച്ചിടുന്നു. വ്യഫ

അനന്തമായ്ത്തൻ തലകൾക്കുവാച്ച
കനം തകർക്കും തവ ദക്ഷഹസ്തം
അനന്തനീരായിരമുള്ള നാവാ-
ലനന്തരായം വഴിപോൽ സ്തുതിപ്പൂ. വ്യമ

ഗുണങ്ങളല്ലായാലവ തമ്മിലുണ്ടാം
പിണക്കമെന്നുള്ളതസത്യമത്രെ;
അണഞ്ഞതഹംപൂർവ്വികയിൽ ഭവാനൊ-
ടിങ്ങിണങ്ങിയോരോന്നുമിരിപ്പതില്ലേ? വ്യന്മ

ഇവണ്ണമുള്ളോരുഭവാനെയല്ലോ
ശിവപ്രദാനത്തിനയച്ചു ദൈവം;
നൃവര്യ! വഞ്ചിക്ഷിതിപുണ്യാകര-
മവസ്ഥയേപോൽ സമ്പ്രതി ക്ലൃപ്തപ്പെടുത്തു. ൮൪

അനാദരവ്യഞ്ജകമാകുമെന്നോ-
ർത്തനാമധേയം സ്വാമിനി കേൾപ്പതില്ല;
അനാരതം തേ ഭവികം വളർത്തു,-
മനാഥസംരക്ഷകനബ്ജനാഭൻ. ൮൫

തുടങ്ങിയല്ലോ പണിയൊന്നിടയ്ക്കു-
മുടങ്ങിടാതായതുതീരുവോളം
സ്ഫുടം കിണഞ്ഞേത നയകോവിദന്മാ-
രടങ്ങു; ഞാനെന്തിനതോതിടുന്നു? ൮൬

അഹസ്സൊരൊന്നിൽ ക്ഷപയിങ്കൽനിന്നു-
മഹസ്സിനെത്തുന്ന വിശേഷമെല്ലാം
രഹസ്സിൽ വഞ്ചിക്കു വരുത്തുവാൻ ത്വ-
ന്മഹസ്സിനെന്തോ പണി ലോകബന്ധോ?" ൮൭

ഇവണ്ണമാവന്ദിവചസ്സു കേട്ടു
യുവക്ഷമേശൻ മുഖമാത്തലജ്ജം
ധ്രുവം നമിപ്പിച്ചെഴുന്നേററു ലോക-
ശ്രവസ്സുധാവൃഷ്ടി പൊഴിച്ചിതേവം. ൮൮

"അമർത്ത്യർതൻനാട്ടിനെയും ജയിപ്പാൻ
സമർത്ഥയാം വഞ്ചിയെയീവിധത്തിൽ
സമത്വമോടാണ്ടു വരുന്ന റാണി
സമസ്തരാലും ബഹുമാന്യയല്ലോ. ൮൯

സരസ്വതീകാന്തനു യാഗശാല,
പരൻ പുമാനന്തമരത്നമഞ്ചം,
ഹരന്നു ശക്രാഭയദാനഘട്ടം,
പരം പുകഴ്ച്ചയ്ക്കുതിഭൂമി വഞ്ചി, ൯൦

ക്ഷിതിക്കു കണ്ഠാഭരണങ്ങളായ് പ-
ണ്ടിതിങ്കൽ വാണീടിന മന്നവന്മാർ
ശ്രുതിക്കു കൃത്യത്തെയുമാഖ്യയേയും
മതിക്കെഴും കെല്പിലധീനമാക്കി. ൯൧

പുരത്രയാരാതിപുരന്ധ്രിവാഴും
പുരങ്ങളിൽ പൂജ്യതപൂണ്ട കാഞ്ചി-
പുരം രവിക്ഷ്മാപകിരീടരത്ന-
പരമ്പരാകാന്തിയിൽ മുങ്ങിയില്ലേ? ൯൨

മുറയ്ക്കു കാവേരിപുരത്തിനുള്ളിൽ
നിറഞ്ഞ സൽസ്വാന്തസരോരുഹങ്ങൾ
ഉറച്ച മാർത്താണ്ഡകരങ്ങളേററു
നിറത്തൊടും പണ്ടു വിടർന്നതില്ലേ? ൯൩

ഇവണ്ണമുള്ളോരു മഹാർഹമാകു-
ന്നവഞ്ചിസിംഹാസനമാദിക്രമം
ധ്രുവം വഹിക്കുമ്പൊഴുതാക്കിളക്കാ-
മിവൻ നിമിത്തത്തിനു വന്നുകൂടി. ൯൪

ചുരുക്കമോർത്താലിതു ജാമദഗ്ന്യൻ
തുരുഷ്കർതൻ വായിലകപ്പെടാതാൻ
തിരുത്തിയില്ലാഴിയിൽ നിന്നു, വന്നൊ-
രിരുട്ടുപോയപ്പോൾ വെളുത്തു നേരം. ൯൫

ക്രമാൽ മഹാരാജ്ഞിയെ മുൻനിരത്തി-
ക്ഷമാതലത്തിന്നഭിവൃദ്ധിചെയ്വാൻ
അമാത്യനും ഞാനുമിനിശ്രമിക്കാം;
പ്രമാണമെല്ലാത്തിനുമംബുജനാഭൻ." ൯൬

ഇളയ്ക്കെഴും നാഥനവന്റെ വാക്യ-
മിളയ്ക്കവേ ഹൂണമഹർഷി സിദ്ധൻ
ഇളങ്കുളിർപ്പുഞ്ചിരി തൂകിയേവ-
മിളക്കമററുള്ള വചസ്സുരച്ചു; ൯൭

“മുന്നേമുതൽക്കിതരദേശനിവാസികൾക്കു
വന്നേറുവാൻ വഴികൾ വാച്ചൊരു വഞ്ചിനാട്ടിൽ
ഇന്നേവനില്ല രസ,മൂഴിയിലാതിഥേയർ
തന്നേ സമസ്തജനരഞ്ജകർ തർക്കമില്ല. ൯൮

നൂനം പുരാ പരമിജിപ്റ്ററു വിശിഷ്ടമാം ഗ്രീ-
സാനല്ലറോം,മറബിയിസ്രയൽ പെഴ്സ്യ തുർക്കി
ചീനംതുടങ്ങിയൊരു ദിക്കുകൾ വഞ്ചിനാടൊ-
ട്ടൂനംപെടാതെ ബഹുലവാണിഭവും നടത്തി. ൯൯

പാരാതെ ശൈലജലധീശ്വരർ പോർത്തുഗീസു-
കാരായ ഞങ്ങളെ മഹമ്മദസമ്മതിക്കായ്
വാരാകരത്തിനകമാക്കുകിലെന്തു? കാത്തു
പോരാൻ വഞ്ചിയുമതിൻപടി കൊച്ചിനാട്ടും. ൧൦൦

സാമൂതിരിക്കുടയ നാടു പിടിച്ചടക്കാൻ
ശ്രീമുത്തമററു ചില ഹൂണർ കടന്നുകൂട്ടും;
മാമൂലിനൊത്തുപചരിച്ചൊരു വഞ്ചിഭൂപർ
ധീമൂലമായവരെയും പരിതുഷ്ടരാക്കും. ൧൦൧

കാണുന്നു ഞാൻ വെളിവിലീ വിഷയത്തിനുള്ള
ചേണുററ ഭാവി മുഴുവൻ; പറവൂർ വരയ്ക്കും
ആണുങ്ങളാം നൃവരർ തക്കൊരമാത്യരോട്ടും
വേണുംപടിക്കിളരിച്ചു വിളങ്ങുമേററം. ൧൦൨

ഇക്കണ്ട ഞങ്ങളുടെ പുണ്യഫലം നശിക്കും
തക്കത്തിലാഴിയുടെ കോയ്മ കരസ്ഥമാക്കാൻ
അക്കന്നർ ലന്തകൾ വരുമ്പൊഴവർക്കുമേകും
ഏൽകന്മഷം വെടിയുമിന്നൃപർ വേണ്ടസാഹ്യം. ൧൦൩

കീരം വിളിച്ചു ചെറുകൂട്ടിനകം കടന്ന
നേരത്തുമുള്ളുകൾ വിരിച്ചൊരു മുള്ളനെപ്പോൽ
പാരം പരന്നകൊതിയിലിക്ഷിതി കൈക്കലാക്കാ-
നാരാഭവാളുമവരപ്പൊഴനല്പദർപ്പം. ൧൦൪

തീക്കപ്പലാഴിയിൽ നിരത്തിനലൻക്രുടി-
യീക്കെല്ലെഴാത്ത ചെറുവഞ്ചിയൊടേററു പോരിൽ
തോൽക്കിൽപ്പരൻെറ കഥ ഞാൻ പറയേണ്ടതെന്തു-
ണ്ടുക്കിൽപ്പെട്ടതവർ സുനീതിപഥത്തിൽനിൽപ്പോർ. ൧൦൩

ചിത്താവലേപമൊടു പാഞ്ഞുവരുന്ന ടിപ്പു-
സ്സുൽത്താനെയും പടയിൽ വെല്ലുമിതിൻെറ നാഥർ;
ഉത്താപമേവൻ മകററി വിശിഷ്ടകീത്തി-
വിത്താർജ്ജനത്തൊടു വിളങ്ങിടുമെന്നുമെന്നും. ൧൦൪

ഒരുലവമഴലാക്കുംവേണ്ട, ദൈവം കനിഞ്ഞു-
ള്ളൊരു വിഷയമിതിനു കട്ടില്ല മററങ്ങുമെന്നായ്
അരുളുമന്നലനാമസ്സിദ്ധനെപ്പാൎത്തു മോദം
പെരുകി വനിതയാരംകളം, കൂടിനിൽപോക്കുമെല്ലാം. ൧൦൫

അമ്മാന്യാഗ്ര്യനെ വേണ്ടപോലെയുപചാ-
രം ചെയ്തുനല്ലങ്ങളായ
സമ്മാനങ്ങൾ കൊടുത്തയച്ചതിനുമേൽ-
ഭ്രൎത്രിയും മന്നനും
മമ്മാ! മന്ത്രിയുമവ്വധൂസുതയും
മോദിച്ചുമട്ടേതുമീ
നമ്മാലോതുവതാവതല്ല സുഖമായ്
മേവീടിനാർ നാൽവരും. ൧൦൬

പതിനാറാം സൎഗ്ഗം കഴിഞ്ഞു.

പതിനേഴാം സൎഗ്ഗം.

തദനന്തരം മഹിതവഞ്ചിമഹി-
ക്കുദയം വരുവതിന്ന വേണ്ടുവിധം
സദമാത്യരൊത്തുമൊരു പദ്ധതിയിൽ-
സ്സുദയം കിണഞ്ഞു പണിചെയ്തു നൃപൻ, ൧

അരിശേഷമാക്കു മരുതെന്ന മതം
ശരിയെന്നു കണ്ടു സചിവക്ഷിതിപർ
പരിചിൽപ്പടയ്ക്കു കുടിലാഷ്ടഗൃഹ-
പ്പരിഷയ്ക്കു നേക്കു നടകൊണ്ടിതുടൻ. ൨

പെരുതാകുമെട്ടിലൊരുവീട്ടിലുമി-
ല്ലൊരുവൻ തദാ; സകലശാത്രവരും
ശരദാഗമത്തിലള പററിടുമാ-
മരുദന്നർപോലെ മറവാന്നു ജവാൽ. ൩

അനലാദ്രിപൊട്ടിയൊഴുകുന്നളവിൽ-
ധനമല്ല കാൎയ്യമുയിരെന്നകമെ
നിനവാന്നു മണ്ടുമുദയൽഭയരാം
ജനമെന്നപോലലകലെയോടി ഖലർ. ൪

ഇതരാലയങ്ങളൊളിയാന്നളവിൽ-
ച്ചുതരാ! തൽഗൃഹങ്ങളൊളിയററവയായ്.
പതഗത്തിനൊക്കയുമഹസ്സമൃതഃ;
സുതരാമുലൂകപ്പടലിക്കു വിഷം. ൫

അരചക്കിടാങ്ങളുടെ നേൎക്കൊളിവിൽ-
ക്കരശക്തികാട്ടിയ കരിമ്പുറയൻ
പരമാണ്ടിരുന്ന വസതിക്കുകെവ്വും
സരസം കളിച്ചു കമലാഗ്രജയാം. ൬

ഖലവർജ്ജിതങ്ങൾ നിജബാഹുകളും
ബലവാൻെറ മുന്നിൽ നിജജംഘകളും
കലഹാന്തരത്തിലുതകുന്നു തുലോ-
മുലകിൽ ഖലനു മരണംവരെയും. ൭

ഭടർ കാത്തു രാപ്പകൽ വസിച്ചൊരതിൻ-
നട ശുദ്ധശൂന്യത വഹിച്ചു തദാ
തുടർവററ പട്ടി, പശു, പോത്തിവകൾ-
ക്കിടമറ്റപ്പെട്ടന്നൊരു നികേതനമായ്. ൮

അതിയായുറപ്പൊടവിടത്തിലെഴും
മതിൽ, കാലമന്തി തടഘാതമതിൽ
പതിവായ്ത്തുടന്നിടുകയാ,ലിളകി-
ക്ഷിതിയിൽ പതിച്ചു നിലവിട്ടു ജവാൽ. ൯

കടൽമങ്കതന്നുടയ തങ്കമിഴി-
ക്കടചേൻറ മിന്നിയൊരു പൂരുഷർപോയ്
കടവാതിൽ മൃങ്ങയിവയെത്തി വിശം-
ങ്കടകൌതുകത്തൊടു കളിച്ചിടുവാൻ. ൧൦

മുകളിൽജ്ജനങ്ങൾ കയറാതില്ല,മൊ-
ട്ടുകളുമെ തൂണാദികൾ പൊരുക്കുകയാൽ
മികവുള്ള മാടുകൾ മുറയ്ക്കിരവും
പകലും തുടങ്ങിയതിൽ മേച്ചിലിനായ്. ൧൧

ഇണയററിടും മൃഗമദംവഴിയായ്
മണമുററിരുന്ന മുറിയാസകലം
ഇണപററിടും മൃഗമദം വഴിയായ്
മണമററു നാറി പരമപ്പൊഴുതിൽ. ൧൨

പതിനെട്ടുകെട്ടിയലുമന്നിലയം
പതിവിട്ടു കെട്ടു വിഗതാശ്രയമായ്
പതിവാമൊയൊഴുക്കിനകമാന്ന വന-
സ്ഥിതിപോൽപ്പതിച്ചു തറമേൽ തചരിതം: ൧൩

മതിയായ് ചുമന്നു; ചുമൽനോവു പൊറു-
പ്പതിനാവതല്ലണവുമെന്നകമേ
ക്ഷിതിയോടത്തെറിഞ്ഞ ചുമടെന്നതുപോൽ-
ഗ്ഗതികെട്ടു താഴെയതു വീണു തദാ. ൬൪

വിതതം തദീശനുടെ മാറിടമ-
ററിതരോപമാനമിയലാതെയതിൽ
കതകുള്ള തപ്പടി പതിച്ചു കടു-
ഞ്ചിതൽതിന്നതിന്നു കഥ തീൎന്നു ജവാൽ. ൬൫

അവനൊത്ത കൈകൾ പടിയുത്തരമു-
ള്ളവയൊക്കെവീണു തവിടായ്, പകരം
അവരണ്ടൊട്ടും തുലപെട്ടും ഭുജഗ-
പ്രവരവ്രജം വിലസി തൽസ്ഥലിയിൽ. ൬൬

ഒരുനാൾത്തമോമയതയേന്തിയൊര-
പ്പെരുതാം ഗൃഹം ബത! രജോമയമായ്,
വരുമാശ്ശു സത്വമയഭാവവുമെ-
ന്നരുളിത്തുടങ്ങി, വനസന്നിഭമായ്. ൬൭

ബത! രാജമൌലിയൊടു പണ്ടു വിരു-
ദ്ധത പൂണ്ടവൎക്കു പുരമെന്നതുപോൽ
ചിതമററതേ തൊഴിലിലന്നു പെട്ടും
ഹതകൎക്കു പേരരുളി തൽഗൃഹവും. ൬൮

ഉടമസ്ഥനോടു പിരിവാനിടവ-
ന്നുടവുററ മന്നിൽ നിപതിച്ചു ബലാൽ
ഉടനന്നികേതമുയിരററിടുവോ-
രുടൽപോൽ മറഞ്ഞു സികതാമയമായ്. ൬൯

ക്ഷിതിപാരികൾക്കുടയ ഗൎജ്ജനവും
സതികൾക്കു വായ്ക്കുമൊരു രോദനവും
അതിൽ മദ്യപാത്രമുടയും സ്വനവും
പതിവായിരുന്നതൊരുമട്ടൊഴിവായ്. ൭൦

എത്ര രാജധാനിയിൽ മികച്ചിടുവാൻ
കുതുകം തദീശർ ഹൃദി പൂണ്ടു പുരാ;
അത്ര പേപ്പിശാചുകുലയ്ക്കമരാൻ
പുതുമേടയായ പിതൃകാനനമായ്. ൨൬

ഉലകത്തിലെപ്പൊരുളിനൊക്കയുമീ-
നിലയെന്ന തത്വമറിയുംപൊഴുതും
ഫല തിന്മ വിററതിന്നു വാങ്ങുമൊര-
ക്ഖലനാര ശുദ്ധമൃഗമോ നരനോ? ൨൭

പിടിയാത്ത മാററലയൊഴിഞ്ഞ ഗൃഹം
കുടിയേറി ഞങ്ങൾ ഭവദീയഗുണം
വടിവിൽസ്തുതിപ്പളവു നിഷ്ഫലമി-
പ്പടി യാത്രയെന്നരുളി പക്ഷിതതി, ൨൮

അരി, രാമനാമമൊളിച്ചൊരിടം
ധരിയാതെ ഭൂപതി കുഴങ്ങിടവെ
അരികത്തു ചാരനൊരുവൻ വരവായ്
ഹരിദശാസന്നിധിയിലംബുസമം. ൨൯

അവനോതി "നേരമറിയാമവിടേ-
യ്ക്കുവശത്താമുററതിന്നടുത്തൊരിടം
തവവൈരി പാർപ്പതിനെടുക്കുകയായ്
നവമാം വിലം ഭുജഗമെന്നവിധം. ൩൦

അതിലോലമൊന്നു പുരുഷന്റെയടു-
ത്തതിഥിപ്പടിക്ക ഹരിദശാകരം
അതിലെത്തിടാതെ ഭയമായകത-
ക്കതിരായ്ലസിപ്പു വനമൊന്നവിടെ. ൩൧

ഹരി, കൊമ്പനാന, കടുവാ, പുലി, വൻ-
കിരി, കാട്ടുപോ,ത്തജഗരം, കരടി,
പരിചോടിവയ്ക്കുതയി! സംയമിനീ-
പുരി പാപികൾക്ക പടി പാർപ്പിടമാം. ൩൨

പകപൂണ്ട ഗോക്കളെ വധിപ്പതിനാ-
യകലത്തുമാ മൃഗകുലം വരവേ
മികവാളുമിന്ദുരവിഗോക്കളതി-
ന്നകമെത്തിടാത്തതുചിതോചിതമായ്. ൨൮

ചുടലപ്പിശാചു, യജമാൻ, മറുതാ,
പടഭദ്രകാളി, വനയക്ഷി, മുതൽ
നടനത്തിനെന്നുമതിനുള്ളിൽ മഹോൽ-
കടഘോരമൂർത്തികൾ വരുന്നു പലർ. ൨൯

ഉയരാത്തവൃക്ഷവു,മതാശ്ശുനിജാ-
ലയമാക്കിടാത്തൊരു പിശാചു, മതിൽ
ഭയമാർന്നിടാത്തൊരയൽവാസിയു,മി-
ല്ലയഥാർത്ഥമല്ലതതിഘോരവനം, ൩൦

പകൽ, പൂർണ്ണിമാനിശ, യമാത്തമി, യീ
വകമൂന്നുമൊപ്പ,മിരുളെപ്പൊഴുതും;
പകവാച്ചപോൽ പ്രകൃതി രാക്ഷസിയായ്
പ്രകടീകരിപ്പു ജനദൃഷ്ടികളിൽ. ൩൧

തരുയോധർതന്നുടെ രസാഭിധമാം
വരുണാസ്ത്രമേല്പൂവതിലുള്ള ഭയം
പെരുതായ് തദീയവനപൂരിന്നകം
വരുവാൻ മടിപ്പു ദവപാവകനും. ൩൨

'മണമുണ്ടു മെയ്യി,ലതു കണ്ടിടുകിൽ-
ക്ഷണമെന്നെ യക്ഷി പിടികൂടുകയായ്'
ഘൃണവിട്ടതിന്നരികിലിത്തരമോ-
ർത്തണവാൻ മടിപ്പു ബത! ഗന്ധവഹൻ. ൩൩

ശില ദന്തിപോൽ, സുമമിടയ്ക്കു കല-
ർന്നിലവാച്ചിടും ചെടി വരിപ്പുലിപോൽ;
ചലപർണ്ണശാഖ ശയുപോ, ലതിലീ-
യുലകത്തിലാരു മൃഗയയ്ക്കണവോൻ? ൩൪

ക്ഷിതിയിൽ ജനാർദ്ദനനശേഷജഗ-
ത്സ്ഥിതിഹേതു, രാത്രിചരർ പുണ്യജനം;
മതിയററമർത്ത്യനിതുമട്ടു വന-
ഭൃതിമാച്ചിടുന്നൊരലകാണവനി! ൩൫

പകലോർക്കിലും വിറ നരക്തിയാ-
യകമേവരുജ്ജുമതിൽ മക്കളൊടും
പകയേറുമീരിപു വസിപ്പൂ ഗുണാ-
ത്മക! പിന്നെയൊന്നുമറിയില്ലടിയൻ.” ൩൬

അതിനോതി മന്നൻ,“നരിനാടു ഭരി-
പ്പതിലാശവിട്ടടവി കാക്കുകയോ?
മതി; കാന്ദിശീകമൃഗഹിംസ യശോ-
ലതികാകൃപാണി പുരുഷർക്കു പരം. ൩൭

കടുവാകുണക്കതൊരുത്ത ദുഷ്ടമൃഗം,
ചുടുകാട്ടു മാടനു കണക്കു ദൃഢാ;
കൊടുതാകുമാവനമതിന്നു ശരി-
പ്പെടുവോരു വീടു, പുലരട്ടെയതിൽ.” ൩൮

അതിനോതി മന്ത്രി:“യവിടുന്നരുളു-
ന്നതിലേറെ വാസ്തവമിരിക്കുകിലും
പ്രതിയോഗിയക്കുമതിയായതിനാ-
ലതിനുണ്ടു ദോഷ,മറിയിച്ചിടുവൻ. ൩൯

നരിയെങ്കിലും മനുജമാംസരസം
പെരികെപ്പെടുന്നതു വധാർഹ,മിവൻ
ശരി നഷ്ടനോക്കിലവിടേ, യ്ക്കതിനെ-
ന്തരിയോരു വഞ്ചി ധരണിക്കുമതോ? ൪൦

പരിചിൽസ്സുയോധനനുമന്തമണ-
ച്ചരിയായ ദേശികസുതന്റെ ഗളം
അരിയാതെ പാണ്ഡവരിരുന്നതിനാൽ-
പ്പരിതാപമാർന്നതറിയിക്കണമോ? ൪൧

കള്ള,യിത്തിൾ, ചണ്ടി, ചിതൽ, തൊട്ടവയെ-
ക്കളയുന്നവെങ്കിൽ മുഴുവൻ കളവൂ;
വളരാൻ ഫണിക്കുമിടമൊന്നരുളും
ജളർ നാമിളയ്ക്കുമിതുമപ്പുറവും. ൪൨

ഒരു കീറൽ ഭിത്തിയെ മറിപ്പതുപോ-
ലൊരു പന്നി പങ്കജം മുടിപ്പതുപോൽ
ഒരു തീക്കണം തെരുവെരിപ്പതുപോ-
ലൊരു പാപി നാടിതു കെടുപ്പതിനാം. ൪൩

ഉടൽ പാണ്ടു വാച്ചിടുകിലെന്തിനു ഹാ?
കുടൽനീരു ചേർന്നിടുകിലെന്തിനു പാൽ?
കടമേറുകിൽ ദ്രവിണമെന്തിനു? ദു-
ഷ്ടത,മെന്തിനൂഴി രിപു ചേർന്നിടുകിൽ? ൪൪

കലടാഗ്ര്യയാംഗ്രഹിണി, സർപ്പവിലം
കലരും മരം, ഗരളമൊത്ത ജലം,
ഉലകിൽപ്പിശാചമരുമാലയവും,
ഖലനാളുമൂരു,മെവനും വെടിയും. ൪൫

കനിയെന്നപോലെ കനിവാകുകിലും
പനിയുള്ളനോ മരുന്നേതുമത്തും;
അനിശം പ്രിയം നരനു പൂവു, മിഴി-
ക്കനിവാർന്നമായണയുകിൽക്കളയും." ൪൬

പരർതൻ സമൂലനിധനം നിയതം
കരണീയമെന്നവനുണർത്തിടവേ
"ത്വരയോടതിന്നു വിടനൽകി ധരേ-
ശപരൻ നെങ്കിലാകട്ടെ ശരി"യെന്നരുളി. ൪൭

ഒരു പള്ളിവേട്ട തിരുമേനി കൊതി-
ച്ചരുളുന്നതായ് സ്സചിവനോതിടവേ
പെരുകിത്തുടങ്ങി പടകൊണ്ടു ചട-
ഞ്ഞൊരു സൈനികർക്കു നിലവിട്ട രസം. ൪൮

പല രജ്ജു, തന്തു; വെടി, വാൾ, കണ, കൈ-
വല, കൂട്ടയന്ത്ര,മിവ പൂണ്ടുടനെ
നിലവിട്ടുപാഞ്ഞു മൃഗയക്കു രസാ-
കുലരായി നായ്ക്കളിടചേൎന്നു ഭടർ. ൪൯

ഇളവിന്നു കുട്ടികൾ മൃസിയവഴി-
ക്കിളകുംപടിക്കു മൃഗയക്കു പരം
ഇളതന്റെ നായകനകമ്പടി തെ-
ല്ലിളയാതെ പോയി ഭടർ മോദമൊടും. ൫൦

“ഹരിയെങ്കിൽ നന്നു വെടിവച്ചിടുവാൻ;
ഹരിസാരമില്ല, നരിതന്നെ ഗുണം;
നരിയുള്ളൂ,മൊററയിലെതിൎത്തുവരും
കരിയാണു കാൎയ്യ;മതുമല്ല കിരി. ൫൧

കിരിപല്ലു;വീഴ്ച്ചയുമെതിൎത്തു കുതി-
ച്ചുരികത്തു പാഞ്ഞിടുമതിൻ പിടിയിൽ
പരിചോടൊരൊററവെടി വച്ചിടുകിൽ-
ശ്ശരി, കാട്ടുപോത്തിലുമേറെ രസം. ൫൨

എരുമക്കിടാക്കളിലുമേററരസം
പെരുകും വൃകവ്രജമെതിൎത്തിടുകിൽ;
പൊരുതാനവൎക്കു ബലമില്ല മഹാ-
മരുമന്നർ നോക്കിലതാം കുതുകം.” ൫൩

പലമട്ടിവണ്ണമുരചെയ്തിടുമാ-
ബ്ബലശാലിയോധരൊടുകൂടി മുദാ-
നലമററ വേട്ടതുടരാനടവീ-
തലമെത്തി ഭൂപസചിവാഗ്ര്യനുടൻ. ൫൪

ഹരിണാക്ഷി, കോകകുല, ഭോഗികചം,
ഹരിമദ്ധ്യ,മൃക്ഷകുലനാഥമുഖം,
കരിയാന, മഗ്ര്യമൃദുകവാണിയുമായ്,-
പ്പരിചോടു മിന്നി വനലക്ഷ്മി പരം. ൫൫

ഈരമുള്ള, വേങ്ങ, യില, വാഞ്ഞിലി, നീർ-
മരു, തീട്ടി, തമ്പക, മിലിപ്പ, യകിൽ,
പെരുവാക, തേക്കു, മുതലായവിടെ-
ത്തരുഷണ്ഡമുണ്ടു പലമാതിരിയിൽ. ൬൬

ധരതൊട്ടു വാൻവരെയുമോടിയതിൽ-
സ്സുരർവച്ചപത്ഥ്യമെടുത്തിടുവാൻ
ത്വരപൂണ്ടു മത്സരമൊടത്തരുവിൻ
നിര മേൽക്കുയർന്നു കുതികൊള്ളുകയോ? ൬൭

തനരിച്ചുപോലെ മഴകിട്ടുകയാൽ
മനതാരിലുള്ളൊരു കൃതജ്ഞതയെ
ഘനസഞ്ചയത്തൊടറിയിച്ചിടുവാൻ
നിനവാർന്നു ശാഖികൾ കുതിക്കുകയോ? ൬൮

സുരപാദപാവലി മഹാർഘപുര-
ന്ദരമത്തടന്തി രജനീശമൃഗം
പരമാജ്ഞയീവക ഹരിപ്പതിനായ്
മരമാം പടയ്ക്കൂടവി നല്കിയതോ? ൬൯

തെളിവേറുമാ വിവിധവൃക്ഷഘടാ-
മിളിതാടവീസ്ഥലിയെ യോധഗണം
കളിയായ് ചുഴന്നു നൃപകല്പനയാൽ-
പ്പുളിനത്തെയങ്ങു പുഴയെന്നവിധം. ൭൦

അതിനപ്പുറം വനമിളക്കിടുവാൻ
ക്ഷിതിപൻ കഥിക്കവെ തദീയഭടർ
ഗതിവേഗമാർന്നു ഭവവഹ്നിസമം
കുതികൊണ്ടു ചുററുമടവിക്കകമേ. ൭൧

ഭടസിംഹനാദമുയരുന്നതു കേ-
ട്ടടരിന്നു തുല്യരിപുവെത്തിയതായ്
സ്ഫുടമോർത്തുണർന്നു മുകിൽപോലചരി-
സ്സടയുംകുടഞ്ഞു നിലയായി ഹരി. ൭൨

പ്രലയാബ്ധിപോലെ ഭടവൎയ്യർ കട-
ന്നലറുന്നതിന്നൊരു മാറ്റൊലിയായ്
നിലവിട്ട രണ്ടുമൊരുപോലെ ഭയം
കലരാനകങ്ങളതുവാൻ മതിയായ്. ൩൩

വെളിയുള്ള രണ്ടുവശവും രിപുവിൻ-
വിളികേട്ടു, ഖേദമിരുകൊമ്പുകളാൽ
വെളിവിൽക്കുഴി,ച്ചതിൽ മടാംബുനിറ-
ച്ചൊളിയാതെ മുന്തി നില്ക്കയായ് പുറകിൽ. ൩൪

തലപൊക്കിനിന്നു, തടിനീട്ടി,യിടം-
വലമക്കി തീപ്പൊരി പൊഴി,ച്ചലറി
ഉലകത്തിൽ മെയ്യുടയ രൌദ്രരസം
തുലയാം പടിക്കു നിലയായി നരി. ൩൫

പുലിപൂച്ച, പാമ്പുപുഴ, വൻകിടി ചു-
ണ്ടെലി, കാട്ടുപോത്തുമുയൽ, സിംഹിപശു,
കലികൊണ്ടു ഹൃത്തിലിതുപോൽക്കരുതി-
ച്ചലിയാം നൃപന്റെ ഭടർ പാഞ്ഞു ജവാൽ. ൩൬

ഖലപക്ഷിസൎപ്പമൃഗസങ്കുലമാം
നിലകൊല്ലുമാറു ഭടരാവിപിനം
ബലമോടുണൎത്തി വിളിയാൽ തച്ചരിതം
മലയാൽ സ്സുരാസുരർ മഹോദധിപോൽ. ൩൭

വലകെട്ടിടുന്നു മറവാ,ന്നരവാൾ-
ത്തലകാട്ടിടുന്നു, ധര തക്കതുപോൽ
കലയേററിടുന്നു, വെടിവച്ചിടുവാൻ
നിലതേടിടുന്നു നൃവരന്റെ ഭടർ. ൩൮

വെടി, കുന്തം, മീട്ടി, കണ, വി,ല്ലരവാ,-
ളടി, വെട്ടു, തല്ലു, കൊടു, കെട്ടു, പിടി;
കിടി,യാന,പോത്തു, കടുവാ, പുലി,യി-
ല്പടിയച്ചരിച്ചു പലവാക്കമവർ. ൩൯

ചതിയുള്ള മാനുഷന്നു മന്ദമണ-
ഞ്ഞതിൽ മേന്മകോല്ലുമവർ നേർവഴിയേ
ഗതിയാർന്നിടും മൃഗതതിക്കു ജവാൽ
ക്ഷതിനല്കിയെങ്കിലതൊരത്ഭുതമൊ? ൧൦

പരരോടു പോരിനു തുണയ്ക്കുവതി-
ദ്വിരദങ്ങളാണിവയിലെങ്ങനെ നാം
ശരമെയ്യതെന്നു ഭടജിഷ്ണുവൊരാ-
ളുരചെയ്തിതന്യഭടകൃഷ്ണനൊടായ്. ൧൧

ഇതു നല്ലയുക്തി! ചിലയോധർ തുണ-
യ്ക്കുകൊണ്ടു ശ്ശത്രുഭടർ ബാന്ധവരോ?
കുതുകം കഥിച്ചിടുവതെന്നുടനേ
പുതുഗീതയൊന്നവനതിന്നരുളി. ൧൨

ക്ഷണമാത്രമശങ്കയതുമൂലമക-
ന്നിണയറ്റെതിർത്തു വരുമക്കരിയെ
കണയൊന്നയച്ചു കഥതീർത്തു വെറും
പിണമാക്കി വീഴ്ത്തി വനഭൂവിലവൻ. ൧൩

ഇരുകൊമ്പതിങ്കൽ മുഴമാർബിളിൽ വാ-
ർത്താരു തുണപോലെ വലുതായ് നെടുതായ്
മരുവുന്നതബ്ബലിയിലാത്മയശ-
സ്തരുവിൻഫലപ്പടി കലർത്തി രസം. ൧൪

ശവമാണു തന്റെയിരതീണ്ടിയവൻ
ധ്രുവമെന്നലച്ചു വഴിയോതിയുടൻ
അവനോടു ഭീമനൊടു പണ്ടസുര-
പ്രവരൻ ബകൻപടിയെതിർത്തു ഹരി, ൧൫

കരയുള്ളനായ്ക്കു കടിയില്ല; നിന-
ക്കിര കൊമ്പനെങ്കിലിരനീയിതിനും;
പരമേവമോതിയതുതന്നരികിൽ
ത്വരയോടണഞ്ഞുയിർമുടിച്ചു വെടി. ൧൬

അരചന്റെ മരിച്ചു പടയെന്ന വിധം
കരംകാഞ്ഞു ബാക്കിമൃഗമാസകലം
വിരവിൽപ്പലായനമിയന്നു വനോ-
ദരഭൂവിലേക്കു ഭയവ്യാകുലമായ്. ൮൭

എതിരിട്ടു ദുഷ്ടമൃഗസംഹതിയെ-
ച്ചതി പാതി, പാതി ശരിയായ വഴി,
ഇതിലൊന്നെടുത്തു ഭടപുംഗവർ വധി-
ച്ചതിനെന്തതാണു മൃഗയാനിയമം. ൮൮

ഇണചേർന്ന പന്നികളിലൊന്നിനുമേൽ-
ക്കണകണ്ടു പായുമൊരുമറവനിനും
ക്ഷണമന്തമേകി, യഴൽ രണ്ടിനുമ-
ന്നണയാതെ കാത്തു കനിവാണൊരുവൻ. ൮൯

ദലപുഷ്പയുക്തതരുശാഖകൾ തെ-
ല്ലുലയാ,തവറ്റിനിടയിൽ നിന്നൊരുവൻ
തലനോക്കി വച്ചു വെടി ചഞ്ചലതൻ-
ത്തുലയാൻ കൊണ്ടു നരി വീണു ഭുവി. ൯൰

പ്രതിയോഗിതന്റെയുടൽ കീറിടുവാ-
നെതിരിട്ട പോത്തിന്നരികത്തുവരേ
കുതികൊണ്ടുവതിന്നിട കൊടുത്തൊരുവൻ
ക്ഷതിനൽകി കൈവശമെഴും വെടിയാൽ. ൯൰൧

വെടി തോക്കുയോധ,രുയിർ മേനിയതിൻ-
പടി വന്നുലി, ക്കിവയൊരേസമയം
കുടിവിട്ടുപായുവതുപോൽ മൃഗയാ-
പടിമാവു മിന്നി പരമാത്ഭുതമായ്: ൯൰൨

അകലത്തു മണ്ടിടുവതിന്നു തരം
ശകലം പെടാതെ വിപിനത്തിനകം
അകതാരിൽ മാലുടയ ദുഷ്ടമൃഗ-
പ്രകരം തുടങ്ങി ഗതികെട്ടൊളിവാൻ. ൯൰൩

അവതന്റെ പിൻപുഴറിയമ്പ് ഭടരും
ജവമോടതിന്നടുവണഞ്ഞിടവേ
അവർ കണ്ട കാഴ്ചയൊരു പൃഥ്വിഷ്ഠനും
ശിവനേ! കഠോരമെഴുതാൻ വിഷമം. ൮൪

ചുട്ടുകല്ലിനാൽച്ചുവരു ചുററിലുമു-
ക്കൊട്ടപ്പു, ഞെക്കുത്തു നിരയും പുരയും
പെട്ടുമാറ കാൺമു ഗൃഹമൊന്നവിടെ-
ക്കടിപാർപ്പതാരു നരനോ നരിയോ? ൮൫

നടയിങ്കൽ നല്ല കുഴൽ നാലു നിറ-
ച്ചുടരിന്നടുത്ത മൃഗസംഹതിയെ
തടവററു കൊൽവതിനു സജ്ജതയിൽ
ഭടവര്യർ നിൽപ്പു; കുതുകം കുതുകം! ൮൬

അതുരാമനാമമിയററിയതും
പുതുമേടയെന്നു സചിവക്ഷിതിപർ
കുതുകത്തൊടോർപ്പളവു ശത്രു വരു-
ന്നതുകണ്ടു വീട്ടിനു വെളിക്കു ജവാൽ. ൮൭

ഇതിനെന്തുഹേതുവവനോർപ്പമര-
സ്ഥിതിൽമൻപു നാലുവശവും ഞൊടിയിൽ
എതിരിട്ടു സതതം തത്തി, ഭക്ഷണൊടായ്
ശിതികണ്ഠഭൂതഗണമെന്നതുപോൽ, ൮൮

പ്രതിഫലംകവിഞ്ഞു മുനി ചന്ദ്രമതീ-
പതിതന്റനേക മൃഗസംഹതിയെ
അതിയായയച്ചളവിലും വിപിന-
ക്ഷിതിയിത്രമാത്രമിളകില ദൃഢം, ൮൯

ഒരുനാളുമില്ലിതുകണക്കിതിലെ-
ന്തൊരുമായമെന്നരി നിനച്ചിടവേ
ഒരുമത്തഹസ്തി ചുവർകുത്തിമറി-
ച്ചൊരു ഘോഷമക്കമതി കേട്ടു ജവാൽ. ൯൦

കുഴൽ വാങ്ങി നാലുപുറവും വെടിവ-
ച്ചുഴൽപോക്കവാനവനർച്ചിതടം;
പുഴപോലെയാഴി ചെറുതോണി മടൽ-
ത്തുഴയെന്നിവയ്ക്കു വശമായ് വരുമോ? ൪൧

ഒരുജന്തു ചാകുകിലതിൻ പിറകു-
ണ്ടൊരുലക്ഷ,മെത്രവെടിവയ്ക്കുമവൻ?
ഒരുപോക്കമില്ല; പലർ നേർപ്പൊരുനാ-
ളൊരുവൻ മടങ്ങുവതു ലോകഗതി. ൪൨

കുഴയുന്ന കൈകളം, ഫലിടയുന്ന മനം,
കുഴൽതാഴെവീണു വെടിതീ,ർന്നുടൻ
കഴലിന്നു കൊണ്ടുയിരെഴും ശവമാ-
യഴൽപൂണ്ടു മന്നിൽ മറിയുന്നു ഖലൻ. ൪൩

ഞൊടികൊണ്ടു രണ്ടു നരിപാഞ്ഞു ഖരാൽ-
പ്പിടികൂടിടുന്നു, കഴലും തലയും
കടിവിട്ടുമാന്തിമതിയായ് ത്തുമുലം
പൊടിപാററിടുന്നു പിശിതസ്പൃഹയാൽ. ൪൪

തടവററുമുററുമുയിർവാരിയുടൽ-
ക്കുടമാന്തിപ്പടി കണംകണമായ്
ഇടയിൽക്കിടന്നു വെളിയിൽക്കളവാൻ
സ്പുടമേകി കല്പനയവന്നു വിധി. ൪൫

കലിവിത്തു കായ്ക്കുമുടനെന്നിമ്മേൽ
വലിയോർകഥിപ്പതു യഥാർത്ഥ,മവൻ
കലികൊണ്ടു ചെയ്ത കടുതാം ദുരിതാ-
വലി കയ്യോടേകിയ ഫലം കഠിനം. ൪൬

ഉരുവിന്നകത്തുയിർ കിടന്നു പിട-
ച്ചൊരുനേരമക്കമതിതൻ കരളിൽ
വരുമേത്തുമട്ടുനിനവൊക്കെയുമെ-
ന്നരുളാൻ ഞെരുക്കമെഴിനായകനും. ൪൭

പലമട്ടു കൈ, വയർ, കഴുത്തു, മുഖം,
തല, നെഞ്ചു, കാ,ലിവയിൽ നിന്നു നിണം
നിലയററു പാഞ്ഞു വികൃതസ്ഥിതിയിൽ-
ഖലന്തൂഴിവിട്ട യമപട്ടണവാൻ. ൯൮

അറിവുള്ള മുക്കരും, മരുമക്കളുക-
ന്നവർ, മററു ബാന്ധവർ, ഭുജിഷ്യർ, ഭടർ,
ഇവരുംഭവിച്ച മൃശസംഹതിയൽ-
ഭവകോപപാവകനവസ്ഥനമായ്. ൯൯

അവരിയാകെയത്ഭുതമെഴും പുരളീ-
ധവമന്ത്രിവര്യർ വിധികല്പിതമായ്
ജവമോടുകണ്ടു പുളകാഞ്ചിതരായ്-
സ്സിവമേകമീശപരമനവാഴ്ത്തിമുദാ. ൧൦൦

ഒരുവൈരിയാജിയിൽവധിക്കിൽവരും
പുരുഷന്നു പാനണവതിന്നുതരം;
അരുതേതുമായതിവനെന്നജിതൻ
കരുതിക്കഴിച്ചു കഥ മററുവിധം. ൧൦൧

ഒരു കുട്ടിയുണ്ടതിനകത്തു കര-
ഞ്ഞുരുകുന്നൊരുള്ളൊടു കിടപ്പു പരം
കരുണാതിരേകമൊടതിന്നുയിരാ-
പ്പുരുഷാഗ്രഗണ്യർ നിലനിർത്തി ജവാൽ. ൧൦൨

നായാട്ടതിൻ സചിവാഗ്ര്യനൊടൊത്തു പൃജ്യ-
ശ്രീയാർന്ന പുണ്യപുരുഷൻ പുരളീമഹേന്ദ്രൻ
ആയാസമേതുമണയാതെ തിരിച്ചു മോദാൽ-
പ്പോയാനുടൻ തിരുവനന്തപുരത്തിലേയ്ക്കായ്. ൧൦൩

എന്നാവിസ്മയമീയവസ്ഥകൾധരിച്ചാ-
മോദഭ്രമോദയം
വന്നേറിടിന വഞ്ചിരാണി വഴിപോലെ-
ക്കേരളക്ഷ്മാപനായ്

തൻനേരത്തിന്നു പിൻപു തദ്ധരണിയെത്താ-
ങ്ങും പടിക്കേകിനാൻ
മുന്നേതാൻ നിരുപിച്ചമട്ടിലിളമ-
സ്ഥാനത്തെയന്നൽദിനം. ൧൦൪

പതിനേഴാംസർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പതിനെട്ടാം സർഗ്ഗം.

ഉരുതരബലമാകും കാററുകൊണ്ടററമേററം
പെരുകിന മുകിലാടൽപ്പാട്ടു മുൽപാട്ടു മാറി
ഒരുവകതടവെന്യേ കാലമാം കായലൂടെ
നിരുപമഗുണമാളും വഞ്ചി സഞ്ചാരമാന്നു. ൧

അരിമദദഹനങ്കൽ സന്തതം വെന്നു നട്ടം-
തിരിയുമതിൽ നൃപൻതൻ കൃത്യമത്യന്തമപ്പോൾ
പെരികെ വളരെനാളായ്ക്കാഞ്ഞു നീങ്ങിക്കിടക്കും
തരിശിൽ നരർവിതയ്ക്കും വിത്തിനോടൊത്തുവന്നു. ൨

ശരദുദയമിയന്നാൽ മാനസം വിട്ടു വീണ്ടും
വിരനളിനിയണഞ്ഞീടുന്നൊരന്നങ്ങൾപോലെ
നരപതി ജയമാളും നാളനന്താഖ്യമാകും
പുരമതിനെവെടിഞ്ഞോരാൻ മുന്നേക്കണക്കെ. ൩

അരിയ മുകിലടിപ്പജ്ഞാലതൻമൂലമായി-
ത്തചരിതമകലെയായോരന്യവൈശ്വന്ധകാരം
പരിചൊടുദയമാളും കേരളാഹസ്കരൻതൻ
പരിസരമണവാനന്നേതുമാകാതെ മാറി. ൪

ഉടൽ മലരിന്നു നേരാം തനപിഞ്ചേച്ചന്നിടും വ-
ന്നുടയ കടിലഭൂതപ്രേതവേതാളജാലം
ഉടമയധികമാളും മാന്ത്രികൻ വന്നതിത്താ-
ലുടനെയകലെമാറിപ്പോവതാശ്ചര്യമാണോ? ൫

നിലയിളകുവതൊപ്പം ജംഗമസ്ഥാവരങ്ങൾ
ക്കുലകിലിരുവകയ്ക്കും മംഗളാമംഗളൌഘം
സുലഭ,മുരുളുമൃതുക്കളിലെന്തുള്ളു നിശ്ച-
ഞ്ചല,മൊരുകുഴിയുണ്ടോ കുന്നുകൂട്ടത്തിന്നിടാതേ? ൬

കര കട,ലുദകം തീ,യാതപം വർഷ,മാൺപെ,-
ണ്ണിരവുപക,ലിവണ്ണം ദ്വന്ദ്വമോരോന്നു പാരിൽ
തരമൊടു പണിതോരാദ്ദൈവമാവശ്യമേതോ
പരമിയലുകമൂലം സൌഖ്യദുഃഖങ്ങൾ തീർത്തു. ൭

നില നരന്നു കറുപ്പും വെള്ളയും മാറി മാറി-
ക്കലരുമൊരു ജമുക്കാളത്തൊടൊത്തുള്ളതെന്നായ്
ഉലകിലറിവിയന്നാലൊന്നു നന്നെന്നുമന്യം
വിലകുറയുവതൊന്നും ഹന്ത ചിന്തിക്കുമോ നാം? ൮

കരയരുതഴലിങ്കൽ, ശ്രീയിലമ്മട്ടു ഗർവ്വം
കരകവിയരു,തെല്ലാം തുല്യമായ് കല്യർ കാൺമൂ,
കരളിനകമിളക്കം തട്ടിടാത്തോന്നു കാമം
കരഗത,മവനെന്നാൾ ധന്യനായന്യനുണ്ടോ? ൯

പുറവുമകവുമൊപ്പം ദ്വിഷ്ടരേപ്പെട്ടു ദിഷ്ടാം
കുറയുമരിയവഞ്ചിക്കുള്ളതാമല്ലൽ താനെ
മറയു,മവരെമന്നൻ മന്ത്രിയോടൊത്തുവെൽവാൻ
തിറമിയലു,മിതെല്ലാം ഏതിലാരോർത്തിരുന്നു? ൧൦

ഇരുളിനിടയിൽ വിദ്യുത്പ്രകൃതിയാൽ കത്തിനിൽക്കു-
ന്നൊരു നിരുപമദീപം, പോര,ലക്ഷോപലക്ഷം
ശരണ,മുദയമാളും മട്ടിലന്നാട്ടിനുണ്ടാ-
യുരുതരകദനം വിട്ടുത്തമക്ഷേമയോഗം. ൧൧

ഛലവഴിയിലുമെത്തി സൂക്ഷ്മമായ് വഞ്ചിയെ ക്ഷ്മാ-
വലമഥനൻ വായ്ക്കും നീതി പുഷ്ടിപ്പെടുത്തി,
പലവഴി ചെറുതായിപ്പാഞ്ഞു തഞ്ചാപുരത്തെ
ക്കലുഷമവജാക്കുന്നൊരു കാവേരിപോലെ. ൧൨

ഉദധിയിലണയേണ്ടും നിമ്നഗൌഘത്തെ മദ്ധ്യേ-
പഥവി മരുസ്ഥലരണ്യം ഗ്രസ്തമാക്കുന്നപോലെ
തദവനിപതികോശത്തിന്നു പോകേണ്ട വിത്തം
മദമൊടിടയിൽനിൽക്കും ദുഷ്ടർ മോഷ്ടിച്ചിരുന്നു. ൧൩

ഭുവി മനുജനു നേരേ ശക്തമോടാതിരുന്നാ-
ലവിടെയവരുടെ മെയ്യിൽകെട്ടിടും നീരുപോലെ
അവിരളമുഗ്രവരെതജസ്സുറ്റ സാമന്തരെങ്ങും
വിവിധമമിതദർപ്പം മെത്തി വൎത്തിച്ചിരുന്നു. ൧൪

തരണിയുടെ കരത്തിന്നൂക്കു തീരെക്കുറഞ്ഞാൽ
പരമനലവിധൂപധൂതചിട്ട മേൽപ്പെട്ടിടുംപോൽ
നരപതി ബലവാനല്ലെന്നു വന്നപ്പൊളോരോ
കരയിലുമബലന്മാർ മാന്യരായ്ത്തീൎന്നിരുന്നു. ൧൫

പകുതി ഖലർ കൊടുക്കാറില്ല; നല്ലോർ കൊടുക്കും
പകുതി വഴിയിൽ നിൽക്കും കള്ളർതൻ കൊള്ളതന്നെ;
നികുതി പെരുത്തുമെത്താതെത്തു ഭണ്ഡാരമമ്മ-
ട്ടതികുശലതരകാൎയ്യം ഹന്ത! കൈക്കൊണ്ടിരുന്നു. ൧൬

അടിമുതൽ മുടിയോളം രാജ്യകാൎയ്യസ്ഥർ മാസ-
പ്പടി കുടിശ്ശികയായിക്കണ്ടു കൈരണ്ടുകൊണ്ടും
അടിപിടി പൊടിപാറിക്കൊഴവാങ്ങിച്ചു മേന്മേൽ-
ക്കുടികളെ മഥനംചെയ്തൎത്ഥമാൎജ്ജിച്ചിരുന്നു. ൧൭

പ്രണയമൊടു കളിപ്പാനയ്യ! താൎത്തയ്യലാൾ വ-
ന്നണയുമരിയ പൂങ്കാവൊക്കമക്കശ്രദേശം
വ്യൎത്ഥ ശകലവുമെന്യേ ദുഷ്ടരെവം സഹാരാ-
മണലടവികൾക്കായ് സഞ്ചാരം തീൎത്തിരുന്നു. ൧൮

മതി മതി പറയേണ്ടാബ്ഭാഗ്യവസഹസ്രമാകും
ക്ഷിതിയഹഹ! വഹിക്കും ധൎമ്മരാജ്യാഭിധാനം
പതിവിന്നു നരകാൎത്ഥത്തിങ്കലൊക്കെണ്ടതാകും
സ്ഥിതിയിൽ വരികിലെന്താണപ്പുറം മൂപ്പരാരേ! ൧൯

ഇവനതുപറവാനും നിങ്ങൾ കേൾപ്പാനുമായാ-
ലവശതയിരുവർക്കും മേൽക്കുമേലേൽക്കുമല്ലോ;
ജവമൊടു കഥയെന്നാൽ വേറെ മാറട്ടെ; കട്ടി-
യിജ്ജവനികയെയിതിന്മേലിട്ടു ഞാൻ കൂട്ടുകാരേ! ൨൦

തിരിയെ നൃപതിയന്നാട്ടുദ്ധരിച്ചോരു വൃത്തം
ത്വരിതമെഴുതുവാനെൻ തൂവൽ ഭാവിച്ചിടുന്നു;
കരിതൊടുവതിനത്രേ കൈയറപ്പുള്ള,തെന്നാ-
ലരിയമൃഗമടച്ചോർത്താരു ദൂരീകരിപ്പൂ? ൨൧

നിരവധി നിലയെന്യേ വാച്ചിടും ദുഃഖസിന്ധു-
ത്തിരയിൽ മുഴുകിനിൽക്കും കേരളക്ഷ്മാവിഭാഗം
കരതലധൃതശസ്ത്രം കൊണ്ടുടൻ വീണ്ടെടുത്തോ-
രരചമണി ബലിഷ്ഠൻ നൂതനൻ ജാമദഗ്ന്യൻ. ൨൨

സപദി ഗണനകൈവിട്ടുള്ളമേ പൊങ്ങിമേന്മേ-
ലപരിമിതഗുണൗഘം പെട്ടിടും കെട്ടിടങ്ങൾ,
നൃപതിദയിതയാകും നീതി നട്ടിട്ടു തൽക്ഷോ-
ണ്യുപവനഭുവി മിന്നും പൂച്ചെടിത്തൈകൾപോലെ. ൨൩

ഇതിനഴകതിനെക്കാളേറു,മല്ലല്ലതിന്മ-
ട്ടിതിനഴകുവരുന്നി,ല്ലല്ല തുല്യങ്ങൾ രണ്ടും;
ഇതി പല നിനവാർന്നന്നവ്യഗേഹങ്ങൾ കണ്ടാൽ
മതി വിവിധമുഴിഞ്ഞാലാട്ടമെമ്പാടുമാക്കും. ൨൪

അലഘുസുഷമപൂണ്ടും നവ്യമാം വേഷമാർന്നും
നില പലതു കലർന്നും വെൺകളിച്ചാർത്തണിഞ്ഞും
വിലസിന വസതിക്കും പുഞ്ചിരിക്കൊഞ്ചൽതൂകും
നിലമുടയ നടിക്കും ഭേദമില്ലേതുമപ്പോൾ. ൨൫

ബലമുയരമനല്പം ഭിത്തി വിസ്താരമേവം
പലഗുണവുമിണങ്ങിപ്പുത്തനായ് തൽപുരത്തിൽ
വിലസിന മണിഗേഹം നൂനമോരോന്നുമക്ഷ്മാ-
വലരിപുവലയത്തിൻ നേർപകർപ്പായ് വിളങ്ങി. ൨൬

പെരിയ ഗൃഹഗൃഹസ്ഥൻ സന്തതം നാലുപാടും
പരികലിതഗവാക്ഷപ്രേക്ഷ്യവൃന്ദം വിളിക്കെ
ത്വരിതമരികിലെത്തും ഗന്ധവാഹാതിഥിക്കായ്
ശരിവരെയുപചാരം ചെയ്തിതാമോദവായ്പാൽ. ൨൭

തരുണികൾ നിജസൌധത്തിന്റെ മേല്ത്തട്ടിൽ നിലയ്ക്കു-
ള്ളൊരു ജനൽവഴി താഴത്തേക്കു നോക്കുന്ന നേരം
തരുണർ മുകളിൽ വിദ്യുൽപ്പാരിജേന്ദ്രങ്ങൾ വാഴു-
ന്നൊരു വസതിയിതെന്നായ് വീഥിമേൽ പോതി മേന്മേൽ.

അതിനെയുപവദിക്കില്ലാരുമമ്മട്ടു ശുഭ്ര-
ദ്യുതിമൃദുഹസിതം പൊൽക്കാന്തി കൺനോട്ടമാരി
ക്ഷിതിയിലിവപൊരിഞ്ഞാരിന്ദുവക്ത്രം തടിച്ചാ-
ത്തെതിരുകൾ മുകിൽകേശം മുന്നമൊക്കും വധൂക്കൾ. ൨൯

നിരവധി കുളുർവെള്ളക്കല്ലുകെട്ടാൽ വിളങ്ങി-
പ്പുരവരമണിയിക്കും തുംഗസൌധങ്ങൾ മേന്മേൽ
ഇരവുപകലൊരേമട്ടോമനത്തിങ്കളിൻ നൽ-
ക്കിരണനിരതെരുവെങ്ങും വീശിടും ലീലകാട്ടി. ൩൦

പരിചിലഭിനവാഗാരോല്ലസൽകാന്തിസിന്ധു-
പരിപലപലമട്ടിൽ ക്രീഡചെയ്തിടുവാനായ്
പരിസരമണയുമ്പോൾ പാന്ഥർതന്നക്ഷിമീന-
പ്പരിഷ പലവഴിക്കും പാഞ്ഞു സഞ്ജാതഹർഷം. ൩൧

തലയിലുകുമനല്പം മേലുകീഴ്, മുൻപു പിൻപും,
വലമിടവു,മെവന്നും കണ്ടുപറ്റുന്ന,മെന്നാൽ
ശിലപടിയുടൽ നിൽക്കും ബാക്കി നിൽക്കുംനിലയ്ക്കു-
ന്നലകിൽ നിലയജാലം പാരമേവം ലസിച്ചു. ൩൨

പരിചിൽ നിഴലെടുപ്പോരങ്കണത്തിങ്കലോമൽ-
ക്കരികുഴലികൾ കാമം സഞ്ചരിക്കുന്ന നേരം
ഹരിവരവിനെയാസ്ത്രീപണ്ടു കതി കാൽക്കീഴമപ്പാ-
നരിമയൊടു തുടങ്ങുംപോലെ തോന്നിടുമായ്കം. ൩൩

മണിയറയിൽ നടുക്കം നാലുകമധ്യത്തിലും തൻ
കണിമലരണിമെയ്ക്കണ്ടാത്മകാന്താശയത്തിൽ
ക്ഷണികനിലയിലുണ്ടാം സംഭ്രമം മഞ്ജുളശ്രീ-
ഭണിതിവഴി പതുക്കെക്കാന്തമാർ ഹന്ത! തീർത്തു. ൩൪

അളികളിളകിയോമൽത്താരണിത്തേൻ നുകർന്നും
കിളികളുൾക്കളംപൂണ്ടങ്ങുമിങ്ങും പറന്നും
കുളിർവിളയുമിളങ്കാററല്ലസിച്ചും മലർപ്പെൺ-
കളികൾ തുടരുമോരോ വാടി വീടോടിണങ്ങി. ൩൫

ധനമനവധി മേന്മേൽ വാച്ചു സന്തുഷ്ടി പാരം
ജനതയിൽ വിളയാടിത്തത്ര നിസ്തർക്കമെങ്ങും
വിനയമൊരുവകയെന്യേ ഭൂപദണ്ഡാധികാരം
ദിനമനു നിജചാപംപോലെ വിശ്രാന്തിയേന്തി. ൩൬

പൊരുൾ വരുവതു വല്ലാൻ വീടുപേരാതെയോരോ
പുരുഷരു,മവർ നൽകും ഭൂഷണം ഹന്ത! ചാർത്താൻ
ഒരുലവമുടലെങ്ങും കോണു കാണാതെ മേന്മേൽ-
ത്തരുണികളുമനല്പം പൂണ്ടു ദാരിദ്ര്യദുഃഖം. ൩൭

ഇവരുടെയൊളികാണ്മാൻ കണ്ണുപോരാതെ മേന്മേ-
ലവരു,മവരെയെങ്ങും പുൽകുവാൻ കൈകളെന്യേ
ഇവരു,മിരുവരെയും വാഴ്ത്തുവാൻ ത്രാണിയെന്യേ
കവനകുശലരും കൈക്കൊണ്ടു ദാരിദ്ര്യദുഃഖം. ൩൮

ധനികർ പുരുഷരെല്ലാം നിർമ്മദന്മാ,രഭിഖ്യാ-
ഖനികൾ വനിതമാരോ സാധ്വിമാർ തന്നിമിത്തം
അനിശമലകിതപ്പാർ റോസ നിഷ്കണ്ടകം നൽ-
പനിമതിയകളങ്കം രണ്ടിനും തുല്യമായി. ൩൯

ഇരുവിധമതു കാലത്തർത്ഥവത്തായ് ലസിച്ചു-
ള്ളൊരു വസുമതിയെയൊക്കെയിട്ടു പൊട്ടന്നനർത്ഥം
തെരുതെരെയകലെപ്പോയെന്നതിൽച്ചിത്രമെന്താ-
ണിരുളുമിനനുമൊന്നോ പേർത്തുമേകത്ര നിൽപ്പൂ? ൪൦

വെളിയിലടരടങ്ങിപ്പൌരരസ്സും ത്യജിക്കെ-
ത്തെളിവൊടതിന തക്കം പാൎത്തു സൈന്യധത്തിലെത്തി
നളിനവിശിഖനിക്ഷുസ്ഥത്താകിൽ നിന്നെപ്പൊഴും പൂ-
നളികകളുതിൎത്തിദിഗ്ജയം ചെയ്തു രാവിൽ, ൪൧

വിരുതിലരികുലത്തെശ്ശൃംഖലാബന്ധനാമെ-
സ്ഥരുളിന നിജകാന്തൻ സന്നിധൌ വന്നിടുമ്പോൾ
ഒരുവൾ മനമഭിഖ്യാമാലകൊണ്ടും പരം മെ-
യ്യിരുൾജ്ജലതകൊണ്ടും കട്ടിയായ് കെട്ടിയിട്ടാൾ. ൪൨

അരികളുമരുമാരോ ശൈലശൃംഗങ്ങളും വെ-
ന്നരിയൊരു പുകളേന്തും ധന്യസൈന്യാധിപന്മാർ
അരിവയറിൽ വിളങ്ങും ശൈലശൃംഗങ്ങളുംപോയ്-
പ്പരിചിനൊടു പിടിച്ചാർ തജ്ജയംപൂൎത്തിയാവാൻ, ൪൩

ഗതിയെ വരുത്തു വിളംബിച്ചീടവേ പാടവാൽ തൻ
മതിമുഖിയരുളിട്ടും പാദസന്താഡനത്തെ
ക്ഷിതിയിലതിവികാസം പൂണ്ടനിൽപ്പോരശോക-
ഝടിതി കരഗതമാവാൻ മാൎഗ്ഗമായ് കണ്ടു കാമി. ൪൪

പ്രണയകലഹമാൎന്നോരന്യവാമാംഗി ഭൎത്താ-
വണയുമളവു മെയ്യിൽപ്പെയ്ത ഗണ്ഡൂഷതോയം
ക്ഷണമവനതനിക്കൈക്കമസാമ്രാജ്യമേകും
ഗുണമെഴുമഭിഷേകാംഭസ്സുപോൽ തോന്നി ഹൃത്തിൽ, ൪൫

മലയപവനനാലും മങ്കമാർതൻ കടാക്ഷാ-
മലതരസുധയാലും മന്ദഹാസത്തിനാലും
മലർമട്ടുമൊഴിയാലും മാന്യയോധൎക്കു മന്ദം
മലയൊളിമുലയാലും മാറി മാലാകമാനം. ൪൬

പടനടുവിലെഴും തൻ വിക്രമപ്രക്രമത്തെ-
പ്പിടമൃഗമിഴിയാൾ കേട്ടൊന്നു ശീൎഷം കലുക്കി
സ്ഫുടമൊരു മൃദുഹാസം തൂകവേ പാരിനെല്ലാ-
മുടയവനവനെന്നായ് തോന്നി കാന്തനു ഹൃത്തിൽ, ൪൭

വളരെ വളരെ നാളായ്ക്കാത്തു കാത്തക്ഷിപുത്രോ-
രിളമൃഗമിഴിമാർതൻ മഞ്ജുവും നെഞ്ചുമൊപ്പം
കളരുചി കളിയാട്ടും കാന്തർ തൻ മേനികണ്ടോ-
രളവിലവിരളാമോദത്തൊടൊത്തുല്ലസിച്ചു. ൪൮

അതിമതികുതുകംപൂണ്ടന്തിനേരം ത്രിയാമാ-
പതിയുടെ വരവേൽത്തും പാട്ടുപാടിക്കളിച്ചും
പുതിയ ചെടിനനച്ചും പൂക്കളും നീളെപ്പറിച്ചും
മതിമുഖികൾ വസിച്ചാർ മഞ്ജുകുഞ്ജാന്തരത്തിൽ. ൪൯

തരുണർതരുണിമാരെന്നല്ല ജന്തുക്കൾപോലും
തരുലതകൾ പെരും താർ ക്രീഡിയും വാടിടാതെ
മരുവിട്ടമതിനേത്തും ദൃഷ്ടിദോഷം വരായ്‌വാ-
നരുളി ബുധർ നികാമം വാടിയെന്നുള്ള നാമം. ൫൦

തളിരൊളി തിരളും മെയ് പൊന്നുഴിഞ്ഞാലിലാട്ട-
ക്കളിയിലിളകിടുമ്പോൾ തൻമുഖാബ്ജം വിടർത്തി
നളിനഭവവധൂടി വീണ നാണിച്ചിടും മാ-
റളികചകളിവണ്ണം പാടിനാർ പഞ്ചമത്തിൽ. ൫൧

“നെടിയമല കിഴക്കും നേർഴാത്താഴി മേക്കും
വിടിവിലെലുകയായിത്തഞ്ചിടും വഞ്ചിനാടേ!
അടിയനിതറിയിക്കാമബ്ധികാഞ്ചികെ നീയേ
മുടിനടുവിൽ വിളങ്ങും മുഖ്യമാണിക്യരത്നം.” ൫൨

അവരവരവർ മേവും ദിക്കു മേലേക്കു കേററാ,-
മവരൊടതിനസൂയാഹേതുവില്ലേതുമാക്കും;
ധ്രുവമെവനമവൻതൻ മങ്ക താർമങ്കയെന്നാ-
ലവനിയിലവൾ സാക്ഷാൽ ‘ഭാർഗ്ഗവി’ക്കൊപ്പമാമോ?

പഴയ കൃതയുഗം തൊട്ടൂഴിമേൽ വാഴുമോരോ.
കിഴവികൾ നിരൂപിക്കിൽബ്ബാക്കിയാം ഭൂക്കളെല്ലാം;
ഉഴറിയുദധി രാമന്നേകിയോരോമനേ! നീ-
യഴകൊഴുകിന പുഷ്യദ്വൈഭവനശ്രീവഹിപ്പൂ. ൫൪

പരന്നുപാരെയശേഷം നിൻ പിതാവായ സാക്ഷാൽ
പരശുധരമുനീന്ദ്രൻ വെന്നപോലൊന്നുപോലെ
പരമവർ പരിപാലിച്ചോരു രാജ്യത്തെയെല്ലാം
പരമനൂഷമയാളും നീയുമമ്മേ! ജയിപ്പൂ. ൨൫

ക്ഷമയിലനുപദം നീയിത്തരം ദിഗ്ജയം ചെ-
യ്തമരരമളവു മേന്മേലഭ്രവൃഷ്ടിച്ഛലത്താൽ
പ്രമദവനവിരാജൽകല്പകപ്പൂപറിച്ചി-
ട്ടമരികളതു നിന്മേലപ്പൊഴപ്പോൾപ്പൊഴിപ്പൂ. ൨൬

പെരുമഴമുകിൽ വാനിൽസ്സന്തതം പന്തിയായ്യു-
ന്നരുളിടവതുകണ്ടാലൂർദ്ധ്വഭാഗത്തിലേക്കായ്
തരുണികളണിയും നീ കട്ടിയിൽക്കെട്ടിവച്ച-
ള്ളോരു പുരികുഴലെന്നായ്ത്തോന്നിടും നൂനമാർക്കും, ൨൭

അനഘലിതപെട്ടമമ്മേ! വത്സലത്വത്തിനാൽ നിൻ
സ്തനഗിരികൾ ചുരത്തും നൽപ്പയസ്സല്പമെന്യേ
ദിനമനു പരിപാനം ചെയ്കയാൽ നിന്നിലുണ്ടാ-
മനവധി ധനധാന്യം പുഷ്ടിപൂണ്ടുല്ലസിപ്പൂ. ൨൮

അരിയതൃണമണിഞ്ഞും നിന്റെ മൈതാനമാകും
ഹരിതപരവതാനിക്കൊക്കെയുൽകൃഷ്ടശില്പാ
പരിചിനൊടു പുകഴ്ത്തിപ്പാട്ടുപാടുന്ന പക്ഷി-
പ്പരിഷയുടെ ജനിക്കേ പാരിതിൽ ചാരിതാർത്ഥ്യം. ൨൯

അരികിൽ വളരെനാൾവാണപ്പുറം നീ നിമിത്തം
ത്വരിതമകലെയായോരംബുധിക്കും ഗിരിക്കും
പിരിവതിനിടയെന്യേ നീ ഘടിപ്പിപ്പൂ രണ്ടും
സരിദുരുരജതശ്രീശൃംഖലാപങ്ക്തിയാലേ. ൩൦

കരിണികൾ വരിയായ് നിൻ ശീതളച്ഛായകോലും
ഗിരിതടികളിലമ്മേ! സഞ്ചരിക്കുന്നു മന്ദം;
അരിയ സഖികളോടും സോപച്ഛപോലന്തിനേര-
ത്തരിവയർമണിമാർ നിൻ നിഷ്കുടത്തിൽക്കണക്കേ.

വിയതി തരുകദംബം മുമ്പുഞാൻ മുമ്പുഞാനെ-
ന്നയരുമമലശൈത്യം വാച്ച നിൻ കാനനങ്ങൾ
നിയതമഹിമകോലും കാളിദാസന്റെ മേധ-
ക്കയൽമിഴി നടകൊണ്ടീടേണ്ട ലീലോപഥങ്ങൾ. ൩൨

അലഘുകുശലയാം നിൻ ശില്പമുൽപന്നമാകും
ദലനിബിഡപലാശപ്പന്തലിൻ താഴെയായി
സുലളിതവനലക്ഷ്മീദേവിയാൾക്കുള്ള കോലാ-
ഹലകലവിയിൽ വായ്പൂ നിത്യകല്യാണഘോഷം. ൩൩

പരിമളമിളകീട്ടും പട്ടണിപ്പുഷ്പതല്പോ-
പരിഭവതി കൊടുക്കും പക്വതോയങ്ങൾ വാങ്ങി
പരിണതശശിബിംബം പാർത്തു താത്തെന്നലിൻ നൽ-
പ്പരിചയസുഖമേൽപ്പൂ ഭാഗ്യവാന്മാരതിങ്കൽ. ൩൪

ഒരുജലകണമേന്താൻ ചാതകം വാതുറന്നാൽ-
പ്പെരുമഴപലതേകും കൊണ്ടലിൻ കൂട്ടുകെട്ടാൾ
ഒരുയവമണികിട്ടാൻ കർഷകൻ കൈനയച്ചാ-
ലുരുകളമമൂറ്റൻ നീ ഏക നൽകുന്നു തായേ ! ൩൫

അടി പിടി പലമട്ടിൽക്കുത്തു വെട്ടുന്നു തള്ളി-
പ്പടി പണി പതിനെട്ടും കാട്ടിടും കർഷകന്നും
മടിയൊരുവക നൽകാൻ മറവു മന്നിന്നു; നീയോ
ഝടിതി കതകിൽ മുട്ടും ഡിംഭന്നും കാമധേനു. ൩൬

ധൃതിയുടെ കളിവീടാം നിന്റെ പാടത്തു ചെന്നാൽ-
ക്കതിരഴകിലലിള്ളും പൊന്നിളക്കം തെന്നലമ്മേ !
അതിൽ മിഴിയണവോൻ തൻ ഹൃത്തുമമ്മട്ടിളക്ക-
ന്നതിനു മതിരുമേത്തും പക്ഷപാതം പെടാതെ. ൩൭

അരുളുമെവിടെയും നീയെങ്കിലും നിൻമഹത്വ-
പ്പെരുമ പുലരുവോരീക്ഷേത്രസാർത്ഥത്തിലെത്തി
തിരുവടിമലർക്കൂപ്പിശ്ശാശ്വതാനന്ദതീർത്ഥം
തെരുതെരെ നുകരാത്തോൻ ശുദ്ധചാർവ്വാകനമ്മേ ! ൩൮

വലവുമടിവുമോരോ തോടൊടൊന്നിച്ചു കാന്തി-
കലവികളം കലരുംനിൻ കായലിൻ പങ്ക്തി കണ്ടാൽ
നലമൊടു തിരുമെയ്യിൽക്കീർത്തിമുദ്രാങ്കിബദ്ധാ-
മലതരമണിഹാരംപോലല്ല തോന്നുന്നു തായേ! ൯

കുമതി വരുതിയെത്തൽസ്വാമി വാഴുന്നതോപ്പാം
ക്ഷമയുടെയരികത്തേക്കെത്തി നോക്കിച്ചിടാതെ
അമലസുഷമ മേവും മാളികേ; നാളികേര-
ദ്രുമഭടർ തലപൊക്കിക്കാവൽ നില്ക്കുന്നു പുറമം. ൧൦

വിനതയുടെ വിഷാദം നീക്കുവാനായ് ക്ഷണം ത-
ത്തനയനമൃതകുംഭം പണ്ടുപോയ് കൊണ്ടുവന്നു;
ജനകജനനിമാർതൻ ദുഃഖമാററീടുവാനി-
ത്തനയരയുതലക്ഷം തൽഫലം പേറിടുന്നു. ൧൧

പരിചിൽ വിഭവമാളും തോട്ടമോരോന്നുമോരോ
പെരിയൊരു തറവാട്ടിൽപ്പെട്ട കാർണോർകണക്കെ
അരികിലണയുവോരെപ്പൂഗതാംബൂലമേകി-
ത്തരിതമുചിതമമ്മേ സല്ക്കരിപ്പാനിരിപ്പൂ. ൧൨

ഇളയ വിടപിയിന്മേൽച്ചുറ്റിമുററം ഫലിക്കും
മുളകുകൊടികളെക്കണ്ടാളിമാർ നേർക്കുനോക്കി
കളവിനൊടു ചിരിക്കക്കാളിടുംവ്രീളമൂലം
കളരുചി മുഖപത്മം കന്യമാർതാഴ്ത്തിടുന്നു. ൧൩

ഒരുവനധനമേകിപ്പിന്നെലുബ്ധാഗ്ര്യനായ്നിൻ
തിരുമടിയിലുറങ്ങും പങ്കജാക്ഷങ്കൽനിന്നും
വിരുതിലതിനുദാക്ഷ്യംനേടി നീ നിൻറമക്കൾ-
ക്കരുളുവതു നിസർഗ്ഗം തദ്ദ്വിജശ്രേഷ്ഠസാമ്യം. ൧൪

വളരെ വിഭവമേന്തും നിന്നിലെത്തോപ്പു കാണു-
ന്നളവ് 'തളക'യെന്നായ് തോന്നിടായ്' വന്നിറങ്ങി
നളനൊടണവതിന്നായ് രംഭ നില്ക്കുന്നു മേന്മേൽ-
ക്കളരുചി കളിയാടും കല്പപത്രാളി പാർത്തി? ൧൫

മരുവുമൊരുവനമ്മേ! മാതൃഭൂവന്നു വന്നാൽ-
പ്പെരുകുമവനതിങ്കൽ സ്നേഹമെന്നാപ്തവാക്യം;
കരുണയൊടനിശം നീ കാക്കിലും നന്ദിയെന്ന്യേ
മരുവുക പതിവാം നിൻ മക്കൾ കാകോദരന്മാർ. ൬൯

തിരുവുരു ചെറുതാക്കണ്ണിലാനന്ദബാഷ്പം
പെരുകിയുമുടലെങ്ങും കോൾമയിർക്കൊണ്ടുമമ്മേ!
നിരുപമതരമാകും ശുദ്ധനിർവാണമായോ-
രരുവിയിലടിയത്തിന്നുള്ളു തുള്ളിക്കളിപ്പൂ. ൭൦

അടിയനിനിയുമുണ്ടാം ജന്മമെന്നാലതെല്ലാ-
മടിമുതൽ മുടിയോളം നിന്നിലാകട്ടെ തായേ!
അടിമലരിണവേണം താങ്ങുവാൻ; മറ്റൊരേട-
ത്തടിയുവതു ഞെരുക്കം മുക്തി സിദ്ധിക്കുവോളം. ൭൧

സതി! കനിവിനൊടും പെറ്റന്നെയിന്നേവരയ്ക്കും
പതിവിനഴലശേഷം മാറ്റി നീ പോറ്റിയല്ലോ;
ഇതിനുപകരമെന്താം? നിന്റെ കാര്യത്തിലെങ്കൽ
ക്ഷിതിയിലനിശമമ്മേ! നിൽക്കുമക്രീതദാസ്യം. ൭൨

പരമപുരുഷശയ്യേ! ഭാരതക്ഷോണിമൌലേ!
പരശുജയപതാകേ! പത്മജാഹൃത്തശാലേ!
പരമിവനുസഹായം പാരിലാരുള്ളു? നീയേ
പരവശതയകറ്റിപ്പാലനം ചെയ്ക തായേ!" ൭൩

കടിലകപികളേവം പാട്ടു പാടിക്കളിക്കും
പടി പരമസുഖാബ്ധിക്കുള്ളിലുള്ളോരൊക്കെ മുക്കി
വടിവു കടിയിരിക്കും വഞ്ചിയാകുന്ന നല്ലാർ-
മുടിമണിയെ രമിപ്പിച്ചക്ഷിതിക്ഷിത്തു വാണു. ൭൪

ശ്രീരാമവൃത്തമെഴുതും ശുകഗാനമാക്കി,
ശ്രീരാമതുല്യമുലകിൽ ഭരണം നടത്തും,
ആ രാജവര്യനിവരണ്ടിനുമൊത്തുദയോഗ-
മാരാലിണങ്ങിയതു ഭാഗ്യവദ്ഭൂമിഭാഗ്യം. ൭൫

മതി പറവതു, ഷേത്തും കേരളത്തിന്റെ വമ്മ-
സമിതി വർക്കനിമിത്തം നാമമന്വർത്ഥമാക്കി
പുതിയ പുകൾ പലത്തും പുണ്യമുൾക്കൊണ്ട വഞ്ചി-
ക്ഷിതിയുടെ കമിതാവന്നാട്ടു പാടേ ഭരിച്ചാൻ. ൨൩

പതിനെട്ടാം സർഗ്ഗം സമാപ്തം.

പത്തൊൻപതാം സർഗ്ഗം

—:o:—

എമ്പാട്ടുമഷ്ടാലയവർണ്ണനത്തിനാൽ
വൻപാപമാർജ്ജിച്ചുമദിയതുലികേ!
അൻപാൻറു നീ വാഴ്ത്തുക രാജപുത്രിയും
തമ്പാന്റുമായുള്ള വിവാഹമംഗലം. ൧

ഓരോതരം വിപ്ലവിയന്ന മന്ത്രിയും
താരരാമനത്തുല്യമങ്ങുമിങ്ങുമായ്
സ്സുരോദ്ധനാഥാഗ്ര്യകലോപമാനരായ്
ഹാ! രോദനം ചെയ്തു ദിനങ്ങൾ പോക്കിനാർ. ൨

വേനൽക്കുപിൻപേ മഴയും കഴികമേ-
ലീനമ്മൾ കുന്നും പതിവിന്നു കാണുമാറവർ;
നൂനം ജഗത്തിങ്കലെവന്നുമാവിധം
ദൂനതപമററാലതിനപ്പുറം സുഖം. ൩

ദാരിദ്ര്യദൂനന്നു മഹാരസം ധനം;
ഭൂരിക്ഷുധാത്തന്നതിരമ്യമോദനം;
പാരിച്ചവെയ്‌ലിൽ തണൽ പാന്ഥന്നുത്സവം;
പാരിൽ സ്സുഖത്തിനഴലാദികാരണം; ൪

ഏവംനിനച്ചുഴിയിലപ്പൊഴപ്പൊഴായ്
ദൈവം നരന്നേകിടുമത്തലൊക്കയും
ആപത്ക്കുന്തന്നെ; ശിരസ്സുപോതമെ-
ന്നേവൻ ത്യജിപ്പോന്നടിയിൽപ്പെട്ടും പദം? (യുഗ്മകം) ൫

ഏതാകിലും തമ്മിലകററിടയെററന്നാൾ
ധാതാവിലന്തയ്യലിനും യുവാവിനും
ഓതാവതല്ലാത്തൊരു മാലുണ്ടായതിലും
സ്ഫീതാനുകമ്പാഭരമേന്തിയന്ത്യമായ്. ൬

എല്ലാത്തടസ്ഥങ്ങളുമററ മന്ത്രിയും
മല്ലാക്ഷിയും ദമ്പതിഭാവമേന്തുവാൻ
ഉല്ലാഘയാം രാജ്ഞിയനുജ്ഞനല്കിനാ-
ളല്ലാതെയെന്തുള്ളു തദീയനിഷ്കൃതി? ൭

കാർത്താന്തികന്മാർ ഗുണദോഷമാകവേ
പാർത്താദരിച്ചോതിയ പുണ്യവേളയിൽ
നീത്താരിതൾക്കണ്ണി സനാഥയാകുവാ-
നോർത്താളുമാദേവി തദീയമന്ത്രിയാൽ. ൮

ശ്രോത്രപ്രിയംഭാവുകമീയുദന്തമ-
ന്നോത്രയ്യകം വാഴ്ത്തൊരു പൌരർകൾക്കവേ
നേത്രത്തിൽ മോദാംബു, വൊടംബു, ജാക്ഷനെ-
സ്തോത്രങ്ങളോതിപ്രണമിച്ചു ധന്യരായ്. ൯

നാലായി കൊല്ലം നയമുള്ള മന്ത്രിയും
ലോലാക്ഷിയും തങ്ങളിൽ വിപ്രയുക്തരായ്
മാലാർന്നു നാളൊന്നു നെടും ചതുർയ്യുഗം
പോലാകുലപ്പെട്ടു കഴിക്കയല്ലയോ? ൧൦

നേരായി മുന്നം മദനാഖ്യ മന്മഥ-
പ്പേരായതിൻപിൻ,പഥ മാരനാമവും
ചേരാൻ തനിക്കർഹതയുള്ള വാസ്തവം
താരാസ്ത്രഗൻ മൂന്നിനു രണ്ടു ചൊല്ലിനാൻ. ൧൧

പാരത്തണഞ്ഞപ്പുറവും കഥിക്കുവാ-
നാരംഭമക്കാൎമലനാന്ന വേളയിൽ
ദൂരത്തു കാർമേഘമകന്നു; വാനിടം
പാരം പതുക്കെത്തെളിവാൻ പിന്നയും. ൧൨

തൈമാസമെത്തുന്ന വെള്ളത്തവാവുനാ-
ളാമാന്നിനിക്കുള്ള മനോജ്ഞബാന്ധവം
ധീമാനമാത്യൻ തുടരാൻ വിധിച്ചു തൽ-
ക്ഷേമാന്വേഷകതന്ത്രഗണിതജ്ഞസത്തമൻ. ൫൩

ലോകത്തിനുള്ളിൽക്കുളിരീയുവക്ഷമാ-
ലീകൻ കൊട്ടക്കുന്നു, വെളിക്കതേകുവാൻ
പോകട്ടെ ഞാ,നെന്നതുപോലെ വഞ്ചിയിൽ
ശ്രീകഗ്രഹേമന്തമണഞ്ഞുസത്വരം. ൫൪

“പാകാരി നീഹാരധരം പൊടി,ച്ചതി-
ലോകാന്തരത്തിങ്കലുതിർത്തു വാഴ്കയോ?
നാകാപഗാവീചികൾ ശീകരോൽക്കരം
വൈകാതെ കീഴ്പ്പോട്ടു പൊഴിച്ചുകൊൾകയോ? ൫൫

രാകാബ്ജബിംബം പൊടിഭസ്മമായ്ത്തക-
ന്നാകാശമാർഗ്ഗത്തെ വെടിഞ്ഞു വീഴ്കയോ?
ഭൂ കാളമോജസ്സൊട്ടു വെണ്ണനം ഗന-
ന്ത്യാകാത്മകീർത്തിപ്പുട വീശി നില്പതോ? ൫൬

ഭൂമഞ്ജുഗാത്രിക്കു ഹരിദ്വയസ്യമാർ
പ്രേമത്തൊടേകും ശിശിരോപചാരമോ?
ഹേമന്തകാലപ്രകൃതിപ്രയുക്തമാം
കാമപ്രശസ്ത്യാധാരവേദിധൂമമോ? ൫൭

വാരാംഗനാനിഷ്ഠുരസംഗമോത്ഥമാ-
യോരാനവസ്വേദകണാളിവൃഷ്ടിയോ
ധാരാളമായ്ത്താഴെ വഴിഞ്ഞൊലിക്കുവോ-
രൈരാവതത്തിൻെറ മദാംബുധാരയോ? ൫൮

മാരാമയം തീർപ്പതിനായ്പ്പരാശരൻ
പേരാന്നിടും കേരളനാടണഞ്ഞുവോ?
ആരാദ്ധ്യ ഗാന്ധത്തിൻമുൻപുതന്നെ യ-
ക്ഷീരാബ്ധിയിൽക്കോളിളകിത്തുടങ്ങിയോ” ൫൯

ഈമട്ടുലോകം നിരൂപിച്ചീടും വിധം
ഹേമന്തകാലാഖ്യയുവാവു വേണ്ടപോൽ
ഓമൽധരിത്രീകമനിക്കു മഞ്ഞണി-
ക്ഷൗമം കരാബ്ജത്തിലണച്ചു തദ്ദിനം. ൨൦

കട്ടിത്തുഷാരത്തിരയാടതൻ വെള്ളി-
ക്കൊട്ടിജ്ജനംനില്ക്കിലതും തടസ്ഥമാം;
തട്ടിത്തകർക്കട്ടെ നവത്ത്രപ്ലീല തൻ-
മട്ടിന്നു മേന്മേൽ വിജനത്തിലിരിപ്പുപോൽ. ൨൧

എന്നുള്ളിലോർത്തോ ഹിമകാലമാരുതൻ
മന്നും വിയത്തും വിറപ്പൂണ്ടിടും വിധം
ചിന്നും മദത്തോടു ചരിച്ചു തൻഗൃഹം
തന്നുള്ളിലാടിച്ചു ജനത്തെയാകവേ? (യുഗ്മകം) ൨൨

അന്തിക്കു മേന്മേലുലകെങ്ങുമൊന്നുപോൽ-
പ്പൊന്തിപ്പെരുക്കുന്നൊരു ശീതമേൽക്കുവാൻ
പന്തിക്കു പററാതെയൊളിച്ചുമാറിനാൻ
വൻതിഗ്മഭാസ്സും വഴിവിട്ടു വിസ്മയം. ൨൩

കൂട്ടാളിയാം കാററിനു വാച്ചു വിക്രമം
കോട്ടാലയംതോറുമണഞ്ഞു പാവകൻ
കൂട്ടാക്കിടേണ്ടെന്നുരചെയ്തു മുററുമാ-
നാട്ടാർക്കു വായ്ക്കും വിറയെക്കെടുത്തിനാൻ. ൨൪

പാരം ജഗൽപ്രാണനരാതിയായ് ഭവി-
ച്ചോരജ്ജനം മിത്രവിയുക്തമെങ്കിലും
വൈരം വെടിഞ്ഞെത്തിടുമാശ്രയാശനാൽ
സ്വൈരം സനാഥത്വമിയന്നു ചിത്രമേ! ൨൫

ചുററും നിരഞ്ഞുള്ള മുറിക്കകത്തുപോയ്
പററും ജനം വാതിലടച്ചു വേണ്ടപോൽ
മററും പുതയ്ക്കും പകലാസ്സുകൂടിയും
ചെററും തടുത്തില്ല ഹിമാർത്തിയെത്തദാ, ൨൬

ആവേലയൊട്ടുകൾ വൃഥാവിലെന്നു കം-
ണ്ടാവേളയിൽപ്പൂരുഷർ ചാതകങ്ങൾപോൽ
പൂവേണികൾക്കൊത്ത പയോധരങ്ങൾതൻ
സേവയ്ക്കുമാത്രം ഹൃദി പൂണ്ടു നിർഭരം.

പ്രേമപ്പിണക്കം പെരുകുന്ന മാനിനി-
ക്കോമൽപ്രിയൻ ചാടുവചസ്സുരയ്ക്കുവാൻ
തൂമഞ്ഞണിച്ചന്ദ്രിക വാച്ചരാത്രിയിൽ-
ക്കാമം ശ്രമിച്ചില്ല, തു പിഷ്ടപേഷണം. ൧൮

സ്വല്പം വിളംബിക്കുകയാൽ കയർക്കുമോ
മൽപത്നിയെന്നോർത്തണയുന്ന കാന്തനെ
ഉൽപന്നരാഗം പഥി താൻ പുണർന്നിടാൻ
തൽപത്തനം വിട്ടു ഗമിച്ചു തദ്വധു. ൧൯

ഓമൽത്തുഷാരത്തു വഴിക്കടിച്ചതാം
തൂമഞ്ഞിനാലും പടവീടു തന്നകം
കാമന്റെ സാക്ഷാൽപ്പടവീടുപോലതോ-
ർത്തുമഞ്ജുജായാധവർ പോരിന്നെത്തിനാർ. ൨൦

പാരാതെ വെള്ളസ്സുമനോവിരോധിയെ-
പ്പോരാടി വെൽവാൻ ദയിതന്നു കാന്തയാൾ
നേരായ്ത്തുണച്ചാൾ, നരകാജിയിൽപ്പുരാ
നാരായണന്നോമന ഭാമപോലവേ. ൨൧

നീഹാരശീതജ്വരമിങ്ങു, മക്കണെ-
ക്കാഹാ! സ്മരോഷ്ണജ്വരമങ്ങു, മൊപ്പമായ്
ബാഹാബലം കാട്ടിടുവാൻ വിയുക്തർതൻ
ദേഹാഖ്യമാം ശോണിതപൂരണഞ്ഞുതേ. ൨൨

ആവിപ്രയോഗം പെടുവോർക്കൊരാഴിപോൽ
ഹാ! വിസ്മയം! നീണ്ട ഹിമർത്തുരാത്രിയെ
ഭൂവിങ്കൽ നാരീകുചകുംഭഭൂവാനെ-
ക്കൈവിട്ടിടാതോരെല്ലതിൽക്കടന്നുതേ, ൨൩

അല്ലാത്ത സാധ്വുക്കളെ രാവിൽ മന്മഥൻ
കൊല്ലാതെകൊൽവാൻ പ്രഥമാസ്ത്രഗം തുലോം
എല്ലാമശ്ശേഷം വിട്ടൂ തൂണീതന്നക-
ത്തില്ലാതെയായ്ത്തീൎന്നു കുറേദ്ദിനങ്ങളിൽ. ൪൩

സൈ്വരം പ്രിയൻ ഹൈമനനായിട്ടും മരു-
ത്തിരണ്ടുപേരാലൊരുപോലെ പീതമായ്
ആരക്തകാമിന്യധരോഷ്ഠപല്ലവം
നേരത്തൊടൊന്നിച്ചു വെളുത്തുനില്പയായ്. ൩൫

ചുണ്ടിന്നുരാഗം കുറവാകിലെന്തക-
ത്തണ്ടിന്നതേറിത്തരളീകരെത്തുലോം
കണ്ടിക്കതിങ്കാൎകചമാരിനോദയം
കണ്ടില്ലതിന്മട്ടു നടിച്ചുപൂൽകിനാർ. ൩൬

നേരം വെളുത്തും രവിസൂതനെത്തിയും
ദൂരത്തുമാറാൻ കമലാരിയാം ഹിമം
ആരംഭമാന്നില്ല; വിപക്ഷവിക്രമം
സൈ്വരംധരിപ്പാൻ ജലഹൃത്തിനൊക്കുമോ? ൩൭

സാവിത്രിയാലൎഘ്യമുഷസ്സിലേകിട്ടും
ഭ്രുവിണ്ണുവക്ഷംമറമാറി, യക്കനെ
സേവിക്കയായാതപമേററമജ്ജനം
ഹാവിസ്മയം! സീൽകൃതിമന്ത്രമോതിയും. ൩൮

സ്വാപം ജനം പൂണ്ടു നിജോദയത്തിലും
ലോപം തരൎഘ്യത്തിനു പററിമേൽക്കുമേൽ;
ഹാ! പത്മിനിക്കും തെളിവില്ല; ഭാനുമാൻ
കോപം പരംപൂണ്ടതിലെന്തൊരത്ഭുതം? ൩൯

ഉച്ചൻ തുഷാരപ്രതിപക്ഷിയെങ്കിലും
തച്ഛക്തി കാട്ടാൻ കരമായിരത്തെയും
ഉച്ചസ്ഥിതിൽചേൎത്തു നിതാന്തമന്തകം
നച്ചൻ തപിപ്പിച്ചു ജഗത്തശേഷവും. ൪൦

ചൂടേറിയെന്നാലതിലുയ്യൂ ദുഷ്ടം;
പാടേതണുത്താലതിലും ഭയങ്കരം;
ചാടേണ്ട രണ്ടേററവുമേതൊരാളുമെ-
ന്നീടേലുമക്കാലമുണൎത്തി ലോകരെ. ൪൮

ആമഞ്ഞുവാകും ശൂഹിനത്ത രാത്രിയിൽ-
ത്തുമഞ്ഞു കോരിച്ചൊരിയും ദിനങ്ങളിൽ
പ്രേമം ജരാൎത്തനുമണച്ച മങ്കയിൽ-
ക്കാമൻ ജയിക്കുന്നു കരത്തിൽ വില്ലുമായ്. ൪൯

പൂങ്കാവിൽ വണ്ടിണ്ട മദിച്ചു മേൽക്കുമേൽ
ഝാങ്കാരമാളും പ്രഥമത്ത നിഷ്ഫലം;
ഓങ്കാരമൂലത്തിനെയിട്ടിളക്കുവാൻ
ഞാൻ കാമനായാൽച്ചരമത്ത തേടുവൻ. ൫൦

സോമപ്രഭൻ മന്ത്രി നൃപാൎമ്മജയ്ക്കുണി-
ക്ഷേമത്തെ നല്കും സുദിനോദയത്തിനാൽ
ആമട്ടു മന്നിൽജ്ജനകമ്പകാരിയാം
ഹേമന്തകാലം കൃതകൃത്യമായിപോൽ. ൫൧

മാരധ്വജംപോൽ മകരാഖ്യയെന്തിട-
ന്നോരഗ്ര്യമാസത്തിൽ വെളുത്തവാവുനാൾ
സൂരൻ നിജാളിഖ്യയെഴുന്ന മന്ത്രിതൻ
സ്വൈരം രസിക്കാതെ മറഞ്ഞു വാൎദ്ധിയിൽ. ൫൨

സൂനാസ്ത്രദേവന്നനുരൂപദമ്പതീ-
സ്ഥാനാപ്തിമൂലം ചരിതാൎത്ഥനാകുവാൻ
ആനാളിലൊക്കും തരമെന്നു കണ്ടു തൽ-
സേനാനി ചന്ദ്രൻ തെളിവാൎന്നു മിന്നിനാൻ. ൫൩

നന്നായ് ച്ചമഞ്ഞത്തിയിലാത്മമന്ദിരം
വന്നാശ്രയിക്കുന്ന നൃപവരാജനെ
തൻ നാഥനെന്നായ് നിരൂപിച്ചു പൂൎവ്വദി-
ക്കന്നാദരിച്ചൻപൊടു സല്ക്കരിച്ചതേ. ൫൪

ആരമ്യസംബന്ധദിദൃക്ഷു വാസവൻ
പാരം സഹസ്രാക്ഷികളും തുറന്നപോൽ
സ്വൈരം നഭോവീഥിയിലപ്പൊഴും മേല്ക്കുമേൽ
താരങ്ങളൊന്നിച്ചു വിളങ്ങി ഭംഗിയിൽ. ൪൯

ദ്യോവപ്പുടിക്കൊന്നൊരു ദീപപങ്‌ക്തിയോ
രാവമ്പിടിച്ചേന്തുന്ന കലാപജാലമോ?
ആവന്മതിക്കള്ളനഗാമിവല്ഗമോ?
ദേവവ്രജത്തിന്റെ നവാവതാരമോ? ൫൰

ഏവം പ്രകൃത്യംഗനയഭ്രകംബളം
കൈവച്ചതിൽക്കാട്ടിന കമ്രശില്പമോ?
ദേവപ്രിയാകേശമഴിഞ്ഞു കല്പക-
പ്പൂവങ്ങുമിങ്ങും ചിതറിപ്പതിക്കയോ? ൫൧

ഒരമ്മട്ടെഴും മോടികളംബരത്തിലും
കാമം വളർത്തും കമനീയരാത്രിയിൽ
ഓമൽക്ഷിതീശാത്മജയുല്ലസിക്കുമാ-
മന്ദിരത്തിൻകഥയോതിടേണമോ? ൫൨

കോലാഹലപ്പേരൊട്ടുകോളുകൊണ്ടതിൽ-
പ്പാലാഴിവായ്പൊന്നു പാടി വാഴ്ത്തുവാൻ
നാലാനനൻ നാവിവനായിരത്തിലും-
മേലായ്ത്തരുന്നാളൊരുമട്ടിൽ നോക്കുവൻ. ൫൩

ധാരാളമുത്സാഹവുമാളുമത്ഭവും
ചേരാൻ കഴിഞ്ഞാലതിൽ നിന്നെഴുംഫലം
നേരായ് ദൃഗാസേചനകത്വമാർന്നുകൊ-
ണ്ടാരാവിലാവാസ്തുവിലുല്ലസിച്ചതേ. ൫൪

കല്യാണശൈലസ്തനിയാകുമോമന-
ക്കല്യാണിയെത്തൽകരകൗശലോചിതം
കല്യാഗ്രിമത്വം കലരുന്ന തോഴിമാർ
കല്യാണവേഷം ചമയിച്ചു കമ്രമായ്. ൫൫

ബാലയ്ക്കുഴം വാർകുഴൽ ചികുരമാളിതൻ
ലോലങ്ങളാം പാണിനഖങ്ങളട്ടിനം
നീലക്കൊട്ടംകാറിന്മേൽക്കളിച്ചിടും
നാലഞ്ചുവെള്ളിൽപ്പുറവയ്ക്കു തുല്യമായ്. ൧൫

പൊന്നോമനക്കാർകുഴൽ ചീകിയാളിമാർ
മുന്നോട്ടു ചാച്ചൻപൊട്ടു കെട്ടിവച്ചതേ,
ന്നോടെയാസ്യേന്ദുവിനെ ഗ്രഹിച്ചിടാ-
മെന്നോർത്തു മേൽപ്പെട്ട തമസ്സുപോലവേ. ൧൬

ആളിവ്രജത്തിങ്കലൊരുത്തി തൽക്ഷണം
ചൂളിക്കമേൽപിച്ചകമാല ചുററിനാൾ,
കാളിന്ദിതൻ നീരിനു സൈകതത്തെയു-
ല്ലാളിത്യയാം ശാരദവേല പോലവേ, ൧൭

വേണിക്കുമേലന്യവയസ്യയപ്പൃഥു-
ശ്രോണിക്കു ചൂടിച്ചു ചുവന്ന റോസകൾ
ചേണിൽ സ്മരൻതൻ തഴമേൽ പതിച്ചതാം
മാണിക്യരത്നപ്പടി ലാലസിച്ചതേ. ൧൮

ഓമന്മലർക്കുന്തലിഴിച്ചൊരാളിതൻ
കൈ മഗ്നമാകുന്നൊരു പാത്രവാരിയും
ആമങ്ക കസ്തൂരിയരച്ചിട്ടുന്നതാം
ശ്രീമത്പടീരം പനിനീരുമൊപ്പമായ്. ൧൯

ആധാരമാധേയവിശേഷമോതവേ
ബോധംവപ്പിവന്നസ്സഖിയാൾ ഹിമോദകം
ബാധാലവം നീങ്ങിയൊഴിച്ചരച്ചതേ
സാധാരണാന്യം മൃഗനാഭികളമം. ൨൦

പഞ്ചാർവാണിക്കളികത്തിലിട്ടതേ
വഞ്ചോരുകസ്തൂരിവിശേഷകം സഖി;
അഞ്ചാം പിറത്തിങ്കളതേവരെ ഗ്രഹി-
ച്ചഞ്ചാതെ സൂക്ഷിച്ച തമിസ്രമെന്നപോൽ. ൨൧

കടന്തിക്കരിങ്കാർകുഴല്പാളൊരാളിയെ-
ക്കൊണ്ടിപ്പോൾ കണ്ണെഴുതിച്ചു കമ്രമായ്;
തൊണ്ടിപ്പൂത്തേൻ,മുകളം കീഴ്മൊപ്പമായ്,
വണ്ടിണ പൊൽത്താരിതളിൽപ്പെടുന്നപോൽ. ൩൨

തങ്കക്കവിൾത്തട്ടു തുടയ്ക്കുമന്യയാം
മങ്കയ്യൂത്തിൽത്തൻ വദനേന്ദു കാണവേ
തങ്കയ്യിലങ്കാററിലുലഞ്ഞ തിങ്കൾ-
ത്തിങ്കൽ പ്രവേശിക്കുകയായൊത്തുകളവാൻ. ൩൩

ലോലാക്ഷിതൻ ചെഞ്ചൊടി വീടിതൻരസം
മേലാൻ ശോണച്ഛവി പൂണ്ടുവീണ്ടുമേ,
ചേലാണ്ടിട്ടും കോകനദച്ഛദം നവം-
ബാലാർക്കഭാസ്സുറവലയത്തിലെന്നപോൽ, ൩൪

താടങ്കഹാരാദിവിഭൂഷണങ്ങളാൽ-
ക്കോടക്കരിങ്കാർകുഴലാൾ വിളങ്ങിനാൾ
ജാടയ്ക്കു കത്തും മണിദീപപങ്ക്തിയിൽ-
ക്കേററ വെള്ളിക്കതിർ മണ്ഡപോപമം. ൩൫

കൈ, നാസ, മദ്ധ്യം, വിരൽ, കാൽ, ഗളം, ശ്രവ-
സ്സാനാരിയേഴംഗവു,മേന്തിമിന്നിനാൾ
ആനാൾ നവാശ്മങ്ങളെ; യങ്കമേഴെഴും
ശ്രീനാടകം സദ്രസമൊൻപത്തും വിധം. ൩൬

മാരന്റെ പൊൽച്ചെപ്പെതിർക്കൊങ്കകൾക്കുമേ-
ലാരമ്യ വെൺപട്ടണിറവുക്കി ചാർത്തിനാൾ
ആരഗാധം പൂത്തൊരു കുന്നുകൾക്കുമേൽ-
പ്പാരം വിളങ്ങും ശരദഭ്രമെന്നപോൽ. ൩൭

ആമങ്കമാർ മൌലിയരക്കു കോമള-
ക്ഷൌമം ധരിച്ചങ്ങു വിളങ്ങി ഭംഗിയിൽ;
തൂമഞ്ഞുപുറം ഹിമവാനിലാളവേ-
രാമഞ്ജുളദിവ്യൌഷധിയെന്ന പോലവേ. ൩൮

"ആ വശ്യവാക്കാം കവിതൻവചസ്സിനും
ലാവണ്യമേറും വധുവിൻ വപുസ്സിനും
ദൈവം തുണയ്ക്കും കൃഷിഭ്രൂവിനെന്നപോ-
ലാവശ്യമോ ഭോഷമതാമലംകൃതി?" ൩൯

എന്നായ് നിനയ്ക്കേണ്ടൊരു വസ്തുവെത്ര താൻ
നന്നാകിലും നന്മയതിന്നു കൂട്ടിടാം;
ഒന്നാന്തരം പാലിൻ പഞ്ചസാരചേ-
ർത്തെന്നാലതിൻ സ്വാദുതയേറുകില്ലയോ? (യുഗ്മകം) ൪൦

വ്യാഹാരവായ്പുന്ന കവീന്ദ്രർ ചെയ്യുവോ-
രാഹാര്യനൈസർഗ്ഗികഭംഗിയാർജ്ജനം
നീഹാരശൈത്യം ഹൃദി നൽകിടാതതാ-
ക്കാഹാ! തരംചെന്ന ചരിത്രനോവൽപോൽ. ൪൧

ആമട്ടു വൈദഗ്ദ്ധ്യമെഴും വയസ്യമാർ
പൂമഞ്ജുഗാത്രം ചമയിച്ച സുന്ദരി
കാമം ജയിച്ചാരം കലിതാനുഭാവനാം
കാമന്നു കമ്രോത്സവവൈജയന്തിയായ്. ൪൨

കുട്ടിക്കുരംഗാക്ഷി ചമഞ്ഞു നിന്നിടും
മട്ടിൽത്തദാസ്യം മുകുരത്തിൽ നോക്കവേ
തട്ടിക്കളഞ്ഞിട്ടു മതിങ്കൽ നിന്നുടൻ
പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടു മൃദുസ്മിതാങ്കുരം. ൪൩

മാരന്റെ ചേതഃകമലപ്രബോധനം
നാരീമണിമാർതൻ പ്രമദാബ്ധിവർദ്ധനം
ഓരം രണ്ടിനും കാരണമാം സ്മിതേന്ദുവ-
സ്സാരംഗനേത്രയ്ക്കു നവീനഹാരമായ്. ൪൪

ആത്താനമോദപ്രസരാംബുരാശിമേൽ-
ക്കൂത്താട്ടമുള്ളിൽക്കയിൽവാണിമാർമണി
ആത്താമരാക്ഷന്നുമമയ്ക്കുമാന്നിടും
കാൽത്താർനിരത്തിത്തൊഴുതാം വിനീതയായ്. ൪൫

എന്നിട്ടു പിന്നെസ്സുമുഹൂൎത്തവേളയിൽ-
പ്പൊന്നിൻനിറം പൂണ്ടൊരു പൂവൽമേനിയാം
തന്നിഷ്ടമാരായ വയസ്യമാരുമാ-
യൊന്നിച്ചു വൈവാഹികശാല പൂകിനാൾ. ൧൬

ശ്രീവഞ്ചിഭൂഭൎത്തൃ തദാത്മജൻ യുവ-
ക്ഷ്മാവല്ലഭൻ മന്ത്രിവരിഷ്ഠനാം വരൻ
ദൈവജ്ഞർ വിപ്രോത്തമർ പൌരർ നാട്ടുകാ-
രീവണ്ണമേറെജ്ജനമങ്ങു മേവിനാർ. ൧൭

ശ്രീമൽക്കവാടം വഴി കണ്ണയച്ചുകൊ-
ണ്ടാമൎത്ത്യർ വാഴുമ്പൊളവൾക്കു മുന്നിലായ്
പൂമഞ്ചമെയ്യാൾ മുറിയിൽക്കരേറിനാൾ
സോമന്റെ മൂന്നാംപിറ വാനിലെന്നപോൽ. ൧൮

പേരാന്ന ലന്തപ്പുരറാന്തലിൻനിര-
യ്ക്കാരാൽപ്പകൽദീപഫലം വരുത്തിയും,
നേരായ് തനുശ്രീലയമേകിലും മണി-
വാരാളിയാൽ കാഞ്ചനഭൂഷ കാട്ടിയും, ൧൯

രണ്ടിൽജ്ജനത്തിന്നു മധൂദയത്തിലാ-
വാടിക്കകം പോവൊരു ബോധമേകിയും,
മോടിക്കു പൊൽക്കൈവള കണ്ണവീഥിയിൽ-
ക്കൂടിജ്ജ്വലൽക്കാരസുധാംബു തൂകിയും, ൨൦

സോമപ്രഭാസ്യം ത്രപകൊണ്ടു താഴ്ക്കിലും
പ്രേമത്തിനാലുന്നതകൊട്ടുതുയർത്തിയും,
ആമന്നിനായിസ്മിതനേത്രകാന്തിയാൽ
ക്ഷൌമക്കരിമ്പട്ടണി വീണ്ടുമേകിയും, ൨൧

ഓടാതെനിൽക്കും മഴനാളിൽമിന്നലോ?
ചൂടാകെ നീങ്ങും രവിതന്റെ രശ്മിയോ?
രണ്ടായ് ച്ചുരിക്കും നവഹേമവല്ലിയോ?
വാടാത്ത വാനിൻമലർക്കോത്ത മാലയോ? ൨൨

ലാവണ്യപാഥോനിധി പെററ ലക്ഷ്മിയോ?
ദേവൻവിധിക്കുള്ളൊരു ശില്പസീമയോ?
പൂവമ്പനേന്തും പുതുമോഹനാസ്ത്രമോ?
ജീവന്റെ പെറും ജ്യേഷ്ഠനസ്പൃഹാവമോ? ൨൱൫

ഈവമട്ടനേകംവിധമുള്ള ചിന്തകൾ-
ക്കാമാത്ത്യവൃന്ദത്തിനു ഹേതു നൽകിയും,
ശ്രീമൽപ്രിയോപാന്തമണഞ്ഞു തയ്യലാൾ
പൂമങ്ക മുന്നം ഹരിപാർശ്വമെന്നപോൽ. (കുളകം) ൨൱൬

സത്യസ്ഥനേകൻ ചതുരാസ്യനാദരാൽ
ക്ഷിത്യംഗനാപങ്ക്തിയിലദ്വിതീയയായ്
അത്യത്ഭുതം തീർത്തവളെ ദ്വിതീയയായ്
സത്യസ്ഥനന്യൻ ചതുരാസ്യനാക്കിനാൻ. ൨൱൭

ആരോമലാൾ ദക്ഷിണതൊട്ടു വേണ്ടതാ-
മോരോ ഘടങ്ങും നിറവേററി നന്മയിൽ
നേരോടു ദൂർവ്വാഞ്ജലഭിച്ച മന്ത്രിയു-
ത്താരോടു നൽകും മുറി താണു വാങ്ങിനാൾ. ൨൱൮

എല്ലാരുമേകീട്ടമനുഗ്രഹാഖ്യമാം
ചൊല്ലാർന്ന പന്തൽപ്പൊലിവാകെ വാങ്ങവേ
മല്ലാക്ഷിയാൾക്കും കണവന്നുമന്നു പ-
ണ്ടില്ലാത്ത ധന്യതയുദിച്ചു നിർഭരം. ൨൱൯

ആരാജ്ഞിതൊട്ടോർ വിട നൽകിയസ്ഥലം
പാരാതെ വിട്ടുൾക്കളിയേന്തി മേൽക്കുമേൽ
സ്മേരാനനാംഗോരുഥരായ കാമുക-
ന്മാരാത്മലീലാനിലയത്തിലെത്തിനാർ. ൨൱൨൰

ഒന്നിച്ചതിൽച്ചെന്നളവും നൃപാലകൻ-
തന്നിഷ്ടപുത്രിക്കുമമാത്ത്യവര്യനും
നിന്നില്ല നേരോ കളവോ നടക്കുവോ-
ന്നെന്നിത്തരം ഹൃത്തിലെഴുന്ന സംശയം. ൨൱൰

അന്ന് രണ്ടുപേക്ഷം, പരിചാരകവൃന്ദം
ദൂരത്തുപോയ് വാതിലടച്ചു; മപ്പുറം
വേരറവമാഞ്ഞില്ല മലർക്കിടക്കമേൽ
സ്വൈരം പ്രവേശിപ്പളവോളമാഭ്രമം. ൯൦

കൺ, കാതു, മൂക്കെന്നിവ കൊണ്ടു നിശ്ചയം
തങ്കാര്യയാൽ ത്വഗ്രസനേന്ദ്രിയങ്ങളെ
ശങ്കാത്ര്യത്തിനുപയുക്തമാക്കിനാർ
പൊൻകാൽതൊഴും മേനിയെഴുന്ന കാമുകർ. ൯൧

അന്യോന്യമൊക്കും പ്രണയത്തിലാഢ്യമാം
കന്യോപഭോഗാവസരം ലഭിക്കവേ
ധന്യോഹമെന്നായ്ക്കരുതും യുവാവിനെ-
ന്തന്യോപചാരം വിധിയാൽ വിധേയമായ്? ൯൨

വാനം വിരക്താശയനർക്കരുന്നിനാൽ
നൂനം സ്വദിക്കും ഗതികെട്ട പായസം;
താനമ്പിൽ വേൾക്കപ്പോളനുരൂപയാകില-
ന്നീനമ്മൾവാഴും ധരതാൻ ത്രിവിഷ്ടപം. ൯൩

ശ്രീമെത്തുമദ്ദമ്പതിമാർ തുടങ്ങിടും
കൈമെയ് മറന്നുള്ളൊരു കേളിലീലകൾ
അച്ചേച്ചമേറീടിന കൈടഭാരിതൻ
പൂമെത്തയോർത്താലൊരു മട്ടു വാഴ്ത്തിടാം. ൯൪

ആമഞ്ജുളസ്ത്രീമണിസൌധതല്പജം
കാമന്റെ യുദ്ധാങ്കണമാകുമൂലമോ
ക്ഷാമം ഭയം പൂണ്ടു കുതിച്ചു മുന്നമേ
ഹാ മങ്ങി നിദ്രാബല മാറിടുമവൈ? ൯൫

പ്രേമത്തൊടന്നപ്പികവാണി തന്റെ നേ-
ക്കോമൽക്കടക്കൺമുനയൊന്നയയ്ക്കവേ
ആമന്ത്രിപാളീതിലകത്തിൽ വാച്ചിത-
ക്ഷാമം പരക്കെപ്പുളകാഖ്യ കുഡ്മളം. ൯൬

പൂത്തയ്യലന്നാളിൽ നവോഢയെങ്കിലും
താൻതന്നെ മോദത്തിൽ മറന്നുപോകയാൽ
സ്വാന്തത്തിനാൽപ്പോൽക്രിയയാല്പമട്ടിനും
കാന്തന്നധീതിസ്ഥിതിപൂണ്ടു മേവിനാൾ. ൯൭

ആകമ്രഭാസ്സാന്ന കരങ്ങൾ രാവിലും
കോകങ്ങളിൽ ചേർത്തൊരു ലോകബാന്ധവൻ
ശോകം സബന്ധത്വമിയന്നവയ്ക്കുടൻ
പാകത്തിലാററിപ്പരിചോട്ടു മിന്നിനാൻ. ൯൮

സ്വാഭാവികം കക്ശഭാവമുള്ളവൻ
ഭൂഭാരവാഹിക്കു നിപീഡനാർഹനാം
ഈ ഭാസുരാപ്പോക്തിയിലർത്ഥമുള്ളതാ-
യാഭാഗ്യവാൻ തൽക്രിയകൊണ്ടു കാട്ടിനാൻ. ൯൯

ഓണത്തിലാർ പന്തുകളിക്കൊരുങ്ങിടാ?
വേണം മിഥോമത്സരികൾക്കു മർദ്ദനം;
ചേണമ്പിലാളുന്നൊരു ചക്രവർത്തികൾ-
ക്കാണനപഹം ലോകർ കരം കൊടുപ്പതും. ൧൦൦

താനാദ്യമാളും പ്രിയപാണിപീഡനം
സൂനാംഗിതൻ വത്സതന്ത്ജയുഗ്മവും
ആനാളിലാണ്ടപ്പൊഴവയ്ക്കു തുല്യമായ്
പ്പിനാദരം മൂത്തു വഹിച്ചു മിന്നിനാൾ. ൧൦൧

പൊന്നിൻകുടം കുങ്കുമചിത്രകം വഹി-
ച്ചുന്നിദ്രഭാസ്സാർന്നു വിളങ്ങി നിൽക്കയോ?
മന്നിൽഗ്ഗിരീശൻ ശശിഖണ്ഡചൂഡനായ്
വന്നിഷ്ടഭക്തന്നു വരം കൊടുക്കയോ? ൧൦൨

കാന്തിക്കിരിപ്പാം കമലത്തെ മേൽക്കുമേൽ-
ച്ചുന്തിങ്കൾ ചുംബിപ്പളവായതിൻദലം
താൻതിട്ടമായ് സങ്കുചിതത്വമേററമ-
ന്നേന്തിത്തുടങ്ങുന്നതു തൽഗ്ഗുണോചിതം. ൧൦൩

സ്വാപത്തെ നീക്കും സുമനസ്സുകൾക്കുടൻ
ലോപം വെടിഞ്ഞെത്തി സുധാശനത്വവും;
കാപട്യമററുൾത്തളിർ തമ്മിലൊക്കുകിൽ
ഭൂപററിടും ദമ്പതിമാർക്കു നാകമായ്. ൧൦൪

പത്തായിരം ബിന്ദു തനിക്കു തന്നതാം-
മത്താർമിഴിക്കുള്ള ചൊടിക്കു തൻകുടം
സത്താമമാത്യൻ കുറവാൻ കൊതിക്കയാൽ
മുത്താർന്നതിന്നായൊരു ബിന്ദു നൽകിനാൻ. ൧൦൫

ഏകാംബരത്തിന്നു ലഭിച്ചൊരുക്ഷതം
ഭീകാളമുള്ളത്തൊട്ടു കണ്ടനേരമേ
ഹാ! കാലദോഷം സ്വകുലത്തിനാർന്നതായ്
വൈകാതെയന്യാംബരമോർത്തകന്നുപോയ്. ൧൦൬

ആമട്ടതിൻപിൻപവരാർന്നിടുന്നതാം
പ്രേമം പുലർത്തും പെരുമാററരീതികൾ
കാമം സമീപേ കഥകണ്ടു നിന്നിടും
കാമന്നുപോലും കഴിവില്ല വാഴ്ത്തുവാൻ. ൧൦൭

ഓരോതരം ചാട്ടുവചസ്സു ഹൃഷ്ടനായ്-
പ്പോരോല്പമക്കാമിയുരച്ചു പോഴവേ
ആരോമലാൾ കണ്ണിൽ നിറഞ്ഞു നിൽപതാം
നീരോടിവണ്ണം പ്രതിവാക്യമോതിനാൾ. ൧൦൮

"ഹാ കഷ്ടമയ്യോ! നരഹത്യഹേതുവാൽ
ലോകം വെറുക്കേണ്ടൊരു പാപമാർന്നു ഞാൻ
പോകട്ടെ വിട്ടീടുക, നാരകത്തിലോ
നാകത്തിലോ സംയമിനിക്കിരിപ്പിടം? ൧൦൯

ഹന്താതിമാത്രം ക്ഷമയേന്തിടും ഭവാ-
നെന്താതനെപ്പോലപരാധിയില്ലൊരാൾ;
എന്താണു ഞാൻ കാട്ടുവ, തുപ്പുചേർന്നു പാ-
ലെന്താകിലും തീർച്ച, പിരിഞ്ഞു പോയിടും. ൧൧൦

എന്നെക്കുറിച്ചേവനന്മേത്തു ശങ്കയാ-
ണെന്നെന്റെ നാവാലുരചെയ്യുവാൻ പണി;
എന്നെത്യജിപ്പാനറിയിച്ചിടുന്നു ഞാൻ;
പിന്നെപ്രമാണം പ്രിയചിത്തവൃത്തി താൻ." ൧൧൧

എന്നോതിയച്ഛൻ മരണക്കിടക്കയിൽ-
ത്തന്നോടുരപ്പാനരുൾചെയ്ത യാച്ഞയും
പൊന്നോമനക്കൈയിലശ്രുവാർത്തുകൊ-
ണ്ടന്നോഷധീശാനന ചൊല്ലിനിത്തിനാൾ. ൧൧൨

നിർമ്മായമാവാക്കുകൾ കേട്ടു വഞ്ചിഭൂ-
ശർമ്മാവലംബം സചിവൻ സ്മിതത്തൊടും
മർമ്മാംഗിതൻ മുഗ്ദ്ധമുഖം മുകർന്നതിൻ
ഘർമ്മാശ്രുബിന്ദുക്കൾ തുടച്ചു ചൊല്ലിനാൻ. ൧൧൩

"പോരും വിഷാദിച്ചതു ജീവനാഡി! നീ
ക്കാരുണ്യമുണ്ടായ്ക്കരയാതിരിക്കണേ!
ഭീരുക്കളിൽ ധീരതയെത്ര വായ്ക്കിലും
ഭീരുക്കൾതാനായവർ; സമ്മതിച്ചു ഞാൻ. ൧൧൪

ചേണുററ വഞ്ചിക്ഷിതിപാധിതിക്കൊ-
ലാണുങ്ങൾ നേടാത്തൊരു പുണ്യമോമനേ!
വേണും പടിക്കൊണ്ട നിനക്കു കന്മഷം
കാണുന്നവൻ തേനിനു കയ്പു കണ്ടിടും. ൧൧൫

ഇക്കുത്സിതൻ ഞാനെവിടെക്കിടപ്പു? നീ
നിൽക്കുന്നതെങ്ങോ? ക്കിൽ നമുക്കു സത്യമായ്
തെക്കും വടക്കും പെട്ടമദ്ധ്രുവങ്ങളോ-
ടൊക്കുന്നതാമന്തരമുണ്ടു തങ്കമേ! ൧൧൬

നാരിക്കുനേരായ് പുരുഷന്നനന്മയി-
പ്പാരിൽ ഭവിപ്പാൻ പണിയെന്നവാസ്തവം
ആരില്ല കാണാതെ? കളഞ്ഞ രാമനോ
പേരിന്നുമാളുന്നു പൊറുത്ത സീതയോ? ൧൧൭

ഹിന്നള്ളുന്നെന്താണപരാധ,മമ്മഹാ-
നെന്നള്ളുന്നെക്കൊള്ളുമെനിക്കു വേണ്ടവൻ;
എൻ നന്ദി നീത്തുള്ളി;തളംഭ്രളിലബ്ധമാം
വന്നന്മ ദുഗ്ദ്ധാംബുധി; ഭീമമെൻകടം. ൧൧൮

ഞാനല്ലയോ പാപി? വിപത്തിനാൽപ്പരം
ദുനതപ്തമേകീടിന നിന്നെയേകയായ്
താനങ്ങുവിട്ടോടിയ,തെന്നൊടൊപ്പമായ്
ഹാ നന്ദികേടാന്നവനേവന്നൂഴിയിൽ ? ൧൧൯

ജായാപദം നീയുരരീകരിച്ചിരി-
പ്പായാലുമാ,രെന്നപരോക്ഷദൈവതം,
നീയായ ദിവ്യൗഷധിയോടു ചേൻ മേ-
ലീയാരക്രൂടം തപനീയമാകണം. ൧൨൦

ഹേതന്വി! ദിവ്യാഞ്ജനമെന്റെ കണ്ണിനും
ഗീതം ചെവിക്കും സുമനസ്സു മൂക്കിനും
നീ തന്നെ തേൻ നാവിനുമത്ര്യ വർണ്ണകം
ത്വത്തന്നിലെൻ ത്വക്കിനുമെന്നുമെന്നുമേ.” ൧൨൧

എന്നോതിയച്ഛസ്ഫടികാന്തരംഗനായ്-
പ്പോന്നോമനക്കാൽപണിയുന്ന കാന്തനെ
കുന്നോടെതിർക്കും കുളുർകൊങ്കയാളുടൻ
തന്നോടണച്ചാൾ തടവേതുമെന്നിയേ. ൧൨൨

ആ മട്ടിൽ നാൾ നാഴികയാക്കി മേൽക്കുമേ-
ലാമഞ്ജുകാലത്തിലുമന്തിതോറുമേ
ശ്രീമന്മഥാതിഥ്യസുഖസ്രവന്തിയിൽ-
ക്കാമം വിഹാരത്തൊടു വാണു കാമികൾ. ൧൨൩

ദൂസനാനിയും മന്ത്രിയുമാകയാൽപ്പരം
നാനാപ്രകാരം പ്രിയനുള്ള വേലയിൽ
പിന്നാദരാൽ പാൻമൊഴി പങ്കുകൊണ്ടുവാ-
ണാനാൾക്കുറേപ്പോളവരര തൽദരം, ൧൨൪

മാററിത്തരൊന്നേന്ന്യ പുരളീന്ദ്രന്തുഴിയെ-
പ്പോററിത്തദീയവ്യഥയാകമാനവും
മാററി, ത്തെളിഞ്ഞന്പൊടു വിശ്രമിക്കുവാ-
നാററിങ്ങലേക്കായെഴുന്നള്ളി റാണിയാൾ. ൱൨൫

ആ രാജ്ഞിയെക്കാണ്മതിന്നു വേണ്ടിയ-
സ്സാരിളകോലും നഗരത്തിൽ മന്നനും
ള്ളാരാദ്ധ്യനായീടിന മന്ത്രിമുഖ്യനും
ധാരാളമാം മുദത്തോടൊരിക്കലെത്തിനാർ. ൱൨൬

നെഞ്ചുറപ്പോടവിടത്തിലന്നു നാ-
ലഞ്ചു നാവികരണഞ്ഞു റാണിയെ
അഞ്ചുതെങ്ങിലൊരു കോട്ടകെട്ടുവാൻ
തഞ്ചമാശയറിയിച്ചിരുന്നതേ. ൱൨൭

അവരാംഗലരെന്നു മന്ത്രിമാർ ത-
ന്നവതംസം വഴിപോലറിഞ്ഞനേരം
അവസാനമെഴാത്ത കൌതുകംപൂ-
ണ്ടവനീഭർത്ത്രിയൊടിക്കണക്കുണർത്തി. ൱൨൮

"ചട്ടററെഴുന്നൊരത്തലാന്തികവീചി പെററ
കട്ടക്കിടാവിന്റെ മാതിരിമന്നിടത്തിൽ
ബ്രിട്ടൻ തുരുത്തുകൾ കൊടുപ്പൊരു സാവ്വഭൌമ-
പട്ടം ധരിച്ചു പരിചോടുവിളങ്ങിടുന്നു. ൱൨൯

യൂറോപ്പിലെജ്ജനപദങ്ങൾ തൊടാതിരിക്ക-
മാ, റോർത്തുകൊണ്ടതിനു മേക്കുവടക്കുമാറി
ക്കൂറോടു മേന്മയിലിതിന്നിടമീശനേകി;
മാറോട്ടൊരു കനകതകിടേച്ചു കെട്ടും? ൱൩൰

ചുററും പെടും ചെറുകിടങ്ങു നികന്നിടാഞ്ഞാൽ
മററുള്ള നാട്ടുകൾ കിടന്നു മുരഞ്ഞിടുമ്പോൾ
മുററം കിടങ്ങിനിതിനംബുധി തന്നെ വന്നു-
പററുന്നുവെങ്കിലതു ഭാഗ്യവിശേഷമല്ലേ? ൱൩൧

പാരം മലയ്ക്കു നടുവിൽപ്പെട്ടൊരു നാടും
നേരററിടുന്ന കവികൾക്കു പയോധികാഞ്ചി;
ആരന്യനാമമിതിനൊന്നിനു നല്കിൽ മാത്രം
ദൂരത്തുമില്ലതിശയോക്തികഥാപ്രസംഗം. ൬൩൨

പങ്കംവെടിഞ്ഞൊരു ജയധ്വജമെന്നുലോകം
ശങ്കപ്പെടുന്നു് പല പാമരജാലമോടും
അങ്കത്തിലംബുധിയെവെന്നടികൊണ്ടമർത്തി
വൻകപ്പലുണ്ടിതിനു ചുററിലുമുല്ലസിപ്പൂ. ൬൩൩

പൊക്കംകലർന്ന ബലമാർന്നിടതിങ്ങി ചുററു-
മക്കപ്പലിന്റെനിര വന്മതിലെന്നപോലെ
തക്കത്തിൽ വായ്ക്കുമളവിൽപ്പുനരുക്തി തന്നെ-
യിക്കമ്രമാം ജനപദത്തിനു ബാക്കിയുള്ളൂ. ൬൩൪

മാൻതോററകണ്ണിമകളാം മലർമങ്കയാൾ പോയ്-
സ്വാന്തോത്സവത്തൊടനിശം സുഖമായ് വസിപ്പാൻ
താൻ തോഷവായ്പൊടു സരിൽപതി പണ്ടു തീർത്ത
പൂന്തോട്ടമെന്നിതിനെയേവനുമോർത്തുപോകും. ൬൩൫

ഉരുക്കമ്പിടുന്ന ഭടർ പോരിനൊരുങ്ങി നിന്നും
നീക്കംവെടിഞ്ഞു പുകയന്ത്രശതം വമിച്ചും
ഊക്കല്യനാടിതരമാമൊരു വേലരയുദ്ധ-
ത്തിക്കപ്പലിൻകിടയിൽ വൻകടലിൽ കിടപ്പൂ. ൬൩൬

കൃത്യപ്പടിക്കുലകിനുള്ള മഹാഭരത്തെ
നിത്യം വഹിക്കിലുമശേഷമുലഞ്ഞിടാതെ
പ്രത്യക്ഷമാം പ്രഥമകച്ഛപമെന്ന ശങ്ക
മർത്യാന്തരത്തിൽ മനുജക്കിതു നൽകിടുന്നു. ൬൩൭

സ്പാനിഷ് ജനങ്ങൾ പവിഴക്കൊടിയെന്നു തെററായ്
ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു ഹരണത്തിനണഞ്ഞനേരം
ഈ നിർമ്മലക്ഷിതിയടുപ്പൊരു ശത്രുവിന്റെ
ഹാനിക്കു പററിയ തിമിംഗിലമായിരുന്നു. ൬൩൮

ഇന്ദുമഞ്ജുവായ ബലിഭ്രുവിന ഭീമനാമാ-
യ്യാമർത്ത്യസിന്ധുദയിതൻ നടകാവൽനില്ലെ
ക്ഷേമംകരസ്ഥ,ലത്തുമല്ല് പരൻപുമാനരം-
പ്രേമം വരുന്നതിലവിട്ടൊരിരിപ്പുമില്ല. ൧൨൯

ഇന്നല്ലനാട്ടിലുടലും പുകളും നിറത്തിൽ-
ഭിന്നതപമെന്നിയെ തെളിഞ്ഞ നടത്തയോടും
ഉന്നമ്രകാന്തികലരുന്ന സരോവരത്തി-
ലന്നങ്ങളെന്നറിധാമാംഗലരുല്ലസിപ്പു. ൧൩൦

ദൂരത്തെഴുന്നൊരു തുരുത്തിലുമല്പമാകം
നേരത്തിലെത്തി വിരുതേറിടുമിസ്സിതാസ്യർ
പാരം ജഗൽപതി കനിഞ്ഞിടുവാൻ കൊതിച്ചു
നേരററ തല്ലരണിജാത്തി ഹരിച്ചിടുന്നു. ൧൩൧

ഭൂരിപ്രതാപമൊടണഞ്ഞു വിഴിഞ്ഞമെന്ന
പൂരിൽ പ്രശസ്തരിവർ പണ്ടകശാലകെട്ടി
പാരിച്ച കച്ചവടമുണ്ടു നടത്തിടുന്നു
ദാരിദ്ര്യമിദ്ധരയെ വിട്ടൊഴിയുംപ്രകാരം. ൧൩൨

തയ്യായനാളിലലിവാർന്നൊരു തെല്ലനീർ തൻ
കയ്യാലണയ്ക്കുവതു കാമിതമാകെനല്കാൻ
അയ്യായിരംകുല കുലയ്ക്കുന്നൊരു തെങ്ങുകൾക്ക-
മിയ്യാളുകൾക്കുമൊരു ഭേദമശേഷമില്ല. ൧൩൩

ലന്തയ്ക്കു വെള്ളകളിലഗ്രഗർ തങ്ങളെന്നോ-
രന്തമ്മദത്തിനിനിയില്ലവകാശമേതും;
അന്തസ്സിനേതുവഴി;പൌരസ്ത്യകവാസുദേവ-
ന്നേതുമ്പുരാൻ മധുവിമാഥിയണഞ്ഞിടുമ്പോൾ?" ൧൩൪

വേണാട്ടിന്നു ഗുണംവരാൻ വഴിയതാം
ണെന്നോതിടും മന്ത്രിതൻ
ചേണാളും മൊഴികേട്ടു റാണിയതിനായ്-
ത്തതസമ്മതം നൽകിനാൾ;
പ്രാണാധീശനൊടൊത്തു പാണ്ഡരയശ-
സ്സാർജ്ജിച്ചു തൽക്ഷോണിമേൽ
നീണാൾ വാണു നൃപാലപുത്രി; സകലം
നമ്മൾക്കു സന്മംഗളം. ൫൪

സമാപ്തം.

844933